

МАЪЛУМОТ

оид ба ҳолати иҷрои Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар
Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 ва Нақшаи чорабиниҳои
амалисозии он барои марҳилаи якум (солҳои 2021- 2025) бо ҷамъбасти панҷ
соли ҷаъолият

Дар ҷаҳони муосир коррупсия ҳамчун мушкилоти иҷтимоӣ-иқтисодӣ монеи
рушди давлатҳо гардида, он барои таъмини волоияти қонун, шароити арзандаи
зиндагӣ ва дастрасии баробар ба ҳуқуқҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ, сиёсӣ
ва дар маҷмӯъ ҷиҳати дар амал татбиқ намудани ҳуқуқҳои фитрӣ ва позитивии
инсон ва шаҳрванд таъсири манфӣ мерасонад.

Яке аз роҳҳои самаранокӣ муқовимат ба коррупсия ин қабули барномаи
давлатии зиддикоррупсионӣ махсуб ёфта, бо амалӣ намудани чорабиниҳои
даҳлдори он рушди устувори иқтисодию иҷтимоӣ, баланд бардоштани сатҳи
некуаҳволии шаҳрвандон ва дар умум волоияти қонун таъмин мегардад.

Зеро маҳз дар доираи барномаи давлатии зиддикоррупсионӣ давра ба давра
механизмҳои муосири муқовимат ба коррупсия амалӣ гардида, тавассути он
сиёсати давлатии зиддикоррупсионӣ роҳандозӣ карда мешавад. Таҷрибаи
мутараққии ҷаҳонӣ собит менамояд, ки бидуни қабули барномаи давлатии соҳавӣ
раванди муқовимат ба коррупсия ба таври мутамарказ ва бомаром амалӣ карда
нашуда, ин ба афзоиши хароҷотҳои иловагии иқтисодӣ боис мегардад. Ба
истилоҳи дигар дар дораи як барнома, стратегия, концепсия, дурнамо ё санади
муайян амалӣ карда нашудани сиёсати давлатии зиддикоррупсионӣ метавонад
нофаҳмиҳо, аз ҷумла ихтилофоти меъёриро дар раванди татбиқи санадҳои
меъёрии соҳавӣ ба бор оварад.

Бинобар ин, барномаи давлатии зиддикоррупсионӣ дар раванди муқовимат
ба коррупсия ва татбиқи сиёсати зиддикоррупсионӣ нақши ҳалкунанда дорад.
Чунин барнома, ки бо назардошти низоми ҳуқуқии дохилидавлатӣ ва муҳлати
амалишавии он одатан дар намуди стратегия амалӣ карда мешаванд,
механизмҳои мушаххаси зиддикоррупсиониро дар мақомоти давлатӣ, инчунин
таъмини иштироки ҷомеаи шаҳрвандӣ ва бахши хусусиро дар раванди муқовимат
ба коррупсия пешбинӣ менамояд.

Барномаи давлатии зиддикоррупсионӣ на танҳо ба пешгирии коррупсия
мусоидат мекунад, балки ҷиҳати баланд бардоштани сифати хизматрасониҳои
давлатӣ ва бартараф кардани омилҳои инсонӣ, хусусан дар соҳаҳои осебпазир ба
коррупсия, беҳтар намудани муҳити соҳибкориву фазои сармоягузорӣ, дар
маҷмӯъ паст кардани шиддати коррупсия ва ба ин васила рушди иқтисоди миллӣ
заминаи мусоид фароҳам меоварад.

Тибқи назарсанҷиҳо дар кишварҳои, ки сиёсати давлатии зиддикоррупсионӣ
дар доираи ҳуҷҷатҳои банақшагирии стратегии алоҳида татбиқ мешаванд, сатҳи
эътимоду боварии мардум ба низоми давлатдорӣ баланд буда, устувории сиёсӣ
таъмин карда шудааст.

Аз ин лиҳоз, ҳар як кишвари ҷаҳон дар доираи санадҳои байналмилалӣ ва
дохилидавлатӣ бо роҳи усулҳои муосир ба коррупсия муқовимат намуда, ҷиҳати

аз байн бурдани сабабу шароитҳои ба ин зухуроти номатлуб мусоидаткунанда тадбирҳои судмандро роҳандозӣ менамояд.

Ҷумҳурии Тоҷикистон низ ҳамчун кишвари рӯ ба тараққӣ бохабар аз оқибатҳои нангини падидаи коррупсия ва таъсири манфии он ба тамоми соҳаҳои иқтисодию иҷтимоии кишвар, дар давраи беш аз се даҳсола мубориза бо ин зухуроти номатлубро дар меҳвари сиёсати давлатии худ қарор додааст.

Алалхусус, бо мақсади расидан ба ҳадафҳои зиддикоррупсионӣ то ин муддат се санади барномавии дурнамо, аз ҷумла бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 январи соли 2008, №34 «Стратегияи мубориза бо коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2008-2012», бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 августи соли 2013, №1504 «Стратегияи муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2020» ва бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 августи соли 2021, №222 «Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030» қабул карда шудааст.

Имрӯзҳо дар арсаи байналмилалӣ пазируфта шудани дастовардҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти муқовимат ба коррупсия, ки аз хуҷҷатҳои банақшагирии стратегӣ сарчашма мегирад, гувоҳи ташаққули сиёсати давлатии зиддикоррупсионӣ ва ноил гардидан ба дастовардҳои ҷашмрас мебошад.

Маврид ба зикр аст, ки Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 (минбаъд - Стратегия) ин ҳадафи дурнамо ва нишондоди асосии сиёсати зиддикоррупсионии давлат дар ҳалли масоили мубрам маҳсуб ёфта, дар заминаи истифодаи оқилонаи иқтидорҳои зарурӣ фарогири ноилшавӣ ба дастовардҳои бештар ва дилхоҳ мебошад.

Вазифаи асосии амалигардонии Стратегия аз баланд бардоштани маърифати зиддикоррупсионии аҳоли ва фароҳам овардани фазои тоқатнопазирӣ ба коррупсия, бартараф кардани сабабу шароитҳои ба коррупсия мусоидаткунанда ва дар маҷмӯъ паст намудани шиддати коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон иборат буда, барои инкишофи арзишҳои демократӣ ва баланд бардоштани сатҳи некӯаҳволии мардум равона карда шудааст. Бинобар ин, натиҷаҳои ҷашмдошт аз амалисозии ин барномаи давлатии зиддикоррупсионӣ аз он вобаста аст, ки то кадом андоза иҷрои ҷорабиниҳои пешбинишуда ҳамаҷониба ва ҳолисона таъмин карда мешаванд.

Дар ин замина, Нақшаи ҷорабиниҳои амалисозии Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 барои марҳилаи якум (солҳои 2021-2025) (минбаъд - Нақша) қабул гардида, он аз 70 банд иборат мебошад. Нақшаи мазкур механизми амалигардонии Стратегия ба ҳисоб рафта, дар он номгӯи ҷорабиниҳо, мақсад (натиҷаҳои маъмулӣ)-и дар назар дошташуда, муҳлати иҷро, иҷрокунандагон ва маблағгузорӣ нишон дода шудааст.

Тавре маълум аст, муҳлати амали Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия то соли 2030 пешбинӣ карда шуда, Нақшаи ҷорабиниҳои амалисозии он бошад, ба ду марҳилаи панҷсола - марҳилаи якум барои солҳои 2021-2025 ва марҳилаи дуюм, барои панҷ соли оянда ҷудо карда шудааст.

Самтҳои асосии Стратегия асосан ба мукамалгардонии қонунгузориҳои миллӣ ба талаботи санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, таҳлили мунтазами вазъи содиршавии ҷинойтҳои ба коррупсия алоқаманд, тақвият бахшидани пешгирии коррупсия дар соҳаҳои хизмати давлатӣ, маорифу тандурустӣ, андозу гумрук, хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ ва дигар соҳаҳое, ки фаъолиятшон аз нигоҳи коррупсия осебпазир махсуб меёбанд, иштироки ҷомеаи шаҳрвандӣ ва васоити ахбори омма дар раванди муқовимат ба коррупсия ва баланд бардоштани сатҳи маърифати зиддикоррупсионии аҳоли, мукамалгардонӣ ва ислоҳоти низоми идоракунии назорати давлатии молиявӣ, қорӣ намудани ҳукумати электронӣ ҷиҳати бартараф намудани омилҳои инсонӣ, муқовимат ба коррупсия тавассути татбиқи чораҳои ҳуқуқии ҷинойтӣ, маъмурӣ ва интизомӣ, экспертизаи давлатии зиддикоррупсионии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва лоиҳаҳои онҳо, тақвият бахшидани таҳлили хавфҳои коррупсионӣ ва ҳамкориҳои байналмилалӣ дар раванди муқовимат ба коррупсия, ки ҷиҳати коҳиш ва бартараф намудани коррупсия нақши калидӣ доранд, равона гардидаанд.

Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегияи мазкур барои марҳилаи якум (солҳои 2021-2025) ҳамчун санади меъёрии ҳуқуқӣ аҳамияти умумихатмӣ дошта, иҷрои он дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби мақомоти марказӣ, мақомоти худидоракунии шаҳраку деҳот, ташкилоту муассисаҳо ва мақомоти дигари давлатӣ амалӣ мегардад.

Аз рӯи моҳияти барнома ва Нақшаи чорабиниҳои татбиқи Стратегия субъектҳои татбиқкунандаи он мазмунан ба се гурӯҳ ҷудо карда шудаанд, аз ҷумла иҷрокунанда (иҷрокунандагони якум), ҳамчирокунанда ва субъектҳои, ки дар таъмини иҷрои бандҳои хусусияти умумидошта вазифадор махсуб дониста шудаанд.

Аз ин лиҳоз, фаъолияти якҷояи мақомоту муассисаҳои давлатӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ барои таъмини иҷрои самаранок натиҷабахши барномаи давлатии зиддикоррупсионӣ нақши калидӣ дорад.

Яке аз роҳҳои асосии муайян намудани раванди иҷрои муваффақонаи Стратегия ин гузаронидани маҷмӯи чораҳои таҳлилӣ, назоратӣ ва санҷишӣ - ба истилоҳ мониторинг ба ҳисоб рафта, зимнан вобаста ба вазъияти воқеӣ пешравии сиёсӣ, иҷтимоӣ, иқтисодии ҷомеа ва давлат мавриди арзёбӣ қарор дода мешавад.

Тибқи талаботи моддаи 18 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» мониторинги зиддикоррупсионӣ бо роҳи мушоҳида, санҷиш, таҳқиқ, омӯзиш, таҳлил, арзёбӣ ва пешбинии ҳуқуқвайронкунии коррупсионӣ, омилҳои бавучудоварандаи коррупсия, инчунин татбиқи стратегия, барнома ва нақшаҳои муқовимат ба коррупсия, тадқиқоти сотсиологӣ, маълумот оид ба огоҳонидан, пешгирӣ, ошкор, бақайдгирӣ, бартараф, санҷишу тафтиш намудан ва натиҷаи баррасии ҳуқуқвайронкунии коррупсионӣ дар суд ва мақомоти дигари ваколатдори давлатӣ гузаронида мешавад. Натиҷаи мониторинги зиддикоррупсионӣ барои баррасӣ ва андешидани чораҳо ба мақомоти дахлдори давлатӣ ва ҷамъиятӣ фиристода мешавад.

Қайд кардан бамаврид аст, ки аз 70 банди Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 барои марҳилаи якум (солҳои 2021-2025) муҳлати иҷрои 16 банд (8, 9, 12, 13, 14, 17, 23, 25, 27, 35, 58, 59, 67, 68, 69 ва 70) солҳои 2021-2025, муҳлати иҷрои 29 банд (3, 4, 5, 6, 10, 15, 18, 22, 28, 29, 30, 31, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 47, 48, 49, 52, 53, 54, 55, 57, 64, 65 ва 66) мунтазам, 2 банд (1 ва 2) дар соли 2021, 7 банд (11, 26, 34, 36, 50, 61 ва 62) дар соли 2022, 11 банд (16, 19, 20, 24, 32, 33, 42, 44, 45, 46 ва 60) дар соли 2023, 2 банд (7 ва 21) дар соли 2024 ва 3 банд (51, 56 ва 63) то соли 2025 пешбинӣ гардидааст.

Мутобиқи сархати дуёми банди 3 фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 августи соли 2021, №222 вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот вазифадор карда шудаанд, ки оид ба иҷрои Стратегия ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии он ҳамасола ба Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумот ирсол намоянд.

Дар асоси банди 4 фармони мазкур бошад, Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - Агентӣ) ҳамасола мониторинги маҷмӯии чараёни иҷрои Стратегия ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии онро гузаронида, аз натиҷааш ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Шӯрои миллии муқовимат ба коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумот пешниҳод менамояд.

Мониторинги иҷрои Стратегия ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии ба ҳолати ҷамъбасти соли 2024 собит намуд, ки дар мақомоту ниҳодҳои дахлдор аз 19 банди муҳлати амалашон то соли 2025 пешбинигардида бо 9 банд (9, 12, 23, 69, 70, 13, 14, 35 ва 63) фаъолият қаноатбахш ба роҳ монда шуда, мутаассифона таъмини иҷрои 10 банди (8, 17, 25, 27, 51, 56, 58, 59, 67 ва 68) дигар беҳбудиро тақозо мекард.

Дар баробари ин, аз 29 банди (3, 4, 5, 6, 10, 15, 18, 22, 28, 29, 30, 31, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 47, 48, 49, 52, 53, 54, 55, 57, 64, 65 ва 66) Нақша, ки иҷрои мунтазамро пешбинӣ мекунад, доир ба иҷрои 24 банди (3, 4, 5, 6, 10, 15, 22, 29, 30, 31, 37, 38, 39, 41, 43, 48, 49, 53, 54, 55, 57, 64, 65 ва 66) он фаъолият нисбатан хубтар ба роҳ монда шуда, вобаста ба иҷрои 5 банд (18, 28, 40, 47 ва 52) бошад, бинобар ҷой доштани камфаъолиятӣ ба иҷрокунандагон тавсияҳои зарурӣ дода шуд.

Ҳамзамон, муҳлати иҷрои 20 банди Нақша дар солҳои 2021-2023 ва 2 банд дар соли 2024 пешбинӣ гардидааст. Аз ин ҳисоб талаботи 15 банд (1, 2, 19, 20, 21, 24, 32, 33, 34, 36, 44, 45, 46, 50 ва 62) ё 68,2% пурра иҷро шуда, аммо иҷрои 7 банди (7, 11, 16, 26, 42, 60 ва 61) дигар ё 31,8% таъмин карда нашудааст.

Ҳамин тариқ, то ҷамъбасти давраи таҳлили соли 2025 аз 70 банди Нақша, ки муҳлати иҷрои 22 банди он ба итмом расида, 48 банди дигар то охири соли 2025 муҳлат доштанд, дар маҷмӯъ иҷрои 49 банд ё 68,6% пурра ва 15 банд ё 21,4% қисман таъмин гардида, 7 банди дигар ё 10%-и он иҷро карда нашуда буд.

Дар ин замина, бо мақсади дар амал татбиқ намудани бандҳои Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегия, ки иҷрои онҳо то соли 2025 қисман ё умуман таъмин карда нашуда буданд, аз ҷониби кормандони Агентӣ давоми соли

2025 дар маҷмӯъ 1194 сӯҳбату вохӯрӣ, аз ҷумла 280 маротиба дар вазорату идораҳо, кумитаҳо ва дигар мақомоти идоракунии давлатӣ, 122 маротиба дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, 470 маротиба дар ҷамоатҳои шаҳраку деҳот ва 322 маротиба дар дигар корхонаву ташкилотҳо анҷом дода шуданд. Илова бар ин, бо ташаббуси Агентӣ 40 мизи мудаввар, 60 семинар ва 17 конфронс баргузор гардида, кормандони мақомот дар 137 чорабиниҳои доирнамудаи дигар ниҳодҳои давлатӣ ва созмону ташкилотҳои байналмилалӣ иштирок ва бо маърузаҳо вобаста ба мавзӯҳои зиддикоррупсионӣ, аз ҷумла доир ба Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии он баромад намуданд.

Қобили қайд аст, ки барои пурра, ҳаматарафа ва дуруст арзёбӣ намудани раванди иҷрои барномаи давлатии зиддикоррупсионӣ зарур аст, ки дар маълумотнома вобаста ба таъмини иҷрои бандҳои вобастагардида нишондиҳандаҳо дақиқ инъикос гардида, дар сурати таъмин накардани иҷрои талаботи банди мушаххас сабабҳои он бояд дарч карда шавад. Зеро мониторинг ва арзёбии амалишавии Стратегия ба дараҷаи таъмини иҷрои воқеии талаботи бандҳои Нақшаи чорабиниҳои амалисозии он вобастагӣ дошта, дар ҷараёни он натиҷаҳои бадастомада ва дараҷаи ноилшавӣ ба нишондиҳандаҳои пешбинишудаи мақсаднок баҳогузорӣ мегардад.

Дар асоси мониторинги навбатӣ, ки аз натиҷаи иҷрои бандҳои Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегия барои марҳилаи якум, яъне дар давоми панҷ соли муҳлати амали он (солҳои 2021-2025) анҷом дода шудааст, ҷузъиётҳо оид ба андозаи коҳиш ёфтани шиддати коррупсия, иштироки ҷомеаи шаҳрвандӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва бахши хусусӣ дар раванди муқовимат ба коррупсия, ба вуҷуд овардани фазои оштинопазирӣ ба коррупсия ва ташаккули ҷаҳонбинии зиддикоррупсионӣ дар ҷомеа, баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии шаҳрвандон ва дигар масъалаҳои афзалиятнок мавриди баҳогузорӣ қарор дода шуданд.

Дар асоси банди 5 фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030» аз 3 августи соли 2021, №222 Шӯрои миллии муқовимат ба коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон назорати иҷрои Стратегия ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии онро таъмин менамоянд.

Воқеан Шӯрои миллии муқовимат ба коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун мақоми умумиллии машваратӣ оид ба ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомоти давлатӣ ва ҷалби ҷомеаи шаҳрвандӣ, ҳамзамон ҷиҳати амалигардонии чораҳои назоратӣ оид ба таъмини иҷрои Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии он нақши бориз дорад. Назорати иҷрои Стратегия ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии он аз ҷониби Шӯро бо роҳи баргузор намудани ҷаласаҳои Шӯро, таҳия ва тасдиқи нақшаҳои корӣ, ҷамъоварии маълумотҳои зарурӣ дар ин самт ва дигар масъалаҳои мубрам амалӣ карда мешавад.

Тибқи муқаррароти сархати якуми банди 3 фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 августи соли 2021, №222 бошад, вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот муваззаф гардонида шудаанд, ки ҷиҳати таъмини иҷрои Стратегия ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии он нақшаҳои кории дохилиидоравиро барои ҳар сол таҳия ва тасдиқ намоянд.

Мониторинги маҷмӯии чараёни иҷрои Стратегия ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии он дар соли 2025 дар асоси санҷишу таҳлилҳои Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, маълумотҳои манзурнамудаи вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар гузаронида шуда, дар натиҷа ҳолат зерин муайян карда шуданд.

Чунончи, фасли 1-и Нақшаи чорабиниҳои умумиро оид ба амалисозии Стратегияи пешбинӣ намуда, он аз 3 банд иборат мебошад. Аз ҷумла, таҳия ва тасдиқи барномаи дохилиидоравии зиддикоррупсионӣ ва нақшаи чорабиниҳои он барои ҳар сол дар банди 1 муқаррар карда шудааст.

Тибқи талаботи банди 181 Барнома, барои амалисозии самараноки мақсад ва вазифаҳои пешбинигардида аз ҷониби ҳамаи иҷрокунандагон вобаста ба соҳаҳо, бояд сараввал дар заминаи барномаи Стратегияи барномаи идоравии (соҳавии) зиддикоррупсионӣ таҳия карда шавад, ки он тамоми давраи амалисозии Стратегияро дарбар гирад.

Дар асоси барномаи идоравӣ Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегия барои ҳар сол таҳия ва тасдиқ гардида, он бояд чорабиниҳоеро пешбинӣ намояд, ки доир ба он вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва дигар ташкилоту муассисаҳо аз рӯи самти фаъолият ба ҳайси иҷрокунандаи асосӣ ва ё ҳамичрокунанда масъул мебошанд.

Қобили зикр аст, ки тибқи талаботи моддаи 11 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» субъектҳои, ки дар муқовимат ба коррупсия иштирок менамоянд, дар доираи ваколати худ иҷрои талаботи стратегия ва барномаҳои давлатии зиддикоррупсиониро таъмин менамоянд.

Зимни санҷишу таҳлилҳо муайян гардид, ки аз ҷониби вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳраку деҳот, корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, новобаста аз шакли моликият барномаҳои дохилиидоравии зиддикоррупсионӣ ва нақшаи чорабиниҳои амалисозии онро тасдиқ намуда, минбаъд фаъолияти худро дар самти муқовимат ба коррупсия дар доираи он ба роҳ мондаанд.

Новобаста аз ин, ҳолатҳои ошкор гардиданд, ки вазорату идораҳо ва мақомоти марказию маҳаллӣ ҳилофи тартиби муқарраргардида дар барнома ва нақшаҳои чорабиниҳои дохилиидоравӣ фаъолияти бевоситаи худро ҳамчун чораҳои муассири муқовимат ба коррупсия дарҷ намуда, тадбирҳоеро ба нақша гирифтанд, ки ба Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 рабт надоранд. Ҳолати мазкур ихтилофоти меъёрӣ ва нофаҳмиҳоро дар татбиқи барномаи давлатии зиддикоррупсионӣ ба миён оварда, боиси ноиҷро мондани бандҳои дахлдори Нақшаи чорабиниҳои амалигардонии Стратегия гардидааст.

Масалан, чунин ҳолат дар вазоратҳои нақлиёт, фарҳанг, зерсохторҳои Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Шаҳритус, КВД БДА «Амонатбанк», «Саноатсодиротбанк» зерсохторҳои Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва зерсохторҳои вазорату идораҳо дар маҳал ба мушоҳида расид.

Дар ин бобат зарур аст, ки мазмуну муҳтавои барномаи идоравии (соҳавии) зиддикоррупсионӣ танҳо вазифаҳои аз муқаррароти Стратегия маншаъгирандари дар бар гирад. Яъне мақсад, вазифа, принцип ва самтҳои асосӣ, механизми амалигардонии он, арзёбии татбиқи барнома вобаста аз натиҷаҳои ҷашмдошт ва дигар масъалаҳои мубрам бояд дар барномаи идоравии (соҳавии) зиддикоррупсионӣ пешбинӣ карда шаванд.

Қобили қайд аст, ки новобаста аз мавҷудияти камбудии ҷузъӣ дар муҳлати муқарраргардида тамоми вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳраку деҳот, корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар нақшаи ҷорабиниҳои дохилиидоравии худро таҳия намудаанд.

Амалисозии бомуваффақияти банди 1 Нақшаи ҷорабиниҳои амалисозии Стратегия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои банақшагирии сиёсати давлатии зиддикоррупсионӣ, таҳким бахшидани низоми идоракунӣ, баланд бардоштани шаффофият дар фаъолияти мақомот ва беҳтар шудани муҳити иқтисодӣ заминаи мусоид фароҳам овард.

Қабули барнома ва нақшаи ҷорабиниҳои дохилиидоравӣ дар ҳама сатҳҳо механизми назорати муассирро эҷод намуда, ҳамчун маҳаки асосии ба роҳ мондани муқовимат ба коррупсия дар соҳаҳои гуногун ва дар умум ҷиҳати таъмини иҷрои пурра ва воқеъбинонаи Стратегия, ки мақсади асосии ин банд маҳсуб меёбад, таъсири мусбӣ расонид.

Банди 2 Нақшаи ҷорабиниҳо муайян намудани шахси мутасаддӣ аз ҳисоби роҳбарони аввали вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, новобаста аз шакли моликият оид ба таъмини иҷрои Стратегияро пешбинӣ намуда, мақсади он ба низом даровардани фаъолият дар ин самт ва таъмини назорати иҷрои воқеии ҳуҷҷати банақшагирии стратегӣ мебошад.

Чуноне дар боло қайд гардид, Стратегия ҳамчун барномаи давлатии зиддикоррупсионӣ ҳадафҳои мушаххасро дар роҳи паст намудани шиддати коррупсия, баланд бардоштани маърифати зиддикоррупсионӣ, тақмили қонунгузорӣ ва таъмини ҳамоҳангии фаъолияти мақомотҳои ҳифзи ҳуқуқ муайян менамояд.

Нуктаи муҳимтарини Стратегия ин бевосита иродаи роҳбарони аввали вазорату идораҳо дар татбиқи бандҳои дахлдори он аст. Зеро таҷриба собит намуд, ки маҳз роҳбарони аввал дорои вақолатҳои кофӣ барои қабули қарорҳо, тақсмоти захираҳо ва назорати иҷро буда, самарабахши иҷрои барномаҳои давлатии зиддикоррупсионӣ низ таъмин карда мешавад.

Мутаассифона дар баъзе вазорату идораҳо ва ташкилоту муассисаҳо ин талабот ба таври дахлдор риоя нагардида, масъулият ба зиммаи воҳидҳои ҳуқуқ ё кадрҳо вогузор шудааст, ки чунин муносибат ҷиҳати дар амал татбиқ намудани

сиёсати зиддикоррупсионии Ҳукумати мамлакат таъсири манфӣ мерасонад. Зеро кормандони чунин сатҳ дар вазорату идораҳо ва мақомоти марказию маҳаллӣ бинобар надоштани ваколатҳои ташкилию амрдиҳӣ ва маъмурию хоҷагидорӣ наметавонанд қарорҳои дохилиидоравии муҳимро қабул намоянд.

Аз ҷумла, зимни санҷиш чунин ҳолат дар фаъолияти Суди Олии иқтисодӣ, Суди конституционӣ, вазоратҳои нақлиёт, меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли, Кумитаи сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, агентҳои ҳифзи мероси таърихӣ фарҳангӣ, рушди сайёҳӣ, Агентии «Тоҷикстандарт», ҚСҚ «Шабакаҳои интиқоли барқ», Саридораи ҳифзи сирри давлатӣ, Палатаи ҳисоб, Комиссияи олии аттестатсионӣ, НБО «Роғун», «Ориёнбанк», Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисодӣ ва ҚВД «Тоҷиксуғурта» ба мушоҳида расид.

Ё ин ки дар Қўшунҳои сарҳадии ҚДАМ, Саридораи бойгонӣ, агентҳои авиатсияи граждани ва хоҷагии ҷангал, Палатаи савдо ва саноат, Маркази исломшиносӣ, Комиссияи марказии интиҳобот ва раёйпурсӣ, Хадамоти назорати давлатии беҳатарии корҳо дар саноат ва соҳаи куҳкорӣ, АМИТ «Ховар» умуман шахси масъул муайян карда нашудааст, ки ҳолати мазкур нишон медиҳад, ки иҷрои барномаи давлатӣ аз мадди назари роҳбарияти ниҳодҳои номбурда дур мондааст.

Аз рӯи мониторинги солҳои қаблӣ яке аз сабабҳои ноиҷро боқӣ мондани бандҳои алоҳидаи Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегия маҳз таҳти назорати бевосита нагирифтани раванди иҷрои он аз ҷониби роҳбарияти вазорату идораҳо маҳсуб ёфта, ин ҳолат боиси натиҷагирии манфӣ дар самти иҷрои бандҳои Стратегия гардидааст.

Бинобар ин, ба мақсад мувофиқ аст, ки барнома ва нақшаҳои дохилиидоравӣ танҳо аз ҷониби роҳбарони аввали вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва дигар ташкилоту муассисаҳо тасдиқ карда шуда, назорати таъмини иҷрои саривақтӣ ва босифати он бевосита ба зиммаи ҳуди роҳбар, муовини яқум ё яке аз муовинон вогузор карда шавад.

Бо татбиқи банди 2-и Нақшаи чорабиниҳо фаъолияти мақомоти давлатӣ дар самти татбиқи барномаи давлатии зиддикоррупсионӣ ба як низоми муайян ва марказонидашуда дароварда шуд. Бахусус, иштироки бевоситаи роҳбарони аввал дар татбиқи бандҳои дахлдор имкон фароҳам овард, ки бо қабули қарорҳои дахлдор иқтидори кадрӣ ва сарбории масъулин дар ин самт самаранок тақсим гардида, назорат ба таври лозима ба роҳ монда шавад.

Банди 3 Нақша гузаронидани санҷишу таҳлил ҷиҳати муайян намудани ҳолати иҷрои Стратегия ва дар ин асос пешниҳод намудани маълумоти солона ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистонро муқаррар намуда, ҷиҳати таъмини иҷрои он Шӯрои миллии муқовимат ба коррупсия ва Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон муваззаф гардидаанд.

Дар асоси банди 4 фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 августи соли 2021, №222 Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамасола мониторинги маҷмӯии ҷараёни иҷрои Стратегия ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии онро гузаронида, аз натиҷааш ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Шӯрои миллии муқовимат ба коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумот пешниҳод менамояд.

Барои таъмин намудани мониторинги самараноки амалисозии Стратегия ба мақомоти назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ваколатҳои кофӣ ҳаллу фасл намудани масоили раванди таъмини иҷрои Стратегия воғузур карда шуда, амалишавии дилхоҳ концепсия, стратегия ва барномаҳои давлатии рушди иҷтимоӣ ва иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар воқеъ ба ҳамин барномаи зиддикоррупсионӣ вобастагӣ зич дорад.

Бинобар ин, аз ҷониби Агентӣ бо риояи талаботи банди 190 Стратегия ҳангоми таҳияи ҳисобот оид ба пешрафти амалисозии чорабиниҳои дахлдори Стратегия афкори ҷомеа, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, бахши соҳибкорӣ, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ва провайдерҳои хизматрасонӣ ба инобат гирифта шудааст.

Маврид ба зикр аст, ки Агентӣ ҳамчун мақоми масъул дар ин давра бо натиҷаи санҷишу таҳлилҳои ҳолати иҷрои Стратегия чиҳати бартараф намудани камбудҳои унвонии вазорату идораҳо, муассисаҳо ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят, шаҳр ва ноҳияҳои ҷумҳурӣ бо 1109 ҳолат пешниҳод ва бо 3111 ҳолат дастури хаттӣ таҳия ва ирсол намудааст.

Бо мақсади таъмини шаффофият натиҷаҳои мониторинги маҷмӯии ҷараёни иҷрои Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия барои давраи то соли 2030 ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии он мутаносибан бо ҷамъбасти ҷаъолият солҳои 2022, 2023 ва 2024 дар сомонаи расмӣи Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон - [www.anticorruption.tj](http://www anticorruption.tj) нашр карда шудааст, ки қоршиносон, намоёндоғони ҷомеаи шаҳрвандӣ, ташкилотҳои байналмилалӣ ва шарикони рушд метавонанд аз ҳолати иҷрои ин раванд ва вазъи муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон иттилоъ ба даст оваранд.

Ҷуноне таҷрибаи амалӣ нишон дод, мониторинг ҳамчун маҳаки асосӣ ба амалисозии ҳадафҳои пешбиниамудани Стратегия бо асосҳои зерин таъсири мусбат ва ҳалқунанда расонид. Аввалан имкон дод, ки тавассути санҷишҳои мунтазам ва таҳлилҳои камбудҳои мушкilotҳои ҷойдошта саривақт муайян шуда, он бартараф ва таъмини иҷрои пурраи бандҳои дахлдор таъмин карда шавад. Дуввум, мониторинг барои тақвияти ҳамоҳангии ҷаъолияти мақомоти давлатӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ ва таҳкими арзишҳои зиддикоррупсионии ҷомеа заминаи мусоидро фароҳам овард.

Гуфтан ҷоиз аст, ки зимни гузаронидани мониторинг на танҳо натиҷаи ҷаъолият, балки ҳалли масоили иҷронашуда низ матраҳ гардида, бо ин роҳ рушди устувори иқтисодиёти мамлакат таъмин карда шавад.

Бо дар назар доштани вазъи иқтисодӣ ва иҷтимоӣ ва имкониятҳои буҷетӣ идома додани ислоҳоти музди меҳнат дар низоми хизмати давлатӣ аз талаботи банди 4 Нақша (муҳлати иҷро мунтазам) бармеояд, ки ҳадафи он баланд бардоштани вазъи иҷтимоӣ хизматчиёни давлатӣ буда, дар таъмини иҷрои ин чорабинӣ Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун иҷроқунандаи асосӣ, Агентии хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, дигар вазорату идораҳо ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ба ҳайси ҳамичроқунанда ба ҳисоб мераванд.

Тибқи маълумотҳои пешниҳоднамудаи Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи Истиқлоли давлатӣ маблағгузори мақомоти ҳокимият ва идоракунии давлатӣ сол аз сол афзоиш ёфта, оид ба музди меҳнати хизматчиёни давлатӣ чандин соҳаи гузаронида шудааст ва музди меҳнати онҳо батадрич, давра ба давра ба маротиб зиёд гардида истодааст.

Дар асоси банди 2 фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 6 сентябри соли 2010, №923 1 октябри соли 2010 маротибаи аввал дар таҷрибаи хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҷадвали ягонаи таърифӣ ҷиҳати пардохти музди меҳнати хизматчиёни давлатии мақомоти таҷрибавии давлатӣ тасдиқ ва мавриди амал қарор дода шуда, андозаи маоши заминавӣ ҳамчун асоси коэффитсиентҳои тарифӣ барои мақомоти таҷрибавӣ - Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раёсати хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, вазоратҳои рушди иқтисод ва савдо, меҳнат ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли ва молия дар ҳаҷми 350 сомонӣ муқаррар карда шуд.

Ҷиҳати татбиқи фармони мазкур қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 октябри соли 2010, №526 қабул гардида, мувофиқи он Тавсияҳо барои амалӣ намудани коэффитсиентҳои тарифии Ҷадвали ягонаи тарифии пардохти музди меҳнати хизматчиёни давлатии мақомоти таҷрибавии давлатӣ ва Низомномаи тартиби ҳисоб ва пардохти музди меҳнати хизматчиёни давлатии мақомоти таҷрибавии давлатӣ дар асоси Ҷадвали ягонаи таърифӣ тасдиқ карда шудааст.

Ҳамзамон, пас аз ҷорӣ гардидани Ҷадвали ягонаи таърифӣ пардохти музди меҳнати хизматчиёни давлатӣ то инҷониб мутобиқи фармонҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 14 августи соли 2013, №1493, аз 6 июни соли 2016, №697, аз 14 августи соли 2018, №1084, аз 4 августи соли 2020, №1580, аз 13 январи соли 2022, №312, аз 6 феввали соли 2023, №526 ва аз 9 январи соли 2024 маоши заминавии онҳо ба маротиб зиёд гардида, танҳо дар давраи солҳои 2022-2025 ба андозаи 80 фоиз зиёд карда шудааст.

Аз ҷумла, моҳи декабри соли 2024 ҳангоми ироаи Паёми навбатии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҷиҳати идома додани ғамхории давлат ба мардуми кишвар, боз ҳам баланд бардоштани сатҳи некӯахлоқии сокинон ва тақвият бахшидани ҳифзи иҷтимоии аҳоли дастур дода шуд, ки аз 1 сентябри соли 2025 маоши вазифавии хизматчиёни ҳарбӣ, кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, мақомоти ҳокимият ва идоракунии давлатӣ, муассисаҳои соҳаҳои маориф, илм, фарҳанг, варзиш, тандурустӣ, ҳифзи иҷтимоӣ ва кормандони ташкилотҳои дигари бучетӣ, инчунин стипендия ва нафақа зиёд карда шавад.

Дар ин рағбанд, фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8-уми феввали соли 2025, №962 «Дар бораи тадбирҳои тақвият бахшидани сатҳи ҳифзи иҷтимоии аҳоли, зиёд намудани маоши амалкунандаи вазифавии хизматчиёни давлатӣ, кормандони ташкилотҳои бучетӣ, андозаи нафақа ва стипендия» ба тасвиб расид.

Бо мақсади ҷалб намудани мутахассисони болаёқат ба хизмати давлатӣ андозаи маоши заминавӣ барои мансабҳои маъмурии хизмати давлатии мақомоти идораи давлатӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳраку деҳот 20 фоиз, маоши вазифавии кормандони

дигар муассисаву ташкилотҳо низ, ки аз ҳисоби буҷети давлатӣ маблағгузорӣ мешаванд, ба андозаи 20 фоиз зиёд гардид.

Ҳамзамон аз 1 сентябри соли 2025 нафақаҳои суғуртавӣ, меҳнатӣ ва иҷтимоӣ, инчунин иловапулӣ ба онҳо тибқи муқаррароти моддаи 51 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи нафақаҳои суғуртавӣ ва давлатӣ» ва андозаи нафақаи заминавӣ 10 фоиз зиёд, яъне индексатсия карда шуда, ҳадди ақали музди меҳнат дар тамоми соҳаҳои иқтисодиёти кишвар ба андозаи 1000 сомонӣ дар як моҳ муқаррар гардид.

Дар асоси фармони зикршуда стипендияҳои амалкунанда, аз ҷумла стипендияҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои хонандагону донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, барои донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, аспирантони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣю илмӣ ва стипендияи давлатӣ барои донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ низ 20 фоиз зиёд карда шуданд.

Дар маҷмӯъ давоми панҷ сол бо мақсади боз ҳам беҳтар намудани сатҳи некӯаҳволии мардуми кишвар ва тақвият бахшидани ҳифзи иҷтимоии аҳоли маоши вазифавии кормандони муассисаҳои томактабӣ ва таҳсилоти миёнаи умумии соҳаи маориф 163%, маоши вазифавии кормандони дигар муассисаҳои соҳаи маориф, соҳаҳои илм, фарҳанг, варзиш, тандурустӣ, муассисаҳои соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ, мақомоти ҳокимият ва идоракунии давлатӣ ва дигар муассисаҳои буҷетӣ, инчунин, стипендияҳо 142%, музди меҳнати амалкунандаи кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, хизматчиёни ҳарбӣ ва дигар кормандони ин мақомот 142% фоиз зиёд карда шуда, ҳадди ақалли музди меҳнат барои тамоми соҳаҳои иқтисодиву иҷтимоӣ аз 300 сомонӣ ба андозаи 1000 сомонӣ дар як моҳ муқаррар гардид.

Дар баробари ин, нафақаҳои суғуртавӣ, меҳнатӣ ва иҷтимоӣ, инчунин иловапулӣ ба онҳо тибқи муқаррароти моддаи 51 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи нафақаҳои суғуртавӣ ва давлатӣ» ва андозаи нафақаи заминавӣ 108%, яъне нафақа 2,1 маротиба зиёд карда шуд.

Интиҳоб ва ҷобачогузории дурусти кадрҳо бо роҳи гузаронидани озмун, баҳодиҳии фаъолият, аттестатсия, ҷойивазкунии (ротатсия) хизматчиёни давлатӣ ҳамчун чораҳои муассири зиддикоррупсионӣ дар банди 5 Нақша пешбинӣ гардидааст, ки он баҳри пешгирӣ намудани коррупсия дар байни хизматчиёни давлатӣ равона карда шудааст.

Маврид ба зикр аст, ки яке аз василаҳои ҷобачогузории дурусти кадрҳо ин баргузории озмун ба ҳисоб рафта, он тибқи талаботи Низомнома дар бораи тартиби гузаронидани озмун барои ишғоли мансабҳои холии маъмурии хизмати давлатӣ, ки бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 март соли 2016, №647 тасдиқ карда шудааст, доир мегардад.

Тибқи иттилои Агентии хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷониби мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва дигар иҷрокунандагон дар давраи таҳлилӣ аз ҷониби мақомоти давлатӣ давоми солҳои 2021-2025 дар маҷмӯъ 2267 озмун барои ишғоли 39209 мансабҳои холи гузаронида шудааст. Дар ин раванд барои ишғоли мансабҳои дар озмун пешниҳодшуда 20404 ҳуҷҷат

пешниҳод гардида, шумораи довталабон 37581 нафарро ташкил додааст, ки ба ҳисоби миёна барои як мансаб 1,2 нафар рост меояд.

Таҳлили натиҷаи озмунҳо нишон дод, ки аз шумораи умумии довталабон ба 18418 нафар барои ишғоли мансабҳои холии маъмурии хизмати давлатӣ тавсия дода шуда, 19136 нафар бинобар ба даст наовардани ҳолҳои зарурӣ аз озмун нагузаштаанд. Мутассифона аз шумораи умумии мансабҳои барои озмун пешниҳодшуда ба 18805 мансаб ҳуччат супорида нашудааст, ки ин 48% мансабҳои умумии ба озмун пешниҳодшударо ташкил медиҳад.

Баҳодиҳии фаъолияти хизматчиёни давлатӣ яке аз унсурҳои муҳими таъмини самаранокии фаъолияти корӣ ба шумор рафта, он дар асоси фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 19 июни соли 2019, №1287 «Дар бораи қоидаҳои гузаронидани баҳодиҳии фаъолияти хизматчиёни давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба роҳ монда мешавад.

Тибқи маълумотномаи Агентии хизмати давлатӣ аз 92890 хизматчиёни давлатии амалкунанда 74965 нафар ба баҳодиҳии фаъолият фаро гирифта шудаанд, ки 81% шумораи умумиро ташкил медиҳад. Аз ин ҳисоб ба 10607 нафар баҳои «5», ба 53736 нафар баҳои «4», ба 10598 нафар баҳои баҳои «3» ва ба 24 нафар баҳои «2» дода шудааст.

Шумораи умумии хизматчиёни давлатӣ, ки мавриди баҳодиҳии фаъолият қарор нагирифтаанд 1595 нафарро ташкил медиҳад, ки аз ҳисоб 380 нафар дар рухсатии меҳнатӣ, 270 нафар дар беморӣ қарор дошта, 945 нафар бо дигар сабабҳо ба баҳодиҳӣ фаро гирифта нашудаанд.

Гузаронидани аттестатсия тибқи талаботи Низомномаи тартиб ва шартҳои гузаронидани аттестатсияи хизматчиёни давлатии маъмурӣ, ки бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 майи соли 2008, №468 тасдиқ карда шудааст, ба роҳ монда мешавад.

Дар давраи таҳлилӣ зимни ҷаласаҳои комиссияҳои аттестатсионии мақомоти давлатӣ, ки бо иштироки намояндагони дастгоҳи марказӣ ва сохторҳои маҳаллии Агентии хизмати давлатӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида шудааст, аз шумораи умумии хизматчиёни давлатии фаъолияткунанда, ки он ба 92890 нафар баробар мебошад.

Тибқи талаботи рӯйхат ва ҷадвалҳои пешниҳоднамудайи мақомотҳои давлатӣ аз 17489 нафар хизматчиёни давлатӣ, дар асоси Низомномаи болозикр бояд ба аттестатсияи навбатӣ фаро гирифта мешуданд, ки воқеан 16199 нафар хизматчиёни давлатӣ аз аттестатсия гузаронида шуда, 1290 нафар бо сабабҳои узрнок (рухсатии меҳнатӣ, сафари хизматӣ, беморӣ ва дигар ҳолатҳои пешбинидамудайи қонунгузорӣ) дар аттестатсияҳо иштирок накарданд.

Дар асоси ҳулосаҳои комиссияи аттестатсионӣ аз шумораи умумии хизматчиёни давлатӣ, ки аз аттестатсия гузаронида шудаанд, 14970 нафар дар хусуси мувофиқ будан мансаби ишғолнамудаашон ҳулосаи мусбӣ гирифтаанд.

Аз ин ҳайат 304 нафар барои ба мансаби баландтар таъин намудан, 393 нафар барои дохил кардан ба захираи кадрҳои роҳбарикунандаи хизмати давлатӣ, 478 нафар барои пеш аз муҳлат додани рутбаи тахассусии навбатӣ тавсия гирифтанд.

Ҳамзамон 1229 нафар бинобар мувофиқат накардан ба мансаби ишғолнамуда хулосаи манфӣ гирифтаанд, ки аз ин ҳисоб 658 барои такмили ихтисос, 32 нафар барои азнавтайёркунӣ, 201 нафар барои гузаронидан ба мансаби пасттар тавсия дода шуда, 1022 нафар ба аттестатсияи такрорӣ ва 165 нафар аз мансаб озод гардиданд.

Ҳолати ҷойивазкунӣ дар давраи таҳлилӣ муайян намуд, ки аз шумораи умумии хизматчиёни давлатие, ки бояд ба ҷойивазкунӣ (ротатсия) фаро гирифта шаванд, 897 нафарро ташкил дода, аз ин ҳисоб 549 нафар дар мақомоти марказӣ ва 348 дар мақомоти маҳаллӣ фаъолият менамоянд. Боиси нигаронист, ки дар ин давра 245 нафар хизматчиёни давлатӣ новобаста аз муҳлат ба ротатсия фаро гирифта нашуданд.

Дар давраи таҳлилӣ 14888 нафар дар захираи кадрҳо қарор гирифтаанд, ки аз ин шумора 461 нафари онҳо ба мансабҳои гуногун таъин шудаанд.

Тибқи таҳлилҳои гузаронидашуда бо назардошти нишондиҳандаҳои болозикр муайян гардид, ки ташкил ва гузаронидани озмунҳо барои ишғоли мансабҳои холии маъмурии хизмати давлатӣ дар Палатаи ҳисоб, агентҳои назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия, инноватсия ва технологияҳои рақамӣ, вазоратҳои адлия, рушди иқтисод ва савдо, корҳои хориҷӣ, Кумитаи андоз ва Хадамоти гумрук тамоюли мусбӣ дорад.

Мутассисфона таҳлил собит сохт, ки новобаста аз он ки зимни мониторинги қаблӣ камбудиву норасоиҳои ҷойдошта бо мисолҳои мушаххас дарҷ гардида, ҷиҳати бартараф намудани онҳо тавсияҳои муфид дода шуда бошад ҳам валн озмунҳо таҳлили соли 2025 нишон дод, ки то ҳол баъзе вазорату идораҳо ба камбудӣҳо роҳ додаанд, ки ин ҳолат барои таъмини самаранокии фаъолият, хусусан дар самти интихоб, тарбия ва ҷобачогузории кадрҳо таъсири манфӣ мерасонад.

Аз ҷумла, фаъолияти Комиссияи марказии интхобот ва райъпурсӣ, Прокуратураи генералӣ (дар қисми хизмати давлатии шахрвандӣ), Кумитаи рушди маҳал, кумитаҳои ҳифзи муҳити зист, ҳолатҳои фавқулодда ва мудофияи граждани (дар қисми хизмати давлатии шахрвандӣ), оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, агентҳои беҳдошти замин ва обёрӣ, захираҳои модии давлатӣ, стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва нозироти савдо бо сохторҳои тобё, хадамотҳои ташхиси тиббӣю иҷтимоӣ, санитарияу эпидемиологӣ, дар соҳаи беҳтариҳои иншоотҳои гидротехникӣ, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Норақ ва ноҳияи Ҳамадонӣ дар ин самт беҳбудиро тақозо менамояд.

Дар баробари ин таҳлил собит сохт, ки новобаста аз таъмини шароити корӣ дар бархе аз мақомоти давлатӣ шумораи ками довталабон ба қайд гирифта шуда, зарурати тамдид намудани муҳлати озмун ба миён омадааст.

Аз ҷумла, чунин ҳолат дар озмунҳои вазоратҳои меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли, энергетика ва захираҳои об, кумитаҳои ҳифзи муҳити зист, рушди сайёҳӣ, агентҳои омор, хоҷагии ҷангал, обуҳавошиносӣ, хоҷагии ҷангал, хадамотҳои зиддиниҳисорӣ ва муҳоҷират (ду маротиба) ба мушоҳида расида, аз тарафи Агентии хизмати давлатӣ ҷиҳати ҷалби бештари довталабон барои

ишғоли мансабҳои холии эълонгардида эълони озмунҳои мақомоти давлатӣ тамдид карда шудаанд.

Чуноне дар боло қайд гардид, дар баъзе мақомоти давлатӣ ба аксари мансабҳои холии ба озмун пешниҳодгардида аз ҷониби шаҳрвандон ҳуҷҷат пешниҳод карда нашудааст. Аз ҷумла дар Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илм аз 16 мансаб ба 11 мансаб, вазоратҳои мудофия аз 102 мансаб ба 88 мансаб, молия аз 333 мансаб ба 215 мансаб, Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезӣ аз 35 мансаб ба 26 мансаб, Агентии суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа аз 113 мансаб ба 69 мансаб, Кумитаи ҳочагии манзилию коммуналӣ аз 25 мансаб ба 18 мансаб, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳрҳои Истаравшан аз 31 мансаб ба 25 мансаб, Конибодом аз 41 мансаб ба 35 мансаб, Панҷакент аз 42 мансаб ба 32 мансаб, Кӯлоб аз 24 мансаб ба 18 мансаб, Роғун аз 29 мансаб ба 26 мансаб, Ҳисор аз 41 мансаб ба 33 мансаб, ноҳияҳои Бобочон Ғафуров аз 41 мансаб ба 31 мансаб, Ёвон аз 20 мансаб ба 15 мансаб, Шаҳритус аз 36 мансаб ба 30 мансаб, Панҷ аз 34 мансаб ба 24 мансаб, Муъминобод аз 26 мансаб ба 18 мансаб, Рӯдакӣ аз 71 мансаб ба 50 мансаб, Шаҳринав аз 30 мансаб ба 25 мансаб, Файзобод аз 31 мансаб ба 22 мансабҳои ба озмун пешниҳодгардида ҳуҷҷат супорида нашудааст.

Ба ғайр аз ин дар баъзе вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо ҳолатҳои то баргузории озмун ҳамчун иҷрокунандаи муваққатӣ таъин намудани довталабон мушоҳида гардид, ки муҳлатҳои аз 3 моҳ то 1 сол дар мансабҳои холии ба озмун пешниҳодшуда фаъолият доштанд.

Чунончи, дар дастгоҳҳои Суди Олӣ 40 нафар, Суди Олии иқтисодӣ 2 нафар, вазоратҳои рушди иқтисод ва савдо 24 нафар, молия 4 нафар, Кумитаи телевизион ва радио 3 нафар, агентии содирот 3 нафар, беҳдошти замин ва обёрӣ 6 нафар, назорат дар соҳаи маориф ва илм 1 нафар, амволи махсус 1 нафар ва ғайраҳо ҳамчун иҷрокунандаи муваққатӣ то баргузории озмун таъин гардидаанд, ки ҳилофи қонунгузории хизмати давлатӣ мебошанд.

Бинобар ин, мақомоти давлатиро зарур аст, ки ба амалишавии ин самти муҳими технологияи кадрӣ аҳамияти ҷиддӣ дода, таъини хизматчиёни давлатиро ба мансабҳои маъмурии хизмати давлатӣ тибқи талаботи қонунгузории соҳавӣ ва санадҳои меъёрии ҳукукии дахлдор ба роҳ монанд.

Хулоса кардан ҷоиз аст, ки иҷрои банди 5 Нақша барои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар баланд бардоштани сифати хизматрасонии давлатӣ мусоидат кард. Новобаста аз ин барои таъмини самаранокии фаъолият дар ин самт мақомоти марказӣ, худидоракунии шаҳрак ва деҳот, ташкилоту муассисаҳо ва дигар ниҳоди давлатиро зарур аст, ки бо таъмини шаффофият зимни баргузории озмун, таъиноти муваққатиро қатъиян аз байн бурда, ҷобачогузории кадрҳоро ҳолисона ва бо назардошти нишондиҳандаҳои хизматию сифатии корманд амалӣ намоянд.

Дар банди 6 Нақша вусъат додани раванди бо манзили истиқоматӣ ва қитъаҳои замини наздиҳавлигӣ таъмин намудани хизматчиёни давлатӣ, чудо намудани қарзҳои бефоида ва дарозмуддат барои сохтмони манзили истиқоматӣ ва бо ин мақсад таҷдиди назар намудани санадҳои меъёрии ҳукукии дахлдор ҷиҳати аз байн бурдани монеаҳо пешбинӣ гардида, ҳадафи асосии он беҳтар намудани вазъи иҷтимоии хизматчиёни давлатӣ мебошад.

Бо мақсади таъмини иҷрои банди мазкур қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 майи соли 2023, №208 «Дар бораи Тартиби баҳисобгирии давлатии фонди манзил», аз 29 майи соли 2023, №211 «Дар бораи Тартиби эътироф кардани шаҳрвандони эҳтиёҷманд ба манзили истиқоматие, ки бо шартномаи кирои иҷтимоӣ дода мешавад», аз 29 майи соли 2023, №212 «Дар бораи қоида ва меъёрҳои нигоҳдорӣ, хизматрасонӣ, истифодабарӣ ва таъмири фонди манзил дар соҳаи манзил», аз 29 майи соли 2023, №209 «Дар бораи Тартиби ташаккули фонди манзили давлатии иҷтимоӣ», аз 29 майи соли 2023, №214 «Дар бораи Номгӯи бемориҳои вазнини музмин, ки истиқомати яққояи шаҳрвандонро дар як хона имконнопазир мегардонад», аз 29 майи соли 2023, №213 «Дар бораи Номгӯи ва шакли ҳуҷҷатҳои зарурӣ барои баҳисобгирии шаҳрвандони эҳтиёҷманд ба манзили истиқоматӣ, ки тибқи шартномаи кирои иҷтимоӣ дода мешавад» ва «Дар бораи Тартиби иваз намудани манзилҳои истиқоматии тибқи шартномаи кирои иҷтимоӣ додасуда» аз 29 майи соли 2023, №210 қабул ва мавриди амал қарор дода шуданд.

Инчунин, чиҳати дастгирии хизматчиёни давлатӣ қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 майи соли 2008, №272 «Дар бораи Қоидаҳои додани қарзи бефоиз ба хизматчиёни давлатӣ барои харидан, сохтмони манзил ва беҳтар намудани шароити манзилӣ» тасдиқ шуда, то инҷониб ба қарори мазкур як маротиба аз 31 майи соли 2012, №288 тағйирот ворид гардидааст. Қабул гардидани Кодекси манзили Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 18 марти соли 2022, ки аз 1 сентябри соли 2022 мавриди амал қарор дода шудааст, аз зумраи табирҳои чиҳати иҷрои банди дахлдори Нақшаи амалисозии Стратегияи мебошад.

Қобили қайд аст, ки раванди иҷрои банди мазкур, аз ҷумла дар самти ҷудо намудани қитъаи замин наздиҳавлигӣ чиҳати сохтмони манзил ба хизматчиёни давлатӣ ба таври зарурӣ амалӣ гардида, дар доираи маълумоти пешниҳодшуда таҳлили интихобии фаъолияти вазорату идораҳо гузаронида шуд.

Мониторинг муайян намуд, ки вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, Бонки миллӣ, мақомоти худидоракунии шаҳраку деҳот, ташкилоту муассисаҳои дигари давлатӣ чиҳати беҳтар намудани вазъи иҷтимоии хизматчиёни давлатӣ давоми панҷ сол тадбирҳои муҳим ва заруриро амалӣ намудаанд.

Ҷунончи, тибқи маълумоти пешниҳодгардида аз ҷониби вазоратҳои адлия 25 нафар, молия 2 нафар, фарҳанг 14 нафар бо манзили истиқоматӣ, Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба зиёда аз 70 нафар, Гвардияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои 24 оила, Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров ба 3 нафар ва Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ 50 нафар бо манзили истиқоматӣ ва хобгоҳҳо таъмин гардидаанд.

Иҷрои банд аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон низ дар сатҳи дахлдор ба роҳ монда шуда, таҳлили танҳо солҳои 2022 ва 2023 нишон дод, ки дар ин давра 13 нафар корманди соҳа бо қитъаи замин барои боғдорӣ ва ползкорӣ ва 534 омӯзгорони ҷавон, ки барои гирифтани қарзи имтиёзнок муроҷиат намудаанд аз ҳисоби бучети давлатӣ 3,9 млн. сомонӣ ҷудо гардидааст.

Бо мақсади беҳбудбахшӣ ба вазъи иҷтимоии хизматчиёни ҳарбӣ бо назардошти имкониятҳои мавҷудбуда ва риоя намудани тартиби ҷудо намудани хонаҳои хизматӣ ба ниёзмандон, бо дастгирии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳукуматҳои вилоятӣ то инчониб ба хизматчиёни ҳарбии Кумитаи ҳолатҳои фавқуллода ва мудофияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон 19 хонаи хизматӣ дар шаҳри Душанбе (дар тавозуни Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон), 3 хонаи хизматӣ дар ноҳияи Рашт, 3 хонаи хизматӣ дар вилояти Хатлон ва 3 хонаи хизматӣ дар ВМКБ барои истифодаи хизматӣ дода шудааст.

Афсарону прапоршиконии дастгоҳи марказӣ ва Ситоди генералии Қувваҳои Мусаллаҳ ва ҷузъу томҳои Вазорат, ки ба манзили истиқоматӣ эҳтиёҷ дошта, дар манзилҳои иҷоравӣ зиндагӣ мекунанд, дар асоси ҳуҷҷатҳои тасдиқкунанда бо фармоиши вазири мудофия то ба таъмин намудани онҳо ба манзили истиқоматӣ ё қитъаҳои замини наздиҳавлигӣ ба ҷубронпулии ҳармоҳа барои иҷораи манзили истиқоматӣ таъмин карда мешаванд.

Бояд қайд намуд, ки айни замон дар Вазорати мудофия ва ҷузъу томҳои он дар давоми солҳои 2021 - 2025 ба 89 нафар хизматчиёни ҳарбӣ барои ҷудо намудани қитъаҳои замин барои сохтмони манзили истиқоматӣ ба мақомоти иҷроияи шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурий мактуб ирсол карда шудааст. Айни замон дар сохторҳои вазорат 1050 нафар хизматчиёни ҳарбӣ, 33 нафар эҳтиёҷмандони имтиёзнок ва 23 нафар хизматчиёни давлатии маъмурӣ дар рӯйхати навбатии ба манзили истиқоматӣ ниёзманд қарор доранд.

Инчунин, мувофиқи дархосту гузориш бо дарназардошт ва риояи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ қарзҳои бефоида ва дарозмуддат ба ҳайати шахсӣ расонида мешавад, ки дар солҳои 2022-2025 ба 4 нафар хизматчиёни ҳарбии Қӯшунҳои ҳушкигарди Қувваҳои Мусаллаҳ ва Дастгоҳи марказии Вазорати мудофия 3 нафар хизматчиёни ҳарбии қарзҳои дарозмуддати бе фоида ҷудо карда дода шудааст.

Бо мақсади дастгирии доимии хизмати шабонарӯзии кормандони соҳаи тиб, махсусан табибон, кормандони миёнаи тиб ва кормандони техникӣ, дастгирии моддию молиявӣ ва ба мукофоти давлатӣ пешниҳод кардани кормандони соҳа аз ҷониби мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Исфара ба 15 нафар табибон замини наздиҳавлигӣ, 1 нафар табиб аз шаҳри Хучанд ва 4 нафар табиб аз шаҳри Гулистон бо хонаи истиқоматии хизматӣ таъмин карда шудаанд.

Дар арафаи чашнгирии 34-умин солгарди Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2025 ба директори маркази бемориҳои дил Ошурбеков О., табиби осебшиносӣ беморхонаи вилоятӣ раёсати тандурустии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон Меҳрабонوف С. ва сартабиби беморхонаи марказии ноҳияи Роштқалъа Айдарбекзода М. аз тарафи мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят хонаҳои истиқоматии хизматӣ дода шудааст.

Ғайр аз ин, бо мақсади дастгириву ҳавасмангардонии доимии хизмати шабонарӯзии кормандони соҳаи тиб дастгирии моддию молиявӣ ва ба мукофоти давлатӣ пешниҳод кардани кормандони соҳа, дар ин давра аз ҷониби мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Конибодом ба 2 нафар табибон замини назди ҳавлигӣ таъмин карда шудааст.

Боиси қайд аст, ки баҳри вусъат додани раванди бо манзили истиқоматӣ ва қитъаи замини наздиҳавлигӣ таъмин намудани хизматчиёни давлатӣ аз тарафи мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳои вилоят тадбирҳои зарурӣ андешида, тибқи пешниҳоди комиссияи ҷамъиятӣ барои интиҳоб ва ҷудо кардани қитъаҳои замини наздиҳавлигӣ хизматчиёни давлатӣ, кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, кормандони соҳаи тандурустӣ ва маориф барои сохтмони манзили истиқоматӣ аз ҳудуди шаҳру ноҳияҳо қитъаи замини наздиҳавлигӣ ҷудо карда мешавад.

Чунончи, тибқи қарори раиси шаҳри Душанбе аз 7 сентябри соли 2023, №476 ба 42 нафар кормандони раёсати кӯшунҳои дохилии Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои сохтмони манзилҳои истиқоматии шахсӣ, воқеъ дар маҳаллаи Ховарони ноҳияи Шохмансур дар масоҳати 0,03 гектарӣ қитъаи замини наздиҳавлигӣ дода шудааст.

Ҳамзамон, бо мақсади вусъат додани раванди бо манзили истиқоматӣ таъмин намудани хизматчиёни давлатӣ бо қарорҳои раиси шаҳри Душанбе аз 18 июни соли 2025, №388 ва №391 ба 1 нафар корманди Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 1 нафар корманди Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон манзилҳои истиқоматӣ таъмин гардидаанд.

Дар шаҳри Истаравшан ба 17 нафар хизматчиёни давлатӣ қитъаҳои замини наздиҳавлигӣ ҷудо гардида, дар шаҳри Гулистон ба 2 нафар хонаҳои хизматӣ ва дар ноҳияи Деваштич ба хизматчиёни ҳарбӣ қитъаи замин барои сохтмони манзили истиқоматӣ ҷудо гардидааст, ки дар умум дар вилояти Суғд аз соли 2021 то давраи ҳисоботи 2025 ба 394 нафар хизматчиёни давлатӣ, ҳарбӣ, мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, тандурустӣ, маориф ва фарҳанг барои сохтмони манзили истиқоматӣ қитъаҳои замин ва хонаҳои истиқоматӣ дода шудааст. Инчунин, оид ба ҷудо намудани қарзҳои бефоида ва дарозмуддат барои сохтмони манзили истиқоматӣ рӯйхати 70 нафар хизматчиёни давлатӣ ба сохторҳои дахлдор пешниҳод карда шуда, ба 22 нафар кормандони раёсати маорифи вилояти Суғд 6000 (шаш ҳазор) сомонӣ қарзҳои бефоидаи дарозмуддат ҷудо карда шудааст.

Тибқи маълумотномаи пешниҳоднамудаи мақомоти иҷроияи маҳалии ҳокимияти давлатӣ бо қарорҳои раисони шаҳри Леваканд ба 7 нафар, ноҳияи Қубодиён аз ҳисоби заминҳои фонди манзили ноҳия ба 2 нафар, ноҳияи Бобоҷон Ғафуров ба 12 нафар, ноҳияи Спитамен ба 8 нафар, ноҳияи Муъминобод ба 4 нафар, ноҳияи Файзобод ба 15 нафар хизматчиёни давлатӣ, афсарон, кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва омӯзгорону табибон қитъаи замини наздиҳавлигӣ ва манзили истиқоматӣ ҷудо карда дода шудааст.

Новобаста аз тадбирҳои андешидашуда ҳолатҳои низ ҷой доранд, ки масъулини вазорату идораҳо дар раванди ғайриқонунии муқаррароти банди мазкурро нодида гирифта, бо баҳонаи ворид нагардидани муроҷиат, надоштани салоҳият ё дигар имкониятҳои мавҷуда иҷрои онро таъмин накарданд.

Аз ҷумла, чунин раванд дар вазоратҳои саноат ва технологияҳои нав, корҳои хориҷӣ, Кумитаи меъморӣ ва сохтмон, Саридораи бойгонӣ Хадамоти алоқа, Агентии суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа, «Тоҷикстандарт», харидаи давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ, захираҳои моддии давлатӣ, назорат дар соҳаи маориф ва илм ва Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Барқи Тоҷик» ба мушоҳида расид.

Бинобар ин, масъулинро зарур аст, ки бо андешидани тадирҳои ҷиҳати беҳтар намудани вазъи иҷтимоии хизматчиёни давлатӣ тамоми чораҳои судмандро роҳандозӣ намоянд.

Дар умум ҷудо намудани қитъаҳои замин ва сохтмони манзилҳо ба рушди соҳаи сохтмон, бинокорӣ ва истифодаи заминҳои захира ҷиҳати беҳтар сохтани вазъи иҷтимоии хизматчиён, баланд бардоштани самаранокии фаъолият ва ҳавасмандгардонии кормандон мусоидат намуда, низоми идоракунии давлатиро таҳким бахшид.

Таҷдиди назар намудани мутобиқати қонунгузори хизмати давлатӣ, муқовимат ба коррупсия ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳавӣ вобаста ба доғи судӣ ва оқибатҳои он дар банди 7 Нақша пешбинӣ гардида, ҳадаф аз он пешгирии коррупсия дар соҳаи хизмати давлатӣ маҳсуб меёбад.

Тибқи маълумотномаи пешниҳоднамудаи масъулин аз ҷониби Агентии хизмати давлатӣ ҷиҳати пешгирии фаъолияти шахсони тасоддуфӣ дар мақомоти давлатӣ ва бознигарӣ кардани талаботи қонунгузорӣ дар самти ба қор қабул намудани шахсоне, ки қаблан таҳти таъқиби ҷиноятӣ қарор гирифтаанд, лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйирот ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ» ва лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйирот ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» аз 15 апрели соли 2021, №02-970 таҳия карда шуда, ин лоиҳа ва лоиҳаи минбаъд такмилдодашуда аз 28 июли соли 2021, №02-1728 дар баррасии Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дорад.

Дар ин асно, давоми соли 2025 бо масъулини Агентии хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 2 маротиба сӯҳбату вохӯриҳо гузаронида шуда, ҷиҳати бартараф намудани камбудҳои ҷойдошта дар доираи банди мазкур ёрии амалӣ расонида шуд. Айни ҳол лоиҳа бо назардошти эродҳои пешниҳодшуда ислоҳ гардида, барои баррасии минбаъда ба Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол карда шудааст.

Бинобар дар баррасӣ қарор доштани лоиҳа иҷрои банди мазкур қисман таъмин гардида, дар сурати амалигардонии пурраи ин иқдом ихтилофоти меъёрӣ дар қонунгузорӣ бартараф карда шаванд.

Ҳамзамон, муайян кардани оқибатҳои аз ҷониби шахсони барои содир намудани ҷиноятҳои қасдона, аз ҷумла ҷиноятҳои коррупсионӣ маҳкумшуда ишғол намудани мансабҳои давлатӣ ва мансабҳои ба он баробаркардашуда имкон медиҳад, ки ба чунин мансабҳо бештар кадрҳои бозътимод, соҳибихтисос ва тоза аз коррупсия ҷалб гардида, бо чунин роҳ сабабу шароитҳои ба коррупсия мусоидаткунанда дар сатҳи аввалия пешгирӣ гардад.

Банди 8 Нақша Прокуратураи генералӣ, агентҳои назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия ва хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистонро вазифадор намудааст, ки дар бораи шахсоне, ки ҷиноят ва ҳуқуқвайронкунии маъмурии ба коррупсия алоқамандро содир намудаанд, маҳзани маълумот таъсис диҳанд.

Тибқи талаботи банди 5 қисми 2 моддаи 9 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» анҷом додани таҳлил ва арзёбии маълумоти

оморӣ оид ба вазъи муқовимат ба коррупсия ба ваколати Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун субъекти бевосита ба коррупсия муқовиматкунанда дохил мешавад.

Бо мақсади иҷрои банди мазкур баҳри мушаххас намудани баҳисобгирии ҳуқуқвайронкунонҳои вобаста ба коррупсия ва омили ҷиноятҳои хусусияти коррупсионидошта, инчунин тартиби пешбурди ҳисоботи оморӣ оид ба вазъи ошкор ва тафтиши ҷиноятҳои хусусияти коррупсионидошта аз ҷониби Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон «Тартиби баҳисобгирии ҳуқуқвайронкунонҳои ба коррупсия алоқаманд» таҳия гардида, он бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 октябри соли 2022, №506 тасдиқ ва аз 1 январи соли 2023 мавриди амал қарор дода шуд.

Ҳамчунон, тибқи талаботи банди 5 қисми 2 моддаи 9 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» ва талаботи Методологияи мониторинги омории вазъи мубориза бар зидди коррупсия, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 майи соли 2018, №253 тасдиқ шудааст, таҳлил ва арзёбии маълумоти оморӣ оид ба вазъи мубориза бар зидди коррупсия аз ҷониби Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва прокуратураҳои зертобегӣ он амалӣ карда мешаванд.

Аз ин лиҳоз, дар доираи банди болозикри Стратегия дар шӯбаи таҳлил ва омили Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамбастагӣ бо раёсати таҳлил, иттилоот ва омили Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҷалби мутахассисони барномасоз моҳи декабри соли 2025 маҳзани маълумот дар бораи шахсоне, ки ҷиноят ва ҳуқуқвайронкунии маъмурии ба коррупсия алоқамандро содир намудаанд, таъсис дода шуд.

Бо мақсади дастрасии маълумоти омории саҳеҳ оид ба вазъи содиршавии ҷиноятҳои коррупсионӣ маҳзан дар шакли электронӣ ба прокуратураҳои поёӣ ва дигар субъектҳои ба коррупсия муқовиматбаранда ирсол гардида, дар як вақт баҳри истифодаи дурусти барнома аз ҷониби кормандони Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мутахассисони соҳавӣ семинари омӯзишӣ доир карда шуд.

Таъсиси маҳзани маълумот дар бораи шахсоне, ки ҷиноят ва ҳуқуқвайронкунии маъмурии ба коррупсия алоқамандро содир кардаанд, ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқ барои дастрас намудани маълумоти пурра, дақиқ ва фавриро дар доираи як низом имкон медиҳад.

Ҷунин ҳолат ба беҳтар шудани ҳамроҳангӣ байни Прокуратураи генералӣ, Агентии мубориза бо коррупсия ва дигар мақомоти давлатӣ мусоидат намуда, вақти сарфшавандаро барои ҷустуҷӯи маълумот ба таври назаррас коҳиш медиҳад.

Бо дастрасии фаврӣ ба таърихи шахсони қаблан маҳкумшуда, мақомоти ҳифзи ҳуқуқ метавонанд намунаҳои такрорӣ, гурӯҳҳои муташаккил ва занҷираҳои коррупсиониро зуд муайян карда, ин раванд ба афзоиши шумораи парвандаҳои ошкоршуда, пешгирии содиршавии ҷиноятҳои нав ва афзоиши самаранокии тафтишоти пешакии парвандаҳои ҷиноятӣ бевосита мусоидат мекунад.

Дар банди 9 Нақша роҳандозӣ намудани чорахоро вобаста ба ҳавасмандгардонии хизматчиёни ҷавони давлатӣ ва таҳким бахшидани арзишҳои зиддикоррупсионии онҳо пешбинӣ гардидааст (муҳлати иҷро солҳои 2021-2025).

Бо мақсади таҳким бахшидани арзишҳои зиддикоррупсионии хизматчиёни ҷавони давлатӣ дар асоси пешниҳоди Агентии хизмати давлатӣ барои соли 2022 аз 26 ноябри соли 2021, №05-2775 ва аз 10 декабри соли 2021, №05-2877 тибқи Нақша-ҷадвали курсҳои азнавтайёркунӣ, тақмили ихтисос ва таҷрибаомӯзии хизматчиёни давлатӣ дар Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2022 дар маҷмуъ 43 курси таълимӣ, аз ҷумла 5 курси азнавтайёркунӣ, 2 курси таҷрибаомӯзӣ ва 36 курси тақмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ дар Академияи мазкур, шаҳрҳои Бохтар, Хучанд, Хоруғ, Гулистон, Конибодом, Ҳисор, Кӯлоб, Турсунзода ва ноҳияи Данғара доир карда шуд, ки дар онҳо 2080 (зан-605) нафар хизматчиёни давлатӣ ба таълими иловагӣ фаро гирифта шуданд.

Ба ғайр аз ин, курси махсуси тақмили ихтисос аз рӯи барномаи «Сиёсати давлатӣ дар самти муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои мудирони шуъбаҳо (бахшҳо)-и сабти асноди ҳолати шаҳрвандии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо аз 20 то 25 июни соли 2022 бо иштироки 50 (зан-34) нафар, барои мутахассисони шуъбаҳо (бахшҳо)-и меъморӣ ва шаҳрсозии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо аз рӯи барномаи «Заминаҳои ҳуқуқии хизмати давлатӣ ва сиёсати зиддикоррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 21 то 26 ноябри соли 2022 бо фарогирии 56 (зан-2) нафар ташкил карда шуд.

Соли 2023 бошад Агентии хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти давлатӣ 34 курси таълимӣ, аз ҷумла 3 курси азнавтайёркунӣ, 2 курси сайёри таҷрибаомӯзӣ ва 29 курси тақмили ихтисосро ташкил намудааст, ки дар курсҳои мазкур 1889 (зан 637), аз ҷумла 316 нафар ҷавонони то 35-сола ба таълим фаро гирифта шудаанд.

Дар соли 2024 бошад, аз ҷониби ниҳодҳои болозикр дар ҳамкорӣ бо мақомоти давлатӣ 39 курси таълимӣ, аз ҷумла 3 курси азнавтайёркунӣ, 34 курси тақмили ихтисос ва 2 курси таҷрибаомӯзӣ доир карда шуда, 2118 (зан-688) нафар шунаванда ба таълими иловагӣ фаро гирифта шудаанд.

Аз ҷумла, курсҳои тақмили ихтисос барои роҳбарони сохторҳои меъморӣ ва шаҳрсозии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо аз рӯи барномаи «Заминаҳои ҳуқуқии хизмати давлатӣ ва сиёсати зиддикоррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 15 то 20 апрели соли 2024 бо иштироки 59 (зан-1) нафар ва барои сармутахассисони сохторҳои андозии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо аз рӯи барномаи «Сиёсати давлатӣ дар самти муқовимат ва пешгирии коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 7 то 12 октябри соли 2024 бо иштироки 50 (зан-1) нафар гузаронида шуд.

Соли 2025 аз ҷониби Агентии хизмати давлатӣ дар ҳамкорӣ бо Академияи идоракунии давлатӣ ва мақомоти давлатӣ 35 курси таълимӣ, аз ҷумла 3 курси азнавтайёркунӣ, 20 курси тақмили ихтисос ва 2 курси сайёри таҷрибаомӯзӣ доир

карда шуда, 1232 (зан - 290) нафар хизматчиҳои давлатӣ ба таълими иловагӣ фаро гирифта шудаанд.

Аз ҷумла, курсҳои тақмили махсуси ихтисос барои сармутахассисони кумитаҳои идораи замини вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо, аз рӯи барномаи «Сиёсати зиддикоррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо иштироки 50 нафар бо мавзӯҳои зиддикоррупсионӣ гузаронида шуд.

Инчунин курси тақмили ихтисос барои кормандони субъектҳои бевосита ба коррупсия муқовиматкунанда, аз рӯи барномаи «Сиёсати давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо фарогирии 58 нафар бо мавзӯҳои зиддикоррупсионӣ гузаронида шуданд. Дар дигар курсҳо низ дар баробари дигар мавзӯҳо ҳамзамон «Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030», «Шарҳи Кодекси одоби хизматчиҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Заминаҳои ҳуқуқии хизмати давлатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Шарҳи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия», «Таҳлили ҳавфҳои коррупсионӣ дар фаъолияти мақомоти давлатӣ», «Тартиби гузаронидани таҳлили ҳавфҳои коррупсионӣ дар мақомоти давлатӣ» ва «Таҳлили ҳавфҳои коррупсионӣ дар мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот», омӯзонида шуданд.

Роҳандозӣ намудани чораҳо чиҳати ҳавасмандгардонии хизматчиёни ҷавони ҳарбӣ ва давлатӣ ва таҳким бахшидани арзишҳои зиддикоррупсионии онҳо дар раёсатҳо, шуъбаю хадамоти алоҳидаи дастгоҳи марказии Вазорати мудофия, Ситоди генералии Қувваҳои Мусаллаҳ, ҷузъу томҳо ва воҳидҳои алоҳидаи ҳарбии Вазорат дуруст ба роҳ монда шуда, дар давоми соли 2024-2025 бо фармоиши вазири мудофия 866 нафар хизматчиёни ҳарбии қисму воҳидҳои Вазорати мудофия, Кумитаи марказии ташкилоти ҷамъиятии мадагори мудофия, Сарпрокуратураи ҳарбӣ ва Судҳои ҳарбӣ бо рутбаҳои навбатии ҳарбӣ, пеш аз муҳлат ва як зина боло аз рӯи штати вазифавӣ сарфароз гардонида шудаанд:

- 771 нафар дар Вазорати мудофия;
- 46 нафар дар Сарпрокуратураи ҳарбии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 33 нафар дар Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 16 нафар дар Кумитаи ташкилоти мадагори мудофия.

Дар давраи ҳисоботӣ барои хизмати шоёну бенуксон дар иҷрои вазифаҳои пурмасъулияти хизматӣ бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида ба ҷашнҳо 156 нафар хизматчиёни ҳарбии Вазорати мудофия бо мукофотҳои давлатӣ ва 6 нафар афсар бо рутбаи олии ҳарбии кадрдонӣ карда шуданд.

Дар давраи ҳисоботӣ 4959 нафар хизматчиёни ҳарбии Вазорати мудофия, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ва кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва низомӣ бо фармоишҳои вазири мудофия ва муовинони у бо «мақтуби миннатдорӣ ба волидайн», «Сипосномаи Вазорати мудофия», «Раҳматнома», «Ифтихорнома» ва як қатор нишони сарисинагӣ ва медалҳои ҷашнӣ ҳавасманд гардонида шудаанд.

Ҳамзамон вобаста ба иҷрои банди 9 давоми соҳои 2021 то 2025 869 нафар курсантони Донишқадаи ҳарбии Вазорати мудофия баъд аз хатм бо

рутбаи аввалини ҳарбии афсарӣ «ЛЕЙТЕНАНТ» сарфароз гардонида ба вазифаҳои пурмасъул таъин гардиданд:

Аз ҷумла:

- 553 нафар ба ҷузъу томҳои Вазорати мудофия;
- 160 нафар ба ихтиёри Кумитаи давлатии амнияти миллӣ;
- 86 нафар ба ихтиёри Гвардияи миллӣ;
- 33 нафар ба ихтиёри Сарраёсати иҷроии қазои ҷиноятии Вазорати адлия;
- 21 нафар ба ихтиёри Кумитаи ҳолатҳои фавқулода ва мудофияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 5 нафар ба ихтиёри Вазорати қорҳои дохилӣ;
- 11 нафар ба ихтиёри Агентии таъминоти амволи махсуси назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон фиристода шудаанд.

Ҳамзамон, дар ҳамин давра Вазорати мудофия дар муассисаҳои таҳсилоти олии ҳарбии хориҷи кишвар 505 нафар мутахассисони соҳаи ихтисоси ҳарбиро омода намуда, баъд аз хатми муассисаи таҳсилоти олии ҳарбии хориҷи кишвар (Федератсияи Россия, Ҳиндустон, Озарбойҷон, Ҷумҳурии Қазоқистон, Ҷумҳурии Ўзбекистон) бо рутбаи аввалини ҳарбии афсари «ЛЕЙТЕНАНТ» сарфароз намуда, барои идомаи хизмати ҳарбӣ ба ҷузъу томҳои Вазорати мудофия, Қушунҳои сарҳадии КДАМ ва Гвардияи миллӣ сафарбар карда шуданд.

Ғайр аз ин, дар солҳои сипаригардида аз 2021 то 2025 барои сайқал додани малакаю дониш ва баланд бардоштани ҳолати рӯҳи равонии хизматчиёни ҳарбӣ ба курсҳои тақмили ихтисос зиёда аз 400 нафар хизматчиёни ҳарбӣ ба муҳлатҳои гуногун ба хориҷи кишвар равон карда шуданд.

Ба 17 нафар хизматчиёни давлатии маъмурӣ вобаста ба мансабҳои ишғолнамудаашон рутбаи тахассусии хизмати давлатии дараҷаи 3 дода шуд. Мутобиқи талаботи моддаи 41 қисми 3 - и Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ» бинобар ба синни ниҳой расидан бо таъмини ҳар яки онҳо дар ҳаҷми музди меҳнати 3 моҳа кӯмакпулии яқвақта дода шуда, ботантана гусел карда шуданд.

Бо амалӣ намудани талаботи банди 9 Нақша ҳадафҳои пешбинишуда, аз ҷумла таҳкими арзишҳои зиддикоррупсионии ҷавонон ва ҳавасмандии онҳо ба низомии хизмати давлатӣ ба даст оварда шуд. Новобаста аз ин вазорату идораҳоро зарур аст, ки бо мақсади баланд бардоштани арзишҳои зиддикоррупсионии ҷавонон, таҳким бахшидани ғояҳои ватандустӣ, ҳисси миллӣ ва дар руҳияи садоқат ба халқу ватан тарбия намудани насли ояндаи кишвар тамоми тадбирҳои судмандро роҳандозӣ намоянд.

Бо мақсади пешгирӣ намудани кирдорҳои коррупсионӣ тақмил додани қонунгузорию андоз, гумрук, замин, иҷозатномадихӣ, суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа, стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва нозироти савдо аз муқаррароти банди 10 Нақша бармеояд.

Қобили зикр аст, ки тибқи муқаррароти моддаи 162 Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон яке аз вазифаҳои асосии мақомоти андоз муайян намудани расмӣ ва усулҳои гузаронидани таҳлили хавфҳои коррупсия дар мақомоти андоз ва амалӣ намудани онҳо мебошад.

Дар ин замина, бо мақсади дар амал татбиқ намудани банди мазкур Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 23 декабри соли 2021, №1844 дар таҳрири нав қабул гардида, он 1 январи соли 2022 мавриди амал қарор гирифт.

Илова бар ин, бо мақсади муносиб намудани низоми андозбандӣ, коҳиш додани гаронии андоз бештар намудани фазои сармоягузорӣ ва соҳибкорӣ, махсусан соҳибкории истехсолӣ, истифодаи самараноки иқтидорҳои мавҷуда, тақвияти иқтидори саноативу содиротии кишвар ва дарёфти манбаҳои нави андозӣ дар соли 2025 ба Кодекси андоз тибқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 11 феввали соли 2025, №2143, аз 15 апрели соли 2025, №2158-2161 ва аз 14 майи соли 2025, №2168 тағйиру иловаҳо ворид гардид, аз ҷумла:

- маблағҳои музди меҳнат, подошпулиҳо ва пардохтҳои дигаре, ки мураббӣён, мутахассисон, кормандон ва бозингарони хориҷии субъектҳои соҳаи футболи Тоҷикистон гирифтаанд, даромадҳои субъектҳои соҳаи футболи Тоҷикистон, воридоти молҳои варзишӣ барои таъмини эҳтиёҷоти субъектҳои соҳаи футболи Тоҷикистон. Номгӯй ва миқдори молҳои варзишӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад, объектҳои ғайриманқули субъектҳои соҳаи футболи Тоҷикистон, қитъаҳои замини ба субъектҳои соҳаи футболи Тоҷикистон вобастагардида, воситаҳои нақлиёти субъектҳои соҳаи футболи Тоҷикистон аз андозҳо озод карда шуданд;

- даромадҳои корхонаҳои ғайрифаволияти савдо, миёнаравӣ, таъминотӣ-фуруш ва захиракунӣ, ки бештар аз 50 фоизи шумораи кормандони онҳоро маъҷубон ташкил дода, на камтар аз 50 фоизи маблағҳои музди меҳнат ва таъминоти дигари моддӣ, аз ҷумла дар шакли натуралӣ барои эҳтиёҷоти маъҷубон сарф карда шудааст, бо андоз аз даромади шахсони ҳуқуқӣ андозбандӣ карда намешаванд;

- объектҳои ғайриманқули шахсони ҳуқуқӣ, ки 50 фоизи кормандонашонро маъҷубони гурӯҳҳои I ва II ташкил медиҳанд, нисбат ба объектҳои ғайриманқуле, ки бевосита аз ҷониби ҷунин шахсон барои иҷро намудани вазифаҳои оинномавии худ истифода мешаванд, бо андоз аз объектҳои ғайриманқул андозбандӣ карда намешаванд;

- воридоти технологияву таҷҳизот ва мавод барои таъминоти соҳаҳои парандапарварӣ, моҳипарварӣ ва (ё) воридоти молҳо, ба истиснои гандуми навҳои 1-4, бевосита барои эҳтиёҷоти худии субъектҳои хоҷагидор дар соҳаҳои парандапарварӣ, моҳипарварӣ ва истехсоли хӯроки омехтаи паранда ва чорво дар асоси номгӯй ва ҳаҷми андоз аз аризиши иловашуда озод карда мешавад, ки онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян кардааст;

- ба низоми соддакардашудаи андозбандӣ барои ғаволияти инноватсионӣ технология (боби 56 Кодекси андоз) тағйирот ворид карда шуд, ки тибқи он субъектҳои ғаволияти инноватсионӣ технология дар доираи ғаволияти худ дар

чунин парки технологӣ аз пардохти ҳама гуна андозҳо, ки дар Кодекси мазкур пешбинӣ гардидаанд, озод карда мешаванд;

- тибқи тағйирот ба қисми 1 моддаи 323 Кодекси андоз ҳангоми муайян намудани манбаи андози рентаи содиротӣ нархи миёнаи таҳвили мол, ки дар давраи андоз дар биржаи металлҳои Лондон, биржаи металлҳои қиматбаҳои Лондон ё биржаҳои байналмилалӣ (минтақавӣ) дигар ташаккул ёфтааст, ба инобат гирифта мешавад. Дар ҳолати дар ин биржаҳо муайян нашудани нарх, манбаи андози рентаи содиротӣ дар асоси нархҳои бозории дастрас муайян карда мешавад;

- мувофиқи Қонун ба моддаи 325 Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон тағйиру илова ворид карда шуда, меъёри рентаи содиротӣ аз 1 юни соли 2025 - 8 фоиз (нисбат ба калоба ва ресмони пахтагин, риштаи абрешимӣ - 4 фоиз) ва аз 1 январи соли 2027 - 10 фоиз (нисбат ба калоба ва ресмони пахтагин, риштаи абрешимӣ - 6 фоиз) аз манбаи андоз муқаррар карда шудааст.

Бо мақсади татбиқи яххелаи тағйиротҳои зикршуда Кумитаи андоз нисбат ба ҳар яки он мактубҳои тавзеҳотӣ таҳия намуда, онҳоро дар воситаҳои ахбори омма, шабакаҳои иҷтимоӣ ва сомонӣ расмӣ худ ҷойгир намудааст.

Тибқи маълумотномаи пешниҳоднамудани Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти танзими муносибатҳо вобаста ба замин аз ҷониби кумита ҳамчун мақоми ваколатдор субъекти ҳуқуқэҷодкунандаи соҳа Кодекси замини Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нав таҳия гардида, он барои баррасӣ ва расмиёти мувофиқакунонӣ ба вазорату идораҳои дахлдор бо мактуби расмӣ аз 18 юни соли 2024, №1/13-2457(9.35) пешниҳод карда шудааст.

Лоиҳаи Кодекси замин аз ҷониби аксарияти вазорату идораҳои дахлдор ҷонибдорӣ ёфта, вазоратҳои адлия, молия, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия ва хоҷагии ҷангал ба он таклифу пешниҳодҳои иловагӣ манзур намуданд.

Зимнан дар доираи гурӯҳи корӣ лоиҳаи кодекси мазкур бори дигар бо ба инобат гирифтани таклифу пешниҳодҳои асоснок ва қобили қабул тақмил дода шуда, он 19 сентябри соли 2025, №43 такроран ба вазоратҳои адлия, молия, Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия ва Агентии хоҷагии ҷангал барои мувофиқа ирсол карда шудааст.

Дар назар аст, ки лоиҳаи Кодекси замини Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нав баъд аз мувофиқаи пурра бо вазорату идораҳои дахлдор барои баррасӣ ва қабул ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда шавад.

Инчунин, лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хоҷагии деҳқонӣ (фермерӣ)» бо мактуб аз 12 март соли 2025, №1/13-1025(9.35), лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 майи соли 2010, №225 «Дар бораи тасдиқ намудани Низомномаи Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезии Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо мактуб аз 29 январи соли 2025, №1/13-398 (9.35) ба

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои баррасӣ ва лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Консепсияи сиёсати давлатӣ дар соҳаи истифодаи замин барои давраи то соли 2044 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба вазорату идораҳои дахлдор бо мактуб аз 28 октябри соли 2024, №1/13-4458 барои мувофиқа ирсол карда шудааст.

Кумитаи давлатии идора замин ва геодезӣ лоиҳаи қарори мазкурро ба талаботи таклифу пешниҳодҳои манзурнамудаи Вазорати молия ва Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия такмил ва мутобиқ намуда, лоиҳаи қарори мазкурро бори дигар барои расмиёти мувофиқакунонӣ ба Вазорати молия ва Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия бо мактубҳо аз 28 марти соли 2025, №4/13-1207 (9.35) ва аз 28 марти соли 2025, №4/13-1208 (9.35) ирсол намуд.

Тибқи маълумоти пешниҳоднамудани Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади пешгирӣ намудани кирдорҳои коррупсионӣ ва аз байн бурдани хавфу омилҳои бавучудорандаи коррупсия, баъди мавриди амал қарор гирифтани низоми «Равзанаи ягонаи барасмиятдарории амалиёти содиротӣ, воридотӣ ва транзитӣ», ки 11 мақомоти ба низоми мазкур шомилшударо бо манзури дархост ва пешниҳоди ҳуҷҷатҳои иҷозатдиҳӣ ва сертификат, инчунин мубодилаи иттилоот байни сохторҳои ваколатдор, тариқи электронӣ ба роҳ мондааст, зарурати аз нав таҳия намудани «Тартиби ба ҳудуди гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудани маҳсулоти ҳатман сертификатсияшаванда» ба миён омад.

Аз ҷониби масъулини Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар якҷоягӣ бо кормандони Агентии стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва нозироти савдои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби мазкур дар асоси талаботи қисми 2 моддаи 29 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи баҳодиҳии мутобиқат» таҳия ва бо фармоиши якҷояи Хадамоти гумрук ва Агентии «Тоҷикстандарт» аз 1 майи соли 2024, №ф-58 ва №53ф/а тасдиқ карда шуд.

Қиҳати иҷроӣ қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 марти соли 2020, №208 «Дар бораи Тартиби бақайдгирии воситаҳои мобилии алоқаи барқӣ ва муайян намудани воситаҳои мобилии алоқаи барқӣ» дар ҳамкорӣ бо ширкати ҚДММ «Нет Солюшенс» портали ягонаи www.imei.tj роҳандозӣ гардидааст.

Ғайр аз ин, дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 июли соли 2024, №442 ба Қоидаҳои интиқоли молҳо аз ҷониби шахсони воқеӣ тавассути сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби имтиёзнок ва соддагардонидашуда, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 ноябри соли 2007, №544 тасдиқ шудааст тағйиру иловаҳо ворид карда шуд.

Тибқи тағйиру иловаҳои мазкур имтиёзи муқарраршуда вобаста ба воридоти воситаҳои мобилии алоқаи барқӣ, ки ҳангоми воридот аз ҷониби шахсони воқеӣ татбиқ мегардид, аз байн бурда шуд. Баъди мавриди амал қарор гирифтани қарори болозикр, минбаъд тамоми воситаҳои мобилии алоқаи барқӣ ҳангоми воридот ба ҳудуди гумрукии кишвар баъди супоридани пардохтҳои гумрукии муқаррарнамудаи қонунгузорӣ мавриди барасмиятдарории гумрукӣ ва бақайдгирии давлатӣ қарор дода мешаванд.

Дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 13 ноябри соли 2023, №2001 «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон», қисми 1 моддаи 309 Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нав қабул гардид, ки тибқи тағйироти мазкур, минбаъд супоридани бочҳои гумрукӣ ва андозҳо тариқи ғайринақдӣ дар асоси супоришномаи пардохти электронӣ ба амал бароварда мешавад.

Бо мақсади иҷрои қонуни қабулшуда, тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 марти соли 2024, №205 аз матни қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 декабри соли 2005, №472 «Дар бораи тасдиқи андозаи хирочҳои гумрукӣ барои хизматрасонии гумрукӣ» калимаҳои «барасмиятдарории ордери хазинавии гумрукӣ» хориҷ шуда, супоридан ва ситонидани маблағи хирочҳои гумрукӣ дар рӯзи қабули декларатсияи гумрукии бор ё иҷозати мол дар асоси супоришномаи пардохти электронӣ муқаррар гардид.

Дар баробари ин, чиҳати такмили қонунгузории гумрук дар асоси қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани илова ба Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 29 январи соли 2021, №1768, «Дар бораи ворид намудани тағйиру илова ба Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 18 марти соли 2022, №1868, «Дар бораи ворид намудани илова ба Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 19 июли соли 2022, №1906, «Дар бораи ворид намудани илова ба Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 24 декабри соли 2022, №1932, «Дар бораи ворид намудани илова ба Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 13 ноябри соли 2023, №2001 ба Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон тағйиру иловаҳо ворид карда шуд.

Марид ба зикр аст, ки яке аз вазифаҳои Агентии суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ин таҳия ва мукамал намудани заминаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа ба ҳисоб рафта, дар ин самт агентии мазкур дар давраи таҳлилӣ корҳои муайянро ба анҷом расонидааст.

Ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи нафақаҳои суғуртавӣ ва давлатӣ» аз 23 декабри соли 2021, №1840 ва аз 2 январи соли 2025, №2126 тағйиру иловаҳо ворид карда шудааст.

Бо мақсади иҷрои банди 19 протоколи маҷлиси Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 24 январи соли 2024, №1 ва супоришҳои Роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22 апрели соли 2024, №13536(23-9) дар бораи бозбинӣ намудани масъалаи пардохти музди меҳнат аз рӯйи варакаи корношоямӣ ва то 60 фоиз паст кардани андозаи пардохти кӯмакпулиҳои корношоямӣ Агентии суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйир ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи суғуртаи давлатии иҷтимоӣ»-ро таҳия намуда, онро тибқи тартиби муқарраргардида бо вазорату идораҳои дахлдор мувофиқа намуд.

Лоиҳаи мазкур аз ҷониби вазорату идораҳои дахлдор ҷонибдорӣ шуда, бо Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи суғуртаи давлатии иҷтимоӣ» аз 13 ноябри соли 2024, №2106 тасдиқ карда шуд.

Бо мақсади таъмини устувории фаъолияти низоми рақамии пардохти нафақа, бартараф намудани норасоии заминаи моддию техникӣ, ҷалби барномасозон аз ҳисоби 0,6 дарсади ҷуброни хароҷоти Корхонаи воҳиди давлатии БА ҚТ»Амонатбанк» барои хизматрасонӣ ба нафақагирон ҷудо намудани 0,1 дарсад ба низоми рақамии пардохти нафақа, аз ҷониби Агентии суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъалаҳои ҷуброни хароҷот барои хизматрасонӣ ва рақамикунонии раванди хизматрасонӣ ба нафақагирон» таҳия гардид.

Ҳамчунин, бо мақсади аз байн бурдани маҳдудият ҳангоми пардохт намудани нафақаҳои суғуртавӣ ва меҳнатӣ ҳангоми индексатсия намудан лоиҳаи қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйирот ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 сентябри соли 2015, №588» ва «Дар бораи Тартиби индексатсияи нафақаҳо ва сармояи шартии нафақавӣ» таҳия карда шуд.

Лоиҳаи мазкур тибқи тартиби муқарраргардида бо вазорату идораҳои дахлдор мувофиқа карда шуда, айни замон дар барасии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дорад.

Бо мақсади аз байн бурдани холигии фазои ҳуқуқӣ чиҳати мукамал намудани шартҳо ва тартиби пардохти кӯмакпулиҳои иҷтимоие, ки аз низоми суғуртаи давлатии иҷтимоӣ бармеоянд, инчунин истифодаи мақсаднок ва суроғавии маблағҳои суғуртаи давлатии иҷтимоӣ ва ба ин васила аз байн бурдани меъёру муқаррароти ба омилҳои коррупсионӣ ва хароҷоти ғайрмақсадноки маблағҳои Бучети суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа мусоидаткунанда, аз ҷониби Агентии суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа лоиҳаи қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ворид намудани илова ба қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 14 октябри соли 2014, №630 ва аз 01 июни соли 2007, №313 таҳия гардида, ки айни ҳол дар раванди мувофиқасозии вазорату идораҳои дахлдор қарор дорад.

Бо мақсади таъмини амалисозии саривақтии фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8 феввали соли 2025, №962 ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 феввали соли 2025, №113 «Дар бораи тадбирҳои тақвият бахшидани сатҳи ҳифзи иҷтимоии аҳоли, зиёд намудани маоши амалкунандаи вазифавии хизматчиёни давлатӣ, кормандони ташкилотҳои бучетӣ, андозаи нафақа ва стипендия» Дастурамал оид ба 10 фоиз индексатсия, яъне (зиёд) намудани андозаи нафақаҳои суғуртавӣ, меҳнатӣ, иҷтимоӣ, инчунин иловапулӣ ба онҳо ва андозаи нафақаи заминавӣ аз 1 сентябри соли 2025 таҳия ва бо фармоиши агентии зикршуда аз 30 июни соли 2025, №ф-30 тасдиқ гардид, ки ба раёсату шубҳаҳои вилоятӣ ва шаҳрию ноҳиявии Агентӣ барои корбарӣ ирсол гардидааст.

Дар доираи банди 10-и Нақша бо тақмили қонунгузории соҳаҳои андоз, гумрук, замин, суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа, стандартизатсия ва нозироти савдо мусоидат намуда, бо назардошти рушди муносибатҳои ҷамъиятӣ барои беҳтар кардани фазои сармоягузорӣ ва соҳибкорӣ заминаи ҳуқуқӣ фароҳам оварда шуд. Дар соҳаи андоз, қабули Кодекси нав ва тағйиротҳои болозикр ба афзудани даромадҳои бучетӣ ва тақвияти иқтисодии содиротӣ мусоидат намуд, ки дар

натиҷа фазои тиҷоратӣ боз ҳам васеътар гардида, ҳаҷми сармоягузориҳои хориҷӣ ва дохилӣ афзоиш ёфт.

Дар соҳаи гумрук, рақамикунонии пардохтҳо ва низоми электронӣ шаффофиятро таъмин намуда, барасмиятдарории тиҷоратро содда кард, ки ин ҳолат ба афзудани ҳаҷми тиҷорати хориҷӣ ва коҳиши хароҷотҳои ғайримақсаднок таъсири мусбӣ гузошт. Дар соҳаҳои замин ва суғуртаи иҷтимоӣ, таҳияи лоиҳаҳои кодексҳо ва қарорҳо ба ҳифзи ҳуқуқҳои шаҳрвандон ва истифодаи самараноки захираҳо мусоидат кард, ки дар натиҷа сатҳи ҳифзи иҷтимоии аҳоли боз ҳам беҳтар гардид.

Ҳарчанд ҳанӯз зарурати пурра амалӣ кардани лоиҳаҳое, ки мувофиқа нашудаанд вучуд дошта бошанд ҳам, вале чораҳои болозикр ба Ҷумҳурии Тоҷикистон натиҷаҳои мусбӣ ба бор оварда, ба рушди устувори иқтисодӣ ва болоравии сатҳи зиндагии аҳоли мусоидат кард.

Банди 11 Нақша «Таҷдиди назар кардани ҷавобгариӣ маъмурӣ барои бидуни усулҳои муқарраргардидаи хариди давлатӣ анҷом додани фаъолияти харидорӣ»-ро пешбинӣ намуда, мақсади асосии он муқовимат ба коррупсия дар соҳаи хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ мебошад.

Тибқи таҳлилҳо Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро таҳия намуда, он барои баррасӣ бо мактуб аз 19 майи соли соли 2023, №2/3-2082-1 ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол карда шудааст.

Мутобиқи тағйиру иловаҳои ба моддаи 519 Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳодгардида андозаи ҷаримаи маъмурӣ нисбатан баланд бардошта шудааст. Новобаста аз он ки лоиҳаи қонун ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол гардида бошад ҳам, вале то инҷониб ҷавобгариӣ маъмурӣ барои бидуни усулҳои муқарраргардидаи хариди давлатӣ анҷом додани фаъолияти харидорӣ муқарар карда нашуда, ба ин васила талаботи банди 11 Нақша ноичро боқӣ мондааст.

Бе иҷро мондани банди мазкур метавонад ба афзоиши ҳолатҳои коррупсионӣ дар соҳаи хариди давлатӣ оварда расонад, зеро набудани ҷавобгариӣ маъмурии муассир барои риоя накардани усулҳои муқарраргардида, сар задани омилҳои коррупсионӣ, интиҳоби ғайришаффофи таъминкунандагон ва харҷҳои ғайримақсадноки бучети давлатӣ имкон фароҳам меоварад.

Бинобар ин, масъулини соҳаро зарур аст, ки новобаста аз ба итмом расидани муҳлати амали Нақша чиҳати дар амал татбиқ намудани муқарроти банди мазкур ва таҷдиди назар кардани ҷавобгариӣ маъмурӣ минбаъд чораҳои муассир ва самаранокро роҳандозӣ намояд.

Дар банди 12 Нақша бо мақсади васеъ намудани доираи хизматрасониҳои давлатӣ дар шакли электронӣ ва содагардонии барасмиятдарории амалиётҳо, давра ба давра такмил додани низоми хариди электронӣ бо дар назар доштани ҳамгироии он бо низомҳои иттилоотии мақомоти давлатӣ ва бонкҳо пешбинӣ гардидааст.

Чихати таъмини иҷрои банди мазкур давоми давраи таҳлилӣ тибқи маълумотномаи Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси Дастурамали Бонки Бисёрчанбаи Рушд оид ба хариди электронӣ (Compliance Assessment using MDB e-Tendering Guidelines) аз ҷониби Бонки Ҷаҳонӣ ҷузъи дуюми «Лоихаи мукамалгардонии идоракунии молияи давлатӣ» аз рӯи маҳакҳои «Дастрасӣ ба низом», «Интишори эълонҳо», «Паҳни ҳуҷҷатҳои озмунӣ», «Мукотибот, Тағйирот ва Тавзеҳот», «Ирсоли пешниҳодҳои озмунӣ», «Пайгирии аудиторӣ», «Қушодашавии пешниҳодҳои озмунӣ», «Арзёбии пешниҳодҳои озмунӣ», «Вобастакунонии шартномаҳои харид», «Танзими шикоятҳо», «Идоракунии беҳатарии иттилоот», «Айнияткунонӣ» ва «Пардохтҳо» арзёбии мутобикати Портали ягонаи хариди электронии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон (Assessment of the Tajikistan e-Government Procurement System (TjePS) гузаронида шуда, муайян гардидааст, ки Портали ягонаи хариди давлатии электронии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳамаи маҳакҳо мутобикат мекунад.

Ҳамзамон, дар ин давра бо мақсади мусоидат ба фаъолияти ташкилотҳои харидор ва таҳвилгарон (паймонкорон) дар Портали ягонаи хариди давлатии электронӣ воситаҳои иловагӣ дар доираи «Созишнома оид ба табодули электронии маълумот байни Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон» фароҳам оварда шудааст, ки аз натиҷа иҷрои вазифаҳои зерин имкон гардидааст:

- содагардонии бақайдгирии таҳвилгарон (паймонкорон) дар Портали ягонаи хариди давлатии электронӣ;
- дастрас будани маълумот дар бораи таҳвилгарон (паймонкорон) дар улоқи кории истифодабарандагони портал;
- ба аъзои комиссияи озмунӣ дар речаи вақти воқеӣ дастрас гардидани маълумот оид ба ҳолати қарздор будан ё набудани иштирокчии озмун ва речаи андоз аз арзиши иловашуда;
- дастрасии аъзои комиссияи озмунӣ ба тавозуни муҳосибаҳои иштирокчиёни озмун дар шакли электронӣ.

Иҷрои банди 12-и Нақша ба Ҷумҳурии Тоҷикистон монеаҳои сунъиро коҳиш дода, ҳамгироии низоми иттилоотиро байни мақомоти давлатӣ ва бонкҳо тақвият бахшид. Портали ягонаи хариди электронӣ ба ҳама маҳакҳои байналмилалӣ мутобик буда, ба содагардонии бақайдгирии таҳвилгарон, дастрасии фаврӣ ба маълумотҳо дар бораи қарздорӣ ва тавозуни муҳосибӣ мусоидат кард.

Дар оянда, барои пурра амалӣ кардани ҳадафҳо зарур аст, ки ҳамгироии портали хариди электронӣ бо системаҳои молиявӣ ва бучавӣ тақвият дода шуда, инфрасохтори рақамӣ дар манотиқи дурдаст беҳтар ва омӯзишҳои доимӣ барои кормандон ва таҳвилгарон гузаронида шавад. Ҳамчунин, ба мақсад мувофиқ аст, ки бо такмил додани заминаи ҳуқуқӣ барои ҳифзи маълумотҳо ва амнияти киберӣ мониторинги мунтазам барои пешгирии камбудӣҳо ҷорӣ карда шавад.

Дар банди 13 Нақша андешидани тадбирхоро ҷиҳати таъсис ва ба роҳ мондани фаъолияти комиссияи байниидоравӣ оид ба баррасии арзу шикоятҳо оид ба хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ муқаррар гардидааст.

Бо мақсади таъмини иҷрои банди мазкур аз ҷониби Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ ҳамчун мақомоти масъул лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таъсиси Комиссияи байниидоравӣ оид ба баррасии шикоятҳои иштирокчиёни озмун ва таҳвилгарон» таҳия гардида, он бо тартиби муқарраргардида 19 сентябри соли 2023, №1/2-538 ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда шудааст.

Дар ин замина қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Комиссияи байниидоравӣ оид ба баррасии шикоятҳо» аз 7 июли соли 2025, №392 ба тасвиб расида, минбаъд фаъолият дар ин самт дар доираи қарори мазкур амалӣ карда мешавад.

Қобили қайд аст, ки бо қарори мазкур ҳаёти комиссияи байниидоравӣ оид ба баррасии шикоятҳои иштирокчиёни озмун ва таҳвилгарон ва низомномаи комиссия тасдиқ гардида, заминаи ҳуқуқӣ барои баррасии беғаразонаи шикоятҳои иштирокчиёни озмун ва таҳвилгарон фароҳам оварда шудааст.

Мутобиқи қарор, ҳаёти комиссияи байниидоравӣ аз раис, муовини раис, се аъзо ва котиб иборат буда, низомномаи комиссия муқаррароти умумӣ, асосҳои ташкили фаъолияти комиссияи байниидоравӣ, вазифаҳои комиссияи байниидоравӣ, уҳдадорихои раис ва котиби он, ваколатҳои комиссияи байниидоравиро муайян намуда, инчунин шакли протоколи ҷаласаи комиссия ва эълония дар бораи бархӯрди манфиатҳои аъзо ва котиби комиссияи байниидоравӣ мутобиқи замимаҳои 1 ва 2 тасдиқ карда шудаанд.

Таъсиси комиссияи мазкур барои таъмини шаффофият дар харидҳои давлатӣ, ҳифзи ҳуқуқҳои соҳибкорон ва иштирокчиён, баробарии рақобат ва сифати харид, истифодаи самараноки маблағҳои бучетӣ, баланд шудани эътимоди соҳибкорону сармоягузoron ба раванди баргузории тендерҳо таъсири мусбӣ мерасонад.

Банди 14 Нақша ҷорӣ намудани усулҳои нави хариди давлатиро пешбинӣ карда, мақсад аз он рушди рақобат миёни таҳвилгарон ва баланд гардидани самаранокии харидҳои давлатӣ ба ҳисоб меравад.

Дар доираи банди мазкур Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ» аз 3 март соли 2006 аз эътибор соқит дониста шуда, дар заминаи он Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хариди давлатӣ» аз 15 март соли 2023, №1955 дар таҳрири нав қабул гардид.

Дар қонуни мазкур усулҳои нави хариди давлатӣ, аз ҷумла созишмоҳои қолабӣ, ауксионӣ баръаксӣ электронӣ ва музокироти рақобатӣ пешбинӣ гардида, механизми баргузории он мутобиқи Қоидаҳои расмиеи хариди давлатӣ ва ҳуҷҷатҳои стандартӣ озмунӣ муайян карда шуд.

Ҳамзамон, соли 2024 дар платформаи озмоишӣ тартиби баргузории музоядаҳои электронии баръакс санҷида шуда, ҷараёни тижоратӣ (бизнес-протсес) ба тартиби баргузории музоядаҳо, ки ҳамзамон бо озмоиш зимни омода намудани лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Қоидаҳои расмиеи хариди давлатӣ» таҳия гардид, мутобиқ гардонид шуд.

Дар баробари ин қобили зикр аст, ки чиҳати дар амал татбиқ намудани талаботи банди болозикри Нақша тартиби баргузории музоядаҳои электрони баръакс дар қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Қоидаҳои расмиёти хариди давлатӣ» аз 24 июни соли 2025, №362 дар параграфи алоҳидаи боби 7 пешбинӣ гардида, заминаи ҳуқуқии ин раванд фароҳам оварда шуд.

Иҷрои банди 14-и Нақша ба беҳтар гардидани шаффофият ва рақобатнокӣ дар харидҳои давлатӣ мусоидат намуда, он ба содагардони равандҳо, ҷалби бештари таҳвилгарон ва ба беҳтар шудани сифати молу хизматрасониҳо мусоидат намуд.

Дар оянда, барои пурра амалӣ кардани ҳадафҳо зарур аст, ки ҳамгироии портали хариди электронӣ бо системаҳои молиявӣ ва бучавӣ ба роҳ монда шавад то кишвари мо дар радабандии байналмилалӣ шаффофият натиҷаҳои беҳтарро ноил гардида, рушди устувори иқтисодиро таъмин намояд.

Банди 15 Нақша роҳандозӣ намудани чораҳои дахлдор ва шаффоф чиҳати пешгирии омилҳои рақобати бевичдонона вобаста ба манъ намудани соҳиб шудан ва дидаю доништа истифода бурдани ҳуқуқҳои истисноӣ ба воситаҳои инфиродиқунонии мол, истифодаи тамғаҳои молӣ, тамғаҳои молии маъруфшуда, кор ва хизматрасониҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, аз ҷумла шахсони хориҷӣ, инчунин пеш аз муҳлат бекор намудани тамғаҳои молии бақайдгирифташударо пешбинӣ намудааст.

Қобили қайд аст, ки мақсади асосии банди мазкур пешгирӣ намудани омилҳои рақобати бевичдонона маҳсуб ёфта, Хадамоти зиддиинҳисории назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун мақоми ваколатдор барои таъмини иҷрои он вазифадор карда шудааст.

Дар ин асно тибқи иттилои масъулини Хадамоти зиддиинҳисорӣ иҷрои банди мазкур дар асоси талаботи пешбиниамудаи моддаи 16 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳимояи рақобат» ба танзим дароварда шуда, ин меъёр амалҳои рақобати бевичдонона, ки бо воситаи соҳиб шудан ва истифода бурдани ҳуқуқҳои истисноӣ ба воситаҳои инфиродиқунонии мол, тамғаи молӣ, тамғаҳои молии маъруфшуда, корҳои иҷрошаванда ё хизматрасонӣ алоқамандро манъ намудааст.

Мавриди ошкор гардидан ва ё аз натиҷаи баррасии шикоятҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, мақомоти давлатии зиддиинҳисорӣ санадхоро вобаста ба вайрон намудани моддаи мазкур барои пеш аз муҳлат қатъ намудани амали бақайдгирии объекти ҳуқуқҳои истисноӣ ё оид ба бе эътибор эътироф намудани бақайдгирии ин объект ба мақомоти дахлдори давлатӣ ирсол менамояд.

Чунончи, вобаста ба баррасии мурочиати шаҳрванд Мирзозода М.Ҳ. истиқоматкунандаи деҳаи Каромат, ҷамоати деҳоти Исмат Шариф, ноҳияи Данғара, вилояти Хатлон ва дархости ширкати «Mallard Biotech PVT.LTD», суроға: Ҷумҳурии Ҳиндустон, Ҳаряна, Майдони саноатии панҷкула, фазаи 2, кӯчаи №224-А вобаста ба маҳдудкунии воридот ва муомилоти иловаҳои биологӣ зери тамғаи молии «Power», ки ба номи соҳибҳуқуқ шахси ҳуқуқӣ Ширкати тижоратии Бағлон Замини Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон ба қайд гирифта шудааст, қарори дахлдори Хадамот қабул карда шуда, барои пеш аз муҳлат қатъ кардани тамғаи молӣ ба идораи патентӣ ирсол карда шудааст.

Бо мақсади иҷрои банди 7-и Матритсаи Бонки Умумичаҳонӣ оид ба тартиби натиҷаҳои сиёсати иқтисодӣ ва натиҷаи онҳо чиҳати рушди низоми назорати давлатӣ аз рӯи ёрии давлатӣ ва шаффофияти пешниҳоди ёрии давлатӣ ва маҳаллӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Низомномаи тартиби расонидани ёрии давлатӣ ва маҳаллӣ» таҳия гардида, бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 сентябри соли 2024, №514 қабул гардидааст.

Айни замон, дар ҳамкорӣ бо мутахассисони Бонки Умумичаҳонӣ лоиҳаи Дастурамали баҳодихии ёрии давлатӣ ва маҳаллӣ таҳия гардида, он бо фармоиши дахлдор тасдиқ ва ба унвони Бонки Умумичаҳонӣ ирсол карда шудааст.

Дастурамали мазкур расмиёти дохилиидоравии баҳодихии ёрии давлатӣ ва маҳаллиро ба танзим дароварда, замина барои танзими соҳавӣ аз ҷониби мақомоти давлатии зиддинҳисорӣ ҳисобида мешавад.

Маврид ба зикр аст, ки дар асоси қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйирот ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳимояи рақобат» аз 19 июли соли 2022, №1912 ва аз 15 марти соли 2023, №1857 ба моддаи 22 қонуни мазкур тағйиру иловаҳо ворид гардида, ваколатҳои мақомоти давлатии зиддинҳисорӣ, хусусан дар самти пешгирии омилҳои рақобати бевичдонона васеъ карда шуд.

Иҷрои банди 15-и Нақшаи зиддикоррупсионӣ барои расидан ба натиҷаҳои муҳим дар самти ҳифзи рақобат ва пешгирии омилҳои ғайриодилона таъсири мусбӣ расонида, он шаффофиятро дар самти таъмини риояи ҳуқуқҳои истисноӣ (тамғаҳои молӣ, инфиродиқунонии молҳо) боз ҳам беҳтар намуд.

Дар оянда, барои пурра амалӣ кардани ҳадафҳои банақшагирифташуда зарур аст, ки Хадамоти зиддинҳисорӣ бо гузаронидани мониторинги ҳолатҳои қонунвайронкунӣ чорабиниҳои омӯзиширо дар байни соҳибкорон густариш дода, низмои электронии муроҷиатҳоро дар соҳа таъмин намояд.

Таҳия ва ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таъсиси Корхонаи воҳиди давлатии «Маркази рушди низоми хариди электронӣ»-и назди Агентии харидидавлатии мол, кор ва хизматрасонии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар банди 16 Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегия муқаррар гардида, Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун иҷрокунандаи он маҳсуб меёбад.

Вобаста ба таъмини иҷрои банди мазкур аз ҷониби Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ лоиҳаҳои қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таъсиси Корхонаи воҳиди давлатии «Маркази рушди низоми хариди электронии давлатӣ»-и Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 майи соли 2010, №228» таҳия намуда, лоиҳаҳои мазкур ба вазорату идораҳои дахлдор чиҳати мувофиқа аз 22 июли соли 2022, №2/2 639 ирсол карда шудаанд. Бо инобати таклифу эродҳои вазорату идораҳо дар ду даври мувофиқа, лоиҳаҳо такмилдодашуда аз 18 ноябри соли 2022, №1/2-1036 ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол гардидаанд, ки айни ҳол мавриди баррасӣ қарор доранд.

Қобили қайд аст, ки 11 феввали соли 2025 ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ» тағйиру иловаҳо ворид карда шуда, низоми таҳассусӣ мустақкам гардид, ки ин интиқоли ҳиссаи ваколатҳои амалиётро аз Агентӣ ба ташкилотҳои таҳассусӣ бештар намуд. Чунин раванд ба талаботи банди мазкур ва тавсияҳои Бонки Ҷаҳонӣ, ки ҷудо намудани ваколатҳои танзимӣ ва амалиётро барои пешгирии бархӯрди манфиатҳо тавсия додааст, мувофиқ мебошад.

Иҷрои банди 16-и Нақшаи зиддикоррупсионӣ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти рақамикунонии харидҳои давлатӣ натиҷаҳои мусбат дода, рушди соҳаро бо таъмини шаффофият дар озмунҳои кушода то 97,8% тақвият бахшид.

Новобаста аз ҷораҳои андешидашуда зарур аст, ки тавсияҳои Созмони Ҳамкории Иқтисодӣ ва Рушд, ки бо натиҷаи давраи 5-уми мониторинги Нақшаи Истамбулии амалҳои мубориза бар зидди коррупсия ба Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти хариди давлатӣ, аз ҷумла рақамикунонии соҳа, бештар намудани шаффофият дар раванди банақшагирии хариди давлатӣ ва дигар масъаҳои вобаста ба соҳа пешниҳод гардидааст, дар амал татбиқ карда шуда, камбудии ҷойдошта пурра бартараф карда шаванд.

Банди 17 Нақша тақвият додани фаъолият дар самти ҷорӣ намудани таҷрибаи тақсироти электронии парвандаҳо дар байни судяҳоро тақозо намуда, ҳадафи он пешгирии коррупсия ҳангоми баррасии парвандаҳо дар судҳо махсус меёбад.

Тибқи талаботи банди мазкур фаъолияти мақомоти судӣ дар доираи коргузории электронии судӣ, ки як самти онро тақсироти электронии парвандаҳо ташкил медиҳад, дар доираи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дастрасӣ ба иттилоот оид ба фаъолияти судҳо» аз 25 июни соли 2021, №1783 ба роҳ монда шудааст.

Ҳамзамон, дар доираи ин банди нақша бо фармоиши раиси Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 феввали соли 2025 гурӯҳи кории доимоамалкунанда оид ба ҷорӣ намудани коргузории электронӣ таъсис дода шуда, вазифаи аввалиндараҷаи гурӯҳи корӣ дар таҳия намудани барномаи махсуси «E-COURT» ва рушди экосистемаи рақамии судӣ муайян гардидааст.

Боиси зикр аст, ки барномаи «E-COURT» ба сифати як абзори асосии рақамикунонии коргузорӣ имконият фароҳам овард, ки раванди ҳуҷҷатгузорӣ пурра дар шакли электронӣ ба роҳ монда шуда, назорат, арзёбӣ ва таҳлили фаъолияти кормандон шаффоф гардад. Илова бар ин, барнома фазои муосири иртиботи дохилӣ, мубодилаи иттилоот ва нигоҳдории ҳуҷҷатҳои муҳимро дар муҳити амн таъмин менамояд.

Дар самти корҳои омӯзишӣ гурӯҳи корӣ ҳамкории судмандро бо Агентии инноватсия ва технологияҳои рақамӣ ба роҳ монда, дар ин самт семинарҳо ва машғулиятҳои амалӣ доир намудааст, ки зимнан судяҳо ва кормандони дастгоҳҳои судҳо бо принципҳои гардиши электронии ҳуҷҷатҳо, амнияти иттилоот ва истифодаи самараноки барномаҳои рақамӣ шинос шуданд.

Бо мақсади амалисозии дастуру супоришҳое, ки аз Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олӣ аз 28 декабри соли 2024 бармеоянд ва бо дарназардошти он ки солҳои 2025-2030 «Солҳои рушди иқтисоди рақамӣ ва

инноватсия» эълон гардиданд, роҳбарияти Суди Олӣ тасмим гирифтааст, ки фаъолияти минбаъдаи худро пурра ба низоми рақамӣ мутобиқ намояд.

Бо амалисозии банди 17 Нақша барои таъмини шаффофият дар низоми судии Ҷумҳурии Тоҷикистон натиҷаҳои муҳим ба даст оварда шуд. Дар натиҷа раванди ҳуҷҷатгузорӣ пурра тариқи электронӣ ба роҳ монда шуда, таъсири омилҳои инсонӣ ба истилоҳи дигар кушиши даҳлат барои гирифтани ба манфиати худ гирифтани ҳуҷҷати алоҳида ва дар ин замина ҳолатҳои эҳтимолии коррупсионӣ пешгирӣ карда шуданд, ки ин ҳолат боиси баланд шудани эътимоди мардум ба ҷомеа гардид.

Новобаста аз дастовардҳои зикршуда дар доираи банди 17 масъалаҳои ҳалнашуда, аз ҷумла пурра ҷорӣ накардани системаи «E-COURT» дар ҳамаи судҳои маҳаллӣ ва таъмини амнияти иттилоотӣ боқӣ мондаанд, ин раванд метавонад ба ҳолатҳои номатлуби коррупсионӣ мусоидат намояд.

Бинобар ин, зарур аст, ки ҳамкориҳои байниидоравӣ бо Агентии инноватсия ва технологияҳои рақамӣ тақвият дода шуда, дар асоси стандартҳои байналмилалӣ, татбиқи пурра ва устувори механизмҳои иноватсионӣ дар ҳамаи зинаҳои низоми судӣ таъмин карда шавад.

Нашри санадҳои судии эътибори қонунипайдокарда дар сомонаҳои расмӣ дар банди 18 Стратегия муқаррар гардида, мақсад аз он таъмини шаффофият дар фаъолияти судҳо махсус меёбад.

Вобаста ба иҷрои банди мазкур тибқи маълумотномаи пешниҳоднамудаи масъулин, Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои сомонаи расмӣ мебошад, ки дар он дар баробари маълумотҳои дигар, санадҳои судии эътибори қонунипайдокарда, инчунин рӯйхати парвандаҳои барои баррасӣ дар марҳилаҳои якум, кассатсионӣ ва назоратӣ таъиншуда ҷой карда мешаванд.

Масъалаи ҷой намудани санадҳои судиро дар сомонаҳои судҳо Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дастрасӣ ба иттилоот оид ба фаъолияти судҳо» ва баъдан дар ин асос тағйири иловаҳои ба қонунгузории мурофиавӣ воридшуда ба танзим даровардааст.

Аз талаботи қисми 1 моддаи 15 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дастрасӣ ба иттилоот оид ба фаъолияти судҳо», қисми 3 моддаи 199 Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қисми 4 моддаи 348 Кодекси мурофиавии ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва моддаи 144 Кодекси мурофиавии ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон бармеояд, ки наشري санадҳои судии эътибори қонунипайдокарда дар сомонаҳои судҳо танҳо бо розигии иштирокчиёни мурофиаи судӣ иҷозат дода мешавад.

Бояд қайд кард, ки тибқи муқаррароти моддаҳои зикршудаи қонунгузории соҳавӣ баъд аз эълони санади судӣ судяҳо бо розигии иштирокчиёни мурофиаи судӣ масъалаи дар сомонаи дахлдор ҷойгир намудани санади судиро пас аз эътибори қонунӣ пайдо намудани он ҳал менамоянд.

Ҳамзамон, бо назардошти ба Суди Олӣ асосан парвандаҳои мураккабу калонҳаҷм ва дорои сирри давлатӣ тобеияти баррасӣ доштан, иштирокчиёни мурофиаҳои судӣ аксаран ба наشري санадҳои судӣ розӣ намешаванд ва ин боис мегардад, ки санадҳои судӣ дар сомонаи расмӣ пурра гузошта нашаванд.

Таҳлил нишон дод, ки давоми панҷ соли фаъолият зиёда аз 150 санадҳои судии эътибори қонунӣ пайдокарда дар сомонаҳои расмӣ судҳои иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр карда шудааст.

Татбиқи банди 18 Нақша заминаи муҳими дастрасии ҷомеа ба иттилооти судиро фароҳам оварда, ин чорабинӣ сатҳи шаффофиятро баланд ва ҳуқуқи шаҳрвандонро ба иттилоот таъмин намуд. Дар маҷмӯъ ба беҳтар гардидани фазои ҳуқуқӣ дар кишвар мусоидат кард.

Сарфи назар аз натиҷаҳои мусбат, дар банди 18 мушкilotи ҳалнашуда, аз ҷумла талаботи ҳатмӣ розигии иштирокчиёни муроғия ва ҳолатҳои сирри давлатӣ боқӣ мондаанд, ки боиси наشري нопурраи санадҳо мегардад. Бинобар ин дар оянда ба мақсад мувофиқ аст, ки ба моддаҳои дахлдори қонунгузорӣ тағйирот ворид карда шаванд, то наشري муайяни санадҳои судӣ ҳатмӣ гардад. Ҳамзамон зарурият ба миён меояд, ки механизмҳои алтернативии ҳифзи сирри давлатӣ қорӣ гардида, назорати мунтазами волоияти қонун дар ин самт таъмин карда шавад.

Дар банди 19 Нақша бо мақсади бартараф намудани омилҳои бавҷудоварандаи коррупсия дар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ мукамал намудани қонунгузории муроғиявӣ оид ба баррасии парвандаҳои ҷиноятӣ, граждании, маъмурӣ, иқтисодӣ ва оилавӣ пешбинӣ гардида, иҷрои он солҳои 2021-2023-ро дар бар мегирифт.

Дар робита ба ин ҷиҳати мукамал намудани қонунгузории муроғиявӣ оид ба баррасии парвандаҳои ҷиноятӣ, маданӣ ва ҳуқуқвайронкунии маъмурӣ дар доираи гурӯҳҳои қорӣ байниидоравӣ давоми панҷ соли муҳлати амали Нақша ба якҷанд қонунгузории муроғиявӣ тағйиру иловаҳо ворид карда шуд.

Аз ҷумла, ҷиҳати мутобикгардонии қонунгузорӣ, бартараф кардани норасоҳои ҷойдошта, мушаххас намудани ваколатҳои мақомот ва шахсони мансабдори дахлдор қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Кодекси муроғиявии ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 23 декабри соли 2021, №1811, аз 18 марти соли 2022, №1853, аз 19 июли соли 2022, №1900, аз 24 декабри соли 2022, №1926 ва аз 3 январи соли 2024, №2017, «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Кодекси муроғиявии граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 23 декабри соли 2021, №1817, аз 18 марти соли 2022, №1855 ва №1856, аз 19 июли соли 2022, №1898, аз 24 декабри соли 2022, №1930 ва аз 13 ноябри соли 2023, №1987, «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Кодекси муроғиявии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 18 марти соли 2022, №1858 ва №1860, «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Кодекси муроғиявии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 23 декабри соли 2021, №1818, аз 18 марти соли 2022, №1857, аз 19 июли соли 2022, №1899 ва аз 24 декабри соли 2022, №1931, қабул ва мавриди амал қарор дода шудаанд.

Бояд зикр кард, ки новобаста аз он ки муҳлати амали банди мазкур соли 2023 ба итмом расида бошад ҳам, вале иқдомҳои мақомоти дахлдор ҷиҳати бартараф намудани омилҳои бавҷудоварандаи коррупсия дар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ солҳои минбаъда низ идома дода шудааст. Қабули қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 январи соли 2024, №2022 «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Кодекси муроғиявии граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва аз 3

январии соли 2024, №2030 ва №2031 «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Кодекси оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон» шаҳодати гуфтаҳои болост.

Иҷрои банди мазкур дар таъмини қонуният, шаффофият ва адолати судӣ зимни мурофияҳои судӣ (ҷиноятӣ, граждонӣ, маъмурӣ, иқтисодӣ ва оилавӣ), дар маҷмӯъ ба беҳтар гардидани фазои ҳуқуқӣ дар кишвар мусоидат намуд.

Фароҳам овардани шароит барои ба тақмили ихтисос фаро гирифтани шахсони мутасаддӣ оид ба таъмини иҷрои Стратегия дар Маркази тақмили ихтисоси кормандони мақомоти муборизабаранда бар зидди коррупсия ва судии Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон талаботи банди 20 Нақша буда, ҳадаф аз он баланд бардоштани масъулияти кормандони вазорату идораҳо оид ба таъмини иҷрои Стратегия ва тақмили донишу маҳорати касбии кормандони мақомоти ба коррупсия бевосита муқовиматкунанда ба ҳисоб меравад.

Вобаста ба иҷрои банди мазкур баҳри татбиқи барномаҳои маърифатӣ ва таълимӣ дар Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тайёркунии касбӣ, азнавтайёркунӣ ва тақмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ дар самти муқовимат ба коррупсия соҳаҳои сохторҳои алоҳидаи он фаъолият менамояд, ки он аз Донишкадаи тақмили ихтисос ва бозомӯзии хизматчиёни давлатӣ ва Маркази тақмили ихтисоси кормандони мақомоти ба коррупсия муқовиматкунанда иборат мебошад.

Дар асоси Нақша-ҷадвали курсҳои азнавтайёркунӣ, тақмили ихтисос ва таҷрибаомӯзии хизматчиёни давлатӣ дар Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки он барои ҳар сол аз тарафи Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад, барои хизматчиёни давлатии мақомоти иҷроияи марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, вазорату кумитаҳо ва идораҳои давлатӣ курсҳои кутоҳмуддати азнавтайёркунӣ ва тақмили ихтисос ташкил карда мешавад.

Чунончи, давоми солҳои 2020-2024 дар умум 178 курс (19 курси азнавтайёркунӣ, 99 курси тақмили ихтисос дар заминаи Академия ва 60 курси сайёри тақмили ихтисос) баргузор карда шудааст, ки дар курсҳои азнавтайёркунӣ ва тақмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ аз рӯи барномаҳои «Асосҳои ҳуқуқи хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Идоракунии давлатӣ дар замони муосир», «Заминаҳои ҳуқуқи хизмати давлатӣ ва сиёсати зиддикоррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Сиёсати молиявӣ ва нақши он дар рушди иқтисодиёт», «Худидоракунии маҳаллӣ дар шароити муосир» ва «Идоракунии ҳайат дар замони муосир» зиёда аз 712 соати таълимӣ дар мавзӯҳои «Шарҳи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия», «Сиёсати зиддикоррупсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Салоҳиятнокии касбии хизматчиёни давлатӣ ва нақши он дар пешгирии коррупсия», «Пешгирии омилҳои коррупсионӣ ҳангоми истифодабарии замин», «Коррупсия – падидаи иҷтимоӣ-сиёсӣ», «Таҳлили хавфҳои коррупсионӣ дар фаъолияти мақомоти давлатӣ», «Тартиби гузаронидани таҳлили хавфҳои коррупсионӣ дар мақомоти давлатӣ», «Шарҳи Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то 2030», «Нақши стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то 2030 дар муқовимат ба

зухуроти коррупсионӣ», «Нақши ҳуччатҳои давлатии стратегӣ дар таъмини муқовимат ба омилҳои коррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Сиёсати давлатӣ дар самти муқовимат ба коррупсия» машғулиятҳо гузаронида шуданд, ки дар маҷмӯъ 9434 нафар (2868 зан) категорияҳои гуногуни хизматчиёни давлатии мақомоти марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар он иштирок намуданд.

Инчунин, барои шунавандагон аз ҳисоби хизматчиёни давлатӣ дар давраи солҳои 2020-2025 аз рӯи самти сиёсати давлатӣ дар самти муқовимат ба коррупсия ва пешгирии ҳолатҳои коррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон 9 курси тақмили ихтисоси мустақил аз рӯи барномаҳои «Сиёсати давлатӣ дар самти муқовимат ба коррупсия ва пешгирии коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Сиёсати зиддикоррупсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Салоҳиятнокии касбии хизматчиёни давлатӣ ва нақши он дар пешгирии коррупсия» ва «Заминаҳои ҳуқуқии хизмати давлатӣ ва сиёсати зиддикоррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ташкил ва баргузор карда шудааст. Теъдоди умумии дар шунавандагони курсҳо 527 нафар, аз ҷумла 87 нафар занро ташкил дода, ба онҳо дар ҳаҷми 392 соат машғулиятҳо ташкил карда шудааст.

Масалан, аз 6 то 8 августи соли 2020 курси сайёри тақмили ихтисос барои намоёндагони мақомоти давлатии муборизабаранда ба муқобили коррупсия (сохторҳои маҳаллии мақомоти Прокуратура, Вазорати қорҳои дохилӣ, Кумитаи давлати амнияти миллӣ, Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия ва Хадамоти гумрук дар ВМКБ) ва сармутахассисон (мутахассисони пешбар)-и шӯба ва бахшҳои сабти асноди ҳолати шарвандии шаҳру ноҳияҳои ВМКБ, аз рӯи барномаи «Сиёсати давлатӣ дар самти мубориза бар зидди коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» (24 соат) дар шаҳри Хоруғ баргузор шуда, дар он 39 нафар, аз ҷумла 1 нафар зан иштирок карданд.

Ё ин ки аз 3 то 8 майи соли 2021 курси тақмили ихтисос барои сардорони раёсатҳо (шӯбаҳо)-и Хадамоти давлатии назорат ва танзим дар соҳаи нақлиёт дар ВМКБ, вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ, раёсати назорат ва танзими ҳамлу нақли байналмилалӣ автомобилӣ ва сохторҳои он дар гузаргоҳҳои сарҳадӣ, раёсатҳои Кумитаи беҳатарии озуқаворӣ дар ВМКБ, вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ, раёсатҳо, шӯбаҳо (бахшҳо)-и Кумитаи беҳатарии озуқаворӣ дар сарҳади давлатӣ ва нақлиёт дар ВМКБ ва вилоятҳо дар мавзӯи «Сиёсати давлатӣ дар самти мубориза бар зидди коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» (46 соат) дар заминаи Академия баргузор гардид, ки дар он 49 нафар, аз ҷумла 4 нафар зан иштирок карданд.

Бо ин тартиб аз 22 то 27 ноябри соли 2021 курси тақмили ихтисос барои сарнотариусҳои идораҳои нотариалии давлатии ВМКБ, вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ дар мавзӯи «Сиёсати давлатӣ дар самти мубориза бар зидди коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» (46 соат) дар заминаи Академия баргузор гардид, ки дар он 47 нафар, аз ҷумла 14 нафар зан ширкат варзиданд.

Дар давраи соли 2022 низ аз 20 то 25 июн курси тақмили ихтисос барои мудирони шӯбаҳо (бахшҳо)-и сабти асноди ҳолати шарвандии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо аз рӯи барномаи «Сиёсати давлатӣ дар самти муқовимат ба

коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» (дар ҳаҷми 46 соат) бо фарогирии 58 нафар, аз ҷумла 27 нафар зан баргузор гардид.

Аз 17 то 22 октябри соли 2022 курси такмили ихтисос барои масъулони мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳо оид ба татбиқи Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 аз рӯи барномаи «Сиёсати давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» (дар ҳаҷми 46 соат) бо фарогирии 63 нафар, аз ҷумла 4 нафар зан баргузор гардид.

Аз 05 то 10 декабри соли 2022 курси такмили ихтисос барои масъулони мақомоти иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ оид ба татбиқи Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 аз рӯи барномаи «Сиёсати давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» (дар ҳаҷми 46 соат) бо фарогирии 72 нафар, аз ҷумла 12 нафар зан дар заминаи Академия баргузор карда шуд.

Аз 16 то 21 октябри соли 2023 курси такмили ихтисос барои котибони судҳои вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо аз рӯи барномаи «Сиёсати давлатӣ дар самти муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар ҳаҷми 46 соат бо фарогирии 74 нафар, аз ҷумла 14 нафар зан дар заминаи Академия гузаронида шуд.

7-12 октябри соли 2024 курси такмили ихтисос барои сармутахассисони сохторҳои андозии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо аз рӯи барномаи «Сиёсати давлатӣ дар самти муқовимат ва пешгирии коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар ҳаҷми 46 соат бо иштироки 50 нафар, аз ҷумла 1 нафар зан дар заминаи Академия ташкил ва баргузор гардид.

Аз 16 то 20 майи соли 2025 курси такмили ихтисос барои сармутахассисони кумитаҳои идораи замини вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо, аз рӯи барномаи «Сиёсати зиддикоррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар ҳаҷми 46 соат бо фарогирии 75 нафар, аз ҷумла 10 нафар зан дар заминаи Академия ташкил ва баргузор гардид.

Боиси қайд аст, ки шуъбаи тайёркунии касбии хизматчиёни давлатӣ воҳиди таркибии Академия ба шумор рафта, хизматчиёни давлатиро аз мақомоти марказӣ, маҳаллии иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ва худидоракунии шаҳрак ва деҳот ҷиҳати таҳсил дар зинаи магистратура баҳри таъмин ва баланд бардоштани сатҳи донишу малакаи идоракунӣ ба муддати як сол фаро мегирад.

Дар шуъбаи мазкур дар давраи таҳлилӣ барои хизматчиёни давлатӣ аз рӯи барномаи магистратура ва курсҳои омӯзишии муштараки Академияи идоракунӣ давлатӣ ва Бунёди Ҳаннс Зайдел ташкил карда шуда, дар он аз рӯи нақшаи таълимӣ фанни «Асосҳои ҳуқуқи муқовимат ба коррупсия» дар ҳаҷми 48 соат дар як сол таълим дода шудааст.

Теъдоди шунавандагон дар зинаи магистратураи яқсола дар соли 2020-77 нафар (аз он ҷумла 20 нафар зан), соли 2021-76 нафар (аз он ҷумла 9 нафар зан), соли 2022-59 нафар (аз он ҷумла 18 нафар зан) ва соли 2023-57 нафар (аз он ҷумла 20 нафар зан), дар зинаи магистратураи шабона дар соли таҳсили 2020-2022 39 нафар (аз он ҷумла 4 нафар зан), соли таҳсили 2021-2023 49 нафар (аз он ҷумла

10 нафар зан) ва соли таҳсили 2022-2024 50 нафар (аз он ҷумла 7 нафар зан)-ро ташкил медиҳад.

Дар маҷмӯъ дар давраи солҳои 2020-2024 зинаи магистратурро 407 нафар (аз он ҷумла 85 нафар зан) хатм намуда, 163 нафар ба болоравии мансабӣ ноил гардидааст, ки аз он 34 нафар зан мебошад.

Маврид ба зикр аст, ки дар Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Маркази тақмили ихтисоси кормандони мақомоти муқовиматкунанда ба коррупсия фаъолият мекунад.

Ташкил ва баргузор намудани тренингиҳои омӯзишӣ барои хизматчиёни давлатӣ аз рӯи барномаи «Таҳлил ва пешгирии омилҳои коррупсионӣ дар раванди идоракунии давлатӣ» аз бахшҳои муҳимми фаъолияти маркази мазкур ба ҳисоб рафта, дар ин самт давра ба давра бо мусоидати шарикони рушд тренингиҳои омӯзишӣ бо ҷалби коршиносон аз ҳисоби мутахассисони сатҳи миллӣ ва байналмилалӣ роҳандозӣ гардидааст.

Баҳусус, давоми соли 2023 бо мақсади таҳияи барнома ва модулҳои таълимӣ оид ба мубориза бар зидди коррупсия давраи бозомӯзиро бо коршиноси байналмилалӣ Казимирас Линчивикус Раймундас Калесникас доир карда шудааст. Маврид ба зикр аст, ки дар ин давраи омӯзишӣ 4 маротиба дарси кушоди доктори илмҳои ҳуқуқ, профессори Донишгоҳи Казимирас Линчивикус Раймундас Калесникас дар мавзӯҳои мубрами муқовимат ба коррупсия доир гардид, ки дар он дар баробари донишҷӯёну магистрантон пеш аз ҳама 12 нафар хизматчиёни давлатӣ ширкат варзиданд.

Дар ҳамкорӣ бо Дафтари барномаҳои САҲА дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 5 то 7-уми декабри соли 2023 дар шаҳри Норақ ва ноҳияҳои Ёвону Данғараи Вилояти Хатлон баргузориҳои тренинги омӯзиширо бо 18 нафар кормандони субъектони муқовиматкунанда бо коррупсия доир карда шуда, 9 декабри соли 2023 бо ҷалби 18 нафар намояндагони мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияҳои шаҳри Душанбе, Кумитаи ҳифзи муҳити зист ва Кумитаи рушди саёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, баргузориҳои даври навбатии семинари омӯзишӣ дар мавзӯи «Таҳлил ва пешгирии омилҳои коррупсионӣ дар раванди идоракунии давлатӣ» ташкил карда шуд.

Бо мақсади баланд бардоштани масъулияти кормандони вазорату идораҳо оид ба таъмини иҷрои Стратегия ва тақмили донишу маҳорати касбии кормандони мақомоти ба коррупсия бевосита муқовиматкунанда дар ду марҳила рӯзҳои 23-25 май ва 13-15 июни соли 2024 семинари омӯзишӣ дар мавзӯи «Коррупсия: мушкилиҳо ва роҳҳои муқовимат» барои 28 нафар кормандони дастгоҳи марказии Вазорати мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва хизматчиёни ҳарбии ҷузъу томҳои зертобеи Қувваҳои мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор карда шуд.

Ҳамзамон дар раванди семинарҳои омӯзишӣ барои хизматчиёни давлатӣ ва кормандони мақомоти муқовиматкунанда ба коррупсия ҷиҳати баланд бардоштани донишҳои ҳуқуқии онҳо маводҳои тақсимоӣ дар шакли ҷопӣ қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» ва «Дар бораи экспертизаи зиддикоррупсионии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ», инчунин «Стратегияи давлатии муқовимат ба

коррупсия барои давраи то соли 2030», дар маҷмӯъ 1611 адад санадҳои болозикр нашр гардида, дастраси иштирокчиёни семинарҳои омӯзишӣ гардонида шуд.

Дар умум, давраи солҳои 2021-2025 дар Маркази тақмили ихтисоси кормандони мақомоти муқовиматкунанда ба коррупсия 23 семинари омӯзишӣ бо фарогирии 567 нафар шунаванда аз ҳисоби хизматчиёни давлатӣ ташкил ва баргузор карда шудааст.

Вобаста ба натиҷагирии самаранокии таҳсил дар зинаи магистратура ва баргузориҳои курсҳои тайёркунии касбӣ, азнавтайёркунӣ ва тақмили ихтисоси хизматчиёни давлатӣ ва семинарҳои омӯзишӣ барои хизматчиёни давлатӣ самти муқовимат ба коррупсия метавон ҳулосабарорӣ кард, ки дар заминаи сохторҳои Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи солҳои 2020-2025 дар маҷмӯъ 20 семинари омӯзишӣ бо фарогирии 513 нафар (аз он ҷумла 180 нафар зан), 600 соат машғулиятҳои таълимӣ дар зинаи магистратура аз ҷанҳои «Асосҳои ҳуқуқи муқовимат ба коррупсия» ва «Ҳуқуқи иқтисодӣ ва сиёсати зиддикоррупсионӣ» барои 792 нафар (аз он ҷумла 367 нафар зан) ва 187 курси омӯзишӣ дар ҳаҷми 1104 соат барои 9961 нафар (аз он ҷумла 2955 нафар зан) категорияҳои гуногуни хизматчиёни давлатии мақомоти марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар он иштирок намуданд.

Ҳулоса кардан мумкин аст, ки иҷро банди 20 Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегия ба таври самаранок таъмин гардида, он ба баланд бардоштани донишҳои ҳуқуқӣ ва шуури зиддикоррупсионии кормандони мақомоти давлатӣ ва худидоракунии маҳаллӣ мусоидат намуд.

Банди 21 Нақша таъсиси ихтисосҳои нав дар факултетҳои ҳуқуқшиносии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ҷиҳати тайёр намудани кадрҳо дар самти муқовимат ба коррупсияро пешбинӣ намуда, ҳадаф аз ин бо кадрҳои соҳибтаҳассус таъмин намудани мақомоти муқовиматкунанда бар зидди коррупсия мебошад.

Таҳлил муайян намуд, ки айни замон дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Донишгоҳи славянии Россия-Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон, Донишқадаи давлатии Данғара, Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав, Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон ва Донишқадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон дар шаҳри Хучанд аз рӯи ихтисосҳои ҳуқуқшиносӣ, ҳуқуқи байналмилалӣ, фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ, ҳифзи ҳуқуқи моликияти зеҳнӣ, ҳуқуқи байналмилалӣ тиҷоратӣ, ҳуқуқи гумрукӣ ва ҳуқуқи иқтисодӣ мутахассисон тайёр карда мешаванд.

Қобили тазаккур аст, ки аз ҷониби Донишгоҳи миллии Тоҷикистон нақшаи таълимии ихтисоси нав дар факултети ҳуқуқшиносӣ омода гардида, дар заминаи талаботи мавҷуда ихтисоси «таъмини ҳуқуқи фаъолияти муқовимат ба коррупсия» таъсис дода шуд. Ҷиҳати ворид намудани номи ихтисоси мазкур дар Таснифоти давлатии равия ва ихтисосҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8 ноябри соли 2024, №01/263-02 ба Агентии назорат дар соҳаи маориф ва илми назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мактуб ирсол гардида, номи ихтисоси мазкур

ба таснифоти зикршуда ворид карда шуд. Айни ҳол заминаҳои ҳуқуқӣ дар ин самт омода гардида, қабули донишҷӯён ба ихтисоси мазкур дар соли таҳсили 2026-2027 ба роҳ монда мешавад.

Ёдовар бояд шуд, ки дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бо мақсади омода намудани кадрҳои соҳибтаҳассус таъмин намудани мақомоти муқовиматкунанда бар зидди коррупсия давоми солҳои таҳсили 2022-2023 дар назди факултети ҳуқуқшиносии донишгоҳ ихтисосҳои нав «Фаъолияти ҳуқуқэҷодкунӣ» ва «фаъолияти судӣ-прокурорӣ ва муфаттишӣ», дар сохтори Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон ихтисосҳои «ҳуқуқи иқтисодӣ», «ҳуқуқи байналмилалӣ», «идораи давлатӣ ва ҳуқуқ», «фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ», «сантиши судӣ» таъсис дода шудааст.

Инчунин, дар сохтори факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон кафедраи «Ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминалистика ва пешгирии коррупсия» фаъолият менамояд. Тибқи нақшаи таълимӣ ба донишҷӯён аз рӯи фанҳои махсус «Ҷиноятҳои хусусияти коррупсионидошта» ва «Коррупсия ва хатари он ба ҷомеа» тадрис дода мешавад.

Ҳамзамон ҷиҳати иҷрои талаботи банди мазкур дар асоси қарори Шӯрои олимони Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 августи соли 2023, №1/1 «Дар бораи тағйирот ба сохтор ва таъсиси факултети ҳуқуқшиносӣ дар Академия» дар асоси бандҳои 21-23 Оинномаи муассисаи давлатии «Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон» факултети ҳуқуқшиносӣ таъсис дода шудааст, ки дар он мутахассисон дар зинаҳои бакалавр (рӯзона ва фосилавӣ), магистратура ва таҳсилоти дуҷуми олии касбӣ ихтисосҳои 1-240102-ҳуқуқшиносӣ, 1-260102-идораи давлатӣ ва ҳуқуқ, 1-240103-ҳуқуқи иқтисодӣ ва 1-240101-ҳуқуқи байналмилалӣ аз рӯи барномаи таҳсилоти олии касбӣ ба таҳсил фаро гирифта шудаанд.

Новобаста аз ин, дар баъзе муассисаҳо, аз ҷумла Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон, Донишқадаи давлатии Данғара ва Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав фанҳои махсус оид ба муқовимат ба коррупсия ҳанӯз ҳам ҳамчун ихтисоси мустақил набуда, балки ҳамчун ҷузъи фанҳои ҷиноятӣ омӯхта мешаванд. Норасоии омӯзгорони соҳибтаҷрибаи байналмилалӣ, маводҳои таълимии муосир ва ҷамоҳангсозии байнимуассисагии барномаҳои таълимӣ низ мушоҳида мешавад, ки ин метавонад ба самаранокии омода кардани кадрҳо таъсири манфӣ расонад.

Бинобар ин, масъулини муассисаҳои таҳсилоти олии кишварро зарур аст, ки бо бартараф намудани камбудҳои болозикр ҷиҳати баланд бардоштани донишҳои ҳуқуқии донишҷӯён, хусусан дар самти муқовимат ба коррупсия чораҳои судмандро роҳандозӣ намоянд.

Маврид ба зикр аст, ки тибқи таҳлилҳо таъсиси ихтисосҳои нав ва кафедраҳои махсус ба баланд бардоштани сатҳи дониши ҳуқуқии донишҷӯёни баъди хатм ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ба қор ҷалбшаванда дар самти муқовимат ба коррупсия мусоидат намуд. Донишҷӯён оид ба моҳият, шаклҳо, омилҳо ва механизмҳои ҳуқуқии муқовимат ба коррупсия, аз ҷумла таҳлили ҳавфҳои

коррупсионӣ, экспертизаи зиддикоррупсионӣ ва ҷавобгарии ҷиноятӣ дониши мукамал гирифта, ин ба ташаккули салоҳиятҳои касбии ояндаи кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва идораи давлатӣ заминаи мустаҳкам фароҳам овард.

Бо мақсади ташаккули мафкураи зиддикоррупсионии аҳоли, хусусан наврасону ҷавонон дар банди 22 Нақша таҳия ва интишори китобҳо, асарҳои саҳнавӣ, барномаҳои телевизионӣ дар мавзӯҳои марбут ба муқовимат ба коррупсият муқаррар гардидааст.

Дар доираи банди мазкур тибқи маълумотномаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар китоби дарсии «Асосҳои давлат ва ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар синфи 9-ум дар боби 12, параграфи 7 роҷеъ ба сохтор, вазифаҳои асосӣ ва самтҳои фаъолияти Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва доираи ваколатҳои он, амалӣ намудани мубориза бо коррупсия дар тамоми шохаҳои ҳокимияти давлатӣ, тарзи гузаронидани таҳлили ҳавфҳои коррупсия, гузаронидани чорабиниҳои оперативию ҷустуҷӯӣ бо мақсади огоҳсозӣ, пешгирӣ, ошкорсозӣ, рафъ ва ғошнамоеи ҷиноятҳои коррупсионӣ дар ҳаҷми 5 саҳифа мавод ворид карда шуда, он соли 2023 ба теъдоди 30 000 нусха ва соли 2024 бошад бо теъдоди 25 000 нусха нашр гардида, ба муассилини муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дастрас карда шуд.

Вобаста ба таъмини иҷрои банди мазкур дар давраи таҳилӣ аз ҷониби Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон маводҳои илмӣ ва таълимӣ дар мавзӯҳои марбута таҳия ва ба нашр расонида шудааст. Аз ҷумла:

- Ҳуқуқи инсон дар ҷаҳони муосир: концепсияҳо, воқеият ва дурнамо // Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ бахшида ба рӯзи ҳуқуқи инсон ва Рӯзи байналмилалӣ муқовимат ба коррупсия (3-юми декабри соли 2021). Маҷмӯи мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳо. Матбааи АИДНПҚТ. - Душанбе, 2021. - 484 с.;

- Ҳифзи ҳуқуқи инсон ва масъалаи муқовимат ба коррупсия дар ҷаҳони муосир: концепсияҳо, воқеият ва дурнамо: маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ (1-2-юми декабри соли 2023) // Зери таҳрири доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор Ғафурзода А.Д. ва номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент Қодирзода Д.С. Душанбе: Аршан, 2023. – 504 с.;

- Пешгирии кирдорҳои коррупсионӣ ҳамчун воситаи ҳифзи ҳуқуқи инсон ва таъмини самаранокии идоракунии давлатӣ: вазъ ва дурнамо: маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ (4-5-уми декабри соли 2024) // Зери таҳрири номзоди илмҳои педагогӣ, дотсент Сафарзода Д.Ҷ. ва номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент Саъдиев И.З. – Душанбе: Контраст, 2024. – 532 с.;

- Шарифзода Ш.М. Пешгирии ҷиноятҳои коррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Матбааи ДМТ Душанбе: – 240с.;

- Расулов Ф.М., Шарофзода Р.Ш. Ташаккули назорати молиявӣ ва муқовимат ба коррупсия дар Тоҷикистон (таҳқиқоти таърихӣ ҳуқуқӣ).- Душанбе, 2025.-230 с.

Ғайр аз ин мақолаҳои илмӣ ва илмӣ-оммавии зерин:

- Ғафурзода А.Д., Шарипова М.Ғ. Коррупсия дар низоми хизмати давлатӣ: мафҳум ва хусусият // Маҷаллаи илмию сиёсии Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Идоракунии давлатӣ», 2024. – № 3 (68), С. 248-256;

- Каримов А.Қ. Таъмин ва рушди рақобат ҳамчун омили пешгирикунандаи коррупсия // Пешгирии кирдорҳои коррупсионӣ ҳамчун воситаи ҳифзи ҳуқуқи инсон ва таъмини самаранокии идоракунии давлатӣ: вазъ ва дурнамо: маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ (4-5-уми декабри соли 2024) Душанбе: Контраст, 2024. – С. 105-115;

- Холинова М.М., Холинов Д.М. Возникновения и борьба против коррупции в современном мире // Пешгирии кирдорҳои коррупсионӣ ҳамчун воситаи ҳифзи ҳуқуқи инсон ва таъмини самаранокии идоракунии давлатӣ: вазъ ва дурнамо: маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ (4-5-уми декабри соли 2024) Душанбе: Контраст, 2024. – С. 293-302;

- Абдулхонов Ф.М. Ҳифзи ҳуқуқу озодиҳо ва мубориза бо коррупсия тавассути татбиқи адолати судӣ дар давлатдорӣ тоҷикон (дар мисоли давлати Ҳахоманишиҳо) // Пешгирии кирдорҳои коррупсионӣ ҳамчун воситаи ҳифзи ҳуқуқи инсон ва таъмини самаранокии идоракунии давлатӣ: вазъ ва дурнамо: маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ (4-5-уми декабри соли 2024) Душанбе: Контраст, 2024. – С. 115-424;

- Солиева Н.Ш. Асосҳои татбиқи сиёсати зиддикоррупсионӣ//Ҳуқуқи инсон ва таъмини самаранокии идоракунии давлатӣ // Пешгирии кирдорҳои коррупсионӣ ҳамчун воситаи ҳифзи ҳуқуқи инсон ва таъмини самаранокии идоракунии давлатӣ: вазъ ва дурнамо: маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ (4-5-уми декабри соли 2024) Душанбе: Контраст, 2024. – С. 336-337;

- Каримов Ҳ.М. Маърифати зиддикоррупсионӣ ҳамчун воситаи муқовимат бо коррупсия: мафҳум ва таркиб // Маводи конфренсияи умумидонишгоҳии илмию назариявии ҳайати устодону кормандон, магистрантону докторантон ва донишҷӯён бахшида ба «30-юмин солгарди қабули Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва «Соли маърифати ҳуқуқӣ». Душанбе, 2024. – С. 707-713;

- Холинова М. Шаклҳои зуҳури коррупсия ва марҳилаҳои он. // Нақш ва ҷойгоҳи муҳаққиқони ватанӣ дар рушди илми ҳуқуқшиносӣ: вазъ ва дурнамо. Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ бахшида ба эълон гардидани соли 2024 «Соли маърифати ҳуқуқӣ» // Зери таҳрири н.и.х. дотсент Саъдиев И.З. Душанбе: 2024. С.85-95;

- Салиева Н.Ш. Унсурҳои асосии сиёсати зиддикоррупсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон // Масъалаҳои мубрами ҳуқуқшиносии муосир. – Душанбе, 2024. – №1 (1). – С. 84-99.

- Носиров А. Коррупсия омили таҳдидкунанда ба амнияти иқтисодии давлат: ҷанбаҳои маъмурӣ-ҳуқуқӣ // Нақш ва ҷойгоҳи муҳаққиқони ватанӣ дар рушди илми ҳуқуқшиносӣ: вазъ ва дурнамо. Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ бахшида ба эълон гардидани соли 2024 «Соли маърифати ҳуқуқӣ» // Зери таҳрири н.и.х. дотсент Саъдиев И.З. Душанбе: 2024. С.405-410.

- Шарипова М.Ғ. Коррупсия - омили сар задани амалҳои террористӣ дар Бадахшон/ Саҳифаи фејсбукии (facebook) Академия 27.05.2022;

- Хомушов И. Коррупсия- амали номатлуби ҷомеа / Саҳифаи фејсбукии (facebook) Академия 07.12.2024;
- Қурбонов С. Масоили муқовимат ба коррупсия дар низоми идоракунии давлатӣ / Саҳифаи фејсбукии (facebook) Академия 01.04.2024;
- Рустамзода Ҷ.Ю. Ташаккули сиёсати зиддикоррупсионӣ дар партави Паёмҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олӣ. / Саҳифаи фејсбукии (facebook) Академия 26.01.2024 с.;
- Каримзода Т. Коррупсия - зухуроти хатарноки ҷомеа / Саҳифаи фејсбукии (facebook) Академия 19.05.2025;
- Мусоева С. Коррупсия: хатару таҳдид ба рушди ҷомеаи муосир/ Саҳифаи фејсбукии (facebook) Академия 12.05.2025;
- Ғоибзода М.А.Коррупсия- зухуроти номатлуби аср / Саҳифаи фејсбукии (facebook) Академия 2023;
- Расулов Ф.М. Пайдоиши коррупсия ва муқовимат ба он дар таърихи давлатдорӣ тоҷикон // Саҳифаи фејсбукии (facebook) Академия 2023;
- Рустамзода Ҷ.Ю. Заминаҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалӣ ва миллии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. // Саҳифаи фејсбукии (facebook) Академия 2023 интишор гардида, мавриди таваҷҷуҳи ҷомеа қарор дода шудааст.

Инчунин кормандони Академия Қодирзода Д. 23 январи соли 2023 дар телевизиони «Тоҷикистон» дар барномаи «Маърифати ҳуқуқӣ» дар мавзӯи «Асосҳои муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», Зарипов А.Х. 18 сентябри соли 2024 дар телевизиони «Тоҷикистон» дар мавзӯи «Шӯрои байнидавлатии муқовимат ба коррупсия» ва 14 майи соли 2025 дар телевизиони «Душанбе» дар мавзӯи «Муқовимат коррупсия – омили рушди иқтисодиёти кишвар» баромад ва мусоҳибаҳои телевизионӣ анҷом додаанд.

Қобили қайд аст, ки ҷиҳати пешбурди корҳои илмӣ-тадқиқотӣ дар самти коркарди роҳ ва усулҳои муосири муқовимат ба коррупсия 4 март соли 2023 дар Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA-019 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дотсенти кафедраи ҳуқуқи маданӣ ва иқтисодии факултети ҳуқуқшиносӣ Шарифзода Ш.М. диссертатсияи номзодии худро дар мавзӯи «Пешгирии ҷиноятҳои коррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 - Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ қазои ҷиноятӣ дифоъ намудааст.

Ғайр аз ин, 21 октябри соли 2023 дар ҷаласаи назди кафедраи ҳуқуқи маъмурӣ ва молиявӣ Академия пешдифои рисолаи номзодии унвонҷӯи кафедра Шарипова М.Ғ. дар мавзӯи «Танзими маъмурӣ-ҳуқуқии муқовимат ба коррупсия дар хизмати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» баргузор карда шудааст.

Айн ҳол Шарифзода Р.Ш. унвонҷӯи кафедраи назарияи давлат ва ҳуқуқи рисолаи номзодии худро дар мавзӯи «Пайдоиш ва ташаккули коррупсия ва муқовимат ба он дар Тоҷикистон (таҳқиқоти таърихӣ-ҳуқуқӣ)» зери роҳбарии номзоди илми ҳуқуқшиносӣ, дотсент Расулов Ф.М. омода намуда истодааст.

Дар иртиботи банди болозикри Нақшаи чорабинӣҳои амалисозии Стратегия аз ҷониби устодони кафедраи ҳуқуқи иқтисодӣ, молиявӣ ва зиддикоррупсионии Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон зери таҳрири умумии д.и.х.,

профессор Исмаилов Ш.М. ва н.и.х., дотсент Бобоев Ҷ.Қ. дар ҳаҷми 228 саҳифа васоити таълимии «Ҳуқуқи зиддикоррупсионӣ» ба нашр расонида шудааст, ки он бо қарори чаласаи Шӯрои илмӣ-методӣ аз 25 ноябри соли 2020, №4/4,9 барои чоп тавсия дода шуда, зиманан дар асоси барномаи таълимии аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун маводи таълимӣ дар ДДМИТ ва дигар донишгоҳу донишқадаҳо мавриди истифода қарор гирифтааст.

Тибқи таҳлило дар доираи банди мазкур аз ҷониби профессорону омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии мақолаҳои илмӣ оммавӣ дар мавзӯҳои «Мушкилотҳои ҳуқуқии мубориза бо коррупсия дар соҳаи маориф», «Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва муқовимат ба коррупсия», «Ҷавобгарӣ барои ришвадихии тижоратӣ мутобиқи қонунгузори кишварҳои хориҷӣ», «Ҷавобгариҳои ҷиноятӣ барои ришвагирии тижоратӣ тибқи қонунгузори Тоҷикистон», «Гирифтани пора ҳамчун ҷинояти коррупсионӣ», «Худдорӣ аз омилҳои коррупсионӣ», «Ҳадафҳои стратегии рушди иқтисод», «Коррупсия - хатари ояндасӯз» ва «Пешгирӣ аз амалҳои коррупсионӣ» таҳия ва дар рӯзномаю маҷаллаҳои кишвар нашр карда шудааст.

Дар баробари ин масъулини Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мавзӯҳои «Роҳҳои мубориза бо коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Муқовимат ба коррупсия ва хавфнокии ин падидаи номатлуб», «Муқовимат ба коррупсия ва зухуроти он дар ҷомеа», «Коррупсия падидаи номатлуб» ва «Муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» якҷанд мусоҳибаҳои телевизионӣ анҷом додаанд.

Илова бар ин, дастуру васоити таълимӣ ва брошюра таҳти унвони «Сиёсати зиддикоррупсионӣ», «Ҷиноятҳои хусусияти коррупсионидошта», «Ҳуқуқи зиддикоррупсионӣ», «Проблемаҳои тафтишотӣ ва пешгирии коррупсия» ва «Ҳаёт бидуни коррупсия» аз ҷониби масъулини Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ ва Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон, Донишгоҳи славянии Россия Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров нашр шудааст.

Тибқи иттилои масъулини Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон устодони Донишгоҳ вобаста ба мавзӯи муқовимат ба коррупсия як қатор дастурҳои таълимӣ-методӣ аз нашр баровардаанд: моҳи март соли 2023 аз ҷониби омӯзгори кафедраи ҳуқуқи гражданин ва меҳнатӣ Зокиров Ш.У. барои ташкил ва баргузор намудани соатҳои тарбиявӣ бо номи «Муқовимат ба коррупсия – вазифаи ҳар фарди ҷомеа» дастури методӣ аз нашр бароварда шуд, ки он барои масъулони ҷаҳати дар сатҳи баланд гузаронидани чорабиниҳои зиддикоррупсионӣ дастур махсус меёбад.

Инчунин, монографияи номзади илмӣ сиёсатшиносӣ, дотсент Солиев Ш.Х. таҳти унвони «Мушкилоти мубориза бо коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз чоп баромад, ки дар он муаллиф ҷанбаҳои гуногуни назариявӣ ва амалии падидаҳои коррупсиониро дар давраи гузариши Тоҷикистон, паёмадҳо ва таҳдидҳои эҳтимолии он ба рушди давлатдорӣ миллий, чораҳои муқовимат ва ҳалли мушкилоти ин самт мавриди омӯзишу таҳлил қарор додааст.

Ҳамчуни, аз тарафи номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент Тоҷибоев Ш.А. бо мақсади самаранок ба роҳ мондани корҳои тарғиботӣ вобаста ба самти муқовимат ба коррупсия, бо номи «Муқовимат ба коррупсия дар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» маводи тарғиботӣ таҳия ва барои истифодаи устодону донишҷӯёни донишгоҳ вогузор карда шудааст.

Дар зарфи панҷ соли муҳлати амали Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегияи ағниятҳои тарғиботӣ, аз қабili «Мо муқобили коррупсия дар соҳаи маориф», «Не»-и ту аҳамияти калон дорад», «Танҳо мо дар якҷоягӣ пеши роҳи коррупсияро мегирем», «Порагирию пора додан оқибати мудҳиш дорад», «Маблағе, ки сабук ба даст меояд, оқибати вазнин дорад», «Коррупсия бади дахшатноки ҷомеа ва ҷанҷӯя аст» ва «Муқовимат ба коррупсия кори ҳар як шахс» таъбу нашр гардида, ба тамоми муассисаҳои таълимӣ новобаста аз шакли моликият, аз ҷумла таҳсилоти томактабӣ, ибтидоӣ, асосӣ, миёнаи умумӣ, миёнаи махсус ва олии касбӣ барои омӯзиш ва корбарӣ дастрас гардидааст.

Ҷиҳати таҳия ва ба сахнагузориҳои асарҳои мазҳакавӣ дар бораи оқибатҳои зараровари коррупсия аз ҷониби Муассисаҳои давлатии «Театри давлатии драматии русии ба номи Вл.Маяковский» намоишномаи «Расплата» ва «Преступление и наказание» аз рӯи асари Ф. Достоевский, «Театри давлатии академии драматии ба номи А. Лоҳутӣ» намоишномаҳои «Ҷиноят ва ҷазо»-и М. Зощенко, «Обу оташ», «Ҷашн», «Баъди мурдан хоҳ биёӣ, хоҳ наёӣ»-и Х.Хурсанов, «Вийд»-и Ҷ.Қуддус, «Театри давлатии ҷумҳуриявии лӯхтак» намоиши «Ҳуқуқи шумо дар дасти худи шумост», «Ман ба кучо меравам?» ва «Кист гунаҳкор?» дар студияи кӯдаконаи «Исмоил»-и назди театр, «Театри давлатии ҷавонони Тоҷикистон ба номи М. Воҳидов» намоишномаи «Қарзи вичдон» аз рӯи песаи Н.Шарипов, «Театри давлатии мусиқӣ-мазҳакавии ба номи М. Назаров» «Дутабара», «Театри давлатии ўзбекии драматии мусиқии ба номи Ш.Бурҳонов», «Ҳаммоми Азроил», «Театри давлатии драматии мусиқии ба номи Т.Ҷоилова» «Қорӣ-ишқамба», «Театри давлатии русии драма ва мазҳакаи ш.Бӯстон» «Тақдир» пешкаши тамошобинон гардонида шудаанд. Муассисаи давлатии «Театри давлатии академии драматии ба номи А.Лоҳутӣ» намоиши «Ҷиноят ва ҷазо»-и М.Зощенко ба таври сайёр барои устодону донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Қўрғонтеппа ба номи Н. Хусрав пешкаш намуда, дар анҷоми намоиш устодону донишҷӯён оид ба ин мавзӯ фикру андешаҳои худро иброз намуданд.

Вобаста ба масъалаи мазкур дар муассисаи давлатии таълимии «Донишқадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи М.Турсунзода» донишҷӯёни шубҳаҳои маҳорати актёрӣ ва режиссёрӣ этюдҳо ва сахнаҳои хурди зиддикорупсионӣ таҳия намуданд, аз ҷумла; «Ба коррупсия не гӯед», «Муқовимати шумо дар дасти шумост!», «Ман ба коррупсия роҳ намеред!», «Аз амалҳои кардаам саҳт пушаймонам», «Гумроҳ», «Як бор ҷасти малаҳак» ва «Зухуроти номатлуб» дар байни донишҷӯён намоиш дода шудаанд.

Ғайр аз ин, оид ба масъалаи коррупсия ва пешгирии он аз ҷониби ҳунармандони театри халқӣ се сахнаҳои ҳаҷвӣ бо номҳои «Коррупсия ва зарари он», «Судхӯрӣ амали бешарафист» ва «Амонатро набояд хиёнат» таҳияву омода гардида, мавриди ба тамошобинон пешкаш карда шудааст.

Қобили тазаккур аст, ки таҳияи маводҳои таълимӣ ва ворид намудани онҳо ба барномаҳои таълимӣ, хусусан дар синфи 9 ба баланд бардоштани дониши ҳуқуқии донишҷӯён оид ба моҳият, шаклҳо, омилҳои коррупсия, таҳлили хавфҳои коррупсионӣ ва механизмҳои ҳуқуқии муқовимат ба ин зухуроти номатлуб мусоидат намуд. Зеро тавассути монографияҳо, мақолаҳо ва этюдҳои саҳнавӣ донишҳои амалӣ ва назариявии толибилмону донишҷён сайқал дода шуда, ин раванд мафкураи зиддикоррупсиониро дар байни наврасону ҷавонон, таҳкими ҳисси масъулиятнокӣ, шаффофият ва риояи меъёрҳои ахлоқӣ ташаккул хоҳад дод.

Ҳамзамон, банди 22 Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегия ҳамчун заминаи барномавӣ барои афзоиши сатҳи огоҳии ҷомеа аз хатарҳои коррупсия, таҳкими ҳамкориҳои байни муассисаҳои таълимӣ, илмӣ ва мақомоти давлатӣ ва рушди тадқиқотҳои илмӣ дар самти муқовимат ба коррупсия таъсири мусбӣ расонид.

Маводҳои нашргардида ба ташаккули заминаи илмӣ-ҳуқуқӣ ва методологии муқовимат ба коррупсия, рушди тадқиқотҳо аз ҷониби мутахассисони ватанӣ дар ин самт ва таъмини кадрҳои ҷавон бо донишҳои муносири зиддикоррупсионӣ заминаи бозғайнимод гузошт.

Новобаста аз ин, наشري китобҳои дарсӣ ба таври кофӣ ба роҳ монда нашуда, боиси пурра дастрас нагардидани онҳо ба муассисаҳои таълимии деҳот ва ноҳияҳои дурдаст гардид. Ин раванд зимни ба роҳ мондани маводҳои саҳнавии театрикунонидашуда низ ба назар мерасад.

Бинобар ин, барои ноил шудан ба натиҷаҳои назаррас, ки аз моҳияти банди болозикр бар меоянд, зарур аст, ки имконияти дастрасии тамоми хонандагон ба китобу асарҳои илмӣ дар самти муқовимат ба коррупсия, аз ҷумла тавассути воситаҳои электронӣ ва платформаҳои рақамӣ фароҳам оварда шуда, намоиши асарҳои театрий доир ба мавзӯ дар тамоми муассисаҳои таълимию тарбиявӣ тақвият бахшида шавад.

Банди 23 Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегия амалӣ намудани чораҳо оид ба ҷорӣ намудани низоми ягонаи иттилоотӣ баҳри кам намудани робитаи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ бо хизматчиёни давлатӣ, инчунин муайян намудани рақами телефони боварии доимоамалкунанда ва ғайроти нигоҳ доштани сомонаҳои расмиро пешбинӣ намудааст.

Дар иртибот ба банди мазкур Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади таъмини иҷрои сархатҳои сеюм ва панҷуми банди 5 қарори Шӯрои миллии муқовимат ба коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 декабри соли 2024, №2к/31-56 ҳолати таъмини иҷрои фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 августи соли 2021, №222 «Дар бораи Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030»-ро дар вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳраку деҳот, корхона, муассиса ва ташкилотҳои давлатӣ мавриди таҳлил ва омӯзиш қарор дод.

Маврид ба зикр аст, ки мақсади асосии банди 23 Нақша аз байн бурдани омилҳои инсонӣ дар раванди хизматрасонии давлатӣ, кам кардани имкониятҳои

коррупсионӣ тавассути коҳиш додани робитаҳои мустақим байни шахсони воқеӣ ва ҳукуқӣ бо хизматчиёни давлатӣ, таъмин кардани шаффофият ва дастрасии иттилоот, инчунин пешгирии ҳукуқвайронкунии коррупсионӣ тавассути рақамикунонии соҳа, қорӣ намудани телефони боварӣ ва ғайроти дигар доштани сомонаҳои расмӣ маҳсуб меёбад.

Дар доираи банди мазкур вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва худидоракунии шаҳраку деҳотро зарур аст, ки чиҳати ба вуҷуд овардани фазои тоқатнопазирӣ ба коррупсия, тавассути сомонаҳои расмӣ доир ба мавзӯҳои зиддикоррупсионӣ, чорабиниҳои таълимӣ ташвиқотӣ, рафти иҷроӣ барномаҳои давлатии зиддикоррупсионӣ ва дигар масъалаҳои вобаста ба коррупсия маводҳои заруриро нашр намуда, маридаи таваҷҷуҳи ҷомеа қарор диҳанд.

Дар ин замина, аз ҷониби Агентӣ таҳлили раванди иҷроӣ банди мазкур гузаронида шуда, муайян гардид, ки талаботи он самти ғайроти дигар доштани сомонаҳои расмӣ, то ҳол дар вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, судӣ ва мақомоти дигари ҳокимияти давлатӣ ба таври зарурӣ амалӣ карда намешаванд.

Аз ҷумла, таҳлили ғайрирасмӣ сомонаи расмӣ Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон, агентҳои назорати маводи нашъаовар, назорати давлатии энергетикӣ ва беҳдошти замин ва обёрӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон нишон дод, ки таълимӣ ташвиқӣ зиддикоррупсионӣ дар сомонаҳои ин ниҳодҳои давлатӣ ба таври зарурӣ ба роҳ монда нашуда, зимнан иҷроӣ талаботи банди зикршудаи Нақша аз мадди назар дур мондааст.

Дар сомонаи Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 саҳифаи алоҳида боз шудааст, ки хонандагон метавонанд оиди ин барномаи давлатии зиддикоррупсионӣ ва ғайрирасмӣ Кумита дар ин самт маълумот ба даст оранд.

Тибқи талаботи банди «а» қисми 1 моддаи 11 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳукуқи дастрасӣ ба иттилоот» мақомату ташкилотҳо, шахсони мансабдори онҳо уҳдадоранд, ки барои амалӣ гардонидани ҳукуқи дастрасӣ ба иттилоот шароити ташкилию техникӣ ва шароити дигари зарурӣ муҳайё намоянд.

Мутобиқи банди 20 «Қоидаҳои ягона барои сомонаҳои расмӣ вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар шабакаи Интернет», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 июли соли 2017, №344 тасдиқ шудааст, дар сомонаи расмӣ вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот вобаста ба хусусиятҳои ғайрирасмӣ он иттилооти дар қатори дигар масъалаҳои қорӣ, инчунин бояд, маълумоти таҳлилий ва мақолаҳои иттилоотӣ дар бораи ғайрирасмӣ ё дар соҳаро ҷойгир гардида, дар баробари барои мувофиқа ирсол намудани лоиҳаҳо имконияти гузаронидани

экспертизаи ҷамъиятии зиддикоррупсионии лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқукиро фароҳам оварда шавад.

Мутобиқи банди 105 Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 аксари ҷинойтҳои коррупсионии бақайдгирифташудаи солҳои охир, ки дар онҳо яке аз тарафҳо шахрвандон мебошанд, аз надонистани қонунгузории зиддикоррупсионӣ дар кишвар содир карда шудаанд.

Боиси қайд аст, ки дар замони рушди технологияи мусоир сомонӣ интернетӣ дар роҳи муқовимат ба коррупсия, аз ҷумла аз байн бурдани омилҳои инсонӣ, таблиғу ташвиқи зиддикоррупсионӣ, пешгирии коррупсия, иттилоотонии ҷомеа аз оқибатҳои ногувори зуҳуроти коррупсионӣ ва дигар масъалаҳои соҳавӣ нақши калидӣ дорад. Дар баробари ин созмону ташкилотҳои байналмилалӣ маҳз тавассути сомонаҳои расмӣ мақомоти давлатӣ вазъи воқеии амалисозии тавсияҳои пешниҳодшуда, раванди муқовимат ба коррупсия аз ҷониби кишвари алоҳида, иттилоотонии ҷомеа, таъмини шаффофият ва иҷрои дигар ухдадорӣҳои байналмилалӣро мавриди таҳлил ва арзёбӣ қарор дода, мавқеи кишварро дар раёбандиҳои гуногуни ҷаҳонӣ муайян менамоянд.

Зимнан, ҷиҳати таъмини иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 21 майи соли 2022, №240 бо мақсади беҳтар намудани мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар раёбандиҳои байналмилалӣ, махсусан шохиси «Corruption Index Perception» фаъолияти ташкилоти байналмилалӣ «Transparency International» мавриди омӯзиш ва таҳлил қарор дода шуд.

Муайян гардид, ки раванди арзёбии ҳолати коррупсия дар давлати алоҳида, алаҳхусус Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби ташкилоти болозикр хусусияти комплексӣ дошта, на танҳо фаъолияти як мақомоти давлатӣ балки тамоми вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳои давлатӣ, мақоми қонунгузор, иҷроия ва судӣ, воситаҳои ахбори омма, инчунин, ҷомеаи шахрвандиро низ дар бар мегирад.

Дар баробари ин дар аксарияти вазорату идораҳо телефони боварӣ муайян нагардида, рақамҳои телефони қабулгоҳ, шуъбаи умумӣ ё гузаргоҳи навбатдорӣ ҳамчун телефони боварӣ истифода бурда мешавад.

Бинобар ин, тибқи талаботи банди 23 Нақша ҷиҳати бартараф кардани робитаи шахсонӣ воқеӣ ва ҳуқуқӣ бо хизматчиёни давлатӣ, ҷорӣ кардани низоми ягонаи иттилоотӣ, ҷоннок гардонидани фаъолияти сомонаҳои расмӣ ва муайян намудани телефони боварӣ доимоамалкунанда аз ҷониби Агентии низорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 16 декабри соли 2025, 11-№883 унвонии вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳо дастури хаттӣ ирсол гардида, бо бартараф намудани камбудӣҳои болозикр иҷрои ин банди Стратегия пурра таъмин карда шуд.

Банди 24 Нақша содагардонии расмиёти маъмурӣ дар самти фаъолияти соҳибкорӣ бо роҳи татбиқ намудани барномаҳои зиддикоррупсионӣ мақсаднок, аз ҷумла бекор намудани қоидаҳои барзиёд вобаста ба сертификатсия ва иҷозатномадиҳиро пешбинӣ карда, мақсад аз он фароҳам овардани фазои озоди иқтисодӣ ва ҷалби сармояи мустақим ба ҳисоб меравад.

Дар ҳамин асно, бо мақсади эҷоди фазои мусоиди соҳибкорӣ, ҳавасманд намудани сармоягузорӣ ва баланд бардоштани самаранокии низоми маъмурӣ дар давраи таҳлилӣ дар доираи банди болозикр тадбирҳои васеи мукаммали ислоҳотӣ дар самти низоми иҷозатдиҳӣ гузаронида шуда, заминаи устувори рушди соҳибкорӣ, иқтисоди миллӣ ва ҷалби сармояи дохилию хориҷӣ фароҳам оварда шуд.

Бахусус, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи низоми иҷозатдиҳӣ» аз 22 июни соли 2023, №1968 дар таҳрири нав қабул гардид, ки мувофиқи он номгӯи ҳуҷҷатҳои хусусияти иҷозатдиҳидошта аз 280 номгӯӣ то ба 208 номгӯӣ ё ба қадри 25,7% кам карда шуда, дар назар аст, ки дар марҳилаҳои оянда ин раванд идома хоҳад ёфт.

Яке аз муҳимтарин муқаррароте, ки дар қонуни мазкур пешбинӣ карда шудааст, ин меъёрҳои муайянкунандаи тамоми намудҳои фаъолият ва амалҳое, ки барои пешбурди фаъолияти соҳибкорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси иҷозатнома, ҳуҷҷати иҷозатдиҳӣ, инчунин масъалаҳои алоқаманд бо додани ҳуҷҷатҳои хусусияти иҷозатдиҳидошта ба фаъолият, амал, мол, кор ва хизматрасонӣ амалӣ мешаванд, дар доираи як қонуни мукамал ба танзим дароварда мешаванд.

Илова бар ин, ҷиҳати беҳтар намудани фазои соҳибкориву сармоягузорӣ дар кишвар лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйири иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи низоми иҷозатдиҳӣ» таҳия карда шуд, ки он аз 17 декабри соли 2025, №2219 қабул ва мавриди амал қарор дода шудааст.

Тибқи тағйироти мазкур, дар марҳилаи навбатӣ 3 мақомот аз теъдоди мақомоти иҷозатдиҳанда хориҷ гардида, инчунин 44 номгӯи ҳуҷҷатҳои хусусияти иҷозатдиҳидошта ва 43 зернамудҳои номгӯи ҳуҷҷатҳо кам карда шуданд. Айни замон, номгӯи ҳуҷҷатҳои хусусияти иҷозатдиҳидошта ба 164 номгӯӣ ва мақомоти иҷозатдиҳанда бошад, ба 30 адад расонида шуд.

Дар идомаи ислоҳоти соҳаи мазкур ҷиҳати то 60 фоиз коҳиш додани номгӯи ҳуҷҷатҳо ва гузариш ба рақамикунонии ҳамаи соҳаҳои иқтисоди миллӣ расмиёти электронии додани ҳуҷҷатҳои хусусияти иҷозатдиҳидошта роҳандозӣ гардид.

Ҳамзамон қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Барномаи дастгирии давлатӣ ва рушди бахши хусусӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2023-2027» аз 1 марти соли 2023, №50, «Дар бораи Барномаи рушди соҳибкории бонувон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2027» аз 25 ноябри соли 2023, №545 ва «Дар бораи Нақшаи амал оид ба рушди соҳибкории ҷавонон ва сармояи венчурӣ барои солҳои 2024-2026» аз 27 июли соли 2024, №426 қабул ва мавриди амал қарор дода шуда, дар самти фаъолияти соҳибкорӣ заминаи мусоиди меъёрии ҳукуқӣ фароҳам омад.

Новобаста аз он ки муҳлати иҷрои банди 24 Нақша соли 2023 ба итмом расида бошад ҳам, вале бо мақсади фароҳам овардани фазои озоди иқтисодӣ ва ҷалби сармояи мустақим бо назардошти таҷрибаи пешқадами ҷаҳонӣ, инчунин талаботи объективӣ, шароит ва хусусияте, ки дар соҳаи иҷтимоӣ ва иқтисодии ҷумҳурӣ ташаккул ёфтаанд, аз 2-юми январи соли 2025, №2119 Қонуни

Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи соҳибкории иҷтимоӣ» қабул ва мавриди амал қарор гирифт.

Ҳамзамон ҷиҳати идома додани ин раванд дар асоси фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи эълон намудани мораторий ба ҳама намуди санҷишҳои фаъолияти субъектҳои соҳибкорӣ» аз 10 январи соли 2025, №915 ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи мораторий ба санҷишҳои фаъолияти субъектҳои соҳибкорӣ» аз 11 феввали соли 2025, №2142 ба ҳама намуди санҷишҳои фаъолияти субъектҳои соҳибкорӣ (ба истиснои санҷишҳои мақомоти андоз) то 1 январи соли 2027 мораторий эълон гардид.

Маврид ба зикр аст, ки тадбирҳои дар ин самт андешидашуда ба муҳити соҳибкориву сармоягузорӣ дар ҷумҳурӣ шароити мусоид фароҳам оварда, сарбориро аз баҳши хусусӣ ва номгӯӣ ҳуччатҳое, ки дар раванди амалисозии онҳо ба ҳукуку манфиатҳои қонунии шахс, муҳити зист, мудофия ва амнияти давлат, мероси таърихӣ фарҳангӣ зарар намерасонад, аз байн мебарад ва ҷолибияти Ҷумҳурии Тоҷикистонро барои ҷалби сармоягузорӣ дар байни кишварҳои ҳамсоя бештар мегардонад.

Инчунин, ин ислоҳот нишон медиҳад, ки Тоҷикистон омода аст дар роҳи эҷоди муҳити соҳибкорӣ ва сармоягузорӣ бо назардошти равандҳои ҷаҳонӣ ҳамқадам бошад ва барои ҷалби сармояи хориҷӣ мавқеи рақобатпазир дошта бошад.

Роҳандозии чораҳои муосир оид ба ҷорӣ намудани тарзу воситаҳои ғимояи шахсонеро, ки ба ошкор намудани ҳукуквайронкуниҳои ба коррупсия алоқаманд ҳамкорӣ менамоянд, банди 25 Нақша пешбинӣ намудааст (муҳлати иҷро солҳои 2021-2025). Мақсади асосии ин банд ҳавасмандгардонии шаҳрвандон барои ҳамкорӣ бо мақомоти ҳифзи ҳукуқ мебошад.

Дар доираи банди мазкур дар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои ғимояи шахсоне, ки ба ошкор намудани ҳукуквайронкуниҳои ба коррупсия алоқаманд ҳамкорӣ менамоянд, тамоми заминаҳои меъёрию ҳукуқӣ фароҳам оварда шудааст.

Аз ҷумла, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ғимояи давлатии иштирокчиёни мурофияи судии ҷиноятӣ» асосҳои ҳукуқии ғимояи давлатии иштирокчиёни мурофияи судии ҷиноятӣ, чораҳои амниятӣ, дастгирии иҷтимоии шахсони номбурда ва тартиби татбиқи онҳоро танзим менамояд.

Тибқи муқаррароти қисми 4 моддаи 3 Қонуни мазкур чораҳои амниятӣ нисбат ба шахсони ғимояшаванда оид ба парвандаҳои ҷиноятӣ, ки дар истеҳсолоти суд ё прокуратура қарор доранд, бо қарори суд (судя) ё прокурор аз ҷониби мақомоти қорҳои дохилӣ, мақомоти амнияти миллӣ, мақомоти гумрук, мақомоти назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия ва мақомоти назоратӣ маводи нашъаовари маҳалли ҷойгиршавии шахси ғимояшаванда амалӣ мегарданд.

Ғимояи иҷтимоӣ ва ҳукуқии шаҳрвандони ба мақомоти амаликунандаи фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ мусоидаткунанда дар асоси моддаи 18 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти оперативӣ ҷустуҷӯӣ» ба роҳ монда шуда, шахсоне, ки ба мақомоти амаликунандаи фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ мусоидат менамоянд, тахти ғимояи давлат қарор доранд.

Тибқи талаботи сархати ҳаждаҳум қисми 1 моддаи 19 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон» мақомоти Агентӣ, дар доираи ваколатҳои худ барои иҷрои вазифаҳои ба зиммааш гузошташуда ҳуқуқ дорад шаҳрвандонро, ки ба мақомоти Агентӣ дар иҷрои вазифаҳояшон ёрӣ расонидаанд, ҳавасманд гардонад, таъин гардидани мукофотро барои кӯмак кардан дар ошкор намудани ҷиноятҳо ва дастгир кардани шахсоне, ки онҳоро содир намудаанд, эълон кунад ва онро ба шаҳрвандон супорад.

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» чиҳати ҳимояи шахсоне, ки ба ошкор намудани ҳуқуқвайронкуниҳои ба коррупсия алоқаманд ҳамкорӣ менамоянд, кафолатҳои мушаххасро муайян намудааст. Аз ҷумла, тибқи талаботи моддаи 27 Қонуни мазкур шахсе, ки дар бораи ҳуқуқвайронкуниҳои ба коррупсия алоқаманд ба мақомоти ваколатдори давлатӣ хабар додааст ё бо тарзи дигар дар муқовимат ба коррупсия мусоидат намудааст, таҳти ҳимояи давлат қарор дорад.

Қобили зикр аст, ки бо натиҷаи арзёбии даври 5-уми мониторинги тавсияҳои Шабаккаи зиддикоррупсионии Созмони Ҳамкории Иқтисодӣ ва Рушд дар доираи Нақшаи Истамбулии амалҳои мубориза бо коррупсия барои давлатҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ гурӯҳи мониторингии Шабаккаи мазкур ба Ҷумҳурии Тоҷикистон чиҳати таҳия ва қабули санади меъёрии ҳуқуқии алоҳида дар самти ҳимояи хабаррасонҳо тавсияҳои худро пешниҳод намуданд.

Дар ин асос бо мақсади таъмини ҳимояи шахсони хабаррасон оид ба ҳуқуқвайронкуниҳои ба коррупсия алоқаманд аз ҷониби Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳимояи шахсони хабаррасон дар бораи ҳуқуқвайронкуниҳои коррупсионӣ» таҳия гардида, он дар марҳилаи расмиёти дохилиидоравӣ қарор дорад.

Тибқи маълумотномаи Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи таҳлилӣ 227 нафар шаҳрвандоне, ки вобаста ба ошкор намудани ҳуқуқвайронкуниҳои ба коррупсия алоқаманд ва дигар қонуншиканиҳо ҳамкорӣ намудаанд, аз ҷониби роҳбарияти Вазорат бо медали «Барои ҳамкорӣ», «Ифтихорномаи фахрӣ», «Раҳматнома» ва «Сипоснома» қадрдонӣ карда шудаанд.

Қайд кардан ба маврид аст, новобаста аз андешидани чораҳои болозикр бинобар сабаби қабул нагардидани қонуни алоҳида дар бораи ҳимояи хабаррасонҳо муқарраоти банди 25 Нақша таъсири амиқ барои низоми ҳуқуқии кишвар ва ҳимояи хабаррасонҳо расонида натавонист.

Зеро тавре аз гузориши СҲИР бар меояд, Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳолҳои имконпазир дар арзёбии чаҳорҷӯбаи ҳуқуқӣ ва механизмҳои амалӣ дар соҳаи ҳимояи хабаррасонҳо ҳолҳои пасттаринро гирифтааст.

Бинобар ин, зарур аст, ки барои ҳавасмандгардонии шаҳрвандон чиҳати ҳамкорӣ бо мақомоти ҳифзи ҳуқуқ заминаи ҳуқуқӣ ва амалӣ фароҳам оварда шуда, ҳимояи хабаррасонҳо пурра дар чорҷӯбаи санади меъёрии алоҳида ба танзим дароварда шавад.

Банди 26 Нақша такмили санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба танзими хизматрасониҳои пулакӣ дар соҳаи тандурустиро пешбинӣ намуда, ҳадафи он ба низом даровардани тартиби хизматрасонии пулакӣ, аз ҷумла маълумотномаҳои тиббӣ ба аҳоли мебошад.

Маврид ба зикр аст, ки хизматрасониҳои пулакӣ дар соҳаи тандурустӣ дар асоси қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 декабри соли 2008, №600 «Дар бораи Тартиби хизматрасониҳои тиббӣ санитарӣ ба шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар муассисаҳои системаи давлатии тандурустӣ», аз 30 апрели соли 2021, №174 «Дар бораи Тартиби гузаронидани муоинаҳои тиббии ҳатмӣ» ва аз 1 майи соли 2020, №252 «Дар бораи Барномаи кафолатҳои давлатӣ оид ба таъмини аҳоли бо кӯмаки тиббӣ санитарӣ дар шаҳру ноҳияҳои таҷрибавии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2022» дар муассисаҳои тандурустии шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ амалӣ мегардид.

Соли 2023 бо назардошти ба итмом расидани муҳлати татбиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 майи соли 2020, №252 «Дар бораи Барномаи кафолатҳои давлатӣ оид ба таъмини аҳоли бо кӯмаки тиббӣ санитарӣ дар шаҳру ноҳияҳои таҷрибавии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2022» дар асоси супориши Роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 апрели соли 2023, №11263 (25-2) бо мақсади идома додани фаъолият дар ин самт, фармоиши вазорат аз 24 апрели соли 2023, №254 ба тасвиб расида, хизматрасониҳои пулакӣ дар соҳаи тандурустӣ тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 декабри соли 2008, №600 ба роҳ монда шуд.

Новобаста аз он ки дар асоси фармоиши болозикр шурӯъ аз 1 майи соли 2024 фаъолияти тамоми муассисаҳои тандурустии ҷумҳурӣ тибқи тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 декабри соли 2008, №600 ба роҳ монда шуда бошад ҳам, вале то инҷониб тағйиру иловаҳои дахлдор ба санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки аз моҳияти талаботи банди 26 Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегия бар меояд, ворид карда нашудааст.

Аз банди мазкур натиҷагирӣ кардан ҷоиз аст, ки ҳадафи пешбинишудаи зиддикоррупсионӣ вобаста ба низом даровардани тартиби хизматрасониҳои пулакӣ амалӣ карда нашуд. Зеро тағйиру иловаҳо ба санадҳои ҳуқуқии соҳавии дахлдор ворид карда нашуданд ва ин ҳолат боиси афзоиши ҳолатҳои ришваситонӣ дар муассисаҳои тиббӣ гардидааст.

Тавре таҷриба нишон медиҳад, бо сабаби ноичро мондани ин банд то ҳол шаффофият дар хизматрасониҳои пулакӣ дар муассисаҳои тандурустӣ таъмин нагардида, шаҳрвандон бе донишани арзиши воқеии хизматрасониҳо пардохтҳои нақдиро бо ҳар кадом шахси табобаткунанда ба таври мустақим анҷом медиҳанд. Натиҷаи тадқиқоти сотсиологӣ, ки аз нигоҳи шаҳрвандон соҳаи тандурустӣ ҳамчун соҳаи ба коррупсия осебпазир доништа шудааст, тасдиқи ин гуфтаҳост.

Аз ин рӯ, масъулини соҳаро зарур аст, ки дар доираи банди 26 Нақша заминаи ҳуқуқии хизматрасониҳои пулакӣ тағйиру иловаҳо ворид намуда, шаффофият дар низмои тандурустӣ, хусусан зимни хизматрасониҳои пулакӣ таъмин карда шавад.

Банди 27 Нақша бо мақсади пешгирии омилҳои коррупсионӣ ҳангоми хариди таҷҳизоти тиббӣ ва маводи доруворӣ, такмил ва шаффоф намудани тартиби хариди таҷҳизоти тиббӣ, маводи доруворӣ ва назорати сифати онҳоро пешбинӣ намудааст.

Таҳлил муайян намуд, ки дар давраи солҳои 2021-2025 аз ҷониби Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли, ки иҷрокунандаи асосии банди мазкур мебошад, бо мақсади пешгирии омилҳои коррупсионӣ ҳангоми хариди таҷҳизоти тиббӣ ва маводи доруворӣ тавассути Портали ягонаи хариди электронии Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маблағии умумии 305,1 млн. сомонӣ 178 тендер гузаронида шудааст.

Маврид ба зикр аст, ки чиҳати ба роҳ мондани назорати сифати доруворӣ дар давраи таҳлилӣ аз ҷониби Сарраёсати назорати давлатии фаъолияти фарматсевтии Хадамоти назорати давлатии тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли ва раёсату шӯъбаҳои маҳаллии он фаъолият боз ҳам тақвият ёфта, дар ин самт як қатор қонунвайронкуниҳо ошкор ва ба қайд гирифта шудааст.

Аз ҷумла, давоми солҳои 2021-2025 дар фаъолияти 2086 муассисаҳои фармасевтӣ санҷиш гузаронида шуда, дар натиҷа аз муассисаҳои фармасевтии ҷумҳурӣ 6313 номгӯӣ маводҳои доруворӣ ва молҳои тиббӣ, ба миқдори 398146 адад аз муомилот гирифта шудааст.

Ҳамзамон ба миқдори 684935 кг маводҳои доруворӣ, молҳои тиббӣ, маводҳои ороишию гигиенӣ ва ғизои кӯдаконаи мӯҳлати истифодабариашон гузашта, бесертификати мутобиқат ва ба талаботҳо ҷавобгӯинабуда бо роҳи сӯзонидан несту нобуд карда шудаанд.

Дар ин давра 194062 маводи доруворӣ мавриди санҷиш қарор гирифта, 1745 намунаи онҳо бинобар ба талаботҳои стандартӣ ҷавобгӯӣ набудан аз муомилот бардошта шуда, ба 192317 адади дигар сертификатҳои мутобиқат ва протоколи санҷиш дода шудааст.

Аз муассисаҳои табобатию профилактикӣ бошад, 1190 номгӯӣ дору мӯҳлати истифодабариашон гузашта ба миқдори 34965 адад ва 101 номгӯӣ дору бе сертификати мутобиқат ба миқдори 5429 адад дар асоси санади гирифт аз муомилот бароварда шуданд.

Дар ин давра мутобиқи моддаҳои 121 ва 122-и Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шахсони воқеию ҳуқуқӣ ва мансабдор 1591 протоколу қарор оид ба вайрон намудани қоидаҳои фаъолияти фармасевтӣ тартиб дода шуда, ҷамъ ба маблағи умумии 4071791 сомонӣ ҷарима таъин гардидааст.

Иҷрои банди 27-и Нақша ба таъмини шаффофият зимни хариди таҷҳизоти тиббӣ ва маводи доруворӣ, пешгирии омилҳои коррупсионӣ ва тақвияти назорати сифат мусоидат кард.

Новобаста аз натиҷаҳои мусбат, як қатор камбудихо низ вучуд доранд, зарурати ҳал намудани онҳо дар панҷ соли минбаъда ба миён меояд. Зеро то ҳол ҳангоми санҷишҳо омилҳои инсонӣ вучуд дошта, бо назардошти рушди ҷаҳони муосир ба мақсад мувофиқ аст, ки дар ин самт низ ба технологияи инноватсионӣ афзалият дода шавад.

Дар банди 28 Нақша назорати истифодаи мақсадноки маблағҳо ва воситаҳои грантӣ, ки ба соҳаи тандурустӣ равона гардидаанд, пешбинӣ шуда, мақсад аз он пешгирии омилҳои коррупсионӣ ҳангоми истифодаи маблағҳо ва воситаҳои грантӣ мебошад.

Таъмини иҷрои банди мазкур дар Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти назорати қатъӣ қарор дошта, чиҳати истифодаи мақсадноки маблағҳо ва воситаҳои грантӣ, ки ба соҳаи тандурустӣ равона гардидаанд, чораҳои зарурӣ ба роҳ монда шудааст.

Таҳлил муайян намуд, ки ба ҳолати соли 2025 дар назди Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон 5 лоиҳаи сармоягузорӣ ба маблағи умумии 20 757 930 доллари ИМА амал карда, азхудкунии он 23 863 661 доллари ИМА ё 114%-ро ташкил медиҳад.

Аз он ҷумла, дар доираи гранти E1600-TJ «Лоиҳаи навсозии ҳифзи иҷтимоӣ ва ҳамгироии иқтисодӣ» маблағи банақшагирифташуда 3 019 372 доллари ИМА-ро ташкил дода, он ба андозаи 92,76% ё ба маблағи 2 801 410 доллари ИМА иҷро гардидааст.

Ҳамчунин, дар доираи гранти TF C0791-TJ маблағи банақшагирифташуда 75 400 доллари ИМА-ро ташкил дода, 115 126 доллари ИМА азхуд шудааст, ки 152,6%-ро ташкил медиҳад. Сабаби барзиёд азхуд гардидани маблағҳо аз он бармеояд, ки ширкати байналмилалӣ «Эрнст энд Янг» (Қазоқистон) корҳои хизматрасониرو барзиёд иҷро намудааст.

Дар доираи лоиҳаи «Миллати солими Тоҷикистон» маблағи банақшагирифташуда 11 558 708 доллари ИМА-ро ташкил дода, хароҷот дар давраи ҳисоботӣ ба 11 802 553 доллари ИМА ё 102,1% расидааст.

Дар доираи лоиҳаи «Хизматрасонии маҷмӯӣ барои модар ва кӯдак» аз рӯи гранти 0657 маблағи 3 700 000 доллари ИМА ба нақша гирифта шуда, маблағи азхудшуда 6 891 360 доллари ИМА-ро ташкил медиҳад,

Инчунин, аз рӯи гранти 0957 маблағи 2 400 000 доллари ИМА ба нақша гирифта шуда, маблағи азхудшуда 2 247 815 доллари ИМА ё 93,6% мебошад.

Таҳлил собит сохт, ки ба анҷом расидани корҳои сохтмонӣ дар ноҳияҳои таҷрибавӣ пеш аз нақшаи пешбинишуда (асосан ноҳияҳои Рашт ва Файзобод), иҷро шудани корҳои сохтмонӣ, дастрасии пешазмуҳлати хариди таҷҳизот ва лавозимоти тиббӣ барои беморхонаҳои марказии ноҳиявӣ ва дигар иншооти тандурустӣ, ҳамчунин пардохти маблағҳои саҳми Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва андозҳои ҳатмӣ вобаста ба пардохтҳо сабаби барзиёд иҷро гардидани нақшаи молиявӣ дар соли ҳисоботӣ мебошад.

Дар доираи лоиҳаи «Ҳифзи саломатии модару кӯдак ва беҳтар намудани ёрии фаврӣ ва бетаъхир» дар соли 2025 маблағи 2163,64 млн. доллари ИМА ба нақша гирифта шудааст. Хароҷоти маблағ дар давраи ҳисоботӣ 3436,48 млн. доллари ИМА-ро ташкил дода, азхудкунии маблағҳо ба 158,8% расидааст. Сабабҳои барзиёд иҷро гардидани барнома пеш аз муҳлати пешбинишуда иҷро гардидани як қатор корҳо ва рӯйпӯш намудани хароҷоти корҳои иловагӣ аз ҳисоби маблағҳои сарфашуда, инчунин пардохти 5% маблағи боздоштшуда ҳангоми ба анҷом расидани муҳлати кафолатӣ дар 6 беморхонаи марказии

ноҳияҳои пилотӣ (Кӯлоб, Бохтар, Темурмалик, Вахш, Ҷ. Балхӣ ва Восеъ) дар ҳаҷми 689,2 ҳазор доллари ИМА мебошад.

Ҳамин тариқ, дар доираи лоиҳаи «Мубориза бар зидди бемории сил», марҳилаи V, дар соли 2025 маблағи 2 286,74 млн. доллари ИМА ба нақша гирифта шуда, дар ин давра 2 300,0 млн. доллари ИМА ё 100,58% хароҷот гаштааст.

Дар ҳамкорӣ бо Бонки ҷаҳонӣ дар доираи барномаи «Солимии ягона» («One Health») 9,9 млн. доллари ИМА барои таҳкими иқтидорҳои миллии омодагӣ ва вокуниш ба пандемияҳо барои соҳаи тандурустӣ ҷалб гардидааст. Айни ҳол, дархости Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби Фонди пандемикӣ ба маблағи 12 млн. доллари ИМА дастгирӣ ёфта, дар марҳилаи омодасозӣ қарор дорад.

Лоиҳаи нави Бонки Осиеии Рушд (БОР) оид ба таҳкими амнияти минтақавии тандурустӣ ва кӯмаки аввалияи тиббию санитарӣ дар минтақаҳои наздисарҳадӣ дар марҳилаи тарҳрезӣ қарор дорад.

Ҳамчунин, ба Фонди Авруосиеии Муътадилгардонӣ ва Рушд (ЕФСР) лоиҳа оид ба тақвияти барномаҳои миллии иммунизатсия ирсол гардидааст, ки татбиқи он ба беҳтар намудани фарогирии эмгузаронӣ ва баланд бардоштани сатҳи масунияти аҳоли равона мегардад. Дархости мазкур аз экспертизаи техникӣ гузашта, ба шӯрои директорони Фонд барои тасдиқ пешниҳод шудааст.

Ҳамкорӣ бо Бонки Исломии Рушд (БИР) дар самти лоиҳаи «Пурзӯр намудани кӯмаки аввалияи тиббию санитарӣ тавассути назорати миллии сифати дору ва маҳсулоти хӯроқворӣ (NDFQC)» оғоз гардида, дар соли 2026 бо ҷалби коршиносон таҳияи техникаю иқтисодии лоиҳа бояд ба анҷом расонида шуда, маблағгузори он аз соли 2027 оғоз мегардад.

Ғайр аз ин, аз ҷониби Бонки Олмони Рушд (KfW) лоиҳаҳои сохтмони Беморхонаи сили шаҳри Кӯлоб ва таваллудхонаи шаҳри Ваҳдат омода шуда, айни ҳол дар марҳилаи баррасӣ қарор доранд.

Қайд кардан зарур аст, ки санҷиши молиявӣ хоҷагии лоиҳаҳо аз тарафи Агентии назорати молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамасола гузаронида мешаванд.

Бо мақсади пешгирии ҳолатҳои коррупсионӣ ва истифодабарии мақсадноки маблағҳои буҷетӣ ва ғайрибуҷетӣ, муассисаҳои тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 март соли 2014, №148 шўъбаи аудити дохилӣ дар доираи муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 23 июли соли 2016, №1354 «Дар бораи аудити дохилӣ дар ташкилотҳои бахши давлатӣ» ба роҳ мондааст.

Новобаста аз он ки талаботи банди 28 Нақша пурра иҷро гардида бошад ҳам, вале як қатор масъалаҳо аз қабيلي такмили механизми назорати доимии сифат ва пурра таъмини мақсаднокии грантҳо ҷой доранд, ки дар ояндаи наздик бояд ҳалли худро ёбанд. Бинобар ин, ба мақсад мувофиқ аст, ки бо такмил додани қонунгузорӣ дар раванди харид ва назорати грантҳо, ва тақвияти ҳамкориҳои байналмилалӣ, низоми электронӣ ва рақамӣ дар ин самт пурра ҷорӣ карда шавад.

Зеро норасоии ҳамоҳангсозии байни мақомотҳо ва ҳамкориҳои метавонад, ба паст шудани самаранокии умумии чораҳои зиддикоррупсионӣ дар соҳа оварда расонад, ки ин ҳолат боиси пурра таъмин нагардидани ҳадафҳои Стратегия дар марҳилаи дуум мегардад.

Банди 29 Нақша пешгирӣ намудани омилҳои коррупсионӣ зимни тақсимои ихтисосҳои тиббӣ ва ҷобачогузори кадрҳо дар соҳаи тандурустиро пешбинӣ менамояд.

Барои иҷрои талаботи ин банд ҳамасола раванди бо ҷойи кор таъмин намудани хатмкардагони Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино» дар асоси дархости пешниҳоднамудаи роҳбарони муассисаҳои тиббии шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ амалӣ карда мешавад.

Баҳри пешгирӣ намудани омилҳои коррупсионӣ пайваста аз ҷониби Вазорат комиссия таъсис дода мешавад, ки ба ҳайати он намоёндаҳои Агентии давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия ва Кумитаи давлатии амнияти миллӣ шомил карда шудаанд. Кори комиссия ҳамасола моҳи июл тақсимои фардии хатмкардагони солҳои таҳсили дахлдорро бо иштироки намоёндагони болозикр сурат гирифта, хатмкунандагон ба марҳилаҳои интернатура ва ординатураи клиникӣ сафарбар карда мешаванд.

Бояд қайд кард, ки теъдоди ба ҷои кор ҳозиршудагони гурӯҳҳои бучавӣ нисбати солҳои қаблӣ тамоюли афзоиш дошта, ба фарқ аз солҳои қаблӣ, ки нишондиҳандаи баландарин соли 2024 дар маҷмӯъ 90,9%-ро ташкил медод, соли 2025 ин нишондиҳанда ба 93% расид.

Натиҷагирӣ умумӣ аз татбиқи банди 29 Нақша нишон медиҳад, ки ҷораҳои пешгирии омилҳои коррупсионӣ дар тақсимои ихтисосҳои тиббӣ ва ҷобачогузори кадрҳо дар соҳаи тандурустӣ самарани хуб дода истодааст. Афзоиши теъдоди хатмкунандагони гурӯҳҳои бучавӣ, ки ба ҷои кор ҳозир мешаванд - аз 90,9% дар соли 2024 то 93% дар соли 2025 ва сафарбаркунии муассир ба марҳилаҳои интернатура ва ординатураи клиникӣ дар асоси дархостҳои муассисаҳои тиббӣ ба таври зарурӣ ҷорӣ карда шуд. Ин дастовардҳо аз он шаҳодат медиҳанд, ки раванди таъмини шаффофият ва назоратбарии фаъолият дар самти ҷобачогузори кадрҳо омилҳои коррупсиониро коҳиш дода, сифати кадрро боз ҳам беҳтар кардаанд.

Бо мақсади идома додани ин раванд зарур аст, ки дар оянда ҳамкориҳои байни муассисаҳои олий ва муассисаҳои тиббӣ барои пурра кардани дархостҳо ва пешгирии норасоии кадрҳо дар ноҳияҳои дурдаст таҳким бахшида шуда, мониторинги доимии нишондиҳандаҳои ҳозиршавӣ ба кор бо ҳадафи расидан ба 100% дар солҳои минбаъда роҳандозӣ гардад.

Дар баробари ин барои пурра аз байн бурдани омилҳои инсонӣ ва таъмини шаффофият зарур аст, ки низоми тақсими ихтисосҳои тиббӣ тариқи электронӣ роҳандозӣ гардад. Зеро ин раванд метавонад омилҳои коррупсиониро коҳилан аз байн бурда, бо гузаштан аз нишондиҳандаҳои миқдорӣ ба сифатӣ ва сатҳи хидматрасонии тиббӣ дар сатҳи ҷумҳурӣ ба маротиба беҳтар каррда шавад.

Баланд бардоштани дониши касбии санҷишгарони соҳаи андоз ва пешгирӣ намудани содиршавии кирдорҳои коррупсионӣ дар байни онҳо аз банди 30 Нақша маншаъ гирифта, мақсади он пешгирии коррупсия дар соҳаи андоз мебошад.

Бо мақсади дар амал татбиқ намудани талаботи банди мазкур мунтазам дар байни кормандони мақомоти андоз омӯзиши муқаррароти қонунҳои Ҷумҳурии

Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ», «Дар бораи муқовимат ба коррупсия», кодексҳои одоби хизматчиӣ давлатӣ, одоби касбии корманди мақомоти андоз ва одоби шахсони мансабдори мақомоти санчишӣ ба роҳ монда шудааст.

Маврид ба зикр аст, ки дар сохтори мақомоти андоз Муассисаи давлатии «Маркази тақмили ихтисоси кормандони мақомоти андози Ҷумҳурии Тоҷикистон» фаъолият намуда, бо мақсади баланд бардоштани сатҳи дониши кормандони мақомоти андоз ҷиҳати омӯзиши масъалаҳои зиддикоррупсионӣ, ахлоқ ва одоби хизматчиёни давлатӣ давоми солҳои 2021-2025 як қатор тадбирҳои судманд роҳандозӣ карда шудааст.

Дар барномаҳои таълимии муассиса дар қатори мавзӯҳои асосӣ, аз қабili омӯзиши Кодекси андоз ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии марбут ба андозбандӣ, стандартҳои ягонаи хизматрасонӣ ба андозсупорандагон, қабули эъломияҳои (ҳисоботҳо) андоз, барномаҳои компютери «Системаи иттилоотии андоз», корбарӣ бо почтаи электронӣ, мактубҳои дастуриву тавзеҳотии Кумитаи андоз, инчунин барои ҳамаи категорияи хизматчиёни давлатӣ-шунавандагони курсҳои тақмили ихтисос ва бозомӯзӣ ҷиҳати тарғибу ташвиқи меъёрҳои қонунгузориӣ ҷорӣ оид ба муқовимат ба коррупсия, барномаҳои давлатии зиддикоррупсионӣ, таҳким ва тақмили асосҳои ҳуқуқии мубориза бо коррупсия аҳамияти махсус дода мешавад.

Ҷунончи, дар соли 2021 зиёда аз 930 нафар кормандони мақомоти андоз дар 36 давр, аз ҷумла дар Маркази тақмили ихтисоси Кумитаи андоз дар 21 давр зиёда аз 690 нафар ва бахшҳои он дар вилоятҳо дар 15 давр 230 нафар ба машғулиятҳои бозомӯзӣ фаро гирифта шуданд, ки аксарияти онҳоро кормандони ҷавони мақомот ташкил медиҳад.

Дар давоми соли 2022 дар маҷмӯъ зиёда аз 364 нафар кормандон дар 21 давр, аз ҷумла дар Маркази тақмили ихтисоси Кумитаи андоз дар 14 давр зиёда аз 242 нафар ва бахшҳои он дар вилоятҳо дар 7 давр 122 нафар кормандони мақомоти андоз бо курсҳои тақмили ихтисос ва бозомӯзӣ фаро гирифта шуданд, ки аксарияти онҳоро ҷавонон ташкил медиҳанд.

Дар соли 2023 тариқи баргузор намудани 25 даври машғулиятҳои тахассусӣ барои зиёда аз 500 нафар корманд, бахусус кормандони шуъба ва бахшҳои санчиши ҳуҷҷатии андоз, гурӯҳҳои назорати камералӣ, бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ, хизматрасонӣ ба андозсупорандагон ва инчунин занону ҷавондухтароне, ки ба мансабҳои роҳбарикунанда дар воҳидҳои сохтори мақомоти андоз таъин гардидаанд, дар мавзӯҳои «Омӯзиши муҳтавои Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 23 декабри соли 2022», «Шарҳи мухтасари Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030», «Шарҳи муқаррароти Методологияи тартиб ва методикаи гузаронидани таҳлили фаъолият (ҳавфҳои коррупсионӣ) ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба муқовимат ба коррупсия», «Кодексҳои одоби хизматчиӣ давлатӣ ва одоби касбии корманди мақомоти андоз», «Стандарти ягонаи хизматрасонӣ ба андозсупорандагон» ва мавзӯҳои амсоли онҳо аз ҷониби кормандони раёсатҳои дахлдори дастгоҳи марказии Кумитаи андоз дарс гуфта шуданд.

Дар соли 2024 дар маҷмӯъ зиёда 1031 нафар кормандон дар Маркази тақмили ихтисоси Кумитаи андоз бахшҳои он дар вилоятҳо ба машғулиятҳои бозомӯзӣ фаро гирифта шуданд, ки аз ин шумора 59 нафарашонро занону духтарон ташкил медиҳанд.

Дар соли 2025 бошад, дар маҷмӯъ 1079 нафар кормандон ба машғулиятҳои бозомӯзӣ фаро гирифта шуданд, ки аз ин шумора 185 нафарашонро ҷавонони то 30 сола ва 74 нафарашонро занону духтарон ташкил медиҳанд.

Инчунин, бо мақсади тарғиби оммавии масоили зиддикоррупсионӣ ва тақвият бахшидани муқовимат бо коррупсия кодексҳои одоби хизматчиӣ давлатӣ ва одоби касбии корманди мақомоти андоз ва мактубҳои дастурии дар ин самт ирсолгардида дар сомонии расмӣ Кумитаи андоз ҷойгир карда шуда, муқаррароти онҳо зимни баргузориҳои озмун, аттестатсия ва дигар технологияҳои кадрӣ аз кормандон пурсида мешавад.

Боиси қайд аст, ки бардоштани обрӯю эътибори корманди мақомоти андоз дар ҷомеа, мустаҳкам намудани боварии аҳоли ба фаъолияти шаффофи корманди мақомоти андоз, пешгирӣ ва роҳ надодан ба ҳамагуна зухуроти номатлуби коррупсионӣ ва софдилони иҷро намудани уҳдадориҳои мансабӣ бо фармони раиси Кумитаи андоз аз 22 июни соли 2017, №270 «Кодекси одоби касбии корманди мақомоти андоз» тасдиқ гардида, фаъолият дар ин самт дар доираи фармони мазкур ба роҳ монда шудааст.

Новобаста аз корҳои анҷомдодашуда, таҳлили фаъолияти дар ин самт собит сохт, ки давоми панҷ соли таҳлилӣ аз ҷониби кормандони андоз дар маҷмӯъ 69 ҷинойт содир гардидааст, ки маблағи умумии зарар аз ҳисоби ин ҷинойтҳо 674,2 ҳазор сомониرو ташкил дода, он пурра ба буҷети давлат барқарор карда шудааст.

Дар маҷмӯъ таҳлил собит сохт ҳадафҳои дар банди 30 пешбинигардида дар амал татбиқ карда шуда, ҳолатҳои аз ҷониби кормандони соҳаи андоз даст ба амалҳои коррупсионӣ задан нисбат ба солҳои қаблӣ коҳиш ёфтааст.

Дар баробари ин тавре аз пурсиши сотсиологӣ маълум гардид ҳолатҳои дучор гардидани шаҳрвандон бо амалҳои коррупсионӣ дар ин соҳа нисбати дигар соҳаҳо камтар буда, дониши касбии кормандони андоз низ дар сатҳи дахлдор ва мутобиқ ба талаботи замон ба роҳ монда шудааст.

Бинобар ин, масъулини соҳаро зарур аст, ки ҷиҳати дар руҳияи муқовимат ба коррупсия тарбия намудани кормандон, баланд бардоштани сатҳи маърифати ҳуқуқӣ, ахлоқӣ ва масъулиятнокии онҳо тадбирҳои судмандро амалӣ намуда, барои аз байн бурдани сабабу шароитҳои ба коррупсия мусоидаткунанда чораҳои пешгирикунанда, аз ҷумла таҳкими назорати дохилиро дар ин самт бо ҳам тақвият бахшад.

Бо мақсади таъмини саривактии буҷети давлатӣ ва кам кардани ҳаҷми бақияпулиҳои қарзи андозҳо дар банди 31 Нақша мукамал намудани низоми ояндабинӣ ва банақшагирӣ дар самти даромад ва хароҷоти маблағҳои буҷети давлатӣ муқаррар гардидааст.

Бо мақсади макамал намудани низоми дурнамозӣ дар самти дурнамои даромади буҷети давлатӣ Сарраёсати сиёсати андоз ва пардохтҳои давлатии Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо дигар воҳидҳои сохтории вазорат ва намояндагони дигар вазорату идораҳои дахлдор ҳамкориҳо бо

ташкilotи Швейтсарии SECO ба роҳ монда, дар асоси кӯмаки техники намояндагони ташкilotи мазкур ҷиҳати мукамал намудани низоми ояндабинӣ ва банақшагирии даромадҳои буҷети давлатӣ се маротиба ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ташриф оварда, чорабиниҳои омӯзишӣ гузарониданд.

Дар натиҷаи чорабиниҳои гузаронидашуда, низоми ояндабинӣ ва банақшагирии даромадҳои буҷети давлатӣ дар доираи моделҳои муосирӣ барномавӣ дар шакли эконометрикӣ роҳандозӣ ба ҳабабардорӣ карда шуда, омӯзиши низоми мазкур дар доираи татбиқи миёнамуҳлати даромадҳои давлатӣ бо намояндагони ташкilotи мазкур марҳила ба марҳила идома дорад.

Бо мақсади идомаи ислоҳот ва дар ин замина баланд бардоштани самаранокии низоми молияи давлатӣ бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 январи соли 2020, №1446 «Стратегияи идоракунии молияи давлатӣ барои давраи то соли 2030» тасдиқ гардида, якҷанд чорабиниҳо ба ҳабабардорӣ гардонидани натиҷадиҳии идоракунии низоми молияи давлатӣ, самаранок ва мақсаднок истифода намудани маблағҳои буҷетӣ пешбинӣ карда шудаанд.

Дар доираи ин тадбирҳо дар давраи таҳлиلى таҷрибаи «маблағгузориҳои нерӯ» ҷорӣ карда шуд, ки барои мақомоти ҳокимияти иҷроия ҳангоми ҷараёни банақшагирии буҷет бо банақшагирии стратегӣ, такмили маъмурикунонии андоз барои сифатан беҳтар намудани ҷамъоварӣ, таъмини шаффофияти иҷроии буҷет дар ҳисоботи молиявӣ, беҳтар намудани назорати парламентӣ ва ҷалби ҷомеаи шаҳрвандӣ дар раванди буҷетикунӣ равона гардидааст.

Дар робита ба ин, ҷиҳати мукамал намудани низоми ояндабинӣ ва банақшагирӣ дар самти даромад бо дарназардошти таҷрибаи давлатҳои ҳамсоя дар самти дурнамои даромадҳои давлатӣ ва дар ҳамкорӣ бо шарикони рушд дар лоиҳаи «Барномаи рушди маъмурикунонии андоз барои солҳои 2021-2025» таҳия ва ҷорӣ намудани модели нави (эмперикӣ) дурнамои даромадҳои давлатӣ пешбинӣ шудааст, ки татбиқи он марҳила ба марҳила дар доираи нақшаи амалисозии барномаи мазкур амалӣ карда мешавад.

Илова бар ин, дар давраи таҳлиلى дар доираи платформаи электронии ягона барои мониторинги воридоти тамоми даромадҳо ва пайгирии хароҷотҳо, ки барои рақамикунӣ соҳаи молия таъсис дода шудааст, модулҳои идоракунии маблағҳо, идоракунии уҳдадорӣҳо ва идоракунии дороӣҳо ҳамчун қисми низоми «TFMIS» таҳия гардид.

Модулҳои мазкур барои таъмини саривақтии мониторинги воридоти даромадҳо, муайян намудани норасоӣҳои маблағҳои буҷетӣ (қасри буҷет) барои ҳар як моҳ, пайгирии хароҷоти буҷети давлатӣ тавассути мониторинги тамоми уҳдадорӣҳои пулии ташкilotҳои буҷетӣ ва иҷроии онҳо аз рӯи ҳар як қарордоди харидаи давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ равона гардида, он барои пешгирии омилҳои инсонӣ, ғайримақсаднок истифода бурдани маблағҳои буҷетӣ ва ҳолатҳои коррупсионӣ мусоидат менамояд.

Инчунин, ҳамасола мутобиқи фармоиши дахлдори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба таҳияи лоиҳаи буҷети давлатӣ барои давраи миёнамуҳлат аз ҷониби Вазорати молия лоиҳаи самтҳои асосии сиёсати молиявӣ буҷетӣ ва андозӣ барои давраи дар пешистодаи банақшагирии буҷет бо дарчи ҷорчӯбаи миёнамуҳлати макрофискалӣ, ҳадди ниҳии даромад, хароҷот ва қасри буҷет

таҳия гардида, барои мувофиқа унвонии Комиссияи доимоамалкунандаи буҷетии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда мешавад.

Ғайр аз ин, чиҳати беҳтар намудани низоми банақшагирии хароҷоти буҷетӣ низоми буҷетикунонии барномавӣ қорӣ карда шудааст, ки он яке аз афзалиятҳои ислоҳоти идоракунии молияи давлатӣ буда, назоратро дар самти самаранок ва мақсаднок истифода бурдани маблағҳои буҷетӣ пурзӯр менамояд.

Тибқи маълумотномаи Кумитаи андозии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи дастуру супоришҳои Ҳукумати мамлакат ва андешидани тадбирҳои яққоя бо мақомоти иҷроияи марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, иҷроии нақшаи тасдиқшудаи андозҳо ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ дар солҳои 2021-2025 дар ҳаҷмҳои зерин таъмин карда шуд. Аз ҷумла:

- дар соли 2021 ба андозаи 100,7% таъмин гардида, ба буҷет 13722,7 млн. сомонӣ ворид карда шуд, ки нисбат ба нақшаи муқарраршуда 101,5 млн. сомонӣ зиёд мебошад;

- дар соли 2022 ба андозаи 103,6% таъмин гардида, ба буҷет 15388,0 млн. сомонӣ ворид карда шуд, ки нисбат ба нақшаи муқарраршуда 537,0 млн. сомонӣ зиёд мебошад;

- дар соли 2023 ба андозаи 103,7% таъмин гардида, ба буҷет 17738,0 млн. сомонӣ ворид карда шуд, ки нисбат ба нақшаи муқарраршуда 641,0 млн. сомонӣ зиёд мебошад;

- дар соли 2024 ба андозаи 105,3% таъмин гардида, ба буҷет 20430,6 млн. сомонӣ ворид карда шуд, ки нисбат ба нақшаи муқарраршуда 1023,6 млн. сомонӣ зиёд мебошад;

- дар соли 2025 ба андозаи 115,7% таъмин гардида, ба буҷет 26 млрд. 518,3 млн. сомонӣ ворид карда шуд, ки нисбат ба нишондиҳандаи пешбинишуда 3 млрд. 598,1 млн. сомонӣ зиёд мебошад.

Низоми банақшагирӣ ва назорати истифодаи мақсадноки маблағҳои буҷетӣ ва махсуси Хадамоти гумрук мунтазам мукамал гардида, банақшагирии маблағҳои буҷетӣ ва махсус барои нигоҳдории мақомоти гумрук ва рушд додани заминаи моддию техникаӣ дар натиҷаи гузаронидани таҳлили хароҷотҳои солҳои қаблӣ ба нақша гирифта мешавад.

Маврид ба зикр аст, ки бо мақсади банақшагирии дурусти даромад ва хароҷоти буҷети давлатӣ ҳамасола дар Вазорати молия гурӯҳи қорӣ байниидоравӣ оид ба таҳияи лоиҳаи буҷети давлатӣ барои соли навбатии молиявӣ таъсис дода шуда, самаранокии истифодаи маблағҳо аз қониби Вазорати рушди иқтисод ва сарои Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди таҳлил қарор дода мешавад.

Бо назардошти гуфтаҳои боло гуфтаи ҷоиз аст, ки татбиқи банди 31 Нақша барои ба даст овардани натиҷаҳои мусбӣ дар самти таъмини шаффофияти молиявӣ, иҷроии нақшаҳои андозӣ ва самаранокии идоракунии молиявӣ мусоидат намуд.

Барои беҳтар намудани натиҷаҳо дар оянда, зарур аст, ки низоми ояндабинӣ ва банақшагирӣ бо дарназардошти таҷрибаи байналмилалӣ ва технологияҳои рақамӣ, аз ҷумла тақвияти омӯзиши қормандон дар соҳаи моделҳои эмпирикӣ ва

ҳамоҳангсозии ҳамкориҳо бо шарикони рушд ба монанди SECO боз ҳам тақвият дода шаванд.

Дар банди 32 Нақша сода гардонидани низоми ҳисоб, пардохти андозҳо ва тақвият додани ҳамкориҳои мақомоти андоз бо субъектҳои хоҷагидор ва андозсупорандагони дигар пешбинӣ гардидааст.

Қиҳати иҷрои банди мазкур дар давраи таҳлилӣ аз ҷониби Ҳукумати мамлакат бо Ассотсиатсияи Байналмилалии Рушд Созишнома оид ба татбиқи Лоиҳаи «Амалиёт оид ба ислоҳоти андоз» ба имзо расонида шуда, тибқи он созмони мазкур барои татбиқи лоиҳаи болозикр, ки муҳлати он солҳои 2021-2026 мебошад, ба Ҷумҳурии Тоҷикистон дар маҷмуъ 50 млн. доллари ИМА ҷудо намудааст.

Дар доираи Амалиёти мазкур Протокол оид ба мубориза бо коррупсия амал намуда, он барои пешгирии содиршавии ҳуқуқвайронкуниҳои коррупсионӣ ва бартараф намудани сабабу шароитҳои ба он мусоидаткунанда, ки зимни татбиқи Амалиёт ба вуҷуд меоянд, мусоидат менамояд.

Ҳамчунин, татбиқи дурусти Амалиёти мазкур ба сода гардонидани низоми ҳисоб, пардохти андозҳо ва тақвият додани ҳамкориҳои мақомоти андоз бо субъектҳои хоҷагидор ва андозсупорандагон ва дар ин замина барои аз байн бурдани омилҳои коррупсионӣ ва дигар омилҳои ба он алоқаманд, тавассути паст кардани омилҳои инсонӣ ва автоматикунории низоми мавҷудаи андозӣ мусоидат менамояд.

Қиҳати пешгирии омилҳои коррупсионӣ, аз байн бурдани омилҳои фардӣ ва кам намудани санҷиши фаъолияти субъектҳои соҳибкорӣ дар Кодекси андоз шумораи назорати андозӣ аз 9 ба 8 намуд кам карда шуда, тартиби гузаронидани назорати камералӣ дар шакли худкор (автоматӣ) бо истифода аз барномаҳои электронӣ ва гузаронидани санҷишҳо танҳо дар асоси хавф пешбинӣ гардидааст.

Дар баробари ба таври худкор ба роҳ монда шудани назоратҳои андозӣ, усулҳои муосири пешбиникунандаи таҳкими иқтисоди рақамӣ, заминаи ҳуқуқии батанзимдарории хизматрасонии муосири электронӣ бо шумули хучра ва ҳамиёни электронӣ, чеки электронии фискалӣ, ҳисобнома-фактураи электронӣ, мубодилаи электронии иттилоот, асҳори функционалӣ, хизматрасонии фосилавӣ тавассути майдони электронии тичорат, низоми рамзгузории электронии молҳо ва ё QR рамзҳо пешбинӣ гардид.

Чуноне дар боло қайд гардид, дар давраи таҳилӣ бо мақсади сода гардонидани низоми ҳисоб, пардохти андозҳо ва тақвият додани ҳамкориҳои мақомоти андоз бо андозсупорандагон 92 санади зерқонунӣ қабул шудааст, ки он барои расидан ба ҳадафҳои дар банди 32 Нақша пешбинӣ шуда, аз ҷумла кам намудани бақияпулиҳои андоз бевосита мусоидат намуд.

Қиҳати содагардонӣ, рақамикунонии хизматрасониҳо, тақвият додани низоми электронии ҳаққи хизматрасониҳои давлатӣ ва таҳияи барномаи хизматрасонӣ шуруъ аз 15 феввали соли 2021 дар асоси шартномаи хизматрасонӣ оид ба ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ бо истифода аз воситаҳои пардохти электронии байни Хадамоти гумрук ва ҚСП «Душанбе Сити Бонк» низоми пардохти электронӣ дар истеҳсолот ба роҳ монда шуд, ки он ба роҳ мондани

пардохти маблағи пардохтҳои гумрукиро дар шакли электронӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон таъмин менамояд.

Ғайр аз ин, бо мақсади вусъат додани доираи ҳамкориҳо ва зиёд кардани имкониятҳо дар самти ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ, миёни Хадамоти гумрук ва як қатор ташкилотҳои қарзии молиявӣ, аз ҷумла бо КВД БДА «Амонатбонк», КВД «Саноатсодиротбонк», ТАҚХ «Имон Интернешнл», ҚСК «Ориёнбонк», ҚДММ ТАҚХ «Душанбе Сити», ҚСК «Тавҳидбонк», ҚСК «Бонки Эсхата», ҚСП «Аввалин Бонки Молиявии Хурд», ҚСП «Бонки байналмилалӣ Тоҷикистон», ҚСП «Бонки Арванд», ҚСК «Коммерсбонки Тоҷикистон», ҚСК «Алиф Бонк», ҚСП «Актив Бонк», ҚДММ ТАҚХ «Зудамал», ҚСП ТАҚХ «Ҳумо», ҚДММ ТАҚХ «Матин» ва ғайра шартнома оид ба ҳамкорӣ дар самти ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ ба имзо расонида шудааст.

Дар заминаи ҳамкориҳо бо ташкилотҳои қарзии молиявӣ дар ҳудуди зиёда аз даҳ дидбонгоҳи гумрукии нисбатан фаъол, филиал ё марказҳои хизматрасониҳои бонкӣ фаъолият намуда истода, дар ин раванд зиёда аз 20 POS-терминал барои қабули пардохтҳо насб карда шудаанд.

Инчунин, барои сода гардонидани пардохтҳои бочҳои гумрукӣ дар сомонаи расмӣ Хадамоти гумрук - www.gumruk.tj платформаи махсуси пардохти электронии erau.dc.tj чорӣ карда шуда, ба тариқи ғайринақдӣ пардохт намудани пардохтҳои гумрукӣ тавассути ҳамёнҳои электронии ташкилотҳои қарзии молиявӣ, аз ҷумла Амонат мобайл, alif.mobi, DC Wallet, ICB Mobile, Favri, Humo Online ва Эсхата Онлайн имконпазир гардид.

Дар натиҷаи татбиқи банди 32 Нақша як қатор натиҷаҳои назаррас дар самти содагардонии низоми баҳисобгирӣ, пардохти андозҳо ва тақвияти ҳамкориҳои мақомоти андоз бо субъектҳои хоҷагидор ва андозсупорандагон ба вуҷуд омад. Аз ҷумла, имзои созишнома бо Ассотсиатсияи Байналмилалӣ Рушд барои татбиқи лоиҳаи «Амалиёт оид ба ислоҳоти андоз» бо маблағи 50 миллион доллари ИМА, ки ба автоматикунонии равандҳо ва коҳиши омилҳои инсонӣ мусоидат намуд, имкон дод, ки омилҳои коррупсионӣ коҳиш дода шаванд.

Инчунин, кам кардани намудҳои назорати андозӣ аз 9 ба 8, чорӣ намудани назорати камералии автоматӣ ва усулҳои муосири рақамӣ, ба монанди ҳисобнома-фактураҳои электронӣ, QR-рамзҳо ва ҳамёнҳои электронӣ, ҳамроҳ бо қабули 92 санади зерқонунӣ ва ҳамкориҳои густурда бо бонкҳо ба паст шудани бақияпулиҳои андозӣ, содагардонии пардохтҳо ва баланд бардоштани шаффофият дар низоми андозӣ оварда расонд.

Барои беҳтар намудани натиҷаҳо дар оянда, зарур аст, ки татбиқи чораҳои зиддикоррупсионӣ бо назардошти арзёбии доимии самаранокӣ ва ҷалби коршиносони байналмилалӣ, аз ҷумла тақмили низоми автоматикунонӣ бо истифода аз технологияҳои муосир ба монанди зеҳни сунӣ барои пешгирии ҳама гуна омилҳои коррупсионӣ боз ҳам тақвият дода шавад.

Инчунин, бо назардошти таҷрибаи амалия таҳияи санади меъёрии ҳуқуқии алоҳида дар самти Ҳимояи ҳуқуқҳои андозсупорандагон ва коҳиши санҷишҳои ғайринақшаавӣ андозӣ метавонад ба пешгирии пурраи омилҳои коррупсионӣ ва рушди устувори иқтисодиёт мусоидат намояд.

Бо мақсади таъмини шаффофият дар фаъолияти мақомоти андоз ва андозсупорандагон дар банди 33 Нақша ба танзим даровардани санчишҳои риояи қонунгузори андоз, аз ҷумла кам кардани шумораи санчишҳо, махсусан санчишҳои камералӣ ва ба роҳ мондани фаъолияти шаффофи андозсупорандагон пешбинӣ шудааст.

Дар давраи таҳлилӣ бо мақсади таъмини иҷрои банди мазкур аз ҷониби Кумитаи андоз баҳри ба танзим даровардани санчишҳои риояи қонунгузори андоз, аз ҷумла кам кардани шумораи санчишҳо, махсусан назорати камералӣ ва ба роҳ мондани фаъолияти шаффофи андозсупорандагон дар давраи таҳлилӣ чораҳои судманд ба роҳ монда шудааст.

Аз ҷумла, аз соли 2022 инҷониб санчишҳои андозӣ дар асоси критерияи хавфҳо амалӣ гардида, танҳо нисбати андозсупорандагоне гузаронида мешавад, ки дар онҳо хавфҳои баланди андозӣ муайян карда мешавад. Дар баробари ин тартиби гузаронидани назорати камералӣ тағйир дода шуда, аз натиҷаи назорати камералӣ қарор қабул карда намешавад, ки ҳолати мазкур баҳсҳои беасосро кам намуда, он барои баланд бардоштани сифати корҳои назоратӣ равона гардидааст.

Тибқи муқаррароти моддаи 42 Кодекси андоз назорати камералӣ қисми таркибии низоми идоракунии хавфҳои андоз буда, бо мақсади пешгирии қонунвайронкунии андоз гузаронида шуда, чунин шакли назорат санчиши андоз ба ҳисоб намеравад ва бо пешниҳоди огоҳинома оиди ҳолатҳои эҳтимолии пинҳонкунии андозҳо, ба андозсупоранда имконият медиҳад, ки номутобиқатиҳои дар ҳисоботи андоз ҷойдоштаро мустақилона, то гузаронидани санчиши сайёри андоз ислоҳ намояд.

Маврид ба зикр аст, ки таъмини иҷрои банди мазкур солҳои 2021-2023-ро дар бар гирифта, новобаста аз итмом расидани муҳлати амали он ҷиҳати ба танзим даровардани санчишҳои риояи қонунгузори андоз, кам кардани шумораи санчишҳо, махсусан санчишҳои камералӣ чораҳои зарурӣ амалӣ гардиданд.

Аз ҷумла, бо мақсади ба танзим даровардани фаъолияти мақомоти андоз дар самти гузаронидани назоратҳои камералӣ, маҳдуд намудани омилҳои инсонӣ ва ҳалалдор насохтани фаъолияти андозсупорандагон дар муносибатҳои андозӣ, бо фармоиши Кумитаи андоз аз 11 январи соли 2024, №22 «Тартиби гузаронидани назорати камералӣ» тасдиқ шуда, дар асоси он боз як қатор маҳдудиятҳои иловагӣ ҷорӣ гардид. Аз ин пас нисбати субъектони хоҷагидорие, ки дар доираи маблағҳои грантӣ (кредитӣ) фаъолият менамоянд, корхонаҳои калони истеҳсолӣ ва воҳидҳои алоҳидаи онҳо, ки аз ҳисоби сармоягузориҳои хориҷию ватанӣ таъсис ёфтаанд, ё дар фаъолияти онҳо доираи Созишномаҳои сармоягузори маъқулдонистаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба роҳ монда шудааст, инчунин бо мақсади пешгирии баҳсҳо дар ҳолати зиёда аз 200 ҳазор сомонӣ ошкор шудани эҳтимолияти кам ҳисоб гардидани андозҳо назорати камералӣ танҳо баъд аз мувофиқа бо Кумитаи андоз гузаронида мешавад.

Илова бар ин, тибқи фармоиши Кумитаи андоз аз 10 апрели соли 2024, №224 аз 1 январи соли 2025 гузаронидани назоратҳои камералӣ дар фаъолияти соҳибкорони инфиродӣ ва хоҷагиҳои деҳқонӣ манъ карда шудааст, ки он бевосита барои кам кардани шумораи санчишҳо замина гузошт.

Бо амалӣ гардонидани банди 33 Нақша дар воқеъ шумораи санчишҳои риояи қонунгузорию андоз, махсусан назоратҳои камералӣ ба таври назаррас коҳиш ёфт.

Тавре қайд гардид аз соли 2022 инҷониб санчишҳои андозӣ дар асоси критерияҳои хавфҳои амалӣ гардида, танҳо нисбат ба андозсупорандагони дорои хавфҳои баланд гузаронида мешаванд, ки ин омилҳои инсониро маҳдуд намуда, ба пешгирии баҳсҳои беасос ва баланд бардоштани сифати корҳои назоратӣ мусоидат намуд.

Илова бар ин, таҳлил собит сохт, ки тағйири тартиби гузаронидани назорати камералӣ, ки бо натиҷаи он қарорҳои ҳатмӣ қабул нашуда, ба андозсупоранда имконият медиҳад, ки номутобиқатиҳоро мустақилона ислоҳ намояд, ба кам шудани ҳолатҳои коррупсионӣ ва беҳтар гардидани муносибатҳои андозӣ мусоидат кардааст.

Барои беҳтар намудани вазъият дар оянда зарур аст, ки низоми идоракунии хавфҳои андозӣ бо истифода аз технологияҳои муосир, мисли зеҳни сунъӣ тақмил дода шавад, то критерияҳои хавфҳои дар ин самт боз ҳам дақиқ арзёбӣ гардида ҳолатҳои субъективӣ пурра аз байн бурда шаванд.

Банди 34 Нақша сода гардонидани тартиби бақайдгирӣ ва қатъи фаъолияти соҳибкорию пешбинӣ намуда, мақсади асосии банди мазкур пешгирии содиршавии кирдорҳои коррупсионӣ маҳсуб меёбад.

Қобили қайд аст, ки муҳлати иҷрои банди мазкур дар солҳои 2021-2022 ба итмом расида, он дар доираи як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, аз ҷумла Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкории инфиродӣ» танзими худро ёфтааст.

Бо мақсади сода гардонидани тартиби бақайдгирӣ ва қатъи фаъолияти соҳибкорӣ давоми давраи таҳлилӣ ба қонуни болозикр тағйиру иловаҳо ворид карда шуда, тибқи он барҳамдиҳии (қатъи) фаъолияти соҳибкорӣ, додани иқтибос аз Феҳристи ягонаи давлатӣ ва дигар маълумотномаҳои зарурӣ ройгон ва талабот оид ба пешниҳоди пардохтнома (квитансия) ҳангоми анҷом додани амалҳои бақайдгирии давлатӣ бекор карда шуд.

Бо ворид намудани тағйиру иловаҳо айни ҳол андозсупоранда метавонад, ҳисобҳои худро бе ташриф овардан ба мақомоти андоз тавассути утоқи шахсии андозсупоранда тариқи электронӣ пешниҳод намояд.

Дар давраи таҳлилӣ аз ҷониби Кумитаи андоз лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Қоидаҳои баҳисобгирӣ, додани рақами мушаххаси андозсупоранда ва рамзҳои сабабҳои ба ҳисоб гузоштан» таҳия гардида, он аз 29 июли 2022, №360 қабул ва мавриди иҷроӣ қарор дода шуд.

Дар асоси тағйиру иловаҳои воридгардида тавассути Системаи ҳамгирии иттилоотии андоз гирифтани рақами мушаххаси андозсупоранда ва сабти он дар шиносномаи шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, кам кардани муҳлати баҳисобгирии шахси воқеӣ аз 3 рӯзи қарб ба 1 рӯзи қарб, ташкилотҳо, мақомоти ҳокимияти давлатӣ, ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, инчунин ташкилотҳои ҷамъиятии (ғайритиҷоратӣ ва ғайриҳукуматӣ) давлатҳои хориҷӣ ё қайди баҳисобгирии филиалу намоёндагӣҳои онҳо ва иттиҳодияҳои динӣ аз 10

рӯзи корӣ ба 2 рӯзи корӣ кам карда шуда, он барои сарфаи хароҷоти маблағ ва вақти андозсупоранда инчунин ба рақамикунонии иқтисодиёти мамлакат таъсири мусбӣ расонид.

Бояд қайд намуд, ки 21 декабри соли 2021 Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон» баргузор гардида, дар он Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон қайд намуданд, ки «то охири соли 2022 раванди бақайдгирии субъектҳои соҳибкорӣ дар давоми 24 соат, аз ҷумла ба тарзи электронӣ ба роҳ монда шавад».

Бо мақсади иҷрои банди мазкур чиҳати сода ва осон гардонидани раванди амалҳои бақайдгирии давлатӣ лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ» таҳия ва аз 15 март соли 2023, №1952 қабул гардида, муҳлати гузаронидани амалҳои бақайдгирии давлатӣ аз 3-5 рӯз ба 24 соат кам карда шуд.

Инчунин, чиҳати дар речаи онлайн анҷом додани амалҳои бақайдгирии давлатӣ фармоиши Кумитаи андоз аз 30 апрели соли 2024, №267 «Оид ба қатъи фаъолияти хоҷагиҳои деҳқонии бе таъсиси шахси ҳуқуқӣ фаъолияткунанда дар шакли электронӣ», аз 24 ноябри соли 2023, №651 «Доир ба қатъи фаъолияти соҳибкорони инфиродии тибқи патент ва шаҳодатнома бо шартҳои махсус фаъолияткунанда» аз 3 октябри соли 2023, №556 «Оиди аз ҷониби шуъба ва бахшҳои бақайдгирии давлатӣ дар шакли электронӣ қатъ намудани фаъолияти соҳибкорони инфиродии тибқи шаҳодатнома фаъолияткунанда» ба тасвиб расид, ки он барои аз байн бурдани омилҳои инсонӣ, пешгирии корупсия дар байни кормандони соҳаи бақайдгирӣ ва маҳдуд намудани робитаи онҳо бо шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ мусоидат намуд.

Чиҳати беҳтар намудани сифати хизматрасонӣ ба андозсупорандагон 8 декабри соли 2023, №667 фармоишҳои Кумитаи андоз «Доир ба пешниҳоди иқтибос аз Феҳристи ягонаи давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ» ва аз 25 январи 2024, №62 ба тасвиб расида, он барои аз байн бурдани омилҳои инсонӣ ва рақамикунонии соҳа заминаи мусоид фароҳам овард.

Илова бар ин, бо мақсади татбиқи амалии муқаррароти моддаҳои 4, 21 ва 22 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ», содагардонии расмиёти бақайдгирии давлатии соҳибкорони инфиродӣ, кам кардани омилҳои инсонӣ ва хароҷоти онҳо ҳангоми ба қайди давлатӣ гирифтани дар асоси фармоиши Кумитаи андоз аз 10 сентябри соли 2024, №544 шурӯъ аз 1 декабри соли 2024 ба қайди давлатӣ гирифтани соҳибкорони инфиродӣ ва таъмини онҳо бо ҳуҷҷати тасдиқкунандаи бақайдгирии давлатӣ (патент ва шаҳодатнома бо шартҳои махсус) дар шакли электронӣ тавассути замимаи мобилии «Андози ман» ба роҳ монда шудааст, ки бо тартиби мазкур шаҳрвандон бе ташриф овардан ба мақомоти андоз ҳуҷҷати тасдиқкунандаи бақайдгирии давлатӣ дар шакли электронӣ дастрас намуда истодаанд.

Бо амалӣ намудани муқаррароти банди 34 Нақша тартиби бақайдгирӣ ва қатъи фаъолияти соҳибкорӣ сода гардонидани шуд. Чораҳои болозикр бевосита ба сарфаи вақт ва маблағҳои соҳибкорон мусоидат намуда, робитаҳои мустақим бо

кормандони мақомотро маҳдуд ва ҳолатҳои коррупсиониро дар самт коҳиш дод, ки дар натиҷа, рақамикунонии иқтисодиёт тақвият ёфта, муҳити соҳибкорӣ беҳтар гардид.

Новобаста аз ин барои беҳтар намудани вазъ ба мақсад мувофиқ аст, ки низоми электронӣ барои бақайдгирӣ ва қатъи фаъолият бо платформаҳои ягонаи давлатӣ, мисли портали ягонаи хизматрасониҳои давлатӣ, Ҳамоҳанг гардида, Ҳамаи расмӣҳо комилан онлайнӣ ба роҳ монда шавад.

Банди 35 Нақша пешгирӣ намудани омилҳои коррупсионӣ дар мақомоти гумрук ва ҷобачогузориҳои дурусти кадрҳо дар ин соҳаро пешбинӣ намуда, мақсад аз он пешгирии коррупсия дар байни кормандони соҳаи гумрук маҳсуб меёбад.

Қабул намудан ба хизмат дар мақомоти гумрук тибқи муқаррароти моддаи 483 Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қоидаҳои гузаронидани озмун барои қабул намудан ба хизмат дар мақомоти гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо фармоиши Ҳадамоти гумрук аз 20 феввали соли 2014, №49-ф тасдиқ гардидаанд, ба роҳ монда шудааст.

Инчунин, моддаи 498 Кодекси гумрук тарбияи мутахассисон, бозомӯзонӣ (тағйирӣ тахассус) ва баланд бардоштани ихтисоси кормандони мақомоти гумрукро дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муассисаҳои таълимии давлатҳои хориҷӣ муқаррар намудааст. Бо ин мақсад Низомнома оид ба интихоб ва фиристодани шахравандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мактабҳои олии давлатҳои хориҷӣ, бо фармоиши Ҳадамоти гумрук аз 25 майи соли 2007, №101 тасдиқ шудааст.

Дар давраи таҳлилӣ 420 нафар шахравандон дар мақомоти гумрук ба қор қабул ва 224 нафар аз хизмат дар мақомоти гумрук озод карда шудаанд. Қайд бояд кард, ки аз шумораи умумии нафароне, ки аз қор дар Ҳадамоти гумрук озод карда шудаанд, нисбати 40 нафар талаботи моддаи 22 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» татбиқ гардидааст.

Давоми панҷ соли фаъолият, яъне шурӯъ аз соли 2021 то давраи таҳлилӣ дар маҷмуъ 2160 нафар бо риояи талаботи қонунгузориҳои соҳавӣ ва хизмати давлатӣ ба ҷойивазкунӣ фаро гирифта шудаанд.

Барои беҳбудӣ дар оянда зарур аст, ки низоми мониторинги доимии фаъолияти кормандони гумрук тақвият бахшида шуда, бо ҷорӣ намудани барномаҳои таълимӣ фазои тоқатнопазирии коррупсия таҳким бахшида шавад.

Дар банди 36 Нақша диверсификатсия ва автоматикунонии механизмҳои пардохти бочҳои гумрукӣ ва андоз, аз ҷумла бо мақсади кам кардани сарбории маъмурӣ ба иштирокчиёни фаъолияти иқтисоди хориҷӣ ва баланд бардоштани самаранокии назорат аз болои дурустии ҳисобкунӣ ва пардохти саривақтии онҳо, таҳияи системаи дар низоми вақти воқеӣ (онлайн) супоридани пардохтҳои гумрукӣ ва пардохтҳои дигар, ки аз ҷониби мақомоти гумрук идора карда мешаванд, пешбинӣ гардидааст.

Дар доираи банди мазкур дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 19 июли соли 2022, №1906 ба Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон тағйирӣ иловаҳои дахлдор ворид карда шуда, тибқи он мақомоти гумрук ҷиҳати баланд бардоштани самаранокии фаъолият, хусусан ҳангоми интиқоли молу воситаҳои

наклиёт аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон тадбирҳои заруриро роҳандозӣ менамояд.

Бо мақсади вусъат додани доираи ҳамкориҳо ва зиёд кардани имкониятҳо дар самти пардохтҳои ғайринақдӣ, байни Хадамоти гумрук ва Корхонаи воҳиди давлатии бонки саноативу содиротии Тоҷикистон «Саноатсодиротбонк», ҚСП ТАҚХ «Имон Интернешнл», ҚСК «Алиф Бонк», ҚСК «Коммерсбонки Тоҷикистон», ҚДММ ТАҚХ «Зудамал», ҚСП «Аввалин Бонки Молиявии Хурд» ва ҚДММ ТАҚХ «Пайванд Гуруҳ» созишнома оид ба таври ғайринақдӣ қабул намудани бочи гумрукӣ ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ ва шартнома оид ба ҳамкорӣ дар самти ҳисоббаробаркуниҳои ғайринақдӣ ба имзо расонида шуда, бастанӣ чунин созишномаи ҳамкорӣ бо дигар ташкилотҳои қарзии молиявӣ низ дар назар аст.

Дар заминаи ҳамкориҳои болозикр дар Хадамоти гумрук раванди пардохти электронӣ ба роҳ монда шуд, ки он ба Низоми иттилоотии автоматонидашудаи ягонаи хадамот дохил буда, баҳисобгирии пардохтҳои ғайринақдиро ба таври автоматӣ ва дар речаи вақти воқеӣ амалӣ менамояд.

Қиҳати дуруст ба роҳ мондани чамъоварӣ, мониторинг ва баҳисобгирии пардохтҳои гумрукӣ бо фармоиши Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 декабри соли 2022, №254-ф «Тартиби баҳисобгирии воридшавии пардохтҳои гумрукӣ, ғоизҳо ва ҷаримаҳо ба буҷети давлатӣ, ҳангоми интиқоли мол тавассути сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон» тасдиқ карда шудааст.

Шахсони ҳуқуқӣ ва воқеӣ пардохти маблағҳоро ба мақомоти гумрук тавассути воситаҳои электронии пардохтӣ (кортҳои пардохтӣ, терминалҳои хизматрасонӣ, замимаҳои мобилӣ - ҳамёнҳои электронӣ ва ғайра), ки дар онҳо нишони алоҳида барои пардохтҳои гумрукӣ ҷойгир карда шудааст, амалӣ мекунанд.

Аз ҷумла, дар замимаи мобилии ҚСК «Алиф Бонк» - (alif.mobi) дар қисмати «Пардохти хизматрасониҳои давлатӣ» нишонаи «Равзанаи ягона»-и Хадамоти гумрук ҷойгир карда шудааст, ки бо паҳши он ва ворид кардани РМА ва маблағи пардохт шахс метавонад пардохтҳои гумрукиро ворид намояд. Чунин имконияти пардохти ғайринақдӣ дар замимаи мобилии ҚСП «Душанбе Сити Бонк» - DC Wallet дар банди «Пардохтҳо» нишонаи «Пардохтҳои гумрукӣ» ва дар замимаи мобилии КВДБД «Амонатбонк» - Амонатмобайл дар банди «Пардохтҳо» - «Хизматрасониҳои давлатӣ» - «Хизматрасониҳои гумрукӣ» фароҳам оварда шудааст.

Инчунин, дар давраи таҳлилӣ қиҳати мусоидат ба иштирокчиёни фаъолияти иқтисодии хориҷӣ дар самти пардохти бочҳои гумрукӣ ва андозҳо тариқи ғайринақдӣ, дар сомонаи расмӣ Хадамоти гумрук - www.gumruk.tj платформаи махсуси пардохти электронии erau.dc.tj ҷорӣ карда шуд.

Маврд ба зикр аст, ки доираи лоиҳаи грантии Бонки Ҷаҳонӣ «Баланд бардоштани рақобатнокии бахши хусусӣ» Низоми автоматишудаи байнибонкии интиқоли маблағҳо (НАБИМ) фаъолият мекунанд, ки мақсади он рушди инфрасохтори низоми пардохтии Бонки миллии Тоҷикистон, беҳтар намудани

сифати хизматрасонӣ ва ҷавобгӯ намудани низоми пардохтӣ ба стандартҳои байналмилалӣ маҳсуб меёбад.

Тавассути НАБИМ маблағҳои андоз, гумрук ва дигар пардохтҳо мутобиқи «Дастурамал дар бораи тартиби сабти рақамҳои мушаххаси андозсупоранда ва рамзҳои (кодҳои) гурӯҳбандии даромадҳои андозӣ ва пардохтҳои ҳатмӣ дар супоришномаҳои пардохтӣ, ҳангоми гузаронидани маблағҳо ба буҷети давлатӣ тавассути Сарраёсати хазинадорӣ марказии Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо рамзи мақомоти ваколатдори воридкунандаи андозҳо ва пардохтҳои ҳатмӣ буҷети ҷумҳуриявӣ гурӯҳбандӣ шуда, дар речаи вақти воқеӣ (онлайн) мунтазам бо суръати баланд ва бетаъхир ба буҷети давлатӣ интиқол дода мешаванд.

Ёдовар бояд шуд, ки дар асоси Созишнома «Дар бораи табодули электронии маълумот», ки байни Вазорати молия, Кумитаи андоз, Хадамоти гумрук, Бонки миллӣ ва КВД БА ҚТ «Амонатбанк» амал мекунад, дар баробари воридгардидани маблағи андозҳо, бочҳои гумрукӣ ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷети давлатӣ барномаи табодули электронии маълумоти мавриди амал қарор дода шудааст.

Тавре таҳлилҳо нишон медиҳанд, истифодаи воситаҳои муосири электронии пардохтӣ ба аҳоли воситаи осону ҷолиб буда, раванди ҷамъоварии пардохтҳо самаранок менамояд. Инчунин, истифодаи воситаҳои электронии пардохтӣ раванди ҷамъоварии пардохтҳо шаффоф гардонидани, хавфи ба вучуд омадани омилҳои коррупсионӣ ва амалҳои қаллобиро ба таври назаррас коҳиш медиҳад ва дар маҷмӯъ барои ҳимояи ҳуқуқи истеъмолкунандагон ва афзоиши эътимоди аҳоли ба низоми бонкӣ мусоидат менамояд. Зеро амалиётҳои иҷрошуда дар низомҳои иттилоотӣ пурра инъикос гардида, таъсири омилҳои инсонӣ дар ин раванд маҳдуд мегардад.

Банди 37 Нақша андешидани чораҳо ҷиҳати шаффоф намудани фаъолияти мақомоти гумрук ҳангоми барасмиятдарории гумрукиро пешбинӣ намуда, ҳадаф аз он пешигирии омилҳои коррупсионӣ ва таъмини дурусти барасмиятдарории гумрукӣ маҳсуб меёбад.

Чӣ тавре дар банди қаблӣ ишора гардид, дар Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таъмини иҷрои таъмини шаффофият, хусусан дар раванди пардохти маблағҳои гумрукӣ шароити мусофид фароҳам оварда шуда, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ метавонанд тариқи электронӣ пардохтҳои худро анҷом диҳанд, ки бевосита барои аз байн бурдани омилҳои инсонӣ равона карда шудааст.

Маврид ба зикр аст, ки дар давраи таҳлилӣ аз ҷониби вазорату идораҳои дахлдор баҳри таъмини дурусти барасмиятдарории гумрукӣ ва мучаҳҳазгардонии дидбонгоҳҳои гумрукӣ фаъолияти худро дар доираи супориши муовини якуми Сарвазири Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 14 март соли 2024, №8286 (23-10) ба роҳ монда, дар ин самт як қатор тадбирҳои судманд амалӣ карда шудааст.

Аз ҷумла, дар ин самт қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 октябри соли 2024, №529 «Дар бораи рақамикунории равандҳо дар дидбонгоҳҳои гумрукӣ» ба тасвиб расида, дар асоси он нақшаи ҷорӣ намудани механизми

муосири дорои имконияти сабткунии зехнӣ, тарозуи рақамӣ ва аксҳои рентгенӣ дар дидбонгоҳҳои гумрукӣ аз ҷониби Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Марказҳои тасдиқкунанда, хизматрасониҳои давлатӣ ва таҳияи барномаҳои рақамӣ» барои дидбонгоҳҳои гумрукӣ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда тасдиқ гардид.

Барои таъмини иҷрои қарори мазкур Вазорати молия, Хадамоти гумрук, Қўшунҳои сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллий ва Агентии инноватсия ва технологияҳои рақамии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон вазифадор гардидаанд.

Бо мақсади дуруст ба роҳ мондани ҷамъоварӣ, мониторинг ва баҳисобгирии пардохтҳои гумрукӣ бо фармоиши Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 декабри соли 2022, №254-ф «Тартиби баҳисобгирии воридшавии пардохтҳои гумрукӣ, ғоизҳо ва ҷаримаҳо ба бучети давлатӣ, хангоми интиқоли мол тавассути сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон» тасдиқ карда шудааст.

Ҳамзамон, 14 майи соли 2024 дар бинои Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идорати амволи давлатӣ бо иштироки роҳбарият ва масъулини вазоратҳои молия, рушди иқтисод ва савдо, агентҳои хариди давлатии мол, қор ва хизматрасонӣ, инноватсия ва технологияҳои рақамӣ, хадамотҳои гумрук ва зиддиинҳисорӣ бо мақсади ба роҳ мондани раванди интиҳоб, харид ва васлкунии таҷҳизотҳои муосири назорати гумрукӣ, ҷаласаи қорӣ баргузор гардида, таклифу пешниҳодҳо вобаста ба харид ва насби таҷҳизотҳои техникийи назорати гумрукӣ пазируфта шуд.

Ғайр аз ин, аз ҷониби Агентии инноватсия ва технологияҳои рақамӣ лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи рақамикунонии равандҳо дар дидбонгоҳҳои гумрукӣ» таҳия гардида, пас аз мувофиқа бо вазорату идораҳои дахлдор ба Ҳукумати Ҷумҳурий манзур гардид.

Дар натиҷа қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи рақамикунонии равандҳо дар дидбонгоҳҳои гумрукӣ» аз 1 октябри соли 2024, № 529 ба тасвиб расида, тибқи он нақшаи қорӣ намудани механизми муосири дорои имконияти сабткунии зехнӣ, тарозуи рақамӣ ва аксҳои рентгенӣ дар дидбонгоҳҳои гумрукӣ, номгӯй ва миқдори молу маҳсулоти механизми муосири дорои имконияти сабткунии зехнӣ, тарозуи рақамӣ ва аксҳои рентгении аз ҷониби Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Марказҳои тасдиқкунанда, хизматрасониҳои давлатӣ ва таҳияи барномаҳои рақамӣ» барои дидбонгоҳҳои гумрукӣ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда, ки аз пардохти андоз аз арзиши иловашуда ва бочи гумрукӣ озод карда шуд.

Боиси зикр аст, ки соли 2023 дар шаҳри Душанбе системаи иттилоотии қоркарди маълумоти гумрукии «Асикудаи ҷаҳонӣ» дар мақомоти гумрук ба таври озмоишӣ мавриди истифода қарор гирифта, давоми давраи таҳлилий он дар раёсатҳои минтақавии гумрукӣ, аз ҷумла дар шаҳрҳои Душанбе ва Турсунзода, вилоятҳои Суғду Хатлон ва ВМКБ дар шакли пилотӣ роҳандозӣ карда шуда истодааст.

Новобаста аз қорҳои анҷомдодашуда дар давраи таҳлилий аз ҷониби қормандони Агентӣ дар Хадамоти гумрук ва зерсохторҳои он 35 ҷинояти қоррупсионӣ ва иқтисодии хусусияти қоррупсионӣ ба маблағи умумии 9,3 млн.

сомонӣ ошкор ва ба қайд гирифта шуда, он бо андешидани чораҳои зарурӣ пурра ба буҷети давлатӣ барқарор гардидааст.

Банди 37 Нақша барои таъмини шаффофият дар фаъолияти мақомоти гумрук, хусусан ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ заминаи мусоид фароҳам оварда, он ҳамчун тадбири муҳим дар роҳи пешгирии коррупсия ва таъмини дурустии равандҳои гумрукӣ арзёбӣ мегардад. Аз нигоҳи ҳуқуқӣ, он ба Кодекси гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қонунҳои зиддикоррупсионӣ мувофиқ буда, механизми шаффофиятро тавассути пардохтҳои электронӣ ва сабтҳои видеоӣ таъмин менамояд, ки омилҳои инсониро коҳиш дода, масъулияти ҳуқуқии кормандонро афзун мегардонад.

Ғайр аз ин таҷҳизоти муосир ба монанди тарозуҳои рақамӣ ва аксҳои рентгенӣ раванди назоратро самараноктар намуда аз барои пешигирӣ аз талафоти иқтисодӣ мусоидат намуд.

Барои таҳкими ҳадафҳои дар банди мазкур пешбинишуда зарур аст, ки дар оянда омӯзиши санадҳои меёрии ҳуқуқии самти муқовимат ба коррупсия дар байни кормандон густариш дода шуда, бо мақсади таъмини шаффофият ва самаранокӣ ва аз байн бурдани сабабу шароитҳои ба ҳуқуқвайронкунӣ мусоидаткунанда механизмҳои нав ба монанди зеҳни сунӣ барои таҳлили маълумотҳо ҷорӣ карда шавад.

Банди 38 Нақша тақвият додани низоми электронии барасмиятдарории гумрукии мол ва воситаҳои нақлиёт ва ба меёрҳои байналмилалӣ мутобиқ намудани фаъолият дар ин соҳаро муқаррар менамояд.

Бо мақсади иҷрои банди мазкур тибқи талаботи созишномаи Созмони Умумиҷаҳонии Савдо оид ба содагардонии расмиёти савдо, дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 январи соли 2020, №1678 ба Кодекси гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон тағйиру иловаҳо ворид гардида, ба Кодекси гумрук боби нав - 81 оид ба ҷорӣ намудани консепсияи «Танзимгари ваколатдори иқтисодӣ» (Иштирокчии бозьтимоди фаъолияти иқтисодии хориҷӣ) илова карда шуд.

Меёри мазкур ба талаботҳои Созмони Умумиҷаҳонии Савдо ва Конвенсияи байналмилалӣ оид ба ҳамоҳангсозӣ ва содагардонии расмиёти гумрукӣ (Конвенсияи Киото аз 18 майи соли 1973) мутобиқ буда, ҷиҳати кам кардани монеаҳои маъмурию техникӣ ҳангоми интиқоли мол, дастгирии субъектони фаъолияти иқтисоди хориҷӣ, содагардонии барасмиятдарорӣ ва афзоиши гардиши молӣ заминаи мусоид фароҳам меорад.

Маврид ба зикр аст, ки дар давраи солҳои 2021-2025 Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои тақвият додани низоми электронии барасмиятдарории гумрукии мол ва воситаҳои нақлиёт ва мутобиқ намудани фаъолият ба меёрҳои байналмилалӣ як қатор корҳои муҳимро анҷом додааст. Алаҳусус, дар соли 2021 «Барномаи миёнамӯҳлати рушди иқтисодиёти рақамӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025» ва «Консепсияи ташаккули ҳукумати электронӣ» тасдиқ шуда, заминаи ҳуқуқӣ барои рақамикунонии соҳаҳои иқтисодӣ, аз ҷумла гумрук гузошта шуд.

Дар ин давра, бо дастгирии Бонки Ҷаҳонӣ ва Барномаи ASYCUDA-и Конфронси СММ оид ба тичорат ва рушд (UNCTAD) низоми ASYCUDAWorld ҷорӣ карда шуд, ки ҳадафи он автоматикунории расмиёти гумрукӣ, кам кардани

ҳуҷҷатҳои коғазӣ, баланд бардоштани шаффофият ва мутобиқат ба стандартҳои байналмилалӣ мебошад. Дар моҳи майи соли 2025 модули эълумияи мусофирон дар доираи ASYCUDAWorld ба кор дароварда шуда, он ба шахрвандон имкон медиҳад, ки эълумияҳои гумрукиро пешакӣ ба таври электронӣ пешниҳод намоянд.

Аз 1 октябри соли 2025 низоми нав барои барасмиятдарории рақамии молҳои воридотӣ ва содиротӣ, инчунин воситаҳои нақлиёт қорӣ гардида, тавассути он воридкунандагони молу маҳсулот маълумоти пешакӣ дар бораи мол ва нақлиётро ҳадди ақал ду соат пеш аз расидан ба нуктаҳои гумрукӣ ба таври электронӣ пешниҳод мекунанд, ки он расмиёти гумрукиро сода ва тез мегардонад. Чунин низом унсурҳои зехни сунъӣ дошта, ҳамаи расмиётҳои гумрукиро тариқи автоматӣ ба роҳ мемонад, ки бевосита барои пешгирии омилҳои коррупсионӣ таъсири мусбӣ мерасонад.

Инчунин, дар доираи лоиҳаҳои байналмилалӣ, ба монанди Барномаи пайвандҳои минтақавии Осиёи Марказӣ (CARS-4) инфрасохтори рақамӣ такмил дода шуд, ки он барои пайваستшавӣ ба интернет дар нуктаҳои гумрукӣ ва ҳифзи маълумотҳо мусоидат менамояд. Тоҷикистон ҳамчун узви Созмони Умумиҷаҳонии Тичорат (СҶТ) расмиётҳои тичоратро сода карда, низоми «равзанаи ягона»-ро такмил дод ва ҳуҷҷатҳои тичоратиро ҳамоҳанг намуд.

Тавре қайд гардид, низоми «Асикудаи ҷаҳонӣ» бо дарназардошти рамзҳо ва стандартҳои байналмилалии таҳиянамудаи Созмони байналмилалӣ оид ба стандартҳо, Созмони ҷаҳонии гумрук ва Созмони Милали Муттаҳид татбиқ гардида, он имкон медиҳад, ки дар сатҳи миллӣ низоми пурраи электронии танзими гумрукӣ қорӣ ва таҷрибаи муосиру пешқадами байналмилалӣ бо мақсади баланд бардоштани шаффофият, беҳтар намудани назорати идоравӣ ва афзоиши пардохтҳои гумрукӣ амалӣ карда шавад.

Дар соли 2024 бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 октябр №529 нақшаи татбиқи механизмҳои муосир бо имконияти сабти интеллектуалӣ, тарозуҳои рақамӣ ва тасвирҳои рентгенӣ (бо истифода аз зехни сунъӣ) дар постҳои гумрукӣ тасдиқ шуд. Ин лоиҳа рақамикунонии пурраи равандҳои гумрукиро таъмин карда, ҷалби сармоягузориҳо ва лизингро барои насб ва идоракунии ин таҷҳизот пешбинӣ менамояд.

Инчунин, дар моҳи октябри соли 2024, Маркази рақамикунонии соҳаи нақлиёт таъсис дода шуда, рақамикунонии хидматҳои нақлиётӣ, аз ҷумла бақайдгирии воситаҳои нақлиётро дарбар мегирад.

Дар соли 2025 корҳои муҳимтарин анҷом дода шуданд. Аз ҷумла, аз моҳи май модули эълумияи мусофирон дар системаи «ASYCUDAWorld» фаъол гардид, ки ба мусофирон имкон медиҳад эълумияҳои гумрукиро ба таври электронӣ пешниҳод намоянд; ин лоиҳа дар доираи барномаи Бонки Ҷаҳонӣ (CARS-4) ва стратегияи ислоҳоти гумрукӣ амалӣ шуд.

Дар моҳи июн, системаи иттилоотии «GlobalWorld» дар ҳамаи постҳои сарҳадии гумрукӣ қорӣ карда шуд, ки бақайдгирии электронии ҳамаи намудҳои воситаҳои нақлиётро (аз ҷумла, бо рақамҳои давлатии хориҷӣ ва тоҷикӣ) таъмин менамояд.

Аз 1 октябр, барасмиятдарории ҳамаи эъломияҳои воридот ва содирот, инчунин мол ва воситаҳои нақлиёт пурра тавассути системаи «ASYCUDA» (бо унсурҳои зеҳни сунъӣ) гузаронида мешавад, ки вақти барасмиятдарориро аз рӯзҳо ба соатҳо коҳиш дода, пардохтҳои ғайринақдиро тавсеа ва шаффофиятро афзоиш медиҳад.

Ин корҳо бо дастгирии Бонки Ҷаҳонӣ (лоиҳаи CARs-4), Конфронси Созмони Милали Муттаҳид оид ба тичорат ва рушд (UNCTAD) ва дигар шарикони байналмилалӣ амалӣ гардида, ба ҳадафҳои умумии рақамикунонии иқтисод ва ҳамоҳангсозии расмӣҳои гумрукӣ бо стандартҳои байналмилалӣ мусоидат кардаанд.

Банди 39 Нақша дар байни ҳаёти шахсии Сарраёсати қўшунҳои сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллӣ ва зерсохторҳои он мунтазам ба роҳ мондани омӯзиши конунгузорӣ дар самти тарзу усули ошкор намудани ҳуқуқвайронкуниҳои коррупсионӣ ва намуди дигари ҳуқуқвайронкуниҳо дар Сарҳади давлатиро муқаррар менамояд.

Бо мақсади баланд бардоштани масъулияти кормандон, такмили маҳорат ва малакаи касбии онҳо дар самти ошкор кардани ҳуқуқвайронкуниҳо дар Сарҳади давлатӣ аз ҷониби кормандони Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон пайваста миёни сарбозон, афсарон ва ҳаёти роҳбарикунандаи Сарраёсати қўшунҳои сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллӣ ва зерсохторҳои он 22 маротиба сӯҳбату вохӯриҳо гузаронида шуда, зимни он роҳу усулҳои муосири муқовимат ба коррупсия, моҳият ва мазмунӣ санадҳои меъёрии ҳуқуқии зиддикоррупсионӣ, аз қабили Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия», «Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии он барои марҳилаи якум (солҳои 2021-2025)», инчунин қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 октябри соли 2016, №465 «Дар бораи тасдиқи Методологияи тартиб ва методикаи гузаронидани таҳлили фаъолият (хавфҳои коррупсионӣ)», тарзу усули ошкор намудани ҳуқуқвайронкуниҳои коррупсионӣ ва намуди дигари ҳуқуқвайронкуниҳо дар Сарҳади давлатӣ фаҳмонида дода шуданд.

Маврид ба зикр аст, ки Ҳукумати мамлакат барои омода кардани мутахассисони баландихтисоси ҳарбӣ, аз ҷумла барои сохторҳои марзбон эътибори аввалиндараҷа медиҳад. Тайи даҳ соли охир 1200 нафар ҷавонон Донишқадаи олии сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллии Тоҷикистон ва 600 нафар муассисаҳои таҳсилоти олии кишварҳои хориҷиро хатм намуда, имрӯз дар Қўшунҳои сарҳадӣ хизмат карда истодаанд.

Ҳоло дар Донишқадаи олии сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллӣ 500 нафар ва дар муассисаҳои таҳсилоти олии сарҳадии хориҷи кишвар беш аз 300 нафар ҷавонон, яъне мутахассисони сарҳадбони оянда ба таҳсил фаро гирифта шудаанд.

Аз ҷумла, дар чунин вохӯриҳо дар қисмҳои ҳарбии №0307 ва №0121 Қўшунҳои сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дидбонгоҳҳои гумрукии наздисарҳадии «Патар»-и шаҳри Конибодом, «Фотеҳобод»-и ноҳияи Мастҷоҳ ва «Қўштегирмон»-и ноҳияи Спитамен баргузор

гардида, дар раванди он ба масъулин шиору овезаҳои зиддикоррупсионии иттилоотӣ барои насб намудани онҳо дар гузаргоҳҳои сарҳадӣ дастрас карда шудааст.

Ғайр аз ин бо мақсади баланд бардоштани маҳорати касбии кормандон пайваста дар байни ҳайати шахсӣ машғулиятҳои назаривию амалӣ баргузор карда мешавад. Дар раванди баргузории машғулиятҳо қонунгузорӣ дар самти тарзу усули ошкор намудани ҳуқуқвайронкуниҳои коррупсионӣ ва намуди дигари ҳуқуқвайронкуниҳо дар Сарҳади давлатӣ мавриди таҳлил ва омӯзиш қарор дода шуда, маҳорати касбии онҳо гузаронидани чорабиниҳои амалиявӣ тақмил дода мешавад.

Маврид ба зикр аст, ки торафт ғаёол гардидани гурӯҳҳои террористиву экстремистӣ ва зуҳури гурӯҳҳои нави ҷинояткори фаромиллӣ моро водор менамояд, ки ба хотири ҳимояи хоки муқаддаси Ватани азизамон ҳушёрӣ касбӣ ва зиракии сиёсиро аз даст надода, хизматро содиқона, бо эҳсоси гарми ватандорӣ ва дар сатҳи баланди касбӣ иҷро намоем.

Боиси нигаронист, ки новобаста аз чораҳои андешидашуда дар давраи таҳлилӣ аз тарафи мақомоти махсусгардонидашудаи мубориза бо коррупсия дар ҷузъу томҳои Сарраёсати кӯшунҳои сарҳадӣ 24 ҳолати содиршавии ҷиноятҳои коррупсиониро ошкор намуданд, ки маблағи зарари он 128,3 ҳазор сомони ро ташкил дода, он пурра ба бучети давлат барқарор карда шудааст.

Аз ин лиҳоз, масъулини Сарраёсати кӯшунҳои сарҳади Кумитаи давлатии амнияти миллӣ ва зерсохторҳои онро зарур аст, ки ҷиҳати дар амал татбиқ намудани бандҳои дахлдори ҳуҷҷати банақшагирии стратегӣ, риояи талаботи қонунгузории зиддикоррупсионӣ, бартараф намудани сабабу шароитҳои ба коррупсия мусоидаткунанда ва дар маҷмӯъ пешгирии содиршавии ҳуқуқвайронкуниҳо дар сарҳади давлатӣ чораҳои қатъӣ андешида, ба ин васила барои паст намудани шиддати коррупсия дар кишвар саҳмгузор бошанд.

Қайд бояд кард, ки бо амалӣ намудани банди мазкур донишу малакаи касбии ҳайати шахсии Кӯшунҳои сарҳади КДАМ тақмил дода шуда, раванди ошкори ҷиноят ва ҳуқуқвайронкуниҳо, инчунин пешгирии ҳолатҳои воридоти ғайриқонунии молу маҳсулот мутобиқ ба талаботи санадҳои байналмилалӣ ба роҳандозӣ гардид.

Ҷиҳати риояи мамоният ва маҳдудиятҳо ҳангоми интиқоли мол ва воситаи нақлиёт аз Сарҳади давлатӣ ва ҳимояи манфиатҳои иқтисодии Тоҷикистон, ба роҳ мондани ҳамкориҳои судманд бо Хадамоти гумрук ва мақомоти дигари ҳифзи ҳуқуқ дар банди 40 Нақша пешбинӣ шудааст.

Бо мақсади ҳимояи манфиати иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар савдои хориҷӣ, воридоти мол ба ҳудуди гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон, содироти он аз ин ҳудуд, аз ҷумла системаи чораҳои назорати содирот, тасдиқи мутобиқат ба стандартҳо ва талабот оид ба беҳатарии мол, хусусан регламентҳои техникӣ, талаботи байторӣ, фитосанитарӣ, карантинӣ, санитария эпидемиологӣ, фармасевтӣ ва радиатсионӣ, инчунин сертификати мутобиқат, ки мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва ё санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон муқаррар гардидаанд, дар доираи ғаёолияти «Равзанаи ягонаи барасмиятдарории гумрукии молҳои воридотӣ, содиротӣ ва

транзитӣ» барои тариқи электронӣ дастрас намудани ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи риояи мамнуият ва маҳдудиятҳо шароит фароҳам оварда шуда, пешниҳоди 22 ҳуҷҷати иҷозатдиҳӣ аз ҷониби 11 мақомоти ваколатдор сурат мегирад. Ин раванд барои фаъолияти якҷоя ҷиҳати пешгирии ҳуқуқвайронкуниҳо дар ин самт мусоидат менамояд.

Қайд бояд кард, ки бо мақсади итаъмини иҷрои банди мазкур дар давраи солҳои 2021-2025 Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи қонунгузории гумрук, аз ҷумла Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Барномаи миёнамӯҳлати рушди мақомоти гумрукӣ барои риояи мамнуиятҳо ва маҳдудиятҳо ҳангоми интиқоли мол ва воситаҳои нақлиёт аз сарҳади давлатӣ, Ҳимояи манфиатҳои иқтисодии кишвар тадбирҳои судмандро амалӣ намудааст.

Чунин чораҳо асосан ба навсозии (модернизация) низоми гумрукӣ, рақамикунории соҳа, тақвияти ҳамкориҳои байналмилалӣ, танзими воридоти молу маҳсулот ва мусоидат барои анҷом додани тиҷорат нигаронида шуда, ба Ҳимояи бозори дохилӣ ва рушди тиҷорати хориҷӣ мусоидат кард. Ҳамзамон, барои риояи мамнуият ва маҳдудиятҳо ҳангоми интиқоли мол ва воситаи нақлиёт аз сарҳади давлатӣ, Ҳимояи таъмини амнияти иқтисодии Тоҷикистон, пешгирии қочоқ, муомилоти ғайриқонунии маводи нашъаовар ва дигар қонунвайронкуниҳо таъсири мусбӣ расонид.

Ғайр аз ин, дар асоси тағйиру иловаҳои ба Кодекси гумруки Тоҷикистон аз 19 июли соли 2022 дар фаъолияти гумрукӣ тадбирҳои танзими гумрукию тарифӣ, мамнуият ва маҳдудиятҳои мувофиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ё санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон муқарраргардида, ки дар рӯзи қабули декларатсияи гумрукӣ амал мекунанд, истифода бурда мешаванд.

Дар банд 41 Нақша вусъат додани фаъолият дар самти пешгирӣ намудани омилҳои коррупсионӣ ва баланд бардоштани масъулияти кормандони соҳаҳои сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ, идораи нотариалӣ, бозрасии давлатии автомобилӣ, хадамоти шиносномавию бақайдгирӣ ва оташнишонӣ, барқ, хоҷагии манзилию коммуналӣ, корхонаҳои фаръии бақайдгирии молу мулкӣ ғайриманкул ва фаъолияти иҷозатномадиҳӣ ва соҳаҳои, ки хизматрасониҳои дигари давлатиро анҷом медиҳанд, пешбинӣ гардидааст.

Тибқи маълумотномаи пешниҳоднамудаи Вазорати адлия дар давраи таҳлилӣ ҷиҳати баланд бардоштани мафкураи зиддикоррупсионии кормандони идораҳои нотариалии давлатӣ ва шуъбаю бахшҳои сабти асноди ҳолати шаҳрвандии шаҳру ноҳияҳо нархномаи хизматрасониҳо вобаста ба фаъолият бо нишон додани андозаи пардохти бочи давлатӣ, хизматрасонӣ ва бланк барои ба расмӣ даровардани амалиётҳои нотариалӣ ва сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ насб карда шудааст. Чунин иқдом ба шаҳрвандон имкон медиҳад, ки зимни гирифтани асноди зарурӣ дар доираи меъёри муқаррарнамудаи қонун маблағи хизматрасонии давлатиро пардохт намоянд.

Ҳамзамон бо мақсади риоя ва таъмини иҷрои фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22 июни соли 2023, №586 «Дар бораи тадбирҳои вусъат додани ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ» дар ҳамкорӣ бо Корхонаи воҳиди давлатии «Бонки амонатгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон «Амонатбонк»

қабули маблағи хизматрасониҳо дар идораҳои болозикр танҳо тариқи ғайринақдӣ амалӣ карда мешавад.

Инчунин, аз ҷониби устодони Донишкадаи тақмили ихтисоси Вазорати адлия дар 6 курси тақмили ихтисос, ба кормандони сабти асноди ҳолати шахрвандӣ 1 маротиба (12 соат), нотариусони давлатии идораҳои нотариалии давлатӣ 1 маротиба (2 соат), кормандони Муассисаи давлатии «Маркази ёрии ҳуқуқӣ» 1 маротиба (2 соат), кормандони Маркази ҷумҳуриявии экспертизаҳои судӣ ва криминалистӣ 1 маротиба (2 соат) машғулиятҳои назариявӣ гузаронида шудааст.

Дар ин давра 2 курси сайёри баландбардории савияи донишҳои ҳуқуқӣ ва малакаи касбии ҳуқуқшиносони хадамоти ҳуқуқии корхонаҳо, муассисаҳо, ташкилотҳо ва котибони ҷамоатҳои шахраку деҳоти ноҳияи Ёвон (4 соат) ва ноҳияи Ҷалолиддини Балхӣи вилояти Хатлон (4 соат), ташкил ва баргузор гардид, ки дар курсҳои мазкур 8 соат машғулиятҳои назариявӣ гузаронида шудааст.

Тибқи маълумотномаи пешниҳоднамудаи Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади пешгирии омилҳои коррупсионӣ ва баланд бардоштани сатҳи касбии ҳайати шахсии раёсати бозрасии давлатии автомобилӣ, хадамоти шиносномавию бақайдгирӣ, сарраёсати хадамоти давлатии оташнишонӣ ва дигар ҷузъу томҳои вазорат, ки хизматрасониҳои давлатиро анҷом медиҳанд, дар асоси нақшаи чорабиниҳои дохилийдоравӣ мунтазам машғулиятҳои дарсӣ гузаронида мешавад, ки аксарияти онҳо бо иштироки бевоситаи кормандони Агентӣ ва устодони муассисаҳои таълимии зертобеи Вазорат сурат мегирад.

Бо мақсади вусъат бахшидани фаъолият дар самти пешгирӣ намудани омилҳои коррупсионӣ ва баланд бардоштани масъулияти кормандони соҳаҳои барқ дар давраи таҳлилӣ чораҳои мушаххас андешида шуда, зимни он пайваста муҳтавои қонунгузорӣ дар самти муқовимат ба коррупсия, зарурати баланд бардоштани сатҳи маърифати ҳуқуқии кормандон ва риояи қатъии меъёрҳо аз ҷониби хизматчиҳои давлатӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода мешавад.

Аз ҷумла, 18 сентябри соли 2025 бо ташаббуси Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бинои ҚСК «Барқи Тоҷик» дар ҳамбастагӣ бо ниҳодҳои соҳаи энергетикаи кишвар конفرонси ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Муқовимат ба коррупсия - омили рушди соҳаи энергетика» баргузор гардид.

Мақсад аз баргузори ин чорабинӣ, пеш аз ҳама, баланд бардоштани маърифати зиддикоррупсионӣ, пешгирии содиршавии ҳуқуқвайронкуниҳои коррупсионӣ, тақвият бахшидан ба низоми электронии пардохти ҳаққи хизматрасониҳои давлатӣ ва бо истифода аз технологияҳои рақамӣ бартараф намудани омилҳои инсонӣ дар ин самт мебошад.

Бо мақсади таъмини шаффофияти раванди иҷозатномадиҳӣ аз ҷониби воҳидҳои сохтории дахлдории Бонки миллии Тоҷикистон баррасии дархост ва бастаи ҳуҷҷатҳо барои додани иҷозатнома барои фаъолияти оператори низоми пардохтӣ, тибқи талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

Зимнан бояд тазакурр дод, ки фаъолияти оператори низоми пардохтӣ низ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолияти иҷозатномавӣ мебошад ва дар доираи риояи талаботҳои қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизматрасониҳои пардохтӣ ва низоми пардохтӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи низоми иҷозатдиҳӣ», инчунин санади меъёрии ҳукукии Бонки миллии Тоҷикистон «Тартиби гирифтани иҷозатнома барои фаъолияти оператори низоми пардохтӣ» ба танзим дароварда мешавад.

Ҷиҳати баланд бардоштани масъулияти кормандони корхонаҳои фаръии «Бақайдгирии молу мулки ғайриманқул» ва фаъолияти иҷозатномадиҳӣ кормандони раёсати бозрасии назорати давлатии геодезӣ, делимитатсия ва демаркатсияи сарҳади Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳар як ҷамъиятҳо ва ташкилотҳо, ки вобаста ба самти фаъолият иҷозатнома мегиранд, баъд аз гирифтани ҳуҷҷати мазкур бо мақсади ташкил ва амалӣ намудани чораҳои маҷмӯии пешгирӣ ва муқовимат ба коррупсияи корҳои фаҳмондадиҳӣ гузаронида мешавад.

Чунин раванд дар соҳаҳо, ки хизматрасониҳои дигари давлатиро анҷом медиҳанд, ҷараён дошта, ҷиҳати баланд бардоштани масъулияти шахсӣ ва бартараф намудани сабабу шароитҳои ба коррупсия мусоидаткунанда дар ин чораҳои судманд амалӣ мегарданд.

Банди 42 Нақша тақмили санадҳои меъёрии ҳукукии соҳаҳои сабти асноди ҳолати шахрвандӣ, идораи нотариалӣ, бозрасии давлатии автомобилӣ, хадамоти шиносномавию бақайдгирӣ ва оташнишонӣ, барқ, хоҷагии манзилию коммуналӣ, корхонаҳои фаръии бақайдгирии молу мулки ғайриманқул ва фаъолияти иҷозатномадиҳӣ ва соҳаҳои дигареро, ки хизматрасониҳои давлатиро анҷом медиҳанд» муқаррар менамояд.

Бо мақсди таъмини иҷрои банди мазкур дар давраи таҳлилӣ баҳри пешгирии хавфу омилҳои бавҷудорандаи коррупсия бо ташаббуси Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи нотариати давлатӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бақайдгирии давлатии асноди ҳолати шахрвандӣ», қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Тартиб ва андозаи пардохти хизматрасониҳои иловагии музднок ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дар мақомоти сабти асноди ҳолати шахрвандӣ» аз 28 феввали соли 2025, №159, қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тартиб ва андозаи пардохти хизматрасониҳои иловагии муздноки нотариати давлатӣ» аз 3 марти соли 2025, №164 тағйиру иловаҳо ворид гардида, ба ҳама намуди пардохти хизматрасониҳо тавассути ғайринақдӣ ба роҳ монда шуд.

Инчунин, бо фармоишҳои вазири адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 январи соли 2023, №12 «Дар бораи Дастурамали коргузорӣ дар идораҳои нотариалии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва аз 31 августи соли 2023 «Дар бораи тасдиқи шаклҳои феҳристҳои сабти амалиёти нотариалӣ, шаҳодатномаҳои тасдиқшудаи нотариалӣ, навиштаҷотҳои тасдиқкунанда дар аҳдҳо, ҳуҷҷатҳои тасдиқшавандаи нотариалӣ ва тартиби барасмиятдории феҳристҳои сабти амалиёти нотариалӣ, шаҳодатномаҳои нотариалӣ, навиштаҷотҳои тасдиқкунанда дар аҳдҳо ва ҳуҷҷатҳои тасдиқшавандаи нотариалӣ» мавриди тасдиқ ва истифодаи хизматӣ қарор доранд.

Илова бар ин, тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи боҷи давлатӣ» аз 15 март соли 2023, №1964 андозаи боҷи давлатӣ барои бақайдгирии давлатии якчанд амалиёт зиёд шуда, имтиёзҳо барои бақайдгирӣ такмил дода шуданд.

Тибқи маълумотномаи пешниҳоднамудани Вазорати энергетика бо мақсади ворид намуани тағйиру иловаҳо ба қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи энергетика», «Дар бораи сарфаҷӯӣ ва самаранокии энергия» ва ҳуҷҷатҳои зерқонунӣ вобаста ба рушди иқтисоди сабз дар доираи лоиҳаи «Энергетики Осиёи марказӣ» ва лоиҳаи «Рушди корхонаҳои хурду миёна дар соҳаи энергияи сабз» бо фармоиши Вазири энергетика ва захираҳои оби Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳисоби намояндагони Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Парлумони кишвар ва вазорату идораҳои Гуруҳи корӣ таъсис дода шуда, аини замон лоиҳаи Кодекси энергетикӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия карда шуда, он дар баррасии вазорату идораҳо қарор дорад.

Ҳамзамон, бо дарназардошти равандҳои нави муносибатҳо ва ҷорӣ гардидани низомҳои муосири баҳисобгирии нерӯи барқ, яъне низоми биллингӣ дар доираи ислоҳоти соҳа бо дастгирии шарикони рушд «Қоидаҳои баҳисобгирии энергияи барқ» таҳия карда шудааст, ки дар он маҷмуи муносибатаҳо байни шабакаҳо ва истфодабарандагон танзим карда мешавад.

Қиҳати ба танзим даровардани фаъолият ва аз байн бурдани такроркунии функция ва вазифаҳо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 декабри соли 2021, №519 «Дар бораи Тартиби назорати давлатӣ дар самти таъмини оби нӯшокӣ ва рафъи обҳои партов» ба тасвиб расида, дар ин замина Корхонаи воҳиди давлатии «Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ» ҳамчун мақомоти ваколатдори давлатӣ муайян гардид.

Қобили тазаккур аст, ки дар давраи ҳисоботӣ бо мақсади мутобиқсозии муқаррароти қонунгузорӣ ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22 июни соли 2023, №1968 «Дар бораи низоми иҷозатдиҳӣ», ки низоми ягонаи иҷозатномадиҳиро дар кишвар таъмин менамояд, ба қонунҳои зерин тағйиру иловаҳо ворид карда шуд:

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Бонки миллии Тоҷикистон» (бо Қонун №2070 аз 20.06.2024);
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти бонкӣ» (бо Қонун №2072 аз 20.06.2024);
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти бонкии исломӣ» (бо Қонун №2073 аз 20.06.2024);
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ташкилотҳои маблағгузории хурд» (бо Қонун №2071 аз 20.06.2024);
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи танзими асъор ва назорати асъор» (бо Қонун №2075 аз 20.06.2024);
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизматрасониҳои пардохтӣ ва низоми пардохтӣ» (бо Қонун №2074 аз 20.06.2024);
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таърихи қарз (кредит)» (бо Қонун №2076 аз 20.06.2024);

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти суғуртавӣ» (бо Қонун №2045 аз 01.03.2024).

Инчунин, бо мақсади таъмини шароити мусоид барои рушди хизматрасониҳои бонкӣ ва дар сатҳи паст нигоҳ доштани хавфи амалиётҳои хизматрасониҳои фосилавии бонкӣ ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизматрасониҳои пардохтӣ ва низоми пардохтӣ» аз 20 июни соли 2024, №2074 тағйироту иловаҳо ворид карда шуд. Тағйироту иловаҳои воридкардашуда чиҳати боз ҳам мукаммал ва шаффоф шудани раванди баррасии ариза ва бастаи ҳуҷҷатҳои довталабони иҷозатнома барои фаъолияти оператори низоми пардохтӣ шароити мусоид фароҳам меорад. Тағйиру иловаҳои мазкур ба таҳвилгарони хизматрасониҳои пардохтӣ имкон медиҳад, ки ҳангоми интиқол додани маблағ шахсияти муштарӣ - интиқолдиҳандаи маблағ ва шахси маблағгирандаро мушаххас ва санҷиш намуда, бо ин роҳ хавфҳои амалиётро паст гардонад.

Ҳамчунон, дар доираи банди мазкур бо қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 19 январи соли 2021, №8, Дастурамали №243 «Оид ба иҷозатномадиҳии ташкилотҳои қарзӣ» тасдиқ шуда, дар Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 феввали соли 2021, №1062 ба қайд гирифта шуд. Ин Дастурамал бо назардошти талаботи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Бонки миллии Тоҷикистон», «Дар бораи фаъолияти бонкӣ» ва «Дар бораи иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият», Низомнома «Дар бораи хусусиятҳои иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият», таҷрибаи пешқадами ҷаҳонӣ ва Бонки миллии Тоҷикистон дар самти иҷозатномадиҳӣ таҳия гардида, талабот барои гирифтани иҷозатнома чиҳати анҷом додани фаъолияти бонкӣ аз тарафи ташкилотҳои қарзӣ, азнавбарасмиятдарорӣ ва бозхонди иҷозатномаро муқаррар намудааст.

Дастурамали мазкур бо мақсади таъмини шаффофияти ҷараёни иҷозатномадиҳӣ ва дар маҷмӯъ содаю мукаммал намудан, кам кардани муҳлати баррасии дархост чиҳати гирифтани иҷозатнома барои анҷом додани фаъолияти бонкӣ ва аз нав ба расмият даровардани иҷозатнома аз ҷониби ташкилотҳои қарзӣ ва додани иҷозатнома таҳияву тасдиқ гардида, мушкилиҳои дар самти мазкур ҷойдоштаро бартараф менамояд.

Инчунин, ба лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи низоми иҷозатдиҳӣ», ки аз ҷониби Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия ва пешниҳод гардида буд, дар самти низоми иҷозатдиҳии фаъолияти суғуртавӣ ҳулосаву пешниҳодҳои мушаххас манзур карда шуданд. Тавре дар боло қайд гардид бо қабули Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22 июни соли 2023, №1968 «Дар бораи низоми иҷозатдиҳӣ» низоми ягонаи иҷозатномадиҳӣ дар кишвар фароҳам оварда шуд.

Дар робита ба қабули Қонуни мазкур ва бо мақсади мутобиқсозии муқаррароти қонунгузорӣ лоиҳаҳои қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Бонки миллии Тоҷикистон», «Дар бораи фаъолияти бонкӣ», «Дар бораи фаъолияти бонкии исломӣ», «Дар бораи ташкилотҳои маблағгузори хурд», «Дар бораи танзими асъор ва назорати асъор», «Дар бораи хизматрасониҳои пардохтӣ

ва низоми пардохтӣ» ва «Дар бораи таърихи қарз (кредит)» таҳия ва қабул карда шуданд.

Дар баробари ин, бо мақсади сода ва шаффоф намудани раванди додани иҷозатнома барои фаъолияти оператори низоми пардохтӣ, иҷрои талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи низоми иҷозатдиҳӣ» ва мутобиқ гардонидани он ба талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Бонки миллии Тоҷикистон, тағйиру иловаҳо ба «Тартиби гирифтани иҷозатнома барои фаъолияти оператори низоми пардохтӣ» таҳия ва тасдиқ гардид.

Тибқи маълумотномаи пешниҳоднамудани Вазорати молия дар робита ба иҷрои банди болозикр бо мақсади аз байн бурдани омилҳои инсонӣ ва мустақкам намудани заминаи меъёрию ҳуқуқии танзими фаъолият оид ба ташкилу нигоҳдории кассаҳои тотализатор, идораҳои букмекерӣ, бозии лото, фаъолияти гаравхона (ломбард) ва лотереяҳо дар муҳлати муқаррарнамудани Стратегия лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ таҳия ва тибқи тартиби муқарраргардида қабул гардидаанд. Аз ҷумла:

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйироту илова ба қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи гаравхона (ломбард)» аз 24 декабри соли 2022, №1945 ва аз 11 феввали соли 2025, №2155;

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйироту илова ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти аудиторӣ» аз 25 июни соли 2021, №1797 ва аз 2 январи соли 2025, №2137;

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйироту илова ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявӣ» аз 2 январи соли 2025, № 2138;

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйироту илова ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи низоми иҷозатдиҳӣ» аз 20 июни соли 2024, №2056;

- қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 апрели соли 2023, №173 «Дар бораи муайян намудани мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи танзими фаъолияти гаравхонаҳо»;

- қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023, №293 «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 апрели соли 2015, №187».

Ғайр аз ин, соли 2025 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ» дар таҳрири нав қабул шуда, ба он тағйиру иловаҳои дахлдор, аз қабилӣ тартиби бақайдгирии иваз намудани ном, номи падар ва насаб ворид карда шуда, муҳлати пешниҳоди ариза барои сабти таваллуди кӯдакро бекор намуд. Ин раванд аз санадҳои байналмилалӣ эътирофнамудани Ҷумҳурии Тоҷикистон сарчашма гирифта, ҷиҳати риояи ҳуқуқҳои кӯдакон таъсири мусбӣ мерасонад.

Инчунин, ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи нотариати давлатӣ» дар солҳои 2021 (№1788), 2022 (№1877) ва 2023 (№1989) тағйиру иловаҳо ворид гардида, ваколатҳои нотариусҳо, тартиби татбиқи меъёрҳои ҳуқуқи хориҷӣ ва ҳимояи мерос такмил дода шуд.

Амалӣ намудани банди мазкур ба такмили заминаи ҳуқуқӣ дар соҳаҳои мухталиф мусоидат намуда, он ҳамчун маҳаки асосӣ барои ҷорӣ намудани пардохтҳои ғайринақдӣ ба ҳама намуди хизматрасониҳо таъсири мусбӣ расонид. Дар умум ин чораҳо ба бартараф кардани такроркунии вазифаҳо ва мустаҳкам кардани низоми ягонаи иҷозатномадихӣ мусоидат намуд.

Барои беҳбудӣ дар оянда зарур аст, ки низоми рақамии ягона барои бақайдгирӣ ва иҷозатномадихӣ ҷорӣ карда шавад, то ки омили инсонӣ коҳиш ёфта, ҳолатҳои коррупсионӣ пешгирӣ гардад.

Банди 43 Нақша тақвият додани низоми электронии пардохти ҳаққи хизматрасониҳои давлатӣ ва ба меъёрҳои байналмилалӣ мутобиқ намудани фаъолият дар ин соҳаро муқаррар намуда, ҳадаф аз он бартараф намудани омилҳои инсонӣ ба ҳисоб меравад.

Маврид ба зикр аст, ки қабули санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ пеш аз ҳама ҳамчун заминаи меърии ҳуқуқӣ барои дар амал татбиқ намудани фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22 июни соли 2023, №586 «Дар бораи тадбирҳои вусъат додани ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ» заминаи мусоид фароҳам овард.

Вобаста ба иҷрои банди мазкур аз ҷониби Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Номгӯи хизматрасониҳои давлатие, ки бояд муносиб ва автоматӣ гардонида шаванд ва муҳлати ба шакли электронӣ гузаронидани онҳо» таҳия гардида, он 2 марти соли 2023, №72 қабул карда шуд. Тибқи қарори мазкур 70 намуди хизматрасониҳои давлатӣ дар солҳои 2023-2025 ба шакли электронӣ гузаронида шудаанд.

Ҳамзамон бо фармоишҳои вазирӣ адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 январи соли 2023 ва аз 31 августи соли 2023 «Дар бораи Дастурамали коргузорӣ дар идораҳои нотариалии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва «Дар бораи тасдиқи шаклҳои феҳристҳои сабти амалиёти нотариалӣ, шаҳодатномаҳои тасдиқшудаи нотариалӣ, навиштаҷотҳои тасдиқкунанда дар аҳдҳо, ҳуҷжатҳои тасдиқшавандаи нотариалӣ ва тартиби барасмиятдарории феҳристҳои сабти амалиёти нотариалӣ, шаҳодатномаҳои нотариалӣ, навиштаҷотҳои тасдиқкунанда дар аҳдҳо ва ҳуҷжатҳои тасдиқшавандаи нотариалӣ» тасдиқ гардида, заминаи ҳуқуқии анҷом додани ҳисоббаробаркуниҳои ғайринақдӣ фароҳам оварда шуд.

Илова бар ин, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи бочи давлатӣ» аз 15 марти соли 2023, №1964 ба тасвиб расид, ки тибқи он андозаи бочи давлатӣ барои бақайдгирии давлатии якчанд амалиёт зиёд шуда, имтиёзҳо дар ин самт тақмил ёфтанд.

Тибқи маълумотномаи Вазорати энергетика ҷиҳати тақвият додани низоми электронии пешниҳоди ҳуҷжатҳо барои гирифтани иҷозатнома ва пардохти ҳаққи хизматрасониҳои давлатӣ тамоми дархостҳои шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ тавассути сомонаи ijozat.mewr.tj ба таври онлайн қабул мегардад.

Дар ин асос, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ метавонанд тавассути ин барномаи электронӣ, иҷозатномаҳои худро баъд аз пардохт намудани бочҳои давлатӣ бо воситаи Корхонаи воҳиди давлатии «Бонки амонатгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон «Амонатбонк»-и маҳалли зист пас аз гирифтани хулосаи мусбии

комиссияи алоҳида аз Вазорати энергетика дастрас намоянд, ки ин барои бартараф намудани омилҳои инсонӣ мусоидат менамояд.

Бо мақсади таъмини иҷрои банди мазкур фармони Корхонаи воҳиди давлатии «Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ» аз 18 июли соли 2023, №93/6 «Дар бораи тадбирҳои вусъат додани ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ» ба тасвиб расида, нақшаи чорабиниҳои иҷрои фармони мазкур тасдиқ карда шудааст.

Баҳри дар амал татбиқ кардани фармони мазкур ва гузаронидани корҳои фаҳмондадиҳӣ дар асоси Фармони КВД «Ҳоҷагии манзилию коммуналӣ» аз 1 ноябри соли 2023, №124/7 аз тарафи кормандони дастгоҳи марказии корхона семинарҳои омӯзишӣ дар корхонаҳои тобеъ воқеъ дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ гузаронида шуд.

Тибқи маълумотномаи пешниҳоднамудани Бонки миллии Тоҷикистон бо мақсади гузариши пурра ба низоми ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ ва вусъат додани истифодаи воситаҳои электронии пардохтӣ, инчунин иҷрои Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22 июни соли 2023, №586 «Дар бораи тадбирҳои вусъат додани ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ», ташкилотҳои қарзии молиявӣ навъҳои гуногуни хизматрасонии пардохтиро бо истифода аз қортҳои пардохтии бонкӣ ва замимабарномаҳои мобилӣ пешниҳод намуда, имкон фароҳам овардаанд, ки тавассути низомҳо ва инфрасохтори пардохтӣ маблағи хизматрасонии муздноки давлатӣ ба таври ғайринақдӣ қабул карда шавад.

Инчунин, аз ҷониби ташкилотҳои қарзии молиявӣ бо ин мақсад дар сомонаҳои расмӣ як қатор вазорату идораҳои давлатӣ хизматрасонии интернет-эквайринг таъмин карда шуд. Дар натиҷаи ҳамгироии низомҳои иттилоотию билингии мақомоти давлатӣ бо замимабарномаҳои мобилии ташкилотҳои қарзии молиявӣ пардохти хизматрасонии муздноки давлатӣ барои муштариён имконпазир гардид. Ба таври нақдӣ аз ҷониби ташкилотҳои қарзии молиявии ҷумҳурӣ қабул намудани пардохти хизматрасониҳои муздноки давлатӣ пурра манъ карда шудааст. Риояи талаботи мазкур таҳти назорати қатъии Бонки миллии Тоҷикистон қарор дорад.

Қиҳати татбиқи самараноки иҷрои фармони мазкур, аз ҳисоби кормандони дастгоҳи марказии Бонки миллии Тоҷикистон ва шӯъбаҳои минтақавии он гурӯҳҳои корӣ иборат аз 50 нафар таъсис дода шуда, назорат ва мониторинги иҷрои онро ба роҳ мондаанд. Илова бар ин, дар замимаи мобилии «Telegram» гурӯҳҳои алоҳида таъсис дода шудаанд, ки тавассути онҳо аъзоёни гурӯҳҳо маълумот ва аксҳоро барои назорати самаранок мубодила мекунанд.

Дар давоми нимсолаи якуми соли 2025 гурӯҳҳои кории Бонки миллии Тоҷикистон 2725 маротиба ба муассисаҳои давлатии пешниҳодкунандагони хизматрасониҳои музднок ва 444 маротиба ба марказҳои хизматрасонии ташкилотҳои қарзии молиявӣ ташриф оварда, корҳои фаҳмондадиҳӣ гузаронданд ва барои бартараф кардани камбудииҳои ҷойдошта дар маҳалҳо ёрии амалӣ расониданд.

Дар баробари ин, баҳри иҷрои сифатноки фармони болозикр ташкилотҳои қарзии молиявӣ вазифадор карда шудаанд, ки шумораи дорандагони қортҳои пардохтӣ ва истифодабарандагони замимабарномаҳои мобилиро зиёд намуда, баҳри таъмини инфрасохтори зарурии қабули пардохти хизматрасониҳои давлатӣ

якҷо бо вазорату идораҳо ва ташкилотҳои давлатӣ тадбирҳои амалӣ андешанд. Илова бар ин, бо назардошти дар ду соли минбаъда пурра ба низоми пардохтҳои ғайринақдӣ гузаштани ҳамаи соҳаҳо ташкилотҳои қарзии молиявӣ муваззаф гардидаанд, ки дар муҳлати кӯтоҳтарин таъминоти барномавӣ ва инфрасохтори пардохтии худро мукамал намоянд.

Дар натиҷаи корҳои анҷомдода имрӯз аҳолии кишвар имкон дорад, бо истифода аз суратҳисобҳои бонкӣ, қортҳои пардохтии бонкӣ, замимабарномаҳои мобилӣ, хизматрасонии интернет-эквайринг ва дигар воситаҳои пардохти ғайринақдӣ, ки аз ҷониби низоми бонкӣ таъмин карда шудаанд, маблағи аксари хизматрасониҳои давлатиро пардохт намояд.

Тибқи маълумоти оморӣ, то 30 июни соли 2025 миқдори умумии қортҳои пардохтии бонкӣ 9,1 млн. ададро ташкил додааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 20,5% зиёд мебошад.

Қобили зикр аст, ки тайи солҳои охир истифодаи ҳамёнҳои электронии ташкилотҳои қарзии молиявӣ дар кишвар босуръат афзуда, шумораи умумии онҳо то санаи ҳисоботӣ ба 15,7 млн. адад расидааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 50,8% зиёд мебошад.

Барои қабули маблағи хизматрасонии давлатӣ 28 намуд замимабарномаҳои мобилии ташкилотҳои қарзии молиявӣ мавриди истифода қарор дода шудаанд.

То 30 июни соли 2025 дар ҳудуди ҷумҳурӣ аз ҷониби ташкилотҳои қарзии молиявӣ дар марказҳои хизматрасонии бонкӣ, нуқтаҳои савдо ва хизматрасонӣ, аз ҷумла муассисаю ташкилотҳои давлатӣ барои қабули пардохтҳои ғайринақдӣ молу хизматрасониҳо дар маҷмӯъ 8529 POS-терминал насб гардидаанд, ки аз онҳо 5659 POS-терминал маҳз барои қабули пардохтҳои ғайринақдӣ хизматрасониҳои давлатӣ истифода мешаванд.

Бонки миллии Тоҷикистон бо мақсади тавсеаи инфрасохтори пардохтӣ, зиёд намудани ҳиссаи ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ ва беҳтар намудани хизматрасонӣ ба шаҳрвандон, лоиҳаи QR-рамзи ягонаро амалӣ карда, аз 1 августи соли 2023 имконияти пардохти молу хизматрасониҳоро бо истифодаи QR-рамзи ягона фароҳам оварда шудааст. Татбиқи QR-рамзи ягона имкон дод, ки муштариён дар нуқтаҳои савдо ва хизматрасонӣ бо истифода аз ҳамёнҳои электронии дилхоҳ ташкилоти қарзии молиявӣ тариқи QR-рамзи ягона пардохти молу хизматрасонӣ, инчунин дар вазорату идораҳо, муассисаю ташкилотҳои давлатӣ пардохти хизматрасониҳои муздноки давлатиро ба таври ғайринақдӣ беамониат анҷом диҳанд.

Қайд кардан зарур аст, аз ҷониби ташкилотҳои қарзии молиявӣ дар нуқтаҳои савдо ва хизматрасонӣ, аз он ҷумла хизматрасониҳои давлатӣ 25388 QR-рамзи ягона насб карда шуданд, ки 3922 адади онҳо махсус барои қабули пардохтҳои хизматрасонии давлатӣ пешбинӣ шудаанд.

Дар баробари ин, барои пур кардани суратҳисобҳои бонкӣ, қортҳои пардохтӣ ва ҳамёнҳои электронии муштариён аз ҷониби ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва агентҳои бонкии пардохтии онҳо дар маҷмӯъ зиёда аз 7,6 ҳазор терминали худкор дар кӯчаю хиёбонҳои шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ насб карда шудаанд.

Бо мақсади боз ҳам сода, босуръат ва бехатар анҷом додани пардохтҳои ғайринақдӣ соли 2024 дар Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо низомҳои пардохтии байналмилалӣ Visa ва Mastercard тавассути ташкилотҳои қарзии молиявӣ хизматрасонии Google Pay роҳандозӣ шуд. Мавриди зикр аст, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон алҳол 74-умин кишвари ҷаҳон аст, ки дар он хизматрасонии Google Pay қорӣ гардидааст. Бо истифода аз хизматрасонии мазкур, шаҳрвандон метавонанд дар муассисаҳои савдо ва хизматрасонӣ пардохтҳои худро тавассути дастгоҳҳои мобилии дорой низоми амалиётии Android ва модули NFC ба таври ғайринақдӣ анҷом диҳанд.

Илова бар ин, аз моҳи июни соли 2024 дар ҷумҳурӣ дар якҷоягӣ бо Низоми пардохтии байналмилалӣ Visa ва ширкати Garmin технологияи Garmin Pay (GPay) низ қорӣ карда шуд. GPay ба шаҳрвандон имкон медиҳад, ки дар заминаи технологияи NFC тавассути соатҳои хушманд (Smart Watch–Garmin) амалиётҳои пардохтиро дар нуқтаҳои савдо ва хизматрасонӣ анҷом диҳанд. Чунин тарзи пардохт хеле осон буда, сатҳи баланди амниятро таъмин менамояд.

Дар доираи татбиқи қисмати якуми лоиҳаи Бонки Ҷаҳонӣ «Асосҳои рақамии Тоҷикистон» таъсиси платформаи ягонаи пардохти хизматрасониҳои давлатӣ (Payment Gateway) (минбаъд - Платформаи пардохтӣ) пешбинӣ гардидааст. Бо мақсади гузаронидани арзёбии техникую иқтисодии ин Платформаи пардохтӣ, муассисаи давлатии «Маркази татбиқи лоиҳаи дастрасӣ ба маблағгузории сабз ва маблағҳои рушди деҳот»-и назди Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон мушовири маҳаллиро ҷалб намудаст. Мутахассисони Бонки миллии Тоҷикистон бо мушовири мазкур барои татбиқи самараноки Платформаи пардохтӣ фаъолона ҳамкорӣ намуданд. Тибқи шартнома, мушовир бояд ҳулосаи худро дар бораи таъсиси Платформаи пардохтӣ ба Маркази татбиқи лоиҳаи назди Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамуд.

Ҳамзамон, масъалаи созмон додани Платформаи пардохтии хизматрасониҳои давлатӣ дар Агентии инноватсия ва технологияҳои рақамӣ мавриди қорбарӣ қарор дорад. Дар ҷараёни ҷаласаҳои қорӣ бо Агентии мазкур ва иштироки дигар вазорату идораҳои дахлдор масъулияти Бонки миллии Тоҷикистон ҷиҳати мусоидат ба фаъолияти самараноку мунтазами низоми пардохт дар кишвар ва нақши он дар самти таъмини рушд ва устувории пардохтҳои ғайринақдӣ таъкид гардида, созмон додани механизми ҳисоббаробаркуниҳо дар доираи фаъолияти портали ягонаи пардохти хизматрасониҳои муздноки давлатӣ дар Бонки милли аз тарафи ҷонибҳо қобили қабул шуморида шуд.

Дар баробари ин, ҷонибҳо ба мувофиқа расиданд, ки портали ягонаи пардохти хизматрасониҳои муздноки давлатӣ ва ҷузъи асосии он - платформаи ягонаи пардохтӣ ҳамчун механизми ягонаи пардохти хизматрасониҳои давлатӣ истифода шуда, дар фазои ягонаи технологӣ ҷиҳати ба анҷом расонидани пардохти хизматрасониҳои давлатӣ, инчунин дар доираи таъминоти ягонаи барномавӣ татбиқи ягонаи тарифҳо ва ба расмӣ даровардани шартномаҳои ягонаи қолабиро ба тамоми ташкилотҳои қарзии молиявӣ дахлдор шароити мусоид фароҳам меоварад.

Дар ин радиф, аз ҷониби Агентии инноватсия ва технологияҳои рақамӣ лоиҳаи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тадбирҳо вобаста ба масъалаҳои тақвияти пардохтҳои ғайринақдӣ тавассути портали ягонаи хизматрасониҳои давлатӣ» таҳия ва ба баррасии вазорату идораҳои дахлдор пешниҳод гардида, дар радиф мавқеи Бонки миллий дар робита ба ин лоиҳаи қарор бо мактуб аз 21 январи соли 2025, №16.3-102/241 ба Агентии номбурда муайян карда шудааст.

Инчунин, бо мақсади гузарондани корҳои тавзеҳотӣ аз ҷониби воҳидҳои сохтории дахлдори Бонки миллии Тоҷикистон дар саҳифаҳои иҷтимоии Фейсбук (<http://fb.me/fingramtj>), Инстаграм (@fingramtj) ва Телеграм (@fingramtj) саҳифаи «Саводнокии молиявӣ дар Тоҷикистон» кушода шуда, ҷиҳати баланд бардоштани сатҳи саводнокии молиявии аҳоли дар он мунтазам оид ба бартариятҳои пардохтҳои ғайринақдӣ наворҳо, аксҳо, брошураҳои электронӣ (постер) ва маводҳои дигари таблиғотӣ нашр карда мешаванд.

Вазорати меҳнати муҳоҷират ва шуғли аҳоли тамоми пардохтҳои хизматрасониҳои дастгоҳи марказӣ ва ташкилоту муассисаҳои системаи вазорат тариқи электронӣ ва ба меъёрҳои байналмилалӣ мутобиқ буда, тавассути барномаи иттилоотии «Низоми иттилоотии идоракунии молияи давлатӣ» («TFMIS») амалӣ карда мешавад.

Аз ҷониби Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамроҳангӣ бо КВД «БА Ҷумҳурии Тоҷикистон Амонатбонк» ва «Халиқ бонк» пардохти маблағҳои ғайринақдӣ тариқи POS-терминал ва Интернет-Эквайринг ба роҳ монда шуда, ҳисоботҳо дар шакли ҷадвал ҳармоҳа ба Бонки миллии Тоҷикистон ирсол карда мешавад.

Ҳамзамон, шаҳрвандони хориҷӣ метавонанд, мустақиман тавассути сомонаи интернетии www.evisa.tj раводидаи электронии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дастрас намуда, пардохти онро ба таври электронӣ анҷом диҳанд.

Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи татбиқи «Стратегияи идоракунии молияи давлатӣ» амалиётҳои молиявиро ба воситаи низоми иттилоотии «SGB.Net» ба роҳ монда, гардиши ҳуҷҷатгузори пардохтҳоро тариқи электронӣ иҷро менамоянд.

Таҳлил собит сохт, ки раванди иҷрои банди 43 Нақша аз ҷониби дигар мақомоти марказӣ, мақомоти маҳаллӣ ва ташкилоту муассисаҳо дар сатҳи дахлдор ба роҳ монда шуда, ҷиҳати қорӣ намудани ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ дар доираи барномаҳои иттилоотӣ рақамӣ тадбирҳои муассир андешида шудааст.

Бо амалӣ намудани муқаррароти банди 43-и Нақша низоми электронии пардохти ҳаққи хизматрасониҳои давлатӣ тақвият дода шуда, раванди рақамикунории соҳаҳои гуногуни мамлакатро суръат бахшид. Ин тадбирҳо ба кам кардани робитаи мустақими шаҳрвандон бо кормандони давлатӣ мусоидат намуда, хавфи коррупсияро дар соҳаҳои гуногуни хизматрасонии давлатӣ коҳиш доданд.

Барои такмили минбаъда зарур аст, ки татбиқи платформаи ягонаи пардохтӣ (Payment Gateway) суръат бахшида шуда, он ба портали ягонаи хизматрасониҳои давлатӣ пайваست карда шавад. Инчунин бо мақсади тақвият додани фаъолият дар ин самт зарур аст, ки минтақаҳои дурдаст бо инфрасохтори пардохтӣ (махсусан POS ва QR) пурра таъмин ва барномаҳои омӯзишии васеъ миёни аҳоли роҳандозӣ гардад.

Банди 44 Нақша таҷдиди назар намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи бонкӣ, аз ҷумла дар соҳаи низоми қарзӣ ва такмили онҳоро пешбинӣ намудааст.

Маврид ба зикр аст, ки муҳлати иҷрои банди мазкур соли 2023 ба итмом расида, дар ин самти аз ҷониби масъулини соҳа тадбирҳои зарурӣ амалӣ гардидаанд.

Аз ҷумла, бинобар рушд ёфтани муносибатҳои ҷамъиятӣ ва алоқамандии низоми қарздиҳӣ ва технологияҳои иттилоотӣ бо назардошти зарурати қабул намудани дастурамали нав дар ин самт бо қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 30 декабри соли 2022, №157 Дастурамали №255 «Дар бораи тартиби додани қарз ва ҳисоб кардани фоиз дар ташкилотҳои қарзӣ» тасдиқ ва дар Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 09 феввали соли 2023, №1213 ба қайд гирифта шуда, айни ҳол мавриди амал қарор дорад.

Дастурамали зикршуда бо назардошти таклифу пешниҳодҳои ҳамаи воҳидҳои сохтори Бонки миллии Тоҷикистон, Корпоратсияи байналмилалӣ молиявӣ (IFC), инчунин ташкилотҳои қарзӣ таҳия гардида, он тартиби баррасӣ ва пешниҳоди қарз ба муштариёро тариқи фосилавӣ муайян ва сатҳи хавфҳои дар қараёни пешбурди назорати бонкӣ маълумшударо кам мекунад.

Ҳамчунин, бо мақсади идоракунии самараноки хавфи қарзӣ дар ташкилотҳои қарзӣ бо роҳи ташкил намудани низоми идоракунии хавфи қарзӣ Роҳнамо «Дар бораи восита ва усулҳои идоракунии хавфи қарзӣ дар ташкилотҳои қарзӣ» таҳия гардида, аз ҷониби Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон 19 ноябри соли 2021 қабул шуда, то инҷониб мавриди амал қарор дорад.

Ғайр аз ин, бо мақсади пурзӯр намудани танзим ва назорати фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ дар самти пешниҳоди хизматрасониҳои пардохтӣ бо қарорҳои Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 06 майи соли 2023, №52 Тартиби гузаронидани санҷиши ташкилотҳои назоратшаванда, аз 15 феввали соли 2023, №17 Қоидаҳои низоми пардохтии «ВАТАН», бо қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 23 августи соли 2023, №86 Тартиби интиқоли фаромарзии маблағҳо ва фаъолияти низомҳои пардохтии анҷомдиҳандаи ҷунин интиқолҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва аз 18 марти соли 2022, №30 Қоидаҳои фаъолияти Низоми автоматишудаи байнибонкии интиқоли маблағҳо қабул гардида, соҳаҳои алоҳидаи фаъолияти бонкӣ танзими ҳуқуқии худро пайдо намуданд.

Бо мақсади татбиқ намудани талаботи ин банди Нақша бо қарори Раёсати КВД «БА Ҷумҳурии Тоҷикистон Амонатбонк» Сиёсати қарзии Амонатбонк маротибаи аввал аз 31 декабри соли 2021, №99 ва маротибаи дувум бо назардошти тағйири иловаҳо аз 4 марти соли 2025, №4 тасдиқ карда шуд.

Тибқи Сиёсати қарзии Амонатбонк Низомномаи қарзӣ, Низомномаи гузаронидани таҳлили молиявӣ-иҷтимоӣ, Низомномаи таъминнокии қарзӣ,

Низомномаи мониторинги қарзӣ, Низомномаи Кумитаи қарзӣ, Феҳрасти маҳсулотҳои қарзӣ таҳия ва тасдиқ ба Раёсати Бонк пешниҳод карда мешавад.

Боиси қайд аст, ки бо мақсади таъмини фаврияти дархостҳои қарзӣ ва рақобат бо ташкилотҳои қарзӣ бо қарори Раёсати Бонк аз 30 апрели соли 2024, №24 ба Тартиби пешниҳоди қарзҳои ипотекаӣ ба кормандони КВД «БА Ҷумҳурии Тоҷикистон Амонатбонк» як қатор тағйиротҳо низ ворид гардид, ки ин тағйиротҳо асосан ба соддагардонии тартиби баррасии дархостҳо, коҳиш додани муҳлати интизорӣ ва беҳтар кардани шароити қарздиҳӣ нигаронида шудаанд.

Банди 44 Нақша амалан иҷро гардида, дар доираи он заминаи ҳуқуқии муосир ва шаффоф барои фаъолияти бонкӣ ташаккул ёфтааст. Қобили қайд аст, ки тағйиротҳои болозикр бевосита ба коҳиши хавфҳои коррупсионӣ дар марҳилаи баррасии қарз ва идоракунии гарав мусоидат намуданд.

Барои боз ҳам беҳтару хубтар ба роҳ мондани фаъолият дар ин ба мақсад мувофиқ аст, ки санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар самти низоми идоракунии хавфҳои қарзӣ дар ҳама ташкилотҳои қарзӣ тақвият дода шуда, ин раванд ба таври автоматӣ ва бо низоми рақамӣ ҷорӣ карда шавад.

Банди 45 Нақша баланд бардоштани масъулияти кормандони ташкилотҳои қарзии молиявӣ зимни додани қарзҳои бонкӣ ва дар ин замина тақмили низомномаҳои қарзиро пешбинӣ намудааст.

Маврид ба зикр аст, ки иҷрои банди мазкур соли 2023 ба итмом расидааст. Мониторинги рафти иҷрои Нақша дар солҳои қаблӣ собит менамояд, ки дар доираи банди мазкур санадҳои меъёрии соҳавии Бонки миллии Тоҷикистон, аз ҷумла Дастурамали №186 «Дар бораи тартиби додани қарз ва ҳисоб кардани фоиз дар ташкилотҳои қарзӣ» ва Дастурамали №199 «Дар бораи тартиби додани қарзи хурд дар ташкилотҳои маблағгузори хурд» аз эътибор соқит карда шуда, барои ҳамаи ташкилоти қарзӣ дар самти қарздиҳӣ як дастурамали умумӣ - Дастурамали №255 «Дар бораи тартиби додани қарз ва ҳисоб кардани фоиз дар ташкилотҳои қарзӣ» аз 30 декабри 2022, №157 таҳия гардида, он аз 9 феввали соли 2022, №1213 дар Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шудааст.

Тибқи маълумоти пешниҳодшуда Бонки миллии Тоҷикистон бо мақсади баланд бардоштани масъулияти кормандони ташкилотҳои қарзии молиявӣ, низомномаҳои ташкилотҳои қарзии молиявиро мавриди омӯзишу баррасии амиқ қарор дода, ҷиҳати бартараф намудани камбудии ҷойдошта аз рӯи салоҳият тавсияҳои муфид пешниҳод намудааст.

Ҷиҳати дар амал татбиқ намудани банди мазкур дар ҳаёти департаменти қарздиҳии КВД «БА Ҷумҳурии Тоҷикистон Амонатбонк» шуъбаи пешниҳоди қарзҳои хурд ва оmodасозии экспертони қарзӣ аз 17 майи соли 2024 фаъолияти худро оғоз намуд, ки яке аз вазифаҳои асосии шуъба гузаронидани дарсҳои назариявӣ ва амалӣ бо кормандони самти қарздиҳии филиалҳо мебошад.

Қайд кардан бамаврид аст, ки аз ҷониби кормандони Агентӣ ҷиҳати баланд бардоштани масъулияти кормандони ташкилотҳои қарзии молиявӣ, таҳкими арзишҳои зиддикоррупсионии онҳо ва аз байн бурдани сабабу шароитҳои ба коррупсия мусоидаткунанда дар ин самт пайваста бо кормандони соҳа сӯҳбату вохӯриҳо доир карда мешавад.

Аз ҷумла, дар партави «Соли маърифати ҳуқуқӣ» эълон гардидани соли 2024 бо ташаббуси Агентӣ дар ҳамбастагӣ бо Бонки миллии Тоҷикистон 30 августи соли 2024 дар толори маҷлисоғи Корхонаи воҳиди давлатии «Бонки амонатгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон «Амонатбанк» конференсияи ҷумҳуриявӣ таҳти унвони «Маърифати ҳуқуқии кормандони ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва ташкилотҳои суғуртавӣ - омили муҳими муқовимат ба коррупсия» доир гардид.

Дар чорабинӣ роҳбарият ва масъулини Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Бонки миллии Тоҷикистон, инчунин тамоми ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва суғуртавӣ иштирок карда, оид ба мавзӯҳои мубрам баёни андеша намуданд.

Банди 45 Нақша ба коҳиши ҳолатҳои субъективӣ зимни анҷом додани амалиётҳои қарзӣ ва тақвияти арзишҳои зиддикоррупсионии кормандон, аз ҷумла кам кардани хавфи порагирӣ ва манфиатҷӯӣ дар қарорҳои қарзӣ мусоидат кард.

Барои тақмили минбаъда зарур аст, ки чорабиниҳои омӯзишӣ таҳлилӣ дар байни кормандон бо ҷалби намоёндогони Агентӣ боз ҳам тақвият дода шуда, назорати қатъӣ зимни додани қарзҳои бонкӣ ба таври қатъӣ роҳандозӣ гардад.

Дар банди 46 Нақша бо мақсади пешгирии эҳтимолияти расонидани зарар ба манфиати соҳаи бонкӣ ва ташкилотҳои қарзии молиявӣ тақмили санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ вобаста ба баҳодиҳии воқеии арзиши молу мулки багаравгузошташаванда пешбинӣ гардида, муҳлати он давраи солҳои 2021-2023 муайян шудааст.

Баҳодиҳии воқеии арзиши молу мулки багаравгузошташаванда бо Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти баҳодиҳӣ» аз 7 августи соли 2020, №1720 ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Стандартҳои миллии баҳодиҳии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 22 октябри соли 2021, №440 ба танзим дароварда шуд.

Баҳодиҳии номувофиқи арзиши молу мулки ба гарав гузошташаванда, ки метавонад дар чараёни додани қарз барои ба миён омадани унсурҳои коррупсионӣ сабаб гардад, яке аз мушкилиҳои низоми бонкӣ арзёбӣ мегардад.

Тибқи маълумотномаи пешниҳоднамудаи КВД «БА ҚТ «Амонатбанк» бо мақсади дар таҳрири нав таҳия намудани Тавсияҳои методӣ доир ба тартиби баҳодиҳӣ ва муайян намудани арзиши амволи ба гарав мегузоштаи қарзгирони бонк, «Тартиб оид ба баҳодиҳии молу мулки ба сифати гарав пешниҳодгардида» таҳия гардида, бо фармоиши раиси раёсати КВД БА ҚТ «Амонатбанк» аз 24 январи соли 2025, №14 тасдиқ карда шуд.

Бо назардошти гуфтаҳои боло, хулоса кардан мумкин аст, ки банди 46 заминаи муосир барои пешгирии баҳодиҳии сунъӣ ва коррупсия дар ин марҳила фароҳам оварда, барои коҳиши хавфи аз ҳад зиёди қарздиҳӣ ва сӯиистифода аз гарав таъсири мусбӣ расонид.

Барои пешрафти минбаъда тавсия дода мешавад, ки баҳодиҳии дубораи гаравҳо дар ҳолатҳои баҳсӣ ҳатмӣ гардида, низоми рақамии муқоисаи арзишҳо бо истифода аз маълумотҳои бозорӣ қарор дода шавад, то шаффофият ва эътимоднокии баҳодиҳӣ ба стандартҳои байналмилалӣ мутобиқ гардонида шавад.

Баланд бардоштани самаранокии кори шӯроҳои ҷамъиятӣ, зинаҳои дигари машваратӣ, аз ҷумла комиссияҳои ҷамъиятӣ дар банди 47 Нақша пешбинӣ гардида, он барои пешгирии ҳолатҳои коррупсионӣ ва ба вучуд овардани фазои тоқатнопазирӣ ба коррупсия равона карда шудааст.

Бо мақсади таъмини иҷрои банди мазкур дар иртибот ба супориши протоколи муовини Сарвазирӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 17 октябри соли 2024, №31/4-32 раёсати муқовимат ба коррупсияи Агентӣ дар асоси сархати панҷуми банди 1 протоколи мазкур бо мақсади фароҳам овардани фаъолияти дуруст, самаранок ва яхелаи комиссияҳои ҷамъиятӣ оид ба пешгирии коррупсия дар назди мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳо, таҷрибаи пешқадами мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатии кишвар ва дигар давлатҳои муваффақро дар ин самт мавриди омӯзиш қарор дода, дар заминаи он «Нақшаи кории намунавии комиссияҳои ҷамъиятӣ оид ба пешгирии коррупсия дар назди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят (шаҳр, ноҳия)»-ро таҳия намуд.

Айни ҳол Нақшаи мазкур ба тамоми мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ирсол карда шуда, фаъолияти комиссияҳо дар доираи он ба роҳ монда шудааст.

Дар доираи банди 47 Нақша таҳия ва ирсоли нақшаи кории намунавии комиссияҳо ба мақомоти маҳаллӣ имкон дод, ки фаъолияти яхела ва самаранок амалӣ карда шавад. Ин қадамҳо барои ташаққули фазои тоқатнопазир ба коррупсия дар сатҳи маҳаллӣ мусоидат намудаанд.

Бо мақсади ғтақвият бахшидани фаъолияти комиссияҳои ҷамъиятӣ зарур аст, ки ҳамкориҳои онҳо бо намоёндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ ва воситаҳои ахбори омма боз ҳам бештар ба роҳ монда шуда, натиҷаи кори комиссия бо ҷамъбасти сол дар сатҳи маҳал мавриди муҳкомимаронӣ қарор дода ашвад.

Банди 48 Нақша амалӣ намудани тарғиби ҳатмии оммавии зиддикоррупсионӣ тавассути воситаҳои ахбори омма, матбуоти даврӣ ва шабакаи интернетро пешбинӣ намуда, ҳадаф аз он ба самъи аҳоли расонидани натиҷаи фаъолияти зиддикоррупсионӣ мебошад.

Ҷиҳати таъмини иҷрои талаботи банди мазкур дар давраи таҳлилӣ тариқи «Телевизиони Тоҷикистон» барномаҳои «Маърифати ҳуқуқӣ» ва «Инсон ва қонун», Муассисаи давлатии «Телевизиони Сафина» барномаҳои «Инсон ва ҳуқуқ» ва «Давр», Телевизиони «Ҷаҳоннамо» барномаи «Мизони Қонун», Муассисаи давлатии телевизиони «Илм ва табиат» барномаи «Дар мавзӯи рӯз», «Татбиқ» ва «Ҷозиба, Телевизиони «Бадахшон» барномаи «Иқтисод ва замон», «Инсон ва қонун» ва «Таҳлил», Идораи телевизион ва радиои вилояти Суғд барномаҳои телевизионии «Маърифати ҳуқуқӣ», «Сухбати рӯз», «Дар мавзӯи рӯз», «Милитсия хабар медиҳад» ва «Гуфтугӯи мустақим», Идораи телевизион ва радиои вилояти Хатлон барномаи «Ахбор» ва дигар шабакаҳои телевизионӣ барномаҳои таҳлилии ҳуқуқӣ дар мавзӯҳои «Мақсаду моҳият ва нишондодҳои Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030», «Сиёсати зиддикоррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии шаҳрвандон дар самти муқовимат ба коррупсия», «Нақши васоити ахбори омма дар татбиқи сиёсати

зиддикоррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Вазъи содиршавии ҳуқуқвайронкуниҳои коррупсионӣ» ва дигар мавзӯҳои зиддикоррупсионӣ барномаҳо таҳия ва манзури аҳоли гардонида шудааст.

Таҳлил муайян намуд, ки дар самти тарғибу ташвиқи зиддикоррупсионӣ дар доираи банди мазкур аз ҷониби Вазорати фарҳанг ва муассисаҳои зертобеи он чораҳои судманд амалӣ гардида, чиҳати иттилоотонии ҷомеа аз оқибатҳои ногувори коррупсия қорҳои фаҳмондадихӣ ба роҳ монда шудааст.

Аз ҷумла, дар рӯзномаи «Баҳори Аҷам» аз 1 декабри соли 2021, №34 мақолаи «Муқовимат бо коррупсия амали дастаҷамъона», дар маҷаллаи «Хорпуштак» мақолаҳои «Сатрҳои мухтасар аз паёми Президент 26 январи соли 2021» ва «Мо кушода шудем», дар рӯзномаи «Бочу хироч» аз 14 октябри соли 2021, №40 мақолаҳои «Зухуроти коррупсионӣ дар раванди ташаккули танзими андози нархгузорию трансфертӣ», дар рӯзномаи «Тоҷикистон» аз 14 июли соли 2021, №28 (1435) мақолаҳои «Ҳуқми қатл барои коррупсия» ва «Коррупсия ва роҳҳои пешгирии он», дар рӯзномаи «Ҷавонони Тоҷикистон» аз 08 июли соли 2021, №27 мақолаи «Дар пешгирии коррупсия бетараф набоем», дар рӯзномаи «Омӯзгор» аз 14 октябри соли 2021, №41 мақолаи «Бо коррупсия бетарафӣ нашоёд», «Коррупсия-садди рушд» (№9-10-и соли 2021) ва дигар мақолаҳо ба мавзӯи коррупсия бахшида шудаанд.

Дар соли 2022 рӯзномаи «Баҳори Аҷам» №17-18 (602) аз 22 июни соли 2022, №22 (606) аз 9 августи соли 2022, №23 (607) аз 23 сентябри соли 2022 мақолаҳои «Коррупсия-ҳоли табоҳи ҷамъият», «Нақши фарҳанг дар пешгирии коррупсия», «Коррупсия зухуроти номатлуби ҷомеа», дар маҷаллаи «Тоҷикистон» №3-4 (1192) 2022 мақолаи «Коррупсия ва бост», дар маҷаллаи «Хорпуштак» №3-4 (1076), 2022 мақолаи «Дӯстии дуздӣ пора», «Ба кӣ бовар кунем», «Тақлид ба бегонагон чӣ суд», «Қор кунам ё накунам» ва «Дуздбачаҳои ноболиғ», инчунин ҳаҷвияҳои «Аз занам наметарсам», «Мастӣ ва пастӣ», «Нохалаф», «Ҷазо» ва «Ранг бину ҳол пурс», маҷаллаи «Илм ва ҳаёт» №3 бақолаи «Муқовимат аз мубориза беҳтар аст», «Асосҳои фарҳангии муқовимат бо коррупсия», маҷаллаи «Чашма» дар мавзӯи марбут ба коррупсия «Достонҳои «Шоҳнома», «Даст кашидан аз ҳаваси дуздӣ» ва «Накӯй фаромӯш намешавад» ва маҷаллаи «Фирӯза» мақолаи «Муқовимат бо коррупсия қори - ҳама» ба нашр расиданд.

Инчунин, дар рӯзномаву маҷаллаҳои даври ҷумҳурӣ низ оид ба пешгирии ин вобод аср, яъне коррупсия хабару мақолаҳо ба нашр расиданд. Аз ҷумла, дар рӯзномаи «Қонун ва ҷомеа» №21(681) аз 02 июни соли 2022 мақолаи «Муқовимат ба коррупсия самти муҳими сиёсати давлатӣ», рӯзномаи «Бочу хироч» №2, (1306) аз 13 январи соли 2022, №6 (1310), аз 10 феввали соли 2022 мақолаҳои «Муқовимат бо коррупсия қори дастҷамъист» ва «Коррупсия зухуроти номатлуб», дар рӯзномаи «Фурӯғ» №1 (446) аз 14 январи соли 2022 мақолаи «Муқовимат бо коррупсия - вазифаи ҳар як шаҳрванд», дар рӯзномаи «Пайк» №12 (542) аз 17 марти соли 2022 мақолаи «Талаби пора барои ҳуҷҷати замин» ва дигар мақолаҳо ба мавзӯи коррупсия бахшида шудаанд.

Дар соли 2023 дар матбуоти даври тобеи Вазорати фарҳанг, аз ҷумла рӯзномаи «Баҳори Аҷам» №15 (635) аз 16 майи соли 2023 мақолаи «Коррупсия амали нангин ва маҳкумшуда», «Коррупсия: мафҳум, моҳият ва таъсири он»,

№28-29 (649) «Коррупсия-хатар барои ҷомеа», «Бо дода қаноат куну бо дод бизй», №35 (655) «Хатари зухуроти номатлуби ҷомеа» №35 (655) аз 13 декабри соли 2023, дар маҷаллаи «Хорпуштак» №1-2 (1086), 2023, №4 (1088), 2023 аксҳо «Коррупсия», «Марҳамат устод, ин тухфаҳоро аз номи гурӯҳи мо ба муносибати фарорасии имтиҳонҳои дар пешистода қабул фармояд», «Маводи дӯстдоштаи ман пулҳои суратдор аст», «Чаро баҳои 3?», ё бо пули додагон 4 ё 5 харида намешавад», «Бе пул суханат асар надорад...» ва мақолаи «Коррупсия- амали номатлуб», маҷаллаи «Тоҷикистон» 7-8, 2023 мақолаи «Муқовимат бо коррупсия - омили пешравии ҷомеа», «Мубориза бо коррупсия кори умумихалқист!» ба нашр расиданд.

Ҳамзамон, дар рӯзномаву маҷаллаҳои даврии ҷумҳурии низ оид ба пешгирии коррупсия хабару мақолаҳо ба нашр расиданд. Аз ҷумла, дар рӯзномаи «Бочу хироч» №2 (1306) аз 13 январи соли 2023, №17 (1372) аз 27 апрели соли 2023 мақолаҳои «Муқовимат бо коррупсия кори дастҷамъист», «Коррупсия зухуроти нангин», дар рӯзномаи «Омӯзгор» №18 аз 04 майи соли 2023, №20 аз 18 майи соли 2023 мақолаҳои «Мубориза бо амалҳои коррупсиониро тақвият бояд дод», «Мубориза бар зидди амалҳои коррупсионӣ», дар рӯзномаи «Фараж» №17 (855) аз 04 майи соли 2023 мақолаи «Коррупсия зухуроти номатлуби ҷомеаи ҷаҳонӣ», рӯзномаи «Паёми Душанбе», №28-29, 2023 мақолаи «Набояд фаромӯш кард, ки мо бояд ҳамеша хушро зирак бошем», «Ҳасод зухуроти номатлуби иҷтимоии ҷомеа маҳсуб меёбад», «Мубориза бар зидди ҳасод зарар аст, то бо ҷалби васеи ҷомеаи шаҳрвандӣ ва ҳар як фарди ҷомеа ба роҳ монда шавад», «Коррупсия доғе дар ҷомеа» №66 (2846) аз 30 ноябри соли 2023, «Зухуроти номатлубро маҳкум бояд кард» №47 аз 23 ноябри соли 2023, рӯзномаи «Бинокорон» «Бо дилу дидаи равшан ё мубориза бо зухуроти номатлуб кори ҳамагон аст» №9 (181) аз 6 октябри соли 2023, рӯзномаи «Омӯзгор» №21, 2023 мақолаи «Худдорӣ аз амалҳои коррупсионӣ», «Мубориза бар зидди амалҳои коррупсионӣ», «Мубориза бо амалҳои коррупсиониро тақвият бояд дод», рӯзномаи «Фараж» №17, 2023 мақолаи «Муқовимат бо коррупсия», рӯзномаи «Минбари халқ» №37 мақолаи «Коррупсия ва пайомадҳои он», «Зиндагии бидуни коррупсия гавари рӯзгори хушроинаи мо» №44 (1441) аз 8 ноябри соли 2023 ва дигар мақолаҳо ба мавзӯи коррупсия бахшида шудаанд.

Дар нимсолаи аввали соли 2024 дар рӯзномаи «Фарҳанги Тоҷикистон» №11-12 (668) аз 23.04.2024 мақолаи «Муқовимат бо коррупсия амали дастҷамъист», дар маҷаллаи «Тоҷикистон» №5-6 (1205) дар соли 2024 мақолаи «Мубориза бо коррупсия кори ҳамагонист» ва ҳамчунин ҳамин гуна мақолаҳо дар матбуоти даврии хусусӣ ва давлатии ҷумҳурии аз ҷумла, дар рӯзномаи «Тоҷикистон» №24 (1587) дар соли 2024 мақолаи «Мансабдорони порахӯр» ба нашр расиданд, ки ҷомеаи шаҳрвандиро барои даст кашидан аз порагирию порадиҳӣ огоҳ менамоянд.

Аз ҷониби корманди Муассисаи давлатии «Осорхонаи ҷумҳуриявии таърихӣ кишваршиносии ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакии шаҳри Панҷакент» мақолаи «Муқовимат бо коррупсия - амали дастҷамъона» (Пӯлотова З.) дар рӯзномаи «Ҳақиқати Суғд» аз 4 июли соли 2023, №80 нашр ва дар шабакаи

ичтимоии Фейсбук дар саҳифаи муассиса мақола таҳти унвони «Муқовимат бо коррупсия-кори дастачамъона» паҳш гардид.

Дар муассисаҳои таълимии системаи фарҳанг дар байни хонандагон ва донишҷӯён озмунҳои гуногун баргузор гардиданд. Аз ҷумла, дар Муассисаи давлатии «Коллеҷи ҷумҳуриявии хореографии ба номи М.Собирова» озмуни расми беҳтарин дар мавзӯҳои «Нест бод коррупсия!», «Мо зидди коррупсия!» ва «Ҷаҳон бе амалҳои коррупсионӣ» гузаронида, ғолибон аз тарафи муассиса ҳавасманд карда шуд. Дар робита ба ин, аз тарафи омӯзгорони муассиса мақолаҳои илмию оммавии «Коррупсия-падидаи номатлуб» ва «Муқовимат бо коррупсия амали дастачамъона» ба таъъ расиданд.

Дар муассисаи давлатии «Коллеҷи ҷумҳуриявии рассомии ба номи М.Олимов» байни донишҷӯён озмуни навиштани иншои беҳтарин дар мавзӯҳои «Ними нон, роҳати чон», «Оқибатҳои порахӯрӣ-беобрӯгист», «Ришвахӯрӣ-вабои аср», «Нафси бад-балои чон» ва «Тамаъкорӣ набвад нишони хирад», инчунин реферат ва корҳои хаттӣ бо забони русӣ, англисӣ, тоҷикӣ оид ба «Ришваситонӣ ва оқибати он», намоиши газетаи деворӣ дар мавзӯи «Ришваситонӣ ва амалҳои коррупсионӣ» ва намоишҳои карикатуравӣ оид ба зарароварии коррупсия баргузор гардид.

Ҳамзамон, дар толори китобхонаи муассисаи зикршуда соати тарбиявӣ дар мавзӯи «Коррупсия-омили номатлуби ҷомеа» байни донишҷӯён бахшҳои 1 «Графика», «Коркарди бадеии ҷӯб», «Бофандагии бадеӣ» дар моҳи майи соли 2024 бахшида ба «Рӯзи ҷавонон» дар байни донишҷӯёни муассиса озмуни «Расми беҳтарин» ва «Иншои беҳтарин» дар мавзӯи «Коррупсия - зухуроти номатлуб» ва «Ришвахӯрӣ-вабои аср» гузаронида шуд.

Дар Муассисаи давлатии «Китобхонаи давлатии ҷумҳуриявии бачагонаи ба номи М.Миршакар» намоиши доимамалкунандаи китобӣ таҳти унвони «Коррупсия вабои аср» ҳулосаи библиографӣ гузаронида мешавад. Вобаста ба мавзӯи зикргардида дар муассисаи мазкур бо иштироки кормандон суҳбат таҳти унвони «Коррупсия - заифкунандаи бунёди ҷомеа» баргузор гардид. Инчунин, дар байни кормандон атрофи китоби «Фарҳанги бостонии тоҷик» бар зидди фасод суҳбат гузаронида шуда, илова бар ин аз маҷмуаи «Коррупсия дар Тоҷикистон», ки аз ҷониби Маркази татқиқоти стратегии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон омода гардидааст, дар байни чанд нафар аз мурочиаткунандагони китобхона корҳои фаҳмондадиҳӣ баргузор гардид.

Дар ҳамин давра дар Муассисаи давлатии вилоятии «Қасри маданияти Арбоб» оид ба пешгирии коррупсия дар мавзӯи «Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи муқовимат бо коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо иштироки 76 нафар кормандон корҳои фаҳмондадиҳӣ ба вуқӯъ пайваست.

Кормандони муассисаҳои фарҳангии вилояти Хатлон, аз ҷумла Китобхонаи вилоятии ба номи Ш.Шоҳини шаҳри Бохтар, ҳамчунин дар Осорхонаи вилоятии ба номи «Авасто»-и шаҳри Бохтар зери унвони «Коррупсия ва оқибатҳои бади он», дар Театри вилоятии мусиқӣ-мазҳакавии ба номи А.Муҳаммадҷоновӣ шаҳри Бохтар ва Театри мусиқӣ-мазҳакавии шаҳри Кӯлоб ба номи С.Вализода, муассисаҳои клубии бахшҳои фарҳанги ноҳияҳои Ҷайхун, Ҳамадонӣ, Ҷ. Балхӣ,

А. Ҷомӣ ва шаҳри Бохтар дар мавзуҳои «Ришва - сабаби беобурӯгӣ» ва «Коррупсия ва сарнавишти миллат» чорабиниҳо доир гардид.

Инчунин дар Муассисаи давлатии «Донишкадаи давлатии санъати тасвирӣ ва дизайнӣ Тоҷикистон» аз ҷониби омӯзгорон дар мавзуи муқовимат ба коррупсия ду адад мақола «Коррупсия - зухуроти номатлуб»- и Р. Фаттоев ва «Коррупсия - системаи хатарноки ҷомеа»-и Н. Шарипов дар сомонаи расмӣ донишкада ҷойгир карда шуданд. Дар дарсҳои кураторӣ дар факултети санъати тасвирӣ расмҳои тамасхур (карикатура)- кунандаи ин амали номатлубро дар мавзӯи «Нест бод коррупсия» тайёр карданд.

Ҳамчунин, аз ҷониби Агентӣ ҷиҳати таъмини иҷрои бандҳои мазкур мунтазам тадбирҳо андешида, давоми давраи таҳлилӣ дар ҳамкорӣ бо Хадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба 16359452 муштариёни ширкатҳои мобилии «ZET-mobile», «Вавилон-М», «Мегафон» ва «Tcell» паёмакҳои иттилоотӣ ирсол карда шудааст.

Маврид ба зикр аст, ки тарғибу ташвиқ ва таълиму тарбияи зиддикоррупсионӣ ҳамчун чораҳои таъсирноку самарабахши муқовимат ба коррупсия махсуб ёфта, он бевосита барои баланд бардоштани маданияти ҳуқуқӣ ва фарҳанги зиддикоррупсионӣ равона гардидааст.

Бо ин мақсад аз ҷониби Агентӣ дар давраи таҳлилӣ дар вазорату кумитаҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ҷамоатҳои шаҳраку деҳот, хусусан маҳалҳои дурдасти аҳолинишин ва дигар ташкилоту муассисаҳо бо қишрҳои гуногуни ҷомеа дар маҷмӯъ 5749 сӯҳбату вохӯриҳо, аз ҷумла 1255 маротиба дар вазорату кумитаҳо ва дигар мақомоти идоракунии давлатӣ, 921 маротиба дар мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, 1579 маротиба дар ҷамоатҳои шаҳраку деҳот ва 1994 маротиба дар дигар корхонаву ташкилотҳо анҷом додаанд.

Илова бар ин, бо ташаббуси Агентӣ доир ба мавзӯҳои зиддикоррупсионӣ 161 мизи мудаввар, 267 семинар ва 58 конфронс баргузор гардида, кормандони мақомот дар 907 чорабиниҳои доирнамудаи дигар ниҳодҳои давлатӣ ва созмону ташкилотҳои байналмилалӣ иштирок ва бо маърузаҳо баромад намудаанд.

Бо мақсади иттилоотонӣ аз оқибатҳои зараровари коррупсия ва ҷалби ҳарчӣ бештари шаҳрвандон дар раванди муқовимат ба ин зухурот 259 намуд шиору овеза бо нишон додани суроға, рақамҳои телефонӣ ва почтаи электронии Агентӣ, 117 намуд буклет ва ёддошт бо теъдоди 29834 адад ва дар рӯзномаву маҷаллаҳои даврӣ 289 мақолаи зиддикоррупсионӣ таҳия ва нашр гардида, ба самъи ҷомеаи шаҳрвандӣ расонида шуд.

Ҳамчун чораҳои пешгирикунанда кормандони Агентӣ оид ба оқибатҳои зараровари коррупсия 52 видеоролики иҷтимоӣ таҳия ва манзури аҳолӣ гардонид, вобаста ба фаъолияти хизматӣ дар радио ва телевизион 192 ахбороти кӯтоҳ ва дар 294 барномаи телевизионӣ ва 201 барномаи радиой доир ба масоили муқовимат ба коррупсия мусоҳибаҳо анҷом додаанд.

Дар доираи банди 48 Нақша амалӣ намдунӣ чорабиниҳои болозикр, аз ҷумла барномаҳои телевизионӣ, мақолаҳои рӯзномаву маҷаллаҳо, озмунҳо дар муассисаҳои фарҳангӣ, паёмакҳои мобилӣ, буклетҳо, видеороликҳо, суҳбату вохӯриҳо ва дар умум чорабиниҳои таблиғотиву ташвиқотӣ фарогири тамоми

қишрҳои чомеа гардида, он ба баланд бардоштани маърифати зиддикоррупсионии аҳоли мусоидат кард.

Барои пешрафти минбаъда бо назардошти талаботи чомеа ба мақсад мувофиқ аст, ки ҳамкорӣ бо рӯзноманигорону блогерҳо тақвият дода шуда, ба раванди муқовимат ба коррупсия хонандагони тамоми зинаҳои таълим низ бештар ҷалб гарданд, то руҳияи зиддикоррупсионӣ дар руҳияи насли ҷавон таҳким ёбад.

Дар банди 49 Нақша бо мақсади огоҳонии бештари аҳоли оид ба сиёсати зиддикоррупсионӣ рушди муназзами сомонаҳои расмӣ ва интишори маълумот оид ба пешгирии коррупсия бо мақсади тақвият бахшидани муқовимат ба коррупсия пешбинӣ гардидааст.

Тавре дар боло қайд гардид, фаъолияти сомонаҳои вазорату идораҳо ва ташкилоту муассисаҳои давлатӣ дар доираи талаботи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 июли соли 2017, №344 «Дар бораи Қоидаҳои ягона барои сомонаҳои расмӣ вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар шабакаи Интернет» ба роҳ монда шудааст.

Раванди иҷрои банди мазкур собит сохт, ки на ҳамаи ниҳодҳои давлатӣ дар сомонаҳои худ вобаста ба мавзӯҳои зиддикоррупсионӣ хабару маълумот ва дигар чорабиниҳои таълимотию ташвиқотиро нашр менамоянд. Чунин муносибат метавонад ба самаранокӣ татбиқи чораҳои зиддикоррупсионӣ таъсири манфӣ расонида, баланд бардоштани мавқеи кишварро дар раёбандиҳои байналмилалӣ ғайриимкон мегардонад.

Аз ин лиҳоз, масъулини мақомоти макарзӣ, мақомоти маҳаллӣ ва ташкилоту муассисаҳоро зарур аст, ки дар доираи банди 49 Нақша барои иттилоотонии чомеа вобаста ба оқибатҳои нугувори ҳуқуқвайронкунии коррупсионӣ ва ба ин васила ҷиҳати ҷалби ҳарчӣ бештари чомеаи шаҳрвандӣ дар роҳи муқовимат ба коррупсия тadbирҳои заруриро амалӣ намоянд.

Маврид ба зикр аст, ки Агентӣ ҳамчун мақоми масъули татбиқи сиёсати зиддикоррупсионии Ҳукумати мамалакат бо мақсади ба роҳ мондани ҳамкориҳои мутақобила бо чомеаи шаҳрвандӣ ва тақвияти ҳамкориҳои дучонибаю бисёрҷониба бо созмону ташкилотҳо фаъолияти сомонаи расмӣ худро боз ҳам тақвият дода, дар давраи таҳлилӣ 1661 хабару иттилоот, натиҷаҳои хизмати мақомот, хусусан вобаста ба ошкори ҷиноятҳои коррупсионии мавриди таваҷҷуҳи чомеа қарордошта, натиҷаи тафтишу санҷишҳои молиявӣ, инчунин маълумотҳои таълимотию ташвиқотӣ нашр карда шудааст.

Ғайр аз ин, фаъолияти сомонаи Агентӣ дар баробари забони давлатӣ бо забонҳои русӣ ва англисӣ роҳандозӣ гардида, ба хонандагони дохилу хориҷи кишвар, аз ҷумла ба намояндагони созмону ташкилотҳои байналмилалӣ имкон фароҳам оварда шудааст, ки аз раванди татбиқи сиёсати зиддикоррупсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон иттилооти заруриро ба даст оваранд.

Бо назардошти он ки банди мазкур қисман дар банди 23 Нақша мавриди таҳлил қарор дода шуда, камбудииҳои ҷойдошта дар ҳамин банд дарҷ гардидаанд, дар асоси таҳлилҳои гузаронидашуда масъулини Вазорати саноат ва технологияҳои нав, Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезӣ, Суди Олии

иктисодӣ, агентҳои назорати маводи нашъаовар, назорати давлатии энергетикӣ ва беҳдошти замин ва обёриро зарур аст, ки чорабиниҳои табиғотиву ташвиқоти зиддикоррупсиониро дар сомонаҳои расмӣ худ ба таври зарурӣ ба роҳ монда монда, ҷиҳати ба сазми ҷомеаи шаҳрвандӣ расонидани раванди муқовимат ба коррупсия тадбирҳои муассир андешанд.

Дар банди 50 Нақша таҳия ва мавриди амал қарор додани замимаҳои мобилӣ ҷиҳати муқовимат ба коррупсия пешбинӣ гардида, ҳадафи асосии он пешгирии ҳолатҳои коррупсионӣ ва ба вучуд овардани фазои тоқатнопазирӣ ба коррупсия мебошад.

Бояд қайд намуд, ки муҳлати иҷрои банди мазкур дар солҳои 2021-2022 ба нақша гирифта шуда, ҷиҳати дар амал татбиқ намудани он аз ҷониби Агентӣ ҳамчун иҷрокунандаи асосӣ тадбирҳои судманд роҳандозӣ гардиданд.

Чунончи, бо назардошти муқаррароти қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 июли соли 2017, №344 «Дар бораи қоидаҳои ягона барои сомонаҳои расмӣ вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар шабакаи интернет» сомонаи расмӣ мақомот бо тарҳи нав ва шакли мобилии махсус таҳия ва мавриди истифода қарор дода шудааст.

Айни ҳол замимаи мобилии сомона дар барномаҳои PlayMarket ва AppStore насб гардида, тамоми истифодабарандагони шабакаҳои интернетӣ метавонанд онро боркашӣ намуда, аз навгонӣ ва рӯйдодҳо дар Агентӣ хабардор шаванд.

Ғайр аз ин, дар замимаи мобилии сомона ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ имкон фароҳам оварда шудааст, ки муроҷиатҳои худро ба Агентӣ бо дарҷи ному насаб ё бидуни он амалӣ намоянд.

Қорӣ намудани замимаи мобилии сомонаи расмӣ Агентӣ барои тақвияти чораҳо, аз ҷумла иттилоотони ҷомеа аз оқибатҳои нугувори коррупсия мусоидат намуд. Инчунин, замима имкони муроҷиати шаҳрвандонро бо ном ё бидуни ном фароҳам овард, ки ин ба пешгирии ҳолатҳои коррупсионӣ ва эҷоди фазои тоқатнопазирӣ коррупсия кӯмак расонд. Дар маҷмӯъ, ин чораҳо ба риояи қоидаҳои ягона барои сомонаҳои расмӣ мусоидат намуда, ҳамгирии технологияҳои навро дар муқовимат бо коррупсия тақвият бахшиданд.

Дар банди 51 Нақша «Таҷдиди назар кардани санадҳои меъёрии ҳуқуқии самти идораи молияи давлатӣ бо мақсади таҳти низоми ягонаи назорати давлатӣ ба зиммаи мақомоти ваколатдор вогузор кардани маҷмӯи функсияҳои назоратӣ санҷишии воҳидҳои аудитӣ» (муҳлати иҷро то соли 2025) пешбинӣ шудааст.

Дар давраи таҳлилӣ бо мақсади дар амал татбиқ намудани банди мазкур 18 июли соли 2023 дар Вазорати молия ҷаласаи кории байниидоравӣ бо иштироки намояндагони вазорату идораҳои дахлдор гузаронида шуда, дар он масъалаи ба зиммаи мақомоти ваколатдор вогузор кардани маҷмӯи функсияҳои назоратӣ санҷишии воҳидҳои аудитӣ мавриди омӯзиш қарор гирифт. Бояд қайд намуд, ки ҷиҳати расман пешниҳод намудани мавқеи вазорату идораҳои дахлдор вобаста ба иҷрои банди мазкур унвонии вазорату идораҳо аз санаи 25 июли соли 2023, №10-3-2/220 мактуби расмӣ ирсол карда шуда, тақлифу пешниҳодҳои воригардида мавриди таҳлил ва омӯзиш қарор дода шуд.

Ҳамзамон, баҳри дар таҳрири нав таҳия намудани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи назорати давлатии молиявӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар асоси фармоиши директори Агентӣ аз 19 майи соли 2023, №30 аз ҳисоби мутахассисони ботаҷрибаи вазоратҳои молия ва адлия, Палатаи ҳисоб, Кумитаи андоз ва мутахассисони воҳидҳои самти назорати давлатии молиявии Агентӣ гурӯҳи кории байниидоравӣ таъсис дода шуда, аини замон тибқи талаботи банди мазкур лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи назорати давлатии молиявӣ» дар таҳрири нав таҳияву омода ва баъди мувофиқа бо замимаи хулосаҳои мусбии вазорату идораҳо барои баррасӣ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол карда шудааст.

Маврид ба зикр аст, ки лоиҳа дар асоси банди мазкур таҳия гардида, бо мақсади барҳам додани санчишҳои бесамар ва мустаҳкам намудани низоми ягонаи назорати давлатии молиявӣ, ки аз моҳияти Стратегия бар меояд, аз ҷониби аудиторони ғайридавлатӣ манъ намудани тафтишу санчишҳо вобаста ба таъмини назорати истифодаи самарабахши маблағҳо ва молу мулки давлатӣ, банақшагирию воридоти пурраи андозу пардохтҳо ва дигар маблағҳо тавассути ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва суғуртавӣ ба буҷети давлатӣ ҳамчун меёри алоҳида пешбинӣ карда шудааст.

Инчунин, дар ҳошияи амалигардонии Стратегияи идоракунии молияи давлатӣ барои давраи то соли 2030 ҷиҳати такмили самти аудити дохилӣ дар ташкилотҳои баҳши давлатӣ, аини замон бо ҷалби мушовирони байналмилалӣ корҳо дар самти қабули стандартҳои миллӣ дар заминаи стандартҳои байналмилалӣ соҳа ва такмили тартиби сертификатсияи аудиторони дохилӣ идома дошта, инчунин татбиқи як қатор чорабиниҳои дигар дар назар дошта шудааст.

Яке аз санадҳои меёрии ҳуқуқӣ, ки доираи танзими банди 51 Нақша қабул гардида, мақсади онро фаро мегирад, ин Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8 июни соли 2022, №1887 «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи идоракунии молиявӣ ва назорати дохилӣ дар баҳши давлатӣ» ба ҳисоб меравад.

Тибқи тағйиру иловаҳо меёри нав яъне моддаи 14 иловаи як ба қонун ворид карда шуда, дар асоси он дар сурати ба вучуд омадани бархӯрди манфиатҳо корманди воҳиди сохтори назорати дохилӣ дар баҳши давлатӣ бояд роҳбари ташкилоти баҳши давлатӣ ё дар ҳолати ба бархӯрди манфиатҳо ҳамроҳ будани роҳбари ин ташкилот, роҳбари тақсимкунандии асосии маблағҳои буҷетӣ хабардор карда мешавад.

Тавре таҷрибаи амалӣ собит сохт, ин ислоҳҳо системаи назорати дохилиро дар соҳаи давлатӣ таҳким баҳшида, ҳамоҳангсозии онро бо назорати беруна беҳтар карда, тақроршавии санчишҳои беруниро коҳиш дод.

Ғайр аз ин қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 апрели соли 2021, №112 «Дар бораи Барномаи миёнамӯҳлати амалҳо оид ба татбиқи Стратегияи идоракунии молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 дар солҳои 2021–2023» ба таҳкими механизмҳои назорати дохилӣ ва аудитӣ, ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомот ва кам кардани тақроршавии санчишҳо

равона гардида, дар доираи ин барномаи давлатӣ чораҳои судманд амалӣ карда шуданд.

Қабули ин санадҳо натиҷаи сиёсати оқилонаи давлатӣ буда, ба таъмини шаффофият, самаранокӣ ва ҳифзи манфиатҳои давлату ҷомеа дар истифодаи маблағҳои буҷетӣ мусоидат намуданд. Дар амал татбиқи санадҳои болозикр ба коҳиши ёфтани ҳолатҳои вайронкунии қонунгузорӣ дар соҳаи молия, баланд бардоштани масъулияти кормандони мақомот дар ин самт ва афзоиши эътимоди ҷомеа ба низоми назорати давлатии молиявӣ мусоидат намуд.

Тадбирҳои андешидашуда, ки дар доираи банди 51 анҷом дода шуданд, ҷиҳати ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомот ва кам кардани такроршавии санҷишхоро таҳким бахшида, ба ҳифзи манфиатҳои давлат ва ҷомеа дар истифодаи маблағҳои буҷетӣ мусоидат намуд.

Барои боз ҳам беҳтар намудани фаъолият ба мақсад муофиқ аст, ки дар самти назорати давлатии молиявӣ низоми ягонаи назорат бо истифода аз технологияҳои рақамӣ роҳандозӣ гардида, бо натиҷагирии он самаранокии санҷишҳо таъмин карда шаванд.

Банди 52 Нақша андешидани чораҳои муассир ҷиҳати пешгирӣ намудани тасарруф ва ҳолатҳои дигари коррупсионӣ ҳангоми истифодаи маблағҳои буҷетӣ ва ғайрибуҷетӣ ва дар ин замина таъмини шаффофият дар раванди иҷрои онро пешбинӣ намуда, масъули татбиқи он вазорату идораҳо, мақомоти иҷроия маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар новобаста аз шакли моликият мебошанд ва муҳлати иҷро мунтазам муайян карда шудааст.

Вобаста ба таъмини иҷрои банди мазкур қайд бояд кард, ки хароҷоти буҷети давлатӣ тибқи муқаррароти қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли молиявии дахлдор дар доираи маблағҳои дар сметаи хароҷоти ташкилотҳои буҷетӣ тасдиқшуда бо назардошти иҷрои воқеии қисми даромади буҷет амалӣ карда мешавад.

Тибқи маълумотномаи пешниҳоднамудаи Вазорати молия дар давраи таҳлилӣ дар мадди аввал маблағгузориҳои моддаҳои Ҳимояшавандаи буҷетӣ, соҳаҳои маориф, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоӣ, маблағгузориҳои иншоотҳои аҳамияти ҷумҳуриявӣ, ҷудо намудани субвенсия ба буҷетҳои сатҳи поёинӣ ва хизматрасонии қарзи беруна, инчунин аъзоҳои ҷумҳурий дар созмонҳои байналмилалӣ молиявӣ таъмин карда шудааст.

Бо мақсади пешгирии хароҷоти ғайриқонунӣ маблағҳо, вайронкунии интизоми молиявӣ дар ҳамаи сатҳҳо, пешгирии коррупсия дар соҳаи молия низоми нави банақшагирӣ ва иҷроии буҷети давлатӣ ба воситаи барномаи нави иттилоотӣ (TFMIS SGB.net) қорӣ карда шуда, баҳисобгирии муҳосибӣ ба воситаи нақшаи ягонаи ҳисобҳо дар низоми хазинадорӣ ба қайд гирифта мешаванд.

Дар давраи таҳлилӣ ҷиҳати беҳтар намудани назорати истифодаи маблағҳои буҷетӣ ба Низоми иттилоотии идоракунии молияи давлатӣ тағйиротҳои дахлдор ворид гардида, ба он модулҳои нав аз қабилҳои идоракунии дорой, уҳдадорӣ ва воситаҳои пулӣ ворид карда шудаанд, ки ин раванд барои таъмини самарабахшии назорати истифодаи мақсадноки маблағҳои буҷетӣ имкон фароҳам овард.

Маврид ба зикр аст, ки бо мақсади таъмини шаффофият дар раванди истифодаи маблағҳои буҷетӣ ва ғайрибуҷетӣ маблағгузорию музди меҳнат, нафақа ва дигар таъминоти пулии хизматчиёни ҳарбӣ ва кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ бо кортҳои электронӣ, аз ҷумла тавассути КВД БД «Амонатбанк» ва дигар банкҳои ҷумҳурӣ ба роҳ монда шудааст.

Яке аз вазифаҳои асосии низоми буҷетии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар моддаи 8 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» инъикос гардидааст, ин шаффофияти буҷет мебошад.

Дар давраи таҳлилий барои ноил гардидан ба ин мақсад дар сомонии расмӣ Вазорати молия - www.moliya.tj ҷиҳати дастрасии ҷомеа ба иттилооти буҷетӣ, тамоми маълумот оид ба раванди таҳияи лоиҳаи буҷети давлатӣ ва иҷрои он аз рӯи симоҳаҳо ба истиснои маълумоти дорои сирри давлатӣ интишор карда мешавад.

Дар ин робита, буҷети шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон мутаносибан барои ҳар як соли молиявӣ омода гардида, он дар сомонии расмӣ (www.moliya.tj) ҷойгир карда шудааст.

Буҷети шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон шарҳи мухтасари буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, ҷониби Вазорати молияи ҷумҳурӣ таҳия ва нашр гардида, мақсади асосии он шарҳи содда ва фаҳмои буҷети давлатӣ барои шаҳрвандон мебошад.

Дар он маълумотҳои муҳим дар бораи даромадҳо, хароҷотҳо, афзалиятҳои ҳукуматӣ ва тақсимои маблағҳо дар соҳаҳои иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва дигарро дар шакли дастрас пешниҳод мекунад, то шаҳрвандон тавонанд аз раванди идоракунии молиявии давлат огоҳ шаванд ва дар муҳокимаҳои ҷамъиятӣ иштирок намоянд.

Ҷиҳати таъмини иҷрои банди мазкур Бонки миллии Тоҷикистон ҳамчун мақоми танзим ва назорати ташкилотҳои қарзии молиявӣ дар рафти иҷрои вазифаҳои худ қабл аз ҳама ба масъалаҳои пурзӯр намудани танзим ва назорати фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ, ҳифзи ҳуқуқи манфиатҳои қонунии амонатгуздорон, иҷрои уҳдадорихи бонкӣ, ҷорӣ кардани тартиби дурусту самарабахши корӣ дар фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва ба ин васила нигоҳ доштани эътимоди аҳоли ба низоми бонкӣ, инчунин таҳкими низоми назорати дохилӣ ва истифодаи шаффофу мақсадноки маблағҳо аҳамияти ҷиддӣ дода, назоратро дар самтҳои мазкур пурзӯр намудааст.

Аз ҷумла, ҷиҳати назорати қатъии истифодаи маблағҳои буҷетӣ ва ғайрибуҷетӣ ва дар ин замина таъмини шаффофият ҳангоми гузаронидани санҷишҳои нақшавии ташкилотҳои суғуртавӣ (азнавсуғуртакунӣ) ва пешниҳоди ҳисоботҳо ба ин масъала диққати махсус зоҳир гардида, он мунтазам мавриди пайгирии доимӣ қарор дода шудааст.

Мавриди зикр аст, ки дар натиҷаи чунин чораандешиҳо ва таъмини шаффофият ҳангоми гузаронидани санҷиши ҶДММ «Маркази дастгирии суғуртаи мутақобила» тасарруфи маблағҳои буҷетӣ ва ғайрибуҷетии ташкилоту корхонаҳо ба 3,3 млн. сомонӣ ошкор гардида, нисбати шахсони масъули ташкилоти мазкур аз ҷониби раёсати тафтишоти парвандаҳои ҷиноятии махсусан муҳими Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон парвандаи ҷиноятӣ оғоз

карда шуд. Дар натиҷа бо ҳукми суди шаҳри Душанбе аз 7 март соли 2024 шахсони масъули ҶДММ «Маркази дастгирии суғуртаи мутақобила» бо моддаҳои 245 қисми 4, банди «б» ва 262, қисми 2 Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон гунаҳкор доништа шуда, ба муҳлатҳои гуногун аз озодӣ маҳрум гардида, барқароркунии маблағҳои мазкур ба фоидаи давлат таъмин карда шуд.

Ҳамзамон, дар асоси таҳлилу баррасӣ ва мониторинги Бонки миллии Тоҷикистон - ҳамчун мақоми назорати суғуртавӣ аз рӯи суратҳисобҳои бонкии ташкилотҳои суғуртавӣ ва бақияи онҳо маълум гардид, ки ҶДММ «Ташкилоти суғуртавии Меҳрубон» бе доштани иҷозатномаи дахлддор барои машғул шудан ба фаъолияти суғуртавӣ (бо ҳалномаи Суди иқтисодии шаҳри Душанбе аз 11 октябри соли 2022 иҷозатномаи ташкилот бекор карда шуда, бо қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 16 январи соли 2023 амали он қатъ карда шудааст) бархилофи талаботи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон шартномаи суғурта ба имзо расонида, ба соҳибкории ғайриқонунӣ машғул шудааст. Вобаста ба қонунвайронкунии ҶДММ «Ташкилоти суғуртавии Меҳрубон» маводҳои зарурӣ ҷамъоварӣ карда шуда, бо мактуб аз 22 ноябри соли 2024, №19.2-681/4591 ба Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои андешидани чораҳои қонунӣ ирсол карда шуд.

Дар маҷмӯъ, аз ҷониби воҳидҳои сохтории назоратии Бонки миллии Тоҷикистон бо мақсади пешгирӣ кардани хароҷоти ғайриқонунии маблағҳо ва вайронкунии интизоми молиявӣ назорати доимӣ ба роҳ монда шудааст. Дар рафти гузаронидани санҷиши фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва инчунин воҳидҳои сохтории Бонки миллии пеш аз ҳама ба масъалаҳои истифодаи мақсаднок ва шаффофи маблағҳо, дар доираи харҷномаи (сметаи) тасдиқшуда амалӣ намудани хароҷотҳо, пешгирӣ кардани хароҷоти ғайримаксаднок ва дурумдараҷа, дуруст гузаронида шудани амалиёти муҳосибӣ ва таъмини мақсаднокии хароҷоти маблағҳо таваҷҷуҳи хос зоҳир карда шуда, назорати доимии самтҳои мазкур таъмин карда мешавад.

Қайд кардан ба маврид аст, ки новобаста аз тадбирҳои андешидашуда ва инъикоси вазъи воқеии ҳолати риояи талаботи банди мазкур дар мониторинги қаблӣ то ҳол камбудиву норасоии ҷойдошта пурра бартараф карда нашуда, дар ин самт вайронкунии интизоми молиявӣ дида мешавад.

Бинобар ин, аз роҳбарияти вазорату идораҳо ва ташкилоту муассисаҳои давлатӣ тақозо мегардад, ки фаъолиятро дар самти мазкур ба таври дуруст ба роҳ монда, ҷиҳати пешгирии тасарруфи маблағҳои буҷетӣ тамоми тадбирҳои судмандро роҳандозӣ намоянд.

Дар доираи банди 52 Нақша андешидани тадбирҳои болозикр бевосита ба ҳифзи маблағҳои буҷетӣ ва пешгирии хароҷоти ғайриқонунӣ мусоидат намуд. Инчунин, таъмини шаффофият тавассути наشري иттилоот дар сомонии расмӣ Вазорати молия ва Буҷети шаҳрвандӣ ба афзоиши эътимоди ҷомеа ба низоми молиявӣ таъсири мусбӣ расонид.

Новобаста аз ин, ҳанӯз як қатор мушкилот аз қабili бартараф накардани сабабу шароитҳои, ки ба вайрон кардани интизоми молиявӣ мусоидат намудаанд ва набудани ҳамоҳангӣ байни мақомотҳои маҳаллӣ ва марказӣ ҳанӯз вучуд доранд.

Аз ин лиҳоз, масъулини соҳаро зарур аст, ки низоми назорати дохилӣ ва берунаро бо истифода аз технологияҳои муосир дар амал ҷорӣ намуда, барои таъмини шаффофият дар раванди истифодаи маблағҳои буҷетӣ, пешгирии ҳукуквайронкунӣ дар ин самт ва ҳифзи манфиатҳои давлатӣ тамоми чораҳои судмандро амалӣ намоянд.

Банди 53 Нақша марҳила ба марҳила мукамал гардонидани шаклу усулҳои гузаронидани чорабиниҳои назорати давлатии молиявӣ бо ҷорӣ намудани таҷрибаи пешқадами мақомоти назорати давлатии молиявии давлатҳои муваффақ дар ин самт пешбинӣ менамояд.

Дар иртиботи иҷрои банди мазкур мутахассисони Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон таҷрибаи пешқадами мақомотҳои назорати давлатии молиявии давлатҳои муваффақро мунтазам мавриди омӯзиш қарор дода, бо назардошти манфиатҳои миллӣ онро дар амалия истифода мебаранд.

Аз ҷумла, дар давраи таҳлилӣ таҷрибаи кишварҳои узви Созмони ҳамкории иқтисодӣ ва рушд инчунин Сингапур ва Кореяи Ҷанубӣ дар самти мукамалгардонии низоми зиддикоррупсионӣ ва назорати молиявӣ мавриди омӯзиш қарор гирифта, усулҳои таъмини шаффофияти молиявӣ ва таҳлили хавфҳои коррупсионӣ боз ҳам мукамал гардонида шуд.

Қобили тазаккур аст, ки дар доираи Шӯрои машваратӣ оид ба фаъолияти аудитори бонкҳои марказии (миллии) АвроОсиё чихати табодули таҷриба ва такмил додани шаклу усулҳои гузаронидани аудит мунтазам ҳамкории судманд ба роҳ монда шудааст. Аз ҷумла, мутахассисони департаменти аудити дохилии Бонки миллии Тоҷикистон мунтазам дар чорабиниҳои таълимӣ ва вебинару видео-конференсияҳо аз рӯи мавзӯҳои гуногуни соҳавӣ иштирок менамоянд.

Зимнан бояд қайд кард, ки ҳар сол дар яке аз бонкҳои марказии (миллии) кишварҳои аъзо, аз ҷумла Федератсияи Россия, Ҷумҳуриҳои Беларус, Қазоқистон, Арманистон, Қирғизистон ва Тоҷикистон ҷаласаи солонаи Шӯрои машваратӣ баргузор гардида, мавзӯҳои марбут ба самтҳои гуногуни аудити дохилӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода мешаванд ва табодули таҷриба сурат мегирад.

Тибқи барномаи Шӯрои машваратӣ дар чараёни кори ҷаласаҳо масъалаҳои гуногуни фаъолияти аудити дохилӣ дар бонкҳои марказӣ (миллӣ), аз ҷумла табодули таҷриба дар самти навоарӣ ва тағйироти стандартҳои байналмилалӣ аудити дохилӣ, назорати сифати фаъолияти аудиторӣ, идоракунии хавфҳо, аудити технологияҳои иттилоотӣ ва ҳифзи иттилоот, аудити идоракунии захираҳои байналмилалӣ, аудити соҳаи сохтмон, аудити баҳодиҳии сифати дороиҳо ва фишорсанчиш (стресс-тест) дар низоми бонкӣ, аудити банақшагирӣ ва иҷрои буҷет, аудити пешгирии чопи пулҳои қалбакӣ, модели се хатти ҳифозат ва татбиқи концепсияи COSO, тартиби амалӣ намудани аудити фосилавӣ, аудити синергетикӣ ва хизматрасониҳои машваратӣ, аудити танзим ва рушди бозори молиявӣ, аудити идоракунии кормандон (HR audit) дар бонкҳои марказӣ (миллӣ) ва ғайра, инчунин масъалаҳои татбиқи қарорҳои Шӯрои машваратӣ оид ба фаъолияти аудиторӣ, ҳисоботи солонаи фаъолияти Шӯрои машваратӣ, дар ҳолати

мубрам (актуалӣ) нигоҳ доштани маҷмӯи санадҳои методологӣ оид ба аудити дохилӣ ва дигар масъалаҳо мавриди муҳокима қарор дода мешаванд.

Тибқи маълумотномаи пешниҳоднамудай Палатаи ҳисоб бо ҷорӣ намудани таҷрибаи пешқадами мақомоти олии аудити давлатҳои пешрафта ҳамкорихои судманд бо ташкилотҳои байналмилалӣ ва мақомотҳои олии аудити кишварҳои хориҷӣ хуб ба роҳ монда шуда, кормандони мақомот бевосита аъзои Гурӯҳи корӣ оид ба татбиқи стандартҳои аудити давлатӣ дар назди Шӯрои роҳбарони мақоми олии аудити кишварҳои узви ИДМ мебошанд. Инчунин, дар семинару омӯзишҳои ташкилотҳои байналмилалӣ ва минтақавӣ, аз қабили ИНТОСАЙ, АСОСАЙ, ЭКОСАЙ, ниҳодҳои олии аудити давлатҳои узви СХШ ва ИДМ кормандони Палатаи ҳисоб пайваста ғаёлона иштирок менамоянд.

Аз ҷумла, дар давоми соли 2025, чиҳати омӯхтани таҷрибаи ниҳодҳои олии давлатҳои пешқадам кормандони Палатаи ҳисоб дар семинару симпозиумҳо дар ҷумҳуриҳои Гурҷистон, Мардумии Чин, Ёзбекистон, Ҳиндустон ва Йёлоти Мутаҳҳидаи Амрико иштирок намуданд. Иштирокчиён таҷрибаҳои омӯхташудаи худро дар машғулиятҳои омӯзишӣ ба саҳми дигар кормандон расонида, дар ин самт аз ҷониби роҳбарияти Палатаи ҳисоб қарорҳои дахлдор қабул карда шуд.

Бо мақсади таъмини иҷрои банди 53 Нақша ғаёлияти назаррас ба анҷом расонида шудааст. Аз ҷумла, омӯзиши таҷрибаи кишварҳои узви Созмони ҳамкорихои иқтисодӣ ва рушд, Сингапур ва Кореяи Ҷанубӣ, инчунин ҳамкорихо дар доираи Шӯрои машваратии аудитории бонкҳои марказии АвроОсиё ба тақмили низоми зиддикоррупсионӣ ва таҳлили хавфҳои коррупсионӣ мусоидат намуд. Иштироки мунтазами мутахассисон дар вебинарҳо, видео-конференсияҳо ва ҷаласаҳои солона дар созмону ташкилотҳои байналмилалӣ имкон фароҳам овард, ки таҷрибаҳои навоарӣ дар самти аудити технологияҳои иттилоотӣ, идоракунии хавфҳо дар амалия татбиқ гарданд. Ин ҷораҳо ба баланд бардоштани самаранокии назорати молиявӣ ва пешгирии коррупсия мусоидат карда, тавре амалияи солҳои охир нишон дод натиҷаҳои мусбӣ ба даст омад.

Бо вучуди пешрафтҳои зикршуда, ҳанӯз ҳам баъзе камбудихо мушоҳида мешаванд, ки ба ҳамоҳангсозии пурраи таҷрибаҳои байналмилалӣ бо низоми қонунгузории миллӣ монеъ мешаванд. Масалан, ҳарчанд омӯзиши таҷрибаи пешқадам идома дорад, аммо татбиқи онҳо дар амалия ҳанӯз ҳам маҳдуд буда, ба ҳолатҳои мушаххаси иқтисодии Тоҷикистон пурра мутобиқ нагардидааст. Ҳамчунин, ҳамкорихои байналмилалӣ бештар дар сатҳи мақомоти марказӣ амалӣ гардида, ин раванд дар сатҳи мақомотҳои маҳаллӣ нисбатан кам ба назар мерасад, ки ин метавонад ба нобаробарии сифати назорат дар сатҳҳои гуногун оварда расонад.

Дар ин бобат зарур аст, ки мониторинги мунтазами натиҷаҳои татбиқи таҷрибаҳо, аз ҷумла таҷрибаи кишварҳои муваффақ бо назардошти манфиатҳои миллӣ гузаронида шуда, ҳисоботҳои муфасссал оид ба таъсири онҳо ба коҳиши сабабу шароитҳои ба коррупсия мусоидаткунанда пешниҳод гардад.

Дар маҷмӯъ, иҷрои банди 53 Нақшаро ҳамчун қадами муҳим дар самти муосирсозии низоми назорати молиявӣ арзёбӣ кардан мумкин аст, ки ба таҳкими шаффофият ва муқовимат ба коррупсия мусоидат менамояд. Барои тақвияти ғаёлият дар ин самт салоҳ ба мақсад мувофиқ аст, ки ҳамкорихои байналмилалӣ

густариш дода шуда, барномаҳои омӯзишии доимӣ барои кормандони сатҳҳои маҳаллӣ низ ташкил ва роҳандозӣ карда шаванд.

Ба нашр расонидани натиҷаи тафтишу санҷишҳои молиявӣ тавассути воситаҳои ахбори омма ва сомонаҳои интернетӣ дар банди 54 пешбинӣ гардида, мақсад аз он таъмини шаффофияти мақомоти назорати давлатии молиявӣ ба ҳисоб меравад.

Тавре дар боло қайд гардид дар замони рушди технологияи мусоир сомонаи интернетӣ дар роҳи муқовимат ба коррупсия, аз ҷумла иттилоотонии ҷомеа аз оқибатҳои ноговори зухуроти коррупсионӣ ва дигар масъалаҳои соҳавӣ нақши калидӣ дорад.

Аз ин лиҳоз, бо мақсади таъмини шаффофияти мақомоти назорати давлатии молиявӣ мақомоти Агентӣ аз натиҷаи тафтишу санҷишҳои молиявии анҷомдодашуда давра ба давра тавассути сомонаи интернетии худ, хабару маълумотхоро ҷойгир менамояд, ки чунин тадбир ҷиҳати пешгирӣ намудани омилҳои коррупсионӣ ва баланд бардоштани масъулияти кормандони соҳаи назорати давлатии молиявӣ мусоидат менамояд.

Маврид ба зикр аст, ки натиҷаи тафтишу санҷишҳои молиявӣ бо ҷамъбасти сол дар сомонаи расмӣ Агентӣ - anticorruptio.tj дар маҷаллаи Агентӣ «Мизони қонун» ва дигар сомонаҳои хабарӣ иттилоотӣ нашр намуда, зимни баргузориҳои нишастҳои матуботӣ доир ба ҳар кадоми он тавзеҳот медиҳад.

Вобаста ба иҷрои банди мазкур тибқи иттилои Бонки миллии Тоҷикистон ҷиҳати иҷрои талаботи моддаи 73 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Бонки миллии Тоҷикистон» оид ба пешниҳод ва наشري ҳисобот баъди анҷоми ҳар соли молиявӣ ҳисоботи солонаи худро бо хулосаи аудиторӣ ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда, сипас дар воситаҳои ахбори омма, аз ҷумла сомонаи Бонки миллии нашр мекунад.

Ҳамзамон, бо мақсади таъмини шаффофияти фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва ташкилотҳои суғуртавӣ, инчунин бо назардошти талаботи қонунгузорӣ ҳисоботи молиявии солонаи онҳо ба санҷиши аудиторӣ фаро гирифта шуда, баъд аз соли ҳисоботӣ яқоя бо хулосаи аудиторӣ дар сомонаи расмӣ ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва ташкилотҳои суғуртавӣ ҷойгир ё дар воситаҳои ахбори омма нашр карда мешаванд.

Дар доираи банди 54 Нақша наشري натиҷаҳои тафтишу санҷишҳои молиявӣ тавассути воситаҳои ахбори омма ва сомонаҳои интернетӣ барои таъмини шаффофияти мақомотҳои назорати давлатии молиявӣ ва иттилоотони ҷомеа дар ин самт таъсири мусбӣ расонида, ба баланд бардоштани масъулиятнокӣ дар идораҳои давлатӣ мусоидат кард.

Ин чораҳо метавонанд ба коҳиши коррупсия ва баланд бардоштани эътимоди ҷомеа ба мақомотҳои молиявӣ мусоидат намуда, ба рушди устувори иқтисодӣ таъсиргузор бошад.

Банди 55 Нақша пешгирӣ намудани омилҳои коррупсионӣ ва баланд бардоштани масъулияти кормандони соҳаи назорати давлатии молиявиро муқаррар намуда, ҳадаф аз он баланд бардоштани мафкураи зиддикоррупсионии кормандони соҳаи мазкур маҳсуб меёбад.

Бо мақсади таъмини иҷрои банди мазкур аз ҷониби Агентӣ чиҳати баланд бардоштани масъулияти кормандони соҳаи баҳисобгирии молиявӣ вазорату идораҳо пайваста ҷорабиниҳои таблиғотию ташвиқотӣ баргузор гардида, мазмуну моҳияти санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва оқибатҳои ноговори ҳуқуқвайронкунии коррупсионӣ дар ин самт фаҳмонида мешавад.

Тавре дар боло қайд гардид 30 августи соли 2024 бо ташаббуси Агентӣ дар ҳамбастагӣ бо Бонки миллии Тоҷикистон Конференсияи ҷумҳуриявӣ таҳти унвони «Маърифати ҳуқуқии кормандони ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва ташкилотҳои суғуртавӣ - омили муҳими муқовимат ба коррупсия» доир гардид, ки мақсади асосии кори конфронс пеш аз ҳама баланд бардоштани маърифати ҳуқуқӣ - зиддикоррупсионии кормандони ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва суғуртавӣ ба ҳисоб меравад.

Ҳамзамон бо мақсади баланд бардоштани мафкураи зиддикоррупсионии кормандони соҳаи аудити дохилӣ курси тақмили ихтисос аз рӯи барномаи «Сиёсати давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардида, бо натиҷаи он иштирокчиён гувоҳнома дода шудааст.

Маврид ба зикр аст, ки бо мақсади таъмини иҷрои банди мазкур аз ҷониби сардори шуъбаи ҳуқуқи Палатаи ҳисоб китоб бо номи «Пешгирии ҷиноятҳои коррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» нашр гардида, ба кормандони ниҳоди мазкур дастрас карда шуд.

Ин дастури таълимӣ дар заминаи сиёсати зиддикоррупсионии мамлакат омода гардида, ҷораҳои пешгирӣ ва бартараф намудани ҷиноятҳои коррупсионӣ ва омилҳои ба он мусоидаткунандаро фаро гирифтааст.

Маврид ба зикр аст, ки аз ҷониби масъулини Агентӣ дар доираи банди мазкур дар вазорату идораҳое, ки дар сохтарошон воҳиди аудит доранд, пайваста ҷорабиниҳои таблиғотиву ташвиқотиро роҳандозӣ намуда, чиҳати роҳ надодан ба омилҳои коррупсионӣ бо овардани мисолҳои мушаххас тавсияҳои муфид дода мешавад.

Барои мисол 26 декабри соли 2023 аз ҷониби Агентӣ дар мавзӯи «Муқовимат ба коррупсия кафили рушди соҳаҳои тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли» ва 5 марти соли 2024 таҳти унвони «Нақши соҳаи маориф ва илм дар ташаккули маърифати ҳуқуқӣ - зиддикоррупсионии аҳоли» конфронси ҷумҳуриявӣ, инчунин 2 сентябри соли 2025 дар толори Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино чунин ҷорабиниҳои таблиғотиву ташвиқотӣ доир гардида, зимни он мазмуну муҳтавои банди 55 Нақша ва роҳу усулҳои муосири муқовимат ба коррупсия фаҳмонида дода шуд.

Дар доираи банди 55 Нақша баргузориҳои конференсияҳо, ба монанди «Маърифати ҳуқуқии кормандони ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва суғуртавӣ - омили муҳими муқовимат ба коррупсия», курсҳои тақмили ихтисос дар Академияи идоракунии давлатӣ, нашри мақолаву китобҳо ва дигар ҷорабиниҳои иттилоотию тарғиботӣ ба баланд бардоштани маърифати ҳуқуқӣ ва масъулияти кормандони соҳа мусоидат намуда, натиҷаҳои мусбӣ ба даст оварда шуд.

Бо вучуди ин, камбудиҳо дар фарогирии чорабиниҳо ба мушоҳида мерасанд. Чунончи, чорабиниҳои таблиғоти бештар ба сатҳи мақомоти марказӣ чараён гирифта, ин раванд ба кормандони маҳаллӣ камтар паҳн мешавад.

Дар маҷмӯъ, иҷрои банди 55 Нақша ҳамчун қадами муҳим дар ташаккули мафкураи зиддикоррупсионӣ арзёбӣ гардида, барои тақвияти фаъолият дар ин самт зарур аст, ки чорабиниҳои омӯзишӣ васеъ ва ҳамкориҳо бо ҷомеаи шаҳрвандӣ густариш дода шаванд.

Банди 56 Нақша такмили санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар самти муқовимат ба коррупсия, аз ҷумла қонунгузорию ҷиноятӣ, маъмурӣ, интизомӣ ва ҷавобгарӣ барои кирдорҳои коррупсиониро пешбинӣ менамояд.

Бо мақсади таъмини иҷрои банди мазкур ҷиҳати дар амал татбиқ намудани уҳдадориҳои байналмилалӣ кишвар дар Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо фармоиш аз 16 ноябри соли 2023, №52 гурӯҳи кории байниидоравӣ ва бо фармоиши директори Агентӣ аз 26 ноябри соли 2023, №57 гурӯҳи кории дохилиидоравӣ таъсис дода шуда, як қатор чорабиниҳои судманд амалӣ гардидаанд.

Маврид ба зикр аст, ки соли 2025 дар доираи иҷрои банди мазкур лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» аз ҷониби Агентии хизмати давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба гурӯҳи кории байниидоравӣ шомил аст, бо мақсади таъмини яхелаи меъёрҳо дар қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия ва қабул гардид.

Чунончи, тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйиру илова ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» аз 17 декабри соли 2025, №2225 ба моддаи 21 хусусан вобаста ба эълomiaкунонӣ тағйиру иловаҳо ворид гардид, ки он бевосита ҷиҳати пешгирӣ кардани ҳолатҳои коррупсионӣ дар тамоми соҳаҳо, аз ҷумла низоми судӣ, тандурустӣ ва маориф таъсири мусбӣ мерасонад.

Зимнан мувофиқи лоиҳаи мазкур дар қисмҳои 4 ва 5 моддаи 21 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» қисмҳои 6, 7, 8, 9, 10 ва 11 илова карда шуданд.

Тибқи тағйиру иловаҳои воридгардида пешниҳод накардани эълomia оид ба андоз аз даромад ва эълomia оид ба вазъи молумулкӣ ё пешниҳоди маълумоти бараъло бардурӯғ дар он барои ба мансабҳои давлатии ҳокимияти давлатӣ, мансабҳои давлатии хизмати давлатӣ ва мансабҳои ба онҳо баробаркардашуда таъин (интиҳоб) накардани довталабон (номзадҳо) асос мегардад.

Ҳамзамон, дар сурати пешниҳод накардани эълomia оид ба андоз аз даромад ва эълomia оид ба вазъи молумулкӣ ва ё пешниҳоди маълумоти бараъло бардурӯғ дар он аз ҷониби шахсони ишғолнамудаи мансабҳои давлатии ҳокимияти давлатӣ, мансабҳои давлатии хизмати давлатӣ ва мансабҳои ба онҳо баробаркардашуда, нисбати чунин шахсон муҷозоти интизомӣ то аз мансаб озод намудан (бозхонд кардан) татбиқ карда мешавад.

Соли ҷорӣ аз ҷониби Агентӣ 6 лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, аз ҷумла лоиҳаи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи назорати давлатии молиявӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Оид ба ворид намудани тағйиру илова ба Қонуни

Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Оид ба ворид намудани тағйиру илова ба Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон», фармонҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 14 декабри соли 2010 «Дар бораи таъсиси Шӯрои миллии муқовимат ба коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 9 октябри соли 2008, №548 ва «Дар бораи ворид намудани тағйирот ба фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 январи соли 2027, №143» таҳия гардид.

Аз ин лоиҳаҳои таҳияшуда лоиҳаи фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйирот ба фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10 январи соли 2027, №143» қабул гардида, лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи назорати давлатии молиявӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар баррасии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дошта, боқимонда лоиҳаҳо дар барраси ва марҳилаи баимзорасонии вазорату идораҳо қарор доранд.

Вобаста ба банди 56 Нақша натиҷагирӣ кардан мумкин аст, ки бо андешидани тадбирҳои болозикр ин банд ба мукамалсозии низоми ҳуқуқӣ, татбиқи ўҳдадорихои байналмилалӣ мусоидат намуда, ин чораҳо ба пешгирии ҳолатҳои коррупсионӣ дар соҳаҳои судӣ, тандурустӣ ва маориф таъсири мусбат расониданд.

Барои тақвият бахшидани фаъолият зарур аст, ки раванди мувофиқасозӣ ва баррасии лоиҳаҳо суръат бахшида шуда, мониторинги ҳуқуқӣ барои татбиқи санадҳои қабулшуда ҷорӣ карда шавад.

Дар банди 57 Нақша мукамалгардонии санадҳои меъёрии ҳуқуқии батанзимдароварандаи соҳаи фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ пешбинӣ карда шуда, мақсад аз он пешгирии коррупсия дар соҳаи фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ ба ҳисоб меравад.

Дар робита ба таҷдиди назар ва мукамалгардонии санадҳои меъёрии ҳуқуқии батанзимдароварандаи фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон дар давраи таҳлилӣ санадҳои меъёрии ҳуқуқии зерин таҳияву такмил дода шуда, баъд аз гузаштани марҳилаҳои зарурӣ қабул ва мавриди амал қарор гирифтанд:

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба қонунигардонӣ (расмикунонӣ)-и даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузории терроризм ва маблағгузории паҳнкунии силоҳи қатли ом»;

- Қонуни Ҷумҳурии «Оид ба ворид намудани тағйироту илова ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи авф бинобар қонунигардонии дороиҳо ва маблағҳои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон»;

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Бонки миллии Тоҷикистон»;

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти бонкӣ».

- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйироту иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ташкилотҳои маблағгузори хурд»;
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти бонкии исломӣ»;
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизматрасониҳои пардохтӣ ва низоми пардохтӣ»;
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйирот ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи танзими асъор ва назорати асъор»;
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйир ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таърихи қарз (кредит)»;
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ»;
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйирот ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи барҳамдиҳои ташкилотҳои қарзӣ»;
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Оид ба ворид намудани тағйирот ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи боҷи давлатӣ»;
- Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйирот ба Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон».

Инчунин, санадҳои меъёрии ҳуқуқии хусусияти умумихатмидоштаи зерини Бонки миллии Тоҷикистон дар Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта шуда, мавриди амал қарор гирифтанд, аз ҷумла қарорҳои Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон:

- «Дар бораи Тартиби таҳия ва пешниҳоди ҳисоботҳои молиявии ташкилотҳои қарзӣ»;
- «Дар бораи Тартиби гузаронидани санҷиши ташкилотҳои назоратшаванда»;
- «Дар бораи Талабот оид ба таҳияи нақшаи барқарорсозии фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ»;
- «Оид ба Дастурамали №257 дар бораи санҷиши дахлдори муштарӣ»;
- «Оид ба Дастурамали №258 дар бораи тартиби пешниҳод намудани шакли ҳисоботи оморӣ №1-А «Ҳисобот оид ба андозҳо ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷет»;
- «Оид ба ворид намудани тағйирот ба қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 22.04.с.2014, №69»;
- «Дар бораи ворид намудани тағйирот ба қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 22 апрели соли 2014» (тағйирот ба Дастурамали №205 «Дар бораи пур намудани шакли ҳисоботи оморӣ 1-АМ «Амалиётҳои молиявии берунаи субъектҳои фаъолияти иқтисодии хоричӣ»);
- «Дар бораи ворид намудани иловаҳо ба қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 30 декабри соли 2022, №157» (иловаҳо ба Дастурамали №255 дар бораи тартиби додани қарз ва ҳисоб кардани фоиз дар ташкилотҳои қарзӣ).

Бояд тазаққур дод, ки дар Бонки миллии Тоҷикистон бо мақсади танзиму назорати фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва чиҳати мутобиқ намудани

санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ба талаботҳои Кумитаи Базелӣ ва таҷрибаи ҷаҳонӣ вобаста ба кифоятии сармоя ва идоракунии хавфҳо дар ташкилотҳои қарзии молиявӣ пайваستا қор бурда шуда, ҷораҳои зарурӣ андешида мешаванд. Дар самти мазкур дар доираи кӯмакҳои техникий пешниҳоднамудаи ташкилотҳои молиявии байналмилалӣ як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ таҷдиди назар ва такмил гардиданд.

Мавриди зикр аст, ки бинобар самти нави фаъолият будани танзим ва назорати фаъолияти ташкилотҳои қарзии исломӣ, аини замон Бонки милли мунтазам бо таҳияи санадҳои меъёрии ҳуқуқии нав, инчунин такмил додани санадҳои меъёрии ҳуқуқии амалкунандаи самти мазкур дар заминаи таҷрибаи пешқадами байналмилалӣ машғул мебошад.

Дар баробари ин, бо мақсади таҳкими устуворӣ, амният ва эътимоднокии низоми бонкӣ, баланд бардоштани боварӣ ба ташкилотҳои қарзии молиявӣ ва васеъгардони имконияти қарздиҳии онҳо, мусоидат намудан барои хизматрасони молиявӣ ба шаҳрвандон, санадҳои меъёрии ҳуқуқии нав таҳия гардида, инчунин як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ такмил дода шуда, ба онҳо тағйиру иловаҳои дахлдор ворид гардиданд, аз ҷумла:

- қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 4 декабри соли 2024, №93 «Дар Тартиби муайян намудани қарзҳои нишонаҳои пулӣ ва иваз намудани пулҳои қоғазӣ ва тангаҳои фарсуда»;

- қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 7 январи соли 2025, №12 «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба қарори Раёсати БМТ аз 12 апрели соли 2018, №51 (тағйиру иловаҳо ба Тартиб оид ба ҷалби агентҳои бонки пардохтӣ ва амалисозии назорати риояи шартҳои ҷалби онҳо);

- қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 17 январи соли 2025, №17 «Оид ба Дастурамали №261 дар бораи тартиби муайян ва эълон кардани қурби расмӣ асри хориҷӣ нисбат ба пули миллий»;

- қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 7 апрели соли 2025, №54 «Дар бораи Тартиби ташаккул ва интишори феҳристи кишварҳо ва ҳудудҳои дорои хавфи баланд, инчунин ҷораҳои нисбат ба онҳо татбиқшаванда»;

- қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 17 декабри соли 2024, №99 «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 31 марти соли 2017, №23» (тағйиру иловаҳо ба Тартиби гирифтани иҷозатномаи оператори низоми пардохтӣ);

- қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 18 апрели соли 2025, №58 «Дар бораи Дастурамали №262 оид ба захираҳои ҳатмии ташкилотҳои қарзӣ аз рӯйи пасандозҳо ва уҳдадорҳои дигари ба онҳо монанд»;

- қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 30 апрели соли 2025, №62 «Дар бораи Талаботи иловагии ҳадди ақал барои баррасии шикоятҳо аз ҷониби таҳвилгарони хизматрасониҳои молиявӣ ва талабот ба ҳисоботдиҳии таҳвилгарони хизматрасониҳои молиявӣ оид ба шикоятҳо»;

- лоиҳаи тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ташкилотҳои маблағгузории хурд» дар раванди ҷойгир намудан дар портали интернетии Маркази миллии қонунгузории назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дорад;

- лоиҳаи ниҳии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти бонкии исломӣ» дар таҳрири нав дар раванди баррасӣ қарор дорад;
- лоиҳаи «Дастури дохилӣ оид ба чораҳои назоратӣ барои ташкилотҳои қарзи молиявӣ» дар раванди баррасӣ қарор дорад;
- лоиҳаи «Тартиби мувофиқа намудани аъзои шӯрои нозирони ташкилоти қарзӣ» дар раванди таҳия қарор дорад;
- лоиҳаи тағйиру иловаҳо ба «Тартиби гузаронидани санҷиши таҳассусии номзадҳо ба вазифаи кормандони роҳбарикунандаи ташкилоти қарзӣ ва ташкилоти қарзии исломӣ» таҳия гардида, дар раванди баррасӣ қарор дорад;
- лоиҳаи тағйиру иловаҳо ба «Қоидаҳои муқаррар намудани талаботи таҳассусӣ ба барҳамдиҳанда, мудири махсуси ташкилоти қарзӣ ва тартиби гирифтани шаҳодатномаи Бонки миллии Тоҷикистон» таҳия гардида, дар раванди баррасӣ қарор дорад.

Ҳамзамон, бояд тазаккур дод, ки фаъолияти Бонки миллии бо ташкилотҳои бонуфузи байналмилалӣ дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда шуда, дар доираи кумакҳои техникаӣ аз ҷониби Бонки Ҷаҳонӣ (бо маблағгузориҳои SECO) пешниҳодгардида, корҳои муайян оид ба татбиқи талаботи стандартҳои Базел III – назорати ба хавф нигаронидашуда ва баҳогузориҳои хавфҳои иқлимӣ оғоз гардидааст. Дар назар аст, ки раванди мазкур 3-4 сол идома ёбад.

Тибқи маълумотномаи Вазорати адлия дар доираи банди болозикр масъалаи гузашти ҳиссаи Бонки Олмони Рушд дар сармояи оинномавии ҚСП «Аввалин Бонки молиявии хурд», ҷалби маблағҳои имтиёзнокӣ қарзии Корпоратсияи байналмиллалӣ исломӣ, шомилшавии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Бонки савдо ва рушди Созмони ҳамкории иқтисодӣ ва зиёд кардани сармояи оинномавии Бонки Аврупоии Таҷдид ва Рушд, лоиҳаи Созишнома байни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати давлати Қатар «Оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи оморасозии мутахассисони соҳаи бонкӣ, лоиҳаи Созишномаи зерқарзӣ байни Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Агентии беҳдошти замин ва обёрии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба маблағҳои қарзии аз Бонки Исломии Рушд ҷалбшуда, лоиҳаи Созишнома оид ба ворид намудани тағйиру иловаи №1 ба Созишномаи қарзӣ байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Бонки Аврупоии Таҷдид ва Рушд оид ба лоиҳаи «Обтаъминкунӣ ва корези шаҳри Кӯлоб» аз 2 март соли 2021 мавриди омӯзиши қарор дода шуд ва нисбат ба онҳо ҳулосаҳои дахлдор пешниҳод гардидааст.

Бо мақсади дар амал татбиқ намудани талаботи банди 57 Нақша тибқи маълумотномаи КВД БДА «Амонатбонк» дар давраи таҳлилӣ як қатор санадҳои дохилибонкӣ бо назардошти ошкор намудани ҳолатҳои осебпазир ва мутобиқати он ба қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди таҳлилу таҳияи комиссияи доимоамалкунанда оид ба мутобиқгардонии низомнома, дастурамалҳо ва дигар санадҳои меъёрии дохилибонкии КВД БА ҚТ «Амонатбонк» қарор гирифтанд.

Давоми солҳои 2021-2025 зиёда аз 171 лоиҳаи санадҳои дохилибонкӣ қабул гардида, мутаносибан аз ҷониби Шӯрои нозирони Бонк бо қарори раёсати Бонк ва бо фармоиши раиси раёсати Бонк тасдиқ карда шудаанд.

Санадҳои дохилибонкии мазкур бо назардошти ошкор кардани ҳолатҳои мавҷуд набудани меъёрҳо, нопуррагии онҳо, меъёрҳои, ки ба тамомият равона

нашудаанд, иттилоотонии нокифояи кормандон оид ба меъёрҳо, ба таври дахлдор татбиқ нагаштани меъёрҳо ҳамчун омилҳои коррупсионӣ таҳия гардида, бо қарори раёсати Бонк ва ё фармоиши раиси раёсати Бонк тасдиқ шудаанд.

Таҳлили банди 57 Нақша нишон медиҳад, ки тадбирҳои болозикр, аз ҷумла қабули як қатор санадҳои меъхёрии ҳуқуқӣ ва тағйири иловаҳо ба онҳо ба мутобиксозии қонунгузорӣ бо стандартҳои байналмилалӣ мусоидат намудаанд, ки ин раванд ба устувории низоми бонкӣ таъсири амиқ расонид.

Новобаста аз ин, мушкилоти муайян дар татбиқи пурра ва ҳамоҳангсозии санадҳо вучуд дошта, мутобиксозии санадҳо бо таҷрибаи ҷаҳонӣ ҳанӯз ҳам пурра амалӣ нагардидааст. Бинобар ин, зарур аст, ки дар доираи банди мазкур мукамалгардонии санадҳои меъёрии ҳуқуқии батанзимдароварандаи соҳаи фаъолияти ташкилотҳои қарзии молиявӣ дар оянда низ тақвият бахшида шавад.

Умуман бо натиҷагирии иҷрои банди 57 Нақша лозим мешуморем, ки ҳамкориҳои байналмилалӣ густариш дода шуда, низоми арзёбии самаранокии санадҳо ҷорӣ гардад. Ин чораҳо метавонанд ба коҳиши хавфҳои коррупсионӣ ва баланд бардоштани эътимод ба низоми молиявӣ мусоидат намоянд.

Дар бандҳои 58, 59, 60 ва 61 Нақша такмили қонунгузории ҷиноятӣ ва маъмурӣ бо мақсади таъмин намудани татбиқи дурусти меъёрҳо оид ба ҳуқуқвайронкуниҳои маъмурӣ ва ҷиноятӣ ба коррупсия алоқаманд, омӯзиши масъалаҳои дар Кодекси ҷиноятӣ ба ҷасл ё боби алоҳида ҷудо намудани ҷиноятҳои коррупсионӣ, иқтисодии хусусияти коррупсионидошта (аз ҷумла, ҳама гуна шакли тасарруфи молу мулкӣ ғайр) ва ба андоз алоқаманд, криминализатсия ва декриминализатсияи баъзе ҷиноятҳои коррупсионӣ ва муқаррар намуди дигари ҷавобгарӣ барои онҳо, инчунин пешбинӣ намудани ҷавобгариҳои ҷиноятӣ барои рӯйпӯш намудани ҳолатҳои тасарруфи маблағҳои буҷети давлатӣ, андоз, пардохтҳои гумрукӣ ва дигари ҳатмӣ, кам ё зиёд нишон додани онҳо муқаррар гардидааст.

Вобаста ба иҷрои бандҳои мазкур аз ҷониби Агентӣ ва вазорату идораҳои дахлдор дар давраи таҳлилӣ як қатор тадбирҳои судманд амалӣ гардида, иҷрои талаботи бандҳои мазкур ба қадри имкон таъмин карда шудааст.

Дар мавриди мутобиксозии меъёрҳои қонунгузории миллии ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ба меъёрҳои боби 3 (моддаҳои 15-27) Конвенсияи Созмони Миллалӣ Муттаҳид зидди коррупсия дар робита ба тавсияҳои Департаменти ҳуқуқии Хазионаи байналмилалӣ аъсор фаъолият идома дорад.

Тибқи муқаррароти моддаи 16 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ» ва қисми 1 моддаи 22 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» шахс дар мавридҳои, ки агар барои содир намудани ҷиноятҳои аз беэҳтиётӣ содиркарда доғи судӣ дошта бошад, барои содир кардани ҷиноятҳои қасдона маҳкум шуда бошад ё дар асоси моддаи 32 Кодекси муҳофизатии ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон барои содир намудани ҷинояти вазнин ва махсусан вазнин аз ҷавобгариҳои ҷиноятӣ озод шуда бошад, наметавонад ба хизмати давлатӣ, мансабҳои давлатӣ ё мансабҳои ба онҳо баробаркардашуда таъин ё интихоб шавад.

Дар ин радиф ҷиҳати амалӣ намудани талаботи нақшаи чорабиниҳо оид ба иҷрои уҳдадориҳои байналмилалӣ кишвар ва риояи талаботи қонунҳои

болозикр ҳамаи санксияи моддаҳои Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ҷазои иловагӣ ҳамчун «махрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ва ё бидуни он»-ро пешбинӣ менамояд, мавриди омӯзиш қарор дода шуд.

Зимни аз ҷониби судҳо таъини ҷазои ҷиноятӣ дар намуди «бидуни маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян» ва дар заминаи идома додани фаъолият аз ҷониби шахсони маҳкумшуда ё ба фаъолияти дигар машғул шудани ҷунин шахсон, ин раванд ба талаботҳои моддаи 16 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ» ва қисми 1 моддаи 22 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» муҳолиф буда, нофаҳмиҳои зиёдро ба вучуд оварда истодааст.

Инчунин, муайян карда шуд, ки судҳо дар бисёр маврид ҳангоми баррасии парвандаҳои ҷиноятӣ оид ба ҷиноятҳои қасдона ҷазои иловагӣ болозикрро татбиқ накарда, бо ишораи бидуни маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян татбиқ менамоянд, ки ин ҳолат ба шахсони қаблан ҷиноят содирнамуда барои содир намудани ҷинояти коррупсионӣ шароит фароҳам меорад.

Ҳамчунин, меъёри «махрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ё бидуни он» интиҳобан ихтиёрдорӣ намудани ваколатҳоро аз ҷониби шахсони мансабдор муқаррар намуда, зимни татбиқи он эҳтимолияти ба вучуд овардани омилҳои коррупсионӣ мегардад. Яъне интиҳоби меъёри пешбинишаванда тибқи қисми 2 моддаи 5 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи экспертизаи зиддикоррупсионии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» омили бавучудовардаи коррупсия ба ҳисоб меравад.

Дар як вақт, дар банди 48 моддаи 3-и лоиҳаи Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз тарафаи гурӯҳи кории байниидоравӣ таҳияшуда) рӯйхати ҷиноятҳои коррупсионӣ қайд гардида, инчунин дар боби 31 ин лоиҳа ҳамчун «Ҷиноятҳои коррупсионӣ ва дигар ҷиноятҳо ба муқобили манфиатҳои хизмати давлатӣ ва идоракунии давлатӣ» номгузорӣ карда шудааст. Ҳамин тариқ, дар сурати қабул гардидани Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нав масъалаи ба фасл ё боби алоҳида ҷудо карда шудани ҷиноятҳои коррупсионӣ ва иқтисодии хусусияти коррупсионидошта ҳалли худро меёбад.

Маврид ба зикр аст, ки бо ворид гардидани тағйиру илова ба моддаи 245 Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон (Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 7 августи соли 2020, № 1715 «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон») ҷавобгарӣ дар санксияи моддаи 245 пешбинигардида вазнин гардонида шуд, ки дар мавриди хусусияти коррупсионӣ доштан он ба категорияҳои ҷиноятҳои вазнин ва махсусан вазнин мансуб мебошад.

Бо назардошти тағйиру иловаҳои воридшуда тибқи моддаи 347 КҶ Ҷумҳурии Тоҷикистон шахсоне, ки бораи ҷинояти вазнин ё махсусан вазнини тайёршуда истода ё содиршуда, хабар намедиханд тибқи моддаи мазкур ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд. Яъне, рӯйпӯш намудани ҳолатҳои тасарруфи маблағҳои бучети давлатӣ, андоз, пардохтҳои гумрукӣ ва дигари ҳатмӣ, кам ё

зиёд нишон додани онҳо ҳамчун ҷинояти вазнин ва махсусан вазнин ҳисобида шуда, минбаъд шахсоне, ки ба чунин кирдор даст мезананд, тибқи тартиби муқарраргардида ба ҷавобгарӣ кашида мешавад.

Агентӣ дар асоси моддаи 9 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо мақсади ба талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқии амалкунанда, ба хусус ба талаботҳои моддаи 16 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ», моддаи 22 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия», муқаррароти Конвенсияи Созмони Миллалӣ Муттаҳид зидди коррупсия, тавсияҳои Нақшаи Истамбулии амалҳои Шабакаи зиддикоррупсионии Созмони Ҳамкории Иқтисодӣ ва Рушд барои давлатҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ (иқдоми минтақавии СҲИР), ҳамзамон бо мақсади таъмини иҷрои талаботи банди 27 Нақшаи чорабиниҳои дохилиидоравии амалисозии Барномаи идоравии (соҳавии) зиддикоррупсионии Агентӣ дар соли 2025, банди 58 Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, барои марҳилаи якум (солҳои 2021-2025) лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйирот ба Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро таҳия намуд.

Зарурати ворид намудани тағйироти пешниҳодгардида ба Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ин мутобиқ намудани меъёрҳои қонунгузории ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба муқаррароти Конвенсияи Созмони Миллалӣ Муттаҳид зидди коррупсия ва тавсияҳои Нақшаи амалиёти Истамбулии Шабакаи зиддикоррупсионии кишварҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ (иқдоми минтақавии СҲИР), таъмини иҷрои банди 58 Нақша инчунин мутобиқ намудани қонунгузории ҷиноятӣ ба талаботҳои моддаи 16 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи хизмати давлатӣ» ва моддаи 22 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» мебошад.

Бояд қайд кард, ки меъёри «маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ё бидуни он» интиҳобан ихтиёрдорӣ намудани ваколатҳоро аз ҷониби шахсони мансабдор муқаррар намуда, зимни татбиқи он эҳтимолияти ба вучуд овардани омилҳои коррупсионӣ гардад.

Ҳамзамон, лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо мақсади татбиқи Нақшаи чорабиниҳо оид ба таъмини иҷрои тавсияҳои Созмони ҳамкории иқтисодӣ ва рушд (СҲИР) барои Тоҷикистон дар доираи Нақшаи Истамбулии шабакаи мубориза бо коррупсия барои кишварҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ таҳия гардидааст.

Аз ҷумла, дар банди 2 тавсияи 16 Нақшаи амалиёти Истамбулии Шабакаи зиддикоррупсионии кишварҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ (иқдоми минтақавии СҲИР) аз 14 сентябри соли 2017 пешбинӣ гардидааст, ки «ҷиноятҳои коррупсионӣ бояд аз номгӯи ҷиноятҳое, ки бо онҳо суд метавонад ҷазои ба маҳрум сохтан аз озодӣ алоқаманднабударо таъин намояд, хориҷ карда шаванд». Аз муҳтавои ин тавсия бармеояд, ки бояд бо ҷиноятҳои коррупсионӣ ба сифати

чазои асосӣ ба ғайр аз маҳрум сохтан аз озодӣ, дигар намуди чазо татбиқ карда нашавад.

Аз ин рӯ, бо ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба ҷиноятҳои коррупсионӣ ин талабот пурра ба иҷро расонида мешавад.

Бо мақсади ба талаботи тавсияҳои Нақшаи амалиёти Истамбулии Шабакани зиддикоррупсионии кишварҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ (иқдоми минтақавии СҲИР) мутобиқ гардонидани қонунгузори ҷиноятӣ дар мавриди аз байн бурдани чазои алтернативӣ ва бо ин васила кам намудани сатҳи содиршавии ин ҷиноятҳо боиси таҳия намудани лоиҳаи қонуни зикршуда гардид.

Дар ин раванд, лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба якчанд моддаҳои Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия карда шуда, барои мувофиқасозӣ унвонии вазорату идораҳо ирсол карда шуд.

Зимни мувофиқасозӣ, Суди Олӣ ва Кумитаи давлатии амнияти миллии пешниҳод намуданд, ки чиҳати ворид намудани ин тағйиру иловаҳо гурӯҳи қорӣ байниидоравӣ таъсис дода, дар он масъалаи мазкур мавриди баррасию муҳокима қарор дода шавад.

Прокуратураи генералӣ лоиҳаи пешниҳодшударо қобили дастгирӣ нашуморида, дигар вазорату идораҳо бо назардошти таклифу пешниҳодҳои худ онро ҷонибдорӣ намуданд.

Бо назардошти таклифҳои манзургардида дар асоси фармоиши Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон гурӯҳи қорӣ байниидоравӣ таъсис дода шуда, вобаста ба омӯзиш ва таҳлили лоиҳаи мазкур санаи 29 майи соли 2025 бо иштироки аъзоён аз вазорату идораҳо ва кормандони Агентӣ ҷаласаи гурӯҳи қорӣ баргузор гардид.

Дар натиҷа, тамоми таклифу пешниҳодҳои аъзоёни гурӯҳи қорӣ, аз ҷумла нарасидани кадрҳои соҳибтаҳассус дар самтҳои мухталиф ба инобат гирифта шуда, лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйирот ба Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз нав таҳия гардида, танҳо ворид намудани тағйироти аз санксияи 6 моддаҳои (247 қ.2-4, 289 қ.4,5, 323, 323¹ қ.1,2, 345 қ.3 ва 391 қ.1) ҷиноятҳои коррупсионии дар қисми махсуси Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда хориҷ намудани калимаҳои «ё бидуни он» муқаррар карда шуд.

Баъди таҳия намудани лоиҳаи Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон боз лоиҳаи мазкурро ҷонибдорӣ накарда, зимни муҳокима чиҳати аз он ихтисор кардани моддаҳои 323 ва 391 Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистонро таклиф намуд.

Таклифҳои Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба инобат гирифта шуда, танҳо дар санксияи 4 модда (моддаҳои 247 қ.3-4, 289 қ.4,5, 323¹ қ.1,2 ва 345 қ.3) хориҷ намудани чазои иловагӣ «бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ё бидуни он» пешбинӣ гардид.

Лоиҳаи Қонуни мазкур аз ҷониби вазоратҳои адлия, молия, рушди иқтисод ва савдо, қорҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Суди Олии Ҷумҳурии

Тоҷикистон, Прокуратураи генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, агентҳои хизмати давлатӣ ва назорати маводи нашъаовари назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маркази миллии 2 қонунгузори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷонибдорӣ гардида, тибқи тартиби муқарраршуда барои баррасии минбаъда унвонии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон манзур карда шуд.

Вобаста ба такмил додани қонунгузори маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд қайд кард, ки фаъолият дар ин самт низ тибқи ҳадафҳои дар Стратегия пешбинигардида марҳила ба марҳила амалӣ гардид.

Агентӣ нуктаи назари худро оид ба масъалаи дар Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба фасл ё боби алоҳида ҷудо намудани ҷиноятҳои коррупсионӣ, иқтисодии хусусияти коррупсионидошта (аз ҷумла ҳама гуна шакли тасарруфи молу мулкӣ ғайр) ва ба андоз алоқаманд, ба ғуруҳи қорӣ оид ба таҳияи Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нав пешниҳод намудааст.

Бо ба инобат гирифтани тақлифҳои Агентӣ дар назар аст, ки ҷиноятҳои болозикр дар Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нав таҳиямешуда ба фасл ё боби алоҳида ҷудо карда шаванд. Маврид ба зикр аст, ки бо ворид гардидани тағйиру илова ба моддаи 245 Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон (Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 7 августи соли 2020, № 1715 «Дар бораи ворид намудани тағйиру иловаҳо ба ҚЧ Ҷумҳурии Тоҷикистон») ҷавобгарӣ дар санксияи моддаи 245 пешбинигардида вазнин гардонида шуд, ки дар мавриди хусусияти коррупсионӣ доштан он ба категорияҳои ҷиноятҳои вазнин ва махсусан вазнин мансуб мебошад.

Бо назардошти тағйиру иловаҳои воридшуда тибқи моддаи 347 ҚЧ Ҷумҳурии Тоҷикистон шахсоне, ки бораи ҷинояти вазнин ё махсусан вазнини тайёршудаистода ё содиршуда, хабар намедиханд тибқи моддаи мазкур ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд. Яъне, рӯйпӯш намудани ҳолатҳои тасарруфи маблағҳои буҷети давлатӣ, андоз, пардохтҳои гумрукӣ ва дигари ҳатмӣ, кам ё зиёд нишон додани онҳо ҳамчун ҷинояти вазнин ва махсусан вазнин ҳисобида шуда, минбаъд шахсоне, ки ба чунин кирдор даст мезананд, тибқи тартиби муқарраргардида ба ҷавобгарӣ кашида мешавад.

Бандҳои 58-61 Нақша барои мутобиқати қонунгузорӣ бо талаботҳои байналмилалӣ, ки ба кам кардани омилҳои коррупсионӣ равона гардидааст, мусоидат намуда, ҳифзи ҳуқуқҳои давлатӣ ва пешгирии коррупсияро дар ин самт таҳким бахшид.

Новобаста аз ин, то ин ҷониб ихтилофи меъёрӣ дар қонунгузорӣ дар самти муқовимат ба коррупсия бо дигар соҳаҳо, аз ҷумла қонунгузори ҷиноятӣ ва соҳаи адлия ҳанӯз ҷой дорад, ки ҳанӯз ҳал нагардидаанд.

Бинобар ин, зарур аст, ки бо таъсис додани гурӯҳҳои қорӣ байниидоравӣ мураттабсозии қонунгузори ҷиноятӣ, маъмурӣ ва дигар қонунгузори соҳавӣ ихтилофоти меъёрӣ дар самти муқовимат ба коррупсия аз байн бурда шаванд, то меъёрҳои ҳуқуқӣ дар доираи як низоми мукамал дар амал татбиқ гарданд.

Дар робита ба банди 62 Нақша чиҳати таҳия ва қабули санадҳои ҳуқуқии соҳавӣ, бахусус ҷиноятҳо марбут ба қонунигардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, бо фармоиши дахлдори директори Агенсии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон як қатор дастурамалҳои илмӣ-амалӣ оид ба тарзу усулҳои ошкор ва тафтиши пешакии ҷиноятҳои коррупсионӣ таҳия, тасдиқ ва мавриди амал қарор дода шуданд, аз ҷумла:

- Дастурамали илмӣ-амалӣ оид ба тарзу усули ошкор ва тафтиши пешакии ҷиноятҳои марбут ба гирифтани додани пора ва ришвадихии тичоратӣ (№04 аз 19.06.2020);

- Дастурамали илмӣ-амалӣ оид ба тарзу усули ошкор ва тафтиши парвандаҳои ҷиноятӣ марбут ба азониҳудкунӣ ё исрофкорӣ (№04 аз 19.06.2020);

- Дастурамали илмӣ-амалӣ оид ба тарзу усулҳои бо роҳи оперативӣ ошкор ва тафтиши пешакии ҷиноятҳои марбут ба гирифтани додани кредит (31.03.2022, №02);

- Дастурамали илмӣ-амалӣ оид ба тарзу усули ошкор ва тафтиши парвандаҳои ҷиноятӣ марбут ба қаллобӣ бо истифодаи мақоми хизматӣ (моддаи 247 қисми 2 банди «г» КҶ Ҷумҳурии Тоҷикистон) (3.05.2022, №7);

- Дастурамали илмӣ-амалӣ оид ба тарзу усули ошкори ҷиноят марбут ба ташкили (таъсиси, азнавташкилдихии) ғайриқонунии шахси ҳуқуқӣ (моддаи 260 КҶ ҚТ);

- Дастурамали илмӣ-амалӣ оид ба тарзу усули бо роҳи оперативӣ ошкор намудани ҷинояти қочоқ;

- Дастури илмӣ - амалӣ оид ба тарзу усулҳои ошкор ва тафтиши пешакии ҷиноятҳои мансабӣ (моддаҳои 314, 316 ва 391 Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон) (№01 аз 28.03.2022);

- Дастурамали илмӣ-амалӣ оид ба тарзу усули ошкори ҷиноят марбут ба монет шудан ба ғайриқонунии соҳибдорӣ (№37 аз 16.06.2025 с.);

- Дастурамали илмӣ-амалӣ оид ба тарзу усулҳои ошкор намудани ҷиноятҳо марбут ба бадақсдона вайрон кардани қоидаҳои баргузори савдои оммавӣ, тендер ва ё музоядаҳо (№38 аз 16.06.2025 с.);

- Дастурамали илмӣ-амалӣ оид ба тарзу усули ҳабси молу мулки гумонбаршуда, айбдоршаванда ва дигар шахсон зимни пешбурди тафтиши пешакии парвандаи ҷиноятӣ (№39 аз 16.06.2025 с.).

Ҳамчунон, бо мақсади таҳияву такмил додани санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳавӣ дар самти муқовимат ба қонунигардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда ва мутобиқ намудани онҳо ба тавсияҳои Гурӯҳи таҳияи чораҳои молиявӣ (ФАТФ) як қатор санадҳои меъёрии ҳуқуқии таҳия, қабул ва мавриди амал қарор дода шуданд.

Аз ҷумла, бо кӯмаки техникӣ ва дар ҳамкорӣ бо Хазианаи Байналмилалӣ Асҳор лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба қонунигардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузори терроризм ва маблағгузори паҳнкунии силоҳи қатли ом» дар таҳрири нав таҳия гардида, аз 15 марти соли 2023, №1950 қабул карда шуд.

Қонуни мазкур бо назардошти равиши ба хавф нигаронидашуда гузаронидани санчиши дахлдори муштарӣ пешбинӣ гардидааст. Талаботи мазкур барои рушди босуботи хизматрасониҳои молиявӣ равона гардида, он имкон медиҳад, ки ҳангоми дараҷаи баланди хавф чораҳои қатъии санчиши дахлдори муштарӣ андешида шуда, дар ҳолати паст будани хавфҳо сабукиҳо дар амалӣ кардани ин чораҳо муқаррар карда мешаванд.

Инчунин, дар Қонуни мазкур ҷалби миёнаравон ё тарафи дигари сеюм барои гузаронидани санчиши дахлдори муштарӣ иҷозат дода шудааст, ки он барои васеъ гардидани доира ва маҳалли хизматрасонии ташкилотҳои қарзии молиявӣ, беҳтар гардонидани сатҳи хизматрасонии онҳо, коҳиш додани харочотҳои онҳо ва мувофиқан баланд гардидани қобилияти рақобатпазирӣ мусоидат менамояд.

Ғайр аз ин, бо мақсади мусоидат ба ташкилотҳое, ки бо маблағҳои пулӣ ё дигар молу мулк амалиёт анҷом медиҳанд, баҳри иҷрои талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба қонунигардонии (расмиқунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузориҳои терроризм ва маблағгузориҳои паҳнкунии силоҳи қатли ом» вобаста ба пешниҳод намудани маълумот оид ба аҳд ва амалиёти шубҳанок «Роҳнамо дар бораи тартиби ошкор ва ирсол намудани маълумот оид ба аҳд ва амалиёти шубҳанок» таҳия гардида, бо қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 21 феввали соли 2022, №11 тасдиқ шуд.

Инчунин, бо ҳадафи аз байн бурдани зарурати пешниҳоди баъзе аз ҳисоботҳои мансуб ба ҳисоботҳои оморӣ, ки аз ҷониби ташкилотҳои қарзии молиявӣ манзур мегарданд, бо қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 22 феввали соли 2022, №21 ба «Феҳрасти ҳисоботи оморӣ ва дигар ҳисоботҳое, ки ташкилотҳои қарзӣ ва субъектҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ ба Бонки миллии Тоҷикистон пешниҳод менамоянд», тағйирот ворид карда шуд.

Илова бар ин, ҷиҳати мукамал намудан ва таъмини шаффофият дар татбиқи чораҳои таъсиррасонӣ вобаста ба вайрон кардани муҳлати пешниҳоди ҳисоботҳо тавассути Ҳисоботи №101 «Оид ба аҳди/амалиёти шубҳанок ва ҳатман назоратшаванда» бо қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 8 июли соли 2022, №86 ба «Тартиби татбиқи чораҳои ғаврии ислоҳӣ ва таъсиррасонӣ нисбат ба ташкилотҳои қарзии молиявӣ аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон» тағйиру иловаҳо ворид карда шуданд.

Дар ҳамкорӣ ва бо кӯмаки техникии ХБА Дастурамали №257 дар бораи санчиши дахлдори муштарӣ таҳия гардида, бо қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон аз 2 августи соли 2023, №85 тасдиқ ва дар Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8 сентябри соли 2023, №1254 ба қайди давлатӣ гирифта шуд.

Мавриди зикр аст, ки Қонуни соҳавӣ гузаронидани санчиши дахлдори муштарӣ ва ҷалби миёнаравон ё тарафҳои дигари сеюмро барои гузарондани ҷунин санчиш ба таври умумӣ танзим намуда, тартиби гузаронидани санчиши дахлдори шахсияти муштарӣ ва молик-бенефитсиар аз ҷониби субъектҳои ҳисоботдиҳанда, бахусус ташкилотҳои қарзии молиявӣ, инчунин шартҳои ҷалби тарафҳои сеюм барои гузаронидани чораҳои мазкур мушаххасан тибқи Дастурамали №257 ба танзим дароварда мешаванд.

Бо мақсади гузаронидани расмиёти дохилидавлатӣ барои эътибор пайдо намудани Шартномаи давлатҳои иштирокдори Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил дар бораи МКД/МТ/МПСКО, ки 15 октябри соли 2021 ба имзо расид, лоиҳаҳои пешниҳоди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хусуси тасдиқи Шартномаи зикргардида, инчунин лоиҳаи фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи номгуӣ мақомоти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки барои амалӣ намудани Шартнома масъуланд» таҳия гардид. Қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хусуси тасдиқи Шартномаи мазкур аз 2 октябри соли 2023, №1062 ва фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи номгуӣ мақомоти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки барои амалӣ намудани Шартнома масъуланд» аз 13 декабри соли 2023, №656 қабул гардиданд.

Лоиҳаи фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хусуси лоиҳаи Созишнома дар бораи таъсиси Маркази байналмилалӣ баҳодиҳии хавфҳои ҚД/МТ/МПСКО таҳия гардид, ки он аз 4 сентябри соли 2023, №623 қабул карда шуд.

Ҳамзамон, бояд зикр намуд, ки бо қабул гардидани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба қонунгардонӣ (расмикунонӣ)-и даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузори терроризм маблағгузори паҳнкунии силоҳи қатли ом» зарурати ворид намудани тағйироту иловаҳо ба санадҳои меъёрии ҳуқуқии амалкунанда ва/ё қабул намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқии нав ба миён омадааст, ки ҳамкорӣ дар ин самт бо ХБА идома дорад.

Боиси қайд аст, ки дар асоси фармони Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 августи 2020, №5-115 аз ҷониби гурӯҳи кории байниидоравӣ дар ҳайати кормандони Суди олий, мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, Вазорати адлия, Кумитаи андоз ва Департаменти мониторинги молиявии назди Бонки миллии Тоҷикистон «Тартиби гузаронидани тафтишоти молу мулкӣ (молиявии қиёсӣ)» таҳия гардида, бо фармони Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон №5-39 аз 20 апрели соли 2021 тасдиқ карда шуд.

Вазифаи асосии тафтиши молумулкӣ (молиявии қиёсӣ) таъмини амнияти иқтисодӣ бо роҳи пешгирӣ, ошкорсозӣ, кушодан ва тафтиши пешакии ҷиноятҳои бо қонунгардонии (расмикунонии) даромадҳои бо роҳи ҷиноят бадастоварда, маблағгузори терроризм ва маблағгузори паҳнкунии силоҳи қатли ом, инчунин бо ҷиноятҳои асосӣ, аз ҷумла ҷиноятҳои ба коррупсия алоқаманд, ба ҳисоб меравад.

Дар натиҷаи татбиқи бомуваффақияти банди 62 Нақша бо андешидани тадбирҳои болозикр на танҳо механизмҳои муассири ошкор ва тафтиши ҷиноятҳои коррупсионӣ, аз ҷумла порагирӣ, қаллобӣ ва азониҳудкунии маблағҳо фароҳам оварда шуд, балки он заминаи устувор барои пешгирии ҷиноятҳои молиявӣ гардид.

Дар натиҷа, қобилияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ барои ошкорсозии ҷиноятҳои мансабӣ ва коррупсионӣ тақвият ёфта, ҳифзи амнияти иқтисодии кишвар, фарҳанги шаффофият ва масъулияти ҳуқуқӣ дар ҷомеа ташаккул дода шуд.

Барои такмили минбаъдаи ин дастовардҳо дар оянда зарур аст, ки омӯзишҳои мунтазами кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва ташкилотҳои молиявӣ, дар доираи ҳадафҳои банди 62 Нақша густариш ёфта, механизмҳои рақамӣ ва технологияҳои муосир барои ошкорсозии ҷиноятҳои коррупсионӣ васеъ истифода бурда шаванд.

Банди 63 Нақша таъвият додани фаъолияти Шӯрои ҳамоҳангсозии мақомоти муборизабаранда бар зидди коррупсия ва дар ин замина муайян намудани роҳи усулҳои муосир оид ба ошкор ва тафтиши ҳуқуқвайронкуниҳои мураккаби коррупсиониро дарбар мегирад.

Бо мақсади дар амал татбиқ намудани банди мазкур баҳри бартараф намудани ихтилофҳои меъёрӣ, мукамалгардонӣ ва мутобиксозии Низомномаи Шӯрои ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомоти мубориза бар зидди коррупсия аз ҷониби Агентӣ лоиҳаи фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ворид намудани тағйири иловаҳо ба фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 ноябри соли 2015, №587 «Дар бораи Низомномаи ҳамоҳангсозии фаъолияти субъектҳои муқовимат ба коррупсия» таҳия гардида, унвонии Ҳукумати мамлакат пешниҳод карда шуд.

Дар ин замина ҷиҳати ташкил намудани ҳамкории судманд ва дар якҷоягӣ мубориза бурдан бо ҷиноятҳои коррупсионӣ бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 25 ноябри соли 2015, №587 тағйири илова ворид карда шуда, он аз 18 августи соли 2023, №617 мавриди амал қарор гирифт.

Бо ворид намудани тағйири иловаҳо барои иштирок ва омода намудани масъалаҳои дар Шӯро баррасишаванда метавонанд намоёндогони ташкилотҳои ҷамъиятӣ, байналмилалӣ, воситаҳои ахбори омма, кормандони илмию омӯзгорӣ, инчунин намоёндогони мақомоти давлатии дигар ҷалб карда шаванд.

Маврид ба зикр аст, ки пас аз ворид намудани тағйири иловаҳо Шӯрои ҳамоҳангсозии мақомоти муборизабаранда бар зидди коррупсия ба Шӯрои ҳамоҳангсозии субъектҳои муқовимат ба коррупсия таъдбири ном намуда, он ба талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» мутобик гардонида шуд.

Директори Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия, роҳбарони аввали мақомоти прокуратура, қорҳои дохилӣ, муҳофизат, амнияти миллӣ, назорати маводи нашъаовар, гвардияи миллӣ ва Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳаёти Шӯро шомил буда, бо ҳамоҳанг сохтани фаъолият ҷиҳати пешбурди қори таҳлилӣ, пешгирӣ, сари вақт ошкор намудану тафтиш қардани ҷиноятҳои коррупсионӣ, иқтисодии хусусияти ба коррупсия алоқаманд, бартараф намудани сабабу шароитҳои ба онҳо мусоидаткунанда дар асоси нақшаҳои ҳамасола қораҳои муназзамро ба роҳ мемонанд.

Хулоса қардан мумкин аст, ки дар доираи банди 63 Нақша, фаъолияти Шӯрои ҳамоҳангсозии субъектҳои муқовимат ба коррупсия таъвият бахшида шуда, роҳи усулҳои муосири ошқору тафтиши ҳуқуқвайронкуниҳои мураккаби коррупсионӣ муайян ва дар амал татбиқ карда шуд.

Аз ҷумла, таҳияи лоиҳаи фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба тағйири иловаҳо ба Низомномаи Шӯро, ки бо фармони №617 аз соли 2023 тасдиқ

шудааст, имкон медиҳад, ки намояндагони ташкилотҳои ҷамъиятӣ, байналмилалӣ ва расонаҳо низ ҷалб карда шаванд. Ин тағйирот ба ҳамоҳангсозии фаъолияти субъектони муқовимат ба коррупсия ва ҷомеаи шаҳрвандӣ мусоидат намуда, ба пешгирӣ ва ошкору тафтиши ҷиноятҳои коррупсионӣ таъсири мусбӣ мерасонад.

Дар маҷмӯъ, иҷрои банди 63 Нақша ҳамчун қадами устувор дар ҳамоҳангсозии муқовимат бо коррупсия арзёбӣ гардида, ҷиҳати тақвияти фаъолият дар ин самт ба мақсд мувофиқ аст, ки ҳамкорӣ бо мақомоти ҳифзи ҳуқуқи давлатҳои хориҷа ва созмону ташкилотҳои байналмилалӣ боз ҳам густариш дода шаванд. Зеро тавре таҷрибаи ҳамокриҳои байналмилалӣ дар доираи шӯроҳои алоҳида нишон медиҳад, ки чунин раванд метавонад ба коҳиши ҷиноятҳои коррупсионӣ ва баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомотҳои марбута дар ин самт мусоидат намояд.

Бандҳои 64 ва 65 Нақша тақвият бахшидани фаъолият дар самти экспертизаи давлатии зиддикоррупсионӣ ва ҷамъиятии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва лоиҳаҳои онҳо, аз ҷумла ҳатмӣ гардонидани иҷрои талаботи ҳулосаҳои экспертизаи зиддикоррупсионӣ ва гузаронидани мониторинги татбиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқиро муқаррар менамоянд.

Мусаллам аст, ки сифатнокии санади меъёрии ҳуқуқӣ ҳамчун заминаи самаранокии танзими ҳуқуқӣ маҳсуб ёфта, ҳалли ин масъалаи мубрам танҳо тавассути гузаронидани экспертизаи зиддикоррупсионӣ, ки як воситаи муҳими пешгирии коррупсия дар сатҳи қонунгузорӣ мебошад, инконпазир аст.

Агентӣ ба ҳайси баамалбарорандаи ин самти сиёсати давлат фаъолияти худро ҷиҳати таъмини иҷрои дастуру супоришҳои Президенти мамлакат, қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, шӯроҳои амният ва миллии муқовимат ба коррупсия ва тавсияҳои муҳокимаи парламентӣ давоми солҳои 2021-2025 тадриҷан ва дар сатҳи зарурӣ ҷоннок намуд.

Дар давраи таҳлилӣ ба Агентӣ дар маҷмӯъ 6436 лоиҳаи санади меъёрии ҳуқуқӣ, аз ҷумла 362 лоиҳа вобаста ба гирифтани ҷудо намудани қитъаи замин, 4437 лоиҳа оид ба қабул намудани ғайриқардани тағйиру иловаҳо ба қонунгузорӣ ва санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, 1637 лоиҳа барои мувофиқа ва 229 лоиҳа вобаста ба дигар масъалаҳо ворид гардидааст.

Аз ҷониби Агентӣ дар ин давра бо гузаронидани экспертизаи давлатии зиддикоррупсионӣ дар 1343 лоиҳа омилҳои бавучудоварандаи коррупсия ошкор карда шуд, ки аз ин ҳисоб оид ба 139 лоиҳа оид ба замин мебошад, ки дар маҷмӯъ лоиҳаҳои мазкур вобаста ба мавзӯи танзими 11274,84 га замин дастгирии худро наёфтанд.

Маврид ба зикр аст, ки Агентӣ бо мақсади сари вақт ва беҳтар намудани сифати экспертизаи зиддикоррупсионӣ бо воҳидҳои дахлдори вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, худидоракунии шаҳрак ва деҳот ҳамкорӣҳои мутақобиларо ба роҳ монда, зимни баррасии лоиҳаҳо дар ин самт чораҳои муассирро меандешад.

Мониторинги татбиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки аз ҷониби Агентӣ дар солҳои қаблӣ гузаронида шудааст, дар сомонии расмӣ мақомот - anticorruption.tj нашр ва мавриди таваҷҷуҳи ҷомеа қарор дода шудааст. Соли 2025 бошад, аз

ҷониби Агентӣ дар 8 вазорату идораҳо Вазорати кишоварзӣ, Кумитаи бехатарии озуқаворӣ, Кумитаи рушди сайёҳӣ, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияҳои Кӯшониён, Ҷаббор Расулов, Ванҷ, Рашт ва Кӯлоб мониторинги санадҳои меъёри ҳуқуқии хусусияти умумихатмидошта гузаронида шуда, дар раванди он 365 омили бавучудоварандаи коррупсия ошкор гардидааст.

Зимнан чиҳати бартараф намудани камбудииҳои ҷойдошта бо натиҷаи мониторинг унвонии вазорату идораҳои тахти мониторинг қарордодашуда давоми панҷ соли таҳлилӣ 1687 омилҳои бавучудорандаи коррупсия ошкор гардида, доир ба онҳо санадҳои эътиноии дахлдор ирсол карда шудааст.

Қайд бояд кард, ки новобаста аз тадбирҳои андешидашуда то ҳол зимни таҳияи лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ субъектони ҳуқуқэҷодкунанда ба ҳолатҳои риоя накардани талаботи қонунгузорӣ, кӯшиши ба худ гирифтани ваколату салоҳияти дигар сохтору идораҳои давлатӣ, номукаммалу бидуни асосноккунии зарурати қабули санад таҳия намудани лоиҳаҳо ва бартараф накардани ихтилофоти меъёрий, роҳ медиҳанд.

Таҳлил собит сохт, ки яке аз сабабҳои асосии роҳ додан ба чунин камбудииҳо аз ҷониби шахсони масъули вазорату идораҳо дар доираи гурӯҳи корӣ нагузаронидани арзёбии дохилиидоравии зиддикоррупсионӣ ба ҳисоб меравад.

Дар баробари ин, то ҳол дар тавзеҳнома ё маълумотномаи асосноккунӣ аксари субъектон ба таври қолабӣ қайд менамоянд, ки лоиҳа мавриди арзёбии дохилиидоравии зиддикоррупсионӣ қарор дода шуда, омилҳои бавучудоварандаи коррупсия ошкор нагардид. Бинобар ин, зарур аст, ки масъулини ниҳодҳои дахлдор зимни таҳияи лоиҳаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ камбудииҳои дарҷгардидарро ба инобат гирифта, чиҳати бартараф намудани омилҳои коррупсионӣ ва аз байн бурдани ихтилофоти меъёрий бо назардошти манфиатҳои миллӣ чораҳои судмандро амалӣ намоянд.

Ёдовар бояд шуд, ки бо мақсади дар амал татбиқ намудани сиёсати давлатии зиддикоррупсионии Ҳукумати мамлакат ва иҷрои қарорҳои Шӯрои милли муқовимат ба коррупсия Комиссия оид ба пешгирии коррупсия дар назди мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳру ноҳияҳо таъсис дода шудааст, ки яке аз вазифаҳои он экспертизаи зиддикоррупсионии санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, мавриди муҳокима қарор додани санадҳои меъёрии ҳуқуқии аҳамияти умумихатмидошта ва лоиҳаҳои онҳо маҳсуб ёфта, дар ин замина бояд ҳулосаи дахлдори ҳудро пешниҳод намоянд.

Таҳлили фаъолияти комиссияҳои ҷамъиятӣ дар солҳои қаблӣ собит сохт, ки дар аксар маврид аъзоёни комиссия на танҳо аз салоҳияти болозикр, балки аз таъсиси чунин комиссия умуман маълумот надоранд.

Бинобар ин, тавре дар боло ишора рафт дар иртиботи супориши протоколи муовини Сарвазирӣ мамлакат аз 17 октябри соли 2024, №31/4-32 аз ҷониби Агентӣ «Нақшаи кории намунавии комиссияҳои ҷамъиятӣ оид ба пешгирии коррупсия дар назди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят (шаҳр, ноҳия)» таҳия гардида, чиҳати фароҳам овардани фаъолияти дуруст, таъмини самаранокӣ ва бартараф намудани камбудииҳои ҷойдошта ба мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоят ва шаҳру ноҳияҳо ирсол карда шуд.

Натиҷаи фаъолияти мақомоти давлатӣ, ки дар давраи таҳлилӣ дар доираи бандҳои 64 ва 65 Нақша анҷом дода шудаанд, собит сохт, ки экспертизаи давлатӣ ва ҷамъиятии зиддикоррупсионӣ, инчунин гузаронидани мониторинги татбиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ба пешгирии сабабу шароитҳои ба коррупсия мусоидаткунанда дар сатҳи қонунгузорӣ мусоидат намудаанд.

Аммо, ҳанӯз ҳам мушкилоти муайян аз қабилӣ риоя накардани талаботи қонунгузорӣ аз ҷониби субъектҳои ҳуқуқэҷодкунанда, номукаммалӣ лоиҳаҳо, ихтилофоти меъёрӣ, кӯшиши ба худ гирифтани ваколати дигар мақомоти ва камбудии арзёбии дохилийдоравии зиддикоррупсионӣ. Ҳамчунин, фаъолияти комиссияҳои ҷамъиятӣ дар сатҳҳои маҳаллӣ нокифоя буда, аксар аъзоҳо аз вазифаҳои худ огоҳ нестанд. Зарур аст, ки «Нақшаи кории намунавӣ»-ро пурра татбиқ намуда, ҳамкориҳо бо воҳидҳои маҳаллӣ афзун гардад.

Дар маҷмӯъ, иҷрои бандҳои 64 ва 65-ро ҳамчун омилҳои муҳими пешгирии коррупсия арзёбӣ намуда, тавсия медиҳем, ки мониторинги татбиқро васеъ намуда, омӯзишҳои доимӣ барои субъектҳои ҳуқуқэҷодкунанда ташкил карда шаванд. Ин чораҳо метавонанд ба мукамалгардонии қонунгузорӣ ва коҳиши омилҳои коррупсионӣ мусоидат намоянд.

Банди 66 Нақша мунтазам гузаронидани таҳлили фаъолият (хавфҳои коррупсионӣ) ва татбиқи амалии нақшаҳои мукамал тибқи Методологияи тартиб ва методикаи гузаронидани таҳлили фаъолият (хавфҳои коррупсионӣ)-ро пешбинӣ намудааст.

Бо мақсади муайян намудани сарчашма ва сабабҳои пайдоиши қонуншиканиҳои коррупсионӣ, ошкор, бартараф ва ё коҳиш додани хавфу омилҳои ба коррупсия мусоидаткунанда дар мақомотҳои марказӣ ва маҳаллӣ, ташкилоту муассисаҳо, субъектҳои хоҷагидори давлатӣ, инчунин ташкилотҳои ғайритиҷоратӣ ва байналмилалӣ, ки дар ҳудуди кишвар фаъолият мекунанд, дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 октябри соли 2016, №465 Методологияи тартиб ва методикаи гузаронидани таҳлили фаъолият (хавфҳои коррупсионӣ) (минбаъд - Методология) қабул карда шудааст.

Агентӣ мутобиқи талаботи банди 3 қарори болозикр ҳолати дар амал татбиқ намудани Методологияро ҳамасола аз ҷониби вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар мавриди таҳлилу ҷамъбаст қарор дода, натиҷаи онро дар сомонии расмӣ мақомот интишор менамояд.

Дар соли 2025 Агентӣ таҳлили фаъолият (хавфҳои коррупсионӣ)-ро дар Агентии инноватсия ва технологияҳои рақамӣ, Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, Академияҳои миллии илмҳо ва илмҳои кишоварзии Тоҷикистон, Иттифокҳои адвокатҳо ва Тоҷикматлубот, Корхонаи воҳиди давлатии «Тоҷиксуғурта», Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Муассисаи давлатии «Китобхонаи миллий», Федератсияи иттифокҳои касаба, мақомотҳои иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Шаҳритуси вилояти Хатлон ва ноҳияи Ашти вилояти Суғдро ба анҷом расонид.

Бо натиҷаи гузаронидани таҳлили фаъолият (хавфҳои коррупсионӣ) аз ҷониби гурӯҳҳои баҳодиҳии ташкилотҳои интиҳобгардида, аз ҷумла дар санадҳои ҳуқуқии амалкунандаи дохилӣ ва меъёрии ҳуқуқии хусусияти

умумидоштаи Агентии инноватсия ва технологияҳои рақамӣ - 12 хавфи коррупсионӣ, Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ - 12, Академияи миллии илмҳо - 7, Академияи илмҳои кишоварзӣ - 10, Иттифоқи адвокатҳо - 10, Иттифоқи Тоҷикматлубот - 14, Корхонаи воҳиди давлатии «Тоҷиксуғурта» - 7, Комиссияи олии аттестатсионӣ - 12, Муассисаи давлатии «Китобхонаи милли» - 10, Федератсияи иттифокҳои касабаи мустақил – 18, Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Ашт - 12, Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Шаҳритус – 6 ва дар маҷмӯъ 130 адад хавфҳои коррупсионӣ ошкор карда шуданд.

Дар баробари ин, бо мақсади амалисозии талаботи банди 44 боби 6 Методология дар Вазорати кишоварзӣ, кумитаҳои сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, андоз, бехатарии озуқаворӣ ва телевизион ва радио, Агентии бехдошти замин ва обёрӣ, мақомотҳои иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Ҳисор ва ноҳияи Варзоб, донишгоҳҳои омӯзгорӣ, молия ва иқтисоди Тоҷикистон азнавтаҳлилкунӣ ва азнавбаҳодиҳии фаъолият (хавфҳои коррупсионӣ) гузаронида шуд.

Зимни азнавтаҳлилкунӣ ва азнавбаҳодиҳӣ собит гардид, ки дар кумитаҳои давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, бехатарии озуқаворӣ, телевизион ва радио, Агентии бехдошти замин ва обёрӣ, мақомотҳои иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Ҳисор ва ноҳияи Варзоб, донишгоҳҳои давлатии молия ва иқтисод ва омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни фаъолият бехбудиро тақозои менамояд.

Маврид ба зикр аст, ки бо мақсади иҷрои саривақтӣ ва босифати талаботи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 11 феввали соли 2025, №5028 (31-3) унвонии вазорату идораҳо ва ташкилоту муассисаҳои дахлдор супориши Роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 23 сентябри соли 2023, №11-2875 ирсол гардида, аз масъулин тақозо карда шудааст, ки вобаста ба татбиқи қарори мазкур тадбирҳои зарурӣ андешида, ҳамасола бо ҷамъбасти сол унвонии Агентӣ ахборот манзур намоянд.

Мутаассифона таҳлили вазъи иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 октябри соли 2016, №465 собит намуд, ки бархе аз масъулини иҷро бо гузашти зиёда аз 9 сол аз қабули қарори болозикр то ҳол мазмун ва муҳтавои Методологияро дуруст дарк накарда, доир ба татбиқи воқеъ ва самараноки он кӯшиш ҳам ба харҷ надоданд.

Аз ҷумла, бо мақсади вонамуд сохтани риояи талаботи банди 2 қарори болозикр 51 вазорату идораҳо ва ташкилоту муассисаҳо дар доираи банди 66 нақша чорабиниҳои амалисозии Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 маълумотҳои нопурра ва рӯякӣ пешниҳод карда, 95 вазорату идораҳо ва ташкилоту муассисаҳо тамоман ахбороти лозимаро манзур накардаанд.

Ҳолатҳои мушаххас пешбинӣ нагардидани ваколату уҳдадорихо, муайян набудани муҳлати мушаххаси баррасии маводу ҳуҷҷатҳо ва муроҷиати шаҳрвандон, таваҷҷуҳи нокифоя ба ҷанбаҳои осебпазири мансабҳо, дастрас набудани иттилоот бо натиҷаи фаъолияти мақомоти давлатӣ, таваҷҷуҳи нокифоя ба манфиатҳои умумӣ, пинҳон намудани камбудиву норасоихо, мавҷуд набудани

заминаҳои ҳукуқӣ оиди аз ҷониби корманди поёӣ пешниҳоди дархосту шикоят ба роҳбарияти болоӣ нисбат ба амалҳои роҳбари бевоситаи худ, назорати нокифояи зердастон ва омилҳои дигаре, ки метавонанд ба коррупсия мусоидат намоянд, аз зумраи хавфҳои коррупсионие буданд, ки зимни таҳлили фаъолият ошкор гардиданд.

Дар бисёр мавридҳо ташкилотҳое, ки барои гузаронидани таҳлили фаъолият (хавфҳои коррупсионӣ) аз ҷониби Агентӣ интихоб карда мешаванд, дар дохили худ танҳо гурӯҳ оид ба баҳодиҳиро бо шомил намудани намояндаи Агентӣ таъсис дода, бо ҳамин роҳбарияти ин ниҳодҳо атрофи натиҷагирии фаъолияти гурӯҳи соҳавӣ чораҷӯӣ намеkunанд.

Илова бар ин, масъулини баъзе аз вазорату идораҳо ва корхонаву муассисаҳо ҷиҳати бартараф намудани камбудии муайяншуда ташаббус нишон надода, дархостҳои пайвастаи Агентӣ, оид ба ошкор ва бартараф намудани хавфҳои коррупсионии аз ҷониби гурӯҳҳо оид ба баҳодиҳии дохилидоравӣ ошкоркардашуда, маддӣ назар карда мешаванд. Фаъолияти гурӯҳҳои мазкур бошад, танҳо бо тартиб додани ҳисоботи номукамал ва нақшаҳои бармаҳалу қолабӣ маҳдуд карда мешавад.

Бо назардошти мубрам будани масъалаи баррасишаванда роҳбарони аввали ташкилотҳоро зарур аст, ки дар се сол на камтар аз як маротиба ба таври ҳатмӣ гузаронидани азнавтаҳлилкунӣ ва азнавбаҳодиҳии хавфҳои коррупсиониро дар ниҳоди худ таъмин намуда, камбудии ҷойдоштаро пурра бартараф намоянд.

Хулоса кардан мумкин аст, ки дар доираи банди 66 Нақша натиҷаи таҳлили ҳафҳо, ки зиёда аз 130 ҳолат ошкор ва муайян карда шуд, шаҳодати самаранокии Методологияи тартиб ва методикаи гузаронидани таҳлили фаъолият (хавфҳои коррупсионӣ) мебошад. Ин чорабиниҳо барои пешгирӣ ва бартарафсозии омилҳои коррупсионӣ таъсиргуздор буда, ҳамзамон ҷиҳати баланд бардоштани шаффофият ва масъулияти ниҳодҳои давлатӣ мусоидат намуданд.

Бо вучуди ин, таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки ҳанӯз ҳам мушкilotи ҷиддӣ, аз қабili пурра риоя нашудани талаботи Методология аз ҷониби баъзе вазорату идораҳо, пешниҳоди маълумотҳои нопурра ва набудани чораҳои воқеӣ барои бартарафсозии хавфҳои ошкоршуда ҷой доранд. Илова бар ин, масъулини баъзе ниҳодҳо ба азнавтаҳлилкунӣ ва азнавбаҳодиҳии фаъолият таваҷҷӯҳи кофӣ зоҳир накарда, фаъолияти гурӯҳҳои баҳодиҳӣ ба тартиб додани ҳисоботҳои қолабӣ маҳдуд мешавад.

Барои бартараф кардани ин мушкilot зарур аст, ки роҳбарони ниҳодҳо дар ҳар се сол на камтар аз як маротиба азнавтаҳлилкунӣ ва азнавбаҳодиҳии хавфҳои коррупсиониро ҳатмӣ таъмин намоянд ва камбудии ошкоршударо пурра бартараф созанд.

Таъмини иҷрои тавсияҳои нави Созмони Ҳамкории Иқтисодӣ ва Рушд (СҲИР) барои Тоҷикистон дар доираи Нақшаи Истамбулии амалҳои Шабакаи мубориза бо коррупсия барои кишварҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ аз моҳияти банди 67 Нақша бар омада, Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таъмини иҷрои он муваззаф гардидааст.

Чихати таъмини иҷрои банди мазкур аз ҷониби Агентӣ бо назардошти мониторинги даври 5-уми Нақшаи Истамбулии амалҳои Шабакани зиддикоррупсионии СҲИР барои давлатҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ лоиҳаи Нақшаи миллии амалҳо оид ба иҷрои тавсияҳои Шабакани зиддикоррупсионии Созмони Ҳамкории Иқтисодӣ ва Рушд дар доираи Нақшаи Истамбулии амалҳои мубориза бо коррупсия барои давлатҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ барои солҳои 2025-2026 таҳия гардида, он аз ҷониби Сарвазири Ҷумҳурии Тоҷикистон - раиси Шӯрои миллии муқовимат ба коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон 11 марти соли 2025 тасдиқ карда шуд.

Нақшаи болозикр бо мақсади таъмини иҷрои санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалӣ таҳия карда шуда, барои амалӣ намудани бандҳои дахлдор унвонии вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо ва дигар ниҳодҳои давлатӣ супориши Сарвазири Ҷумҳурии Тоҷикистон ба тасвиб расид.

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи Нақшаи Истамбулии амалҳои (НИА) Шабакани зиддикоррупсионии СҲИР барои давлатҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ оғоз аз соли 2004 то инҷониб ҳисоботҳои даврӣ ва фосилавии худро вобаста ба иҷрои тавсияҳои пешниҳодгардида ба Созмони мазкур ирсол менамояд.

Бо ин мақсад 15 апрели соли 2024 аъзоёни гурӯҳи мониторингии Шабакани зиддикоррупсионии СҲИР ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ташриф оварда, даври 5-уми мониторингии тавсияҳои Шабакаро дар доираи Нақшаи Истамбулии амалҳои мубориза бо коррупсия барои давлатҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ гузарониданд.

Мониторинг чараёни иҷрои тавсияҳоро вобаста ба 9 самт, аз ҷумла сиёсати зиддикоррупсионӣ, бархӯрди манфиатҳо ва эъломиякунонии дороиҳо, ҳимояи хабаррасонҳо, покниҳодӣ дар тичорат, покниҳодӣ дар самти хариди давлатӣ, мустақилияти ҳокимияти судӣ, мустақилияти мақомоти прокуратура, ниҳодҳои махсусгардонидашудаи мубориза бо коррупсия ва ҷавобгарӣ барои содир намудани ҷиноятҳои коррупсиониро фаро гирифт.

Ҷанбаҳои гуногуни мониторинг аз он шаҳодат медиҳад, ки амалӣ намудани тавсияҳои СҲИР уҳдадории танҳо мақомоти Агентӣ набуда, зарур аст, ки тамоми ниҳодҳои кишвар дар ин самт тадбирҳои заруриро амалӣ намоянд.

Зеро тавре таҳлил собит сохт яке аз сабабҳои нисбатан холи паст гирифтани Ҷумҳурии Тоҷикистон ин бетарафии баъзе аз масъулини вазорату идораҳо ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқи мамлакат маҳсуб ёфта, маълумоти дахлдорро ё сари вақт пешниҳод накардаанд ё аз пешниҳоди он умуман худдорӣ намудаанд.

Дар ин замина тамоми масъулини мақомоти марказӣ, худидоракунии шаҳрак ва деҳот, ташкилоту муассисаҳо ва дигар мақомоти ниҳоди давлатиро зарур аст, ки чихати дар амал татбиқ намудани бандҳои дахлдори Нақшаи миллии амалҳо оид ба иҷрои тавсияҳои Шабакани зиддикоррупсионии СҲИР дар доираи Нақшаи Истамбулии амалҳои мубориза бо коррупсия барои давлатҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ барои солҳои 2025-2026 тамоми чораҳои самарабахшро роҳандозӣ намоянд.

Бо мақсади тақмили қонунгузории миллии дар самти муқовимат ба коррупсия банди 68 Нақша мутобикнамоии қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба

меъёрҳои Конвенсияи Созмони Миллали Муттаҳид зидди коррупсияро пешбинӣ менамояд.

Оид ба масъалаи мутобикномаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ба меъёрҳои Конвенсияи Созмони Миллали Муттаҳид зидди коррупсия зикр менамоям, ки дар назди Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Чумҳурии Тоҷикистон гурӯҳи қорӣ доимоамалкунанда таъсис дода шуда, дар он намоёндаи Вазорати адлия низ шомил мебошад.

Чумҳурии Тоҷикистон ҳамчун аъзои комилҳуқуқӣ қомеаи башарӣ бо дарназардошти зараровар будани падидаи коррупсия ҳанӯз аз рӯзҳои нахустини ба даст овардани Истиқлолияти давлатӣ ҳафти воқеии онро дар таъмини инкишофи минбаъдаи кишвар дарк намуда, ҳанӯз соли 2006 Конвенсияро қабул намуд.

Минбаъд, Конвенсия бо қарори Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Чумҳурии Тоҷикистон аз 16 апрели соли 2008, №952 тасдиқ (ратификатсия) гардид ва ҳоло тибқи талаботи моддаи 10 Конститутсияи Чумҳурии Тоҷикистон он қисми таркибии низоми ҳуқуқии кишвар ба ҳисоб меравад.

Баъди расман қабул кардани Конвенсия, то ин давра барои мутобикатгардонӣ ва татбиқи талаботи он дар қонунгузори миллий як қатор тағйиру ислоҳот анҷом дода шуда, дар ин ҳода Чумҳурии Тоҷикистон ба натиҷаҳои хуб ноил гаштааст.

Зимнан, бо мақсади муайян намудани рафти татбиқи меъёрҳои Конвенсия ба қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон боби 2 (ҷораҳои пешгирии коррупсия) ва 3 (криминализатсия ва фаъолият оид ба ҳифзи ҳуқуқ) мавриди таҳлил қарор дода шуд.

Маврид ба зикр аст, ки зимни гузаронидани таҳлил унвонии вазорату идораҳои дахлдори кишвар вобаста ба рафти иҷро ва татбиқи талаботи Конвенсия дархостҳо ирсол гардида, дар заминаи он ҷавобҳои мушаххас гирифта шуда, дар рафти гузаронидани таҳлили мазкур истифода шудаанд. Таҳлил аз рӯи аз ҳар як моддаи Конвенсия дар алоҳидагӣ ва дар баъзе мавридҳо аз рӯи ҳар як бандҳои дахлдори ин моддаҳо гузаронида шудааст.

Натиҷагирии вазъи мутобикатгардонии моддаҳои 5 то 14 боби 2 Конвенсия ва моддаҳои 15 то 41 боби 3 Конвенсия ба қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон нишон дод, ки аз ин моддаҳо ба қонунгузори миллий 24 модда яъне, моддаҳои 5, 6, 9, 13, 15, 17-20, 21-25, 27-32, 34-36, 40 ва 42 пурра мутобик, 8 модда, аз ҷумла моддаҳои 7, 8, 10, 11, 12, 14, 38 ва 39 қисман мутобик ва 6 модда, яъне моддаҳои 16, 20, 26, 33, 37 ва 41 мутобик гардониданида нашудааст.

Бинобар ин, зарур аст, ки бо мақсади иҷрои талаботҳои Конвенсия, дар амал татбиқ намудани сиёсати зиддикоррупсионии Ҳукумати мамлакат, муаррифии дурусти дастовардҳои кишвар дар самти муқовимат ба коррупсия ва дар ин замина баланд бардоштани мавқеи кишвар дар раддабандиҳои байналмилалӣ раванди мутобикатгардонии талаботҳои Конвенсия ба қонунгузори миллий аз ҷониби тамоми вазорату идораҳо тақвият дода шавад.

Бандҳои 67 ва 68 Нақша, ба мутобиксозии қонунгузори миллий ба Конвенсияи Созмони Миллали Муттаҳид зидди коррупсия, таъмини иҷрои тавсияҳои нави Созмони Ҳамқорӣ Иқтисодӣ ва Рушд (СҲИР) барои Тоҷикистон

дар доираи Нақшаи Истанбулии амалҳои Шабакҳои мубориза бо коррупсия барои кишварҳои Аврупои Шарқӣ ва Осиёи Марказӣ, ҳамоҳангсозии қонунгузорӣ бо талаботҳои байналмилалӣ, таъмини шаффофият ва мустақилияти мақомотҳо мусоидат намуд.

Аммо, мушкилотҳо аз қабилӣ бетарафӣ баъзе масъулин дар пешниҳоди маълумотҳо, ҳисоботи нопурра ва сатҳи пасти ҳамкорӣ байни ниҳодҳо, ки ба натиҷаҳои мониторинг ҳалал мерасонанд, ҳанӯз вуҷуд доранд.

Тавре қаблан қайд гардид, арзёбии мусбӣ коршиносони ташкилоту созмонҳои сатҳи байналмилалӣ дар дилхоҳ масъалаҳои мубрам ва рӯзмарра барои баланд бардоштани мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар радабандиҳои байналмилалӣ ва ҷалби сармоягузорӣ манфиатовар аст.

Бинобар ин, масъилини мақомоти давлатӣ ва ҷомеаи шахрвандиро зарур аст, ки бо ҳамоҳанг намудани фаъолият дар самти муқовимат ба коррупсия дастовардҳои Ҳукумати кишварро дар сатҳи байналмилалӣ дуруст муаррифӣ намуда, барои ба даст овардани натиҷаи хуби арзёбии Ҷумҳурии Тоҷикистон сахмгузор бошанд.

Банди 69 Нақша бо мақсади муқаррар намудани сатҳи коррупсия дар ҳамаи шохаҳои ҳокимияти давлатӣ на камтар аз як маротиба баргузор намудани тадқиқоти сотсиологӣ умумӣ оид ба коррупсия ва тибқи таҳлилҳои асоснок ҳар сол тариқи интихобӣ гузаронидани тадқиқоти сотсиологӣ соҳавӣ дар ҳамкорӣ бо дигар мақомоти давлатӣ, намояндагони ташкилотҳои байналмилалӣ ҷамъиятӣ ва истифодаи натиҷаи тадқиқот чиҳати муқаррар намудани сиёсати зиддикоррупсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистонро муқаррар менамояд.

Бо мақсади таъмини иҷрои банди мазкур, банди 3 Нақшаи қори Шӯрои миллии муқовимат ба коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2025 аз ҷониби Маркази тадқиқоти стратегӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамбастагӣ бо Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва вазорату идораҳои дигари дахлдор бо ҷалби 10 ҳазор шахрвандони касбу қори гуногун дар 28 шахру навоҳии мамлакат тадқиқоти сотсиологӣ умумӣ гузаронида шуд.

Мақсади асосии тадқиқот омӯзиши дарки коррупсия аз ҷониби аҳоли ва муқаррар намудани сатҳи коррупсия дар ҳамаи шохаҳои ҳокимияти давлатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб рафта, натиҷаи он ҳамчун сарчашмаи боэътимоди иттилоотӣ барои муайян намудани сиёсати зиддикоррупсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар оянда заминаи мусоидро фароҳам меоварад.

Аз натиҷаи таҳқиқот муайян гардид, ки шахрвандон бештар дар соҳаҳои маориф, қорҳои дохилӣ, тандурустӣ, адлия, Суд, энергетика, прокуратура, мудофия, андоз, замин, меъморӣ ва сохтмон, гумрук, нақлиёт ва Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шахру ноҳияҳо ба амалҳои коррупсионӣ дучор меоянд.

Аз шумораи умумии пурсишшавандагон 34,5% болоравии нархи маҳсулоти озуқаворӣ, 21,1% паст будани музди меҳнат ва 16,2% бекориро мушкилоти асосии худ дониста, дар дигар мавридҳо шахрвандон баланд будани меъёри андоз, омилҳои коррупсионӣ норасоии барқ, беназоратии танзими нархи маҳсулот, дарёфти ҷойи қорӣ барои ҷавонон, норасоии об, мушкилоти роҳ, сатҳи

пасти хизматрасонии коммуналӣ, дастрасӣ ба қитъаи замин ва ғайраҳо»-ро ташвишвар арзёбӣ намуданд.

Новобаста аз он ки аксарият зимни пурсиш доир ба масъалаҳои коррупсионӣ шикоят намуда бошанд ҳам, вале тибқи назарсанҷӣ дар маҷмӯъ 35,3% пурсишшудагон шахсан ба ҳолатҳои коррупсионӣ дучор гардидани худро қайд намуда, 64,8 % дигар бошад, ин ҳолатро тасдиқ накарданд.

Аз изҳороти шахрвандон бармеояд, ки дар ҷомеаи мо ҳуқуқвайронкуниҳои коррупсионӣ бештар вобаста ба гирифтани пора, тамаъҷӯӣ, сӯйистифода аз мансаб, беадолатӣ, қаллобӣ бо шартномаҳои давлатӣ, пуштибонӣ, робитаҳои хешутаборӣ, дуздӣ моликияти давлат ва фурӯхташавандагии шахсони мансабдор содир карда мешаванд.

Боиси нигаронист, ки новобаста аз таъкидҳои пайвастаи мақомот чиҳати ба роҳ мондани ҳамкориҳои ҷомеаи шахрвандӣ бо мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар самти муқовимат ба коррупсия 72,6% ашхосе, ки ба пурсиш фаро гирифта шуданд, ибраз доштанд, ки барои ҳалли мушкилоти худ ба шахсони мансабдор содир карда мешаванд.

Таҳлил вобаста ба ҳолати мазкур собит сохт, ки 21,8% шахрвандон маблағи пораро бо хоҳиши худ пешниҳод намуда, дар дигар ҳолат шахсони мансабдор бо роҳу воситаҳои гуногун шахрвандонро барои додани пора водор кардаанд.

Аз ҷавоби шахрвандон ба ҳулосае омадан мумкин аст, ки пешниҳоди тӯҳфа ё маблағ ҳолати муқаррарии ҳаёти иҷтимоии ҷомеа гардида, дар аксари ҳолатҳо ҳуди кормандони мақомоти давлатӣ ба паҳн гардидани ин зухуроти номатлуб мусоидат менамоянд.

Тибқи назарсанҷиҳо шахрвандон бештар дар соҳаҳои маориф ва илм, корҳои дохилӣ, тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли, адлия, мудофия, мақомоти судӣ, прокуратура, бахши энергетика, кумитаҳои андоз, идораи замин ва геодезӣ ба ҳолатҳои коррупсионӣ дучор меоянд.

Сатҳи пасти музди меҳнат ё шароити зиндагӣ, кӯшиши ба даст овардани даромади иловагӣ, бемасъулиятӣ ва бевичдонӣ аз тарафи мутахассисони соҳа, номукамал будани қонунгузориҳои соҳа, санҷиши зиёд ва такрории мақомоти назоратӣ, бемасъулиятӣ ё бетарафии аҳоли, ҷобачогузориҳои нодурусти кадрҳо ё таъини шахсони тасодуфӣ ба мансаб, хешутаборчигӣ, бечазо мондан ё нокифоягии чазо ва риоя накардани одоби касбӣ ҳамчун сабаби асосии зухуроти коррупсионӣ арзёбӣ гардид.

Сатҳи огоҳии аҳоли аз оқибатҳои ноговори коррупсионӣ нигаронкунанда буда, таҳлил собит сохт, ки 51,5% шахрвандон дар хусуси оқибатҳои ноговори ҳуқуқвайронкунии коррупсионӣ маълумоти кофӣ надоранд ва бо ин сабаб ягона роҳи дар амал татбиқи намудани ҳуқуқҳои худро дар коррупсия мебинанд.

Аз ҳисоби умумӣ 25%-и шахрвандон мавҷудияти ҳолатҳои коррупсиониро ба ояндаи кишвар манфӣ арзёбӣ карда, 18,3% ин ҳолатро ҳамчун як чараёни муқаррарии зиндагӣ ва 7,2 % дигар бошад коррупсияро ҳамчун падидаи мусбӣ барои ояндаи ҷамъият ва давлат баҳо додаанд.

Дар ҷавоб, аз шумораи умумии ба таҳқиқот фарогирифташудагон, яъне 21,8% қайд намуданд, ки «Сахттар кардани чазо барои ҷиноятҳои коррупсионӣ»

ва ба андешаи 21,6% «Зиёд намудани корҳои фаҳмондадихӣ» барои мубориза ва коҳиш додани ҳолатҳои коррупсионӣ дар байни аҳоли мусоидат менамояд.

Аз ҷониби шаҳрвандон ҷиҳати бартараф намудан ё коҳиш додани сатҳи коррупсия дар мамлакат пешниҳод гардид, ки баланд бардоштани музди меҳнат, беҳтар намудани шароити кори хизматчиёни давлатӣ, аз мансаб барканор намудани шахсони мансабдоре, ки даст ба омилҳои коррупсионӣ мезананд, истифодаи технологияҳои муосир барои пешгирии коррупсия, интиҳоб ва ҷобачогузори дурусти кадрҳои болаёқат ва ихтисосманд дар мансабҳои давлатӣ, рақамикунони соҳа, даст кардани монеаҳои идоравӣ ва содда кардани расмиёти маъмурӣ, ташкил намудани платформаи боварӣ барои ирсоли паёмакҳои махфӣ доир ба ҳолатҳои коррупсионӣ ҳамчун чораҳои самаранок ба кор бурда шавад.

Нақши муҳим доштани шаҳрвандон дар роҳи муқовимат ба коррупсия муҳим доништа шуда, қайд гардид, ки танҳо дар сурати воқиф будан аз ҳуқуқҳои худ ва баланд бардоштани сатҳи маърифатнокии аҳоли метавон дар ҳамбастагӣ бо ҷомеаи шаҳрвандӣ бо ин зухуроти номатлуб мубориза бурд.

Аз таҳлилҳои бармеояд, ки имрӯз дар байни ҷомеа дар шаклҳои гуногун содир гардидани зухуроти коррупсионӣ барои амалӣ намудани ҳуқуқҳои худ ба як одати муқаррарии ҳаёти ҷомеа табдил ёфтааст. Шаҳрвандон содир гардидани кирдорҳои коррупсиониро ҳамчун ҳуқуқвайронкунӣ эътироф накарда, амалҳои коррупсиониро ягона роҳи ҳалли мушкилоти худ қарор додаанд ва бо мақсади моил кардани шахсони мансабдор ё кадрнамоии онҳо кӯшиш менамоянд, ки ба кирдорҳои коррупсионӣ даст зананд.

Яке аз роҳҳои пешгирӣ ва мубориза бо коррупсия ҳамкорӣ бо мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва иштироки фаъолонаи ҷомеаи шаҳрвандӣ ба ин раванд маҳсуб ёфта, он аз ҳисси масъулиятнокии ҳар як фарди ҷомеа вобастагӣ дорад. Зеро танҳо мақомоти ҳифзи ҳуқуқ қудрати ошкор намудани ҳуқуқвайронкунии коррупсиониро надошта, зарур аст, ки ҷомеаи шаҳрвандӣ низ дар ин самт бетараф набошанд.

Тадқиқот собит сохт, ки фаъолият дар ин самт кифоя набуда, зарур аст, ки ҷиҳати ба роҳ мондани ҳамкорӣ бо ҷомеаи шаҳрвандӣ чораҳои муассир ва саривақтӣ андешида шаванд. Зеро аз шумораи умумӣ 86,3% қайд намуданд, ки баъди дучор гардидан ба амалҳои коррупсионӣ расман ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқ хабар надода, як қисми шаҳрвандон иброз доштанд, ки ба кучо мурочиат кардани худро намедонанд.

Сабабҳои асосии мурочиат накардани худро пурсишшудагон набудани телефони боварӣ, бефоида будани мурочиат, шахсан ба ҳолати коррупсионӣ дучор наомадан; чораандешӣ накардани роҳбарияти муассисаҳо нисбат ба амалҳои коррупсионии кормандон, нобоварӣ ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, бевосита аз ҷониби ҳуди роҳбарон даст ба амалҳои коррупсионӣ задан ва шахсан қабул накардани шаҳрвандон маънидод намуданд.

Баланд бардоштани эътимоди боварии мардум вобаста ба фаъолияти мақомоти давлатӣ яке аз масъалаҳои дигаре ба ҳисоб меравад, ки бояд мавриди чораҷӯӣ қарор дода шавад. Зеро аз шумораи умумӣ 20,8% қайд намуданд, ки фаъолияти мансабдорони давлатӣ шаффоф набуда, ба андешаи 15% шахсони

мансабдор бо сӯиистифода аз мансаб дар иҷрои вазифаи давлатӣ беъътиной зоҳир менамоянд.

Боиси таасуф аст, ки зимни пурсиш 39,1% шаҳрвандон иброз доштанд, ки дар роҳи мубориза бо коррупсия барои ҳамкорӣ бо мақомоти дахлдори кишвар омода нестанд.

Аз нуктаи назари илмию амалӣ меъёрҳои фарҳангию иҷтимоӣ метавонанд барои содир гардидани коррупсия замина гузошта, дар байни шаҳрвандон он аз як одати маъмулӣ ба урфу одат табдил ёбад. Зимни таҳқиқот 26,9% шаҳрвандон иброз доштанд, ки имрӯз ҷомеаи моро бе коррупсия тасаввур кардан ғайриимкон аст.

Қайд кардан ба маврид аст, ки ҷорабиниҳои таблиғотиву ташвиқотӣ, ки дар байни қишрҳои гуногуни ҷомеа дар давраи таҳлилӣ гузаронида шуд, барои баланд бардоштани маърифати зиддикоррупсионии сокинон замина гузошт, ки ин раванд марҳила ба марҳила барои паст гардидани шиддати коррупсия дар мамлакат заминаи мусоидро фароҳам оварда истодааст. Доир ба масъалаи мазкур аз шумораи умумӣ танҳо 22,3% пурсишшудагон иброз доштанд, ки сатҳи коррупсия дар мамлакат рӯ ба афзоиш дошта, боқимонда шиддати онро дар мамлакат паст ё бетағйир баҳогузорӣ намуданд.

Воситаҳои ахбори омма ва шабакаҳои иҷтимоӣ василаи муҳими иттилоотонии ҷомеа аз оқибатҳои нугувори ҳуқуқвайронкуниҳои коррупсионӣ ба ҳисоб рафта, он ба шуури сокинони мамлакат ва ғайриинкии он метавонад таъсиррасон бошад. Зимни Чунончи дар раванди таҳқиқот 49,2% шаҳрвандон қайд намуданд, ки доир ба зухуроти коррупсионӣ тавассути телевизион ва радио иттилоъ ба даст меоранд. Таҳлил собит сохт, ки дар рӯзномаву маҷаллаҳо ва сомонаҳои расмӣ вазорату идораҳои давлатӣ оид ба оқибатҳои нугувори ин зухуроти номатлуб маводҳои зиддикоррупсионӣ дар сатҳи лозима ба нашр нарасида, танҳо 15,8% хонандагон аз онҳо доир ба ин масъала маълумот ба даст меоранд, ки ин хело ҳам нигаронкунанда арзёбӣ мегардад.

Дар баробари ин зарур аст, ки дар маҳфилҳои адабӣ, барномаҳои телевизионӣ рӯзномаву маҷаллаҳо ва шабакаҳои иҷтимоӣ тарғибу ташвиқи зиддикоррупсионӣ натавонанд аз ҷониби кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, балки аз ҷониби намоёндагони касбу кори гуногун низ омилҳои коррупсионӣ ҳамчун мавзӯи алоҳида матраҳ карда шавад. Зеро таҳлил собит сохт, ки 61,9% шаҳрвандон нақши рӯзноманигорон, шоирону нависандагон, шахсони муътабар ва блогеронро дар тарғибу ташвиқи зиддикоррупсионӣ баланд арзёбӣ намуда, изҳор доштанд, ки пешгирии омилҳои коррупсионӣ ва паст кардани шиддати аз ин қишри ҷомеа низ вобастагии муҳим дорад.

Дар воқеъ муқовимат ба коррупсия кори дастаҷамъӣ буда, иштироки ғайриинкии ҷомеаи шаҳрвандӣ ба ин раванд барои паст намудани шиддати коррупсия дар мамлакат ва баланд бардоштани мавқеи кишвар дар раёбандиҳои байналмилалӣ заминаи мусоидро фароҳам меоварад. Бетарафии сокинон дар масоили муқовимат ба коррупсия муҳити зиддикоррупсионии мамлакатро коста гардониди, боиси дағалона вайрон гардидани муқаррароти қонунгузорӣ дар ин самт мегардад. Зеро чи тавре таҳлил нишон медиҳад аз нигоҳи 81,1%

шаҳрвандон маҳз муҳити ҷомеаи шаҳрвандӣ ба рафтори аҳоли дар самти муқовимат ба коррупсия таъсир мерасонад.

Дар маҷмӯъ, дар доираи банди 69 Нақша бо гузаронидани тадқиқоти умумӣ бо ҷалби 10 ҳазор шаҳрванд дар 28 шаҳру ноҳия, муайян кардани сатҳи коррупсия дар соҳаҳои осебпазир ба баланд бардоштани маърифати ҷомеа, таҳкими арзишҳои зиддикоррупсионӣ ва пешгирии коррупсия мусоидат намуд.

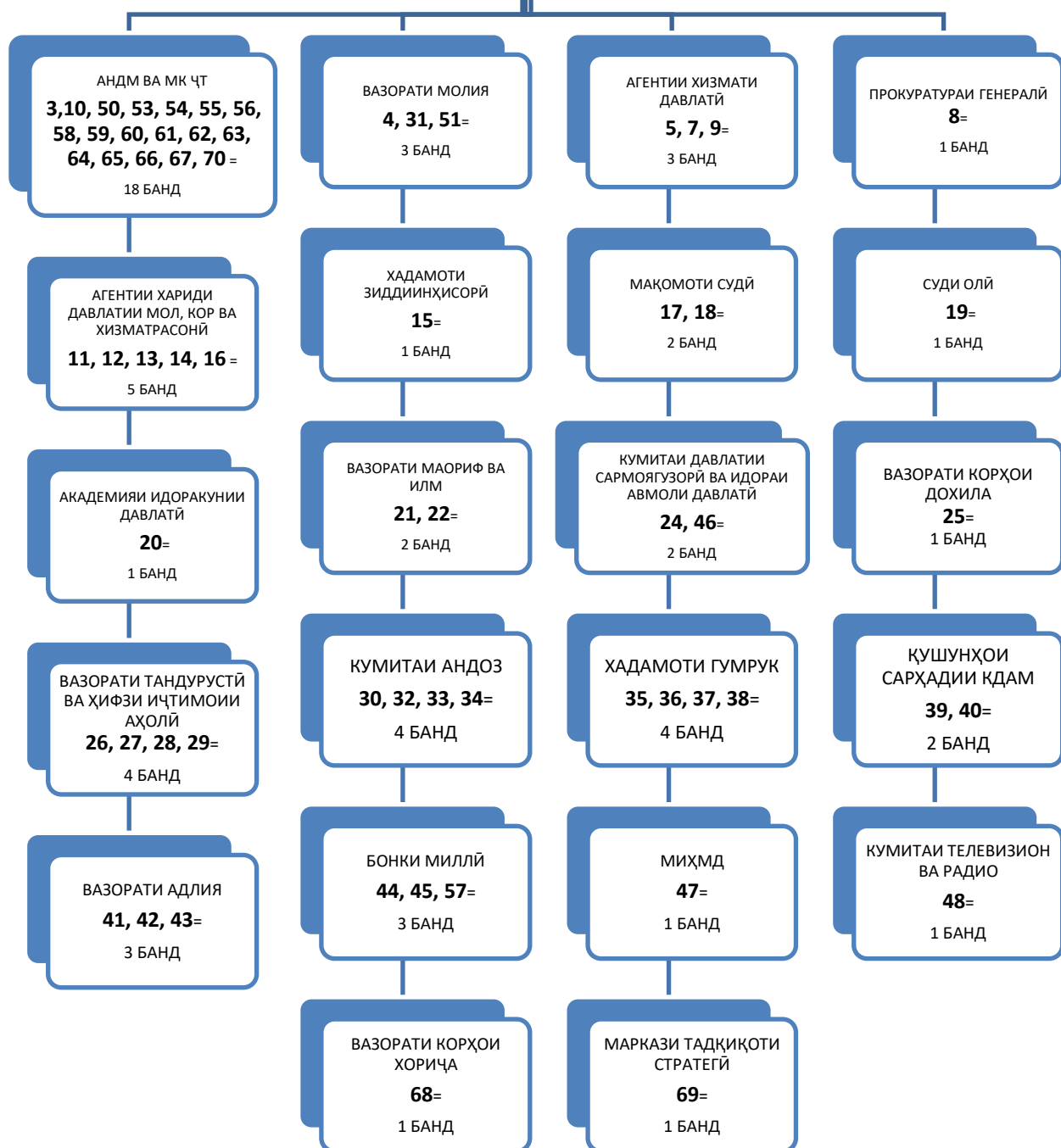
Новобаста аз ин, мушкилот ҷойдошта, аз ҷумла набудани ҳамкории густурда аз ҷониби шаҳрвандон ва дар сатҳи зарурӣ амалӣ нагардидани тарғиботу ташвиқот дар воситаҳои ахбори омма ба мушоҳида мерасанд, ки ин раванд метавонад ба раванди амалӣ намудани ҳадафҳои стратегӣ дар самти муқовимат ба коррупсия ҳалал ворид созад.

Бинобар ин, ба мақсад мувофиқ аст, ки барои тақвият бахшидани фаъолият самтӣ тадқиқотҳои сотсиологӣ дар доираи таҳлили хавфҳои коррупсионӣ аз ҷониби масъулини ҳар як соҳа ба таври алоҳидагӣ роҳандозӣ гардида, ҳамкорӣ бо ҷомеаи шаҳрвандӣ, воситаҳои ахбори омма, барномаҳои омӯзишӣ барои баланд бардоштани маърифати зиддикоррупсионӣ дар амалия ҷорӣ карда шавад.

Дар банди 70 Нақша мониторинги иҷроии Стратегия ва баррасии натиҷаҳои он дар ҷаласаҳои Шӯрои миллии муқовимат ба коррупсия пешбинӣ карда шудааст.

Вобаста ба таъмини иҷроии банди мазкур мониторинги ҳолати иҷроии Стратегия аз ҷониби Агентӣ дар тамоми давраи амали Нақша гузаронида шуд, ки он дар шакли ҷадвал пешниҳод мегардад.

Аз руи 70 банди Нақшаи
чорабиниҳои амалисозии
Стратегия **22** вазорату идораҳо
ҳамчун иҷрокунандаи асосӣ
баромад мекунанд, аз ҷумла
бандҳои:

Ҳамчунин, дар Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегия 6 банди умумӣ пешбинӣ гардидааст, ки муқаррароти он ба ҳамаи иҷрокунандагон мансубият дорад

Маврид ба зикр аст, ки маҷмӯи чораҳои назоратӣ, санҷишӣ, таҳлилӣ, ахборотӣ ва арзёбии тадбирҳо, ки давра ба давра дар ҷараёни амалигардонии Нақшаи чорабиниҳои татбиқи Стратегия гузаронида шудаанд, аз он шаҳодат медиҳанд, ки ин санади барномавӣ ҷиҳати амалӣ намудани ҳадафҳои сиёсии зиддикоррупсионии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки барои коҳиш додани сатҳи коррупсия дар кишвар ва бартараф намудани он равона карда шудааст,

кафолати ташаккули сиёсати давлатии зиддикоррупсионӣ ва ноил шудан ба дастовардҳои минбаъда дар самти муқовимат ба коррупсия маҳсуб меёбад.

Боиси тазаккур аст, ки муқовимат ба коррупсия танҳо дар доираи фаъолияти Агентӣ ё дигар субъектоне бевосита ба коррупсия муқовиматбаранда маҳдуд нагардида, зарур аст, ки тамоми мақомоти марказӣ, худидоракунии шаҳрак ва деҳот, ташкилоту муассисаҳо ва қишрҳои гуногуни ҷомеа ҷиҳати пешгирӣ ва аз байн бурдани сабабу шароитҳо ба коррупсия мусоидаткунанда фаъолияти худро бевосита равона намоянд.

Зеро дар даврони истиқлолият дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тавре аз мониторинг бар меояд, тамоми заминаҳои меъёрию ҳуқуқӣ чӣ дар сатҳи дохилидавлатӣ ва чӣ дар сатҳи байналмилалӣ қабул гарида, раванди муқовимат ба коррупсия дар кишвар бо назардошти таҷрибаи байналмилалӣ дар амал татбиқ шуда истодааст.

Тавре дар боло қайд гардид, самтҳои асосии Стратегия дар баробари дар баробари дигар масъалаҳои мубрам бевосита ба пешгирии содиршавии ҷинойтҳои коррупсионӣ равона гардида, моҳияти асосии ин ҳуҷҷати стратегӣ низ маҳз барои кам кардани сатҳи ҳуқуқвайронкуниҳои коррупсионӣ ва паст намудани шиддати он дар мамлакат равона карда шудааст.

Мутассифона аз таҳлили мунтазами вазъи содиршавии ҷинойтҳои ба коррупсия алоқаманд бармеояд, ки дар дар давраи таҳлилӣ вазъи содиршавии ҷинойтҳои коррупсионӣ ва иқтисодии ба коррупсия алоқаманд дар баъзе вазорату идораҳо мутаассифона рӯ ба афзоиш дорад, ки он дар шакли ҷадвал пешниҳод мегардад. Аз ҷумла:

	Номгӯии вазорату идораҳо	Ҳамагӣ ҷинойт	2021	2022	2023	2024	2025
	Дар мақомоти иҷроияи маҳалли ҳокимияти давлатӣ	1035	273	283	222	257	235
	Вазорати адлия	51	8	14	18	11	8
	Вазорати қорҳои дохилӣ	250	65	61	50	74	88
	Вазорати мудофия	260	27	23	39	171	27
	Вазорати кишоварзӣ	106	10	8	29	59	24
	Вазорати маориф ва илм	732	137	245	178	172	116
	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли	875	87	142	147	123	159
	Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳоли	131	29	49	33	20	46
	Вазорати молия	39	1	15	16	7	4
	Вазорати нақлиёт	62	21	37	2	2	10
	Вазорати қорҳои хориҷӣ	1	1	0	0	0	0
	Вазорати рушди иқтисод ва савдо	1	0	0	1	0	0
	Вазорати саноат ва технологияи нав	18	4	11	2	1	2
	Вазорати фарҳанг	43	24	3	5	11	8
	Вазорати энергетика ва захираҳои об	8	1	1	3	3	0
	Кумитаи давлатии амнияти милли	26	2	4	0	20	14

Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезӣ	532	135	134	169	94	91
Кумитаи давлати сармоягузори ва идораи амволи давлатӣ	9	1	3	1	4	1
Кумитаи андоз	60	9	11	32	8	6
Кумитаи меъморӣ ва сохтумон	32	4	4	6	18	6
Кумитаи телевизион ва радио	-	0	0	0	0	1
Кумитаи ҳифзи муҳити зист	34	13	3	14	4	9
Кумитаи ҳолатҳои фавқулода ва мудофиаи граждани	2	0	0	2	0	1
Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиш	18	0	10	7	11	2
Кумитаи рушди сайёҳӣ	-	0	0	0	0	0
Кумитаи бехатарии озуқаворӣ	12	3	4	1	4	14
АНДМ ва МК ҚТ	6	0	0	1	5	1
АНМН назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон	4	0	4	0	0	7
Агентии стандартизасия метрология сертификация ва нозироти савдо	13	10	0	3	0	2
Агентии харидаи давлатии мол, кор ва хизматрасонии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон	1	0	0	0	1	0
Хадамоти гумрук	21	5	3	4	9	13
Хадамоти иҷро	31	7	8	11	5	2
Ҳокимияти судӣ	61	22	5	6	28	15
Мақомоти Прокуратура	4	2	0	2	0	4
Бонкҳо	382	115	89	113	65	34
ҚСҚ «Барқи тоҷик», ҚСҚ «Шабакаҳои интиқоли барқ» ва ҚСҚ «Шабакаҳои тақсимоти барқ»	314	88	67	38	121	49
Гвардияи миллӣ	9	2	1	4	2	1
Дигар идораву корхонаҳои давлатӣ	506	123	145	111	127	190
Субъектҳои хоҷагидорӣ ғайридавлатӣ (ҚДММ, ҚСҚ, ҚСП, КИ, ҚООП, Х/Д)	1496	262	309	340	585	514
Соҳибкорони инфиродӣ ва шаҳрвандон	949	265	167	216	301	275
ҲАМАГӢ	7457	1 756	1 863	1 826	2012	1979

Тибқи тъллоботи банди 20 моддаи 25 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба коррупсия» иҷро накардани чорабиниҳои барномаҳои давлатии зиддикоррупсионӣ ва нақшаи татбиқи онҳо ҳуқуқвайронкунии ба коррупсия алоқаманд маҳсуб ёфта, дар ҳолати роҳ додан ба қонуншиканӣ шахс

бо моддаи 663 иловаи 1 Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгари маъмурӣ кашида мешавад.

Дар ин замина аз ҷониби мақомоти Агентӣ дар вазорату идораҳо, муассисаҳо ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии вилоят, шаҳр ва ноҳияҳои ҷумҳурӣ дар давраи сипаригардида 755 санҷишу таҳлилҳо гузаронида шуда, барои иҷро накардани чорабиниҳои барномаи давлатии зиддикоррупсионӣ 1490 нафар масъулини вазорату идораҳои мавриди санҷиш қарор гирифта мутобиқи моддаи 663 иловаи 1 Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгари маъмурӣ кашида шуданд.

Тазаккур бояд дод, ки дар доираи барномаҳои зиддикоррупсионӣ амалӣ намудани чорабиниҳо, дар самти муқовимат ба коррупсия, гувоҳи ташаккули сиёсати давлатии зиддикоррупсионӣ ва кафолати ноил гардидан ба дастовардҳо дар ин ҷода шинохта шудааст.

Таҳлил собит намуд, ки сабаби роҳ додан ба қонуншиканиҳои болозикр дар он мебошад, ки масъулини вазорату идораҳои дахлдор дар раванди фаъолияти корӣ диққати асосиро ба амалӣ намудани уҳдадориҳои хизматӣ равона сохта, нисбати барномаи давлатии зиддикоррупсиониро диққати махсус зоҳир карда нашудааст.

Ҳолати мазкур боис ба он гардидааст, ки шахсони масъули иҷрои бандҳои нақшаи чорабиниҳои дохилиидоравӣ аз натиҷаи корҳои анҷомдода тибқи талаботи муқарраршуда маълумоти заруриро унвонии роҳбарони аввал манзур накарда, дар баъзе мавридҳо умуман аз пешниҳоди он худдорӣ намудаанд, ки дар натиҷа бо ҷамъбасти сол уновнии Агентӣ ахбороти муфассал манзур нагардидааст.

Ҷунончи бо ҷамъбасти соли 2025 аз ҷониби Комиссияи марказии интихобот ва раёйпурсӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон, Муассисаи давлатии «Маркази исломшиносӣ дар назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон», Агентии назорати давлатии энергетикӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Хучанд, Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳрҳои Хоруғ, Кӯлоб, Ваҳдат, Панҷакент, Исфара ва Конибодом, ноҳияҳои Сино, Фирдавсӣ, Шоҳмансур, И.Сомонӣ, Шаҳринав, Нуробод, Сангвор, Варзоб, Ванҷ, Дарвоз, Ишқошим, Роштқалъа, Рушон, Шуғнон, Мурғоб, Ашт, Ҷ. Расулов, Балҷувон, Ҷ.Балхӣ, Кӯшонӣён, Н.Хусрав, Панҷ, Ҷ. Балхӣ, Ҳамадонӣ, Ховалинг, кумитаҳои давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, забон ва истилоҳот, меъморӣ ва сохтмон, миллии олимпӣ, иҷроияи Ҳаракати ваҳдати миллий ва эҳёи Тоҷикистон, агентҳои захираҳои моддии давлатӣ, ҳифзи мероси таърихӣ фарҳангӣ, миллии иттилоотии Тоҷикистон «Ховар», саридораи ҳифзи сирри давлатӣ, Палатаи савдо ва саноат, Ҷамъиятҳои саҳомии қушодаи «НБО Роғун», «Ширкати Алюминийи Тоҷик», «Ориёнбонк», Маркази Исломии Ҷумҳурии Тоҷикистон, иттифокҳои композиторон, журналистон, нависандагон, рассомон, «Тоҷикматлубот», муассисаҳои давлатии «Маркази миллии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои минаҳо», «Мудирияти минтақаи зеробшавандаи Нерӯгоҳи барқи обии Роғун», Корхонаи воҳиди давлатии «Тоҷиксуғурта», донишгоҳҳои давлатии тичорати Тоҷикистон,

байналмилалии забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода, Федератсияи иттифокҳои касабаи мустақили Тоҷикистон ва Ҷамъияти саҳомии пӯшидаи «Спитамен Бонк» ба Агентӣ ахбороти муфасссал манзур карда нашуда, раванди иҷрои ҳуҷҷатҳои стратегӣ дар самти муқовимат ба коррупсия дар ин ниҳодҳо мадди назар гардидааст.

Дар сурати идома додани ин раванд ва муносибати бепарвоёна ба рафти амалигардонии барномаҳои давлатии зиддикоррупсионӣ ва нақшаи чорабиниҳои он расидан ба натиҷаҳои дилхоҳ ғайриимкон мегардад.

Н А Т И Ҷ А И

таъмини иҷрои талаботи бандҳои Нақшаи чорабиниҳои амалисозии
«Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои
давраи то соли 2030» дар давраи панҷ соли фаъолият
дар шакли ҷадвал

Бандҳои Нақшаи Стратегия	Иҷрокунандагони асосӣ	Мӯҳлати иҷро	Қайди иҷро
Банди 1	Вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳраку деҳот, корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, новобаста аз шакли моликият	Соли 2021	иҷро
Банди 2	Вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳраку деҳот, корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, новобаста аз шакли моликият	Соли 2021	иҷро
Банди 3	Шӯрои миллии муқовимат ба коррупсия	Мунтазам	иҷро
Банди 4	Вазорати молия	Мунтазам	иҷро
Банди 5	Агентии хизмати давлатӣ	Мунтазам	иҷро
Банди 6	Вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, Бонки миллӣ, мақомоти худидоракунии шаҳраку деҳот, ташкилоту муассисаҳои дигари давлатӣ	Мунтазам	иҷро
Банди 7	Агентии хизмати давлатӣ	Солҳои 2021-2024	Қисман иҷро
Банди 8	Прокуратураи генералӣ	Солҳои 2021-2025	иҷро

Банди 9	Агентии хизмати давлатӣ	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 10	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Мунтазам	ичро
Банди 11	Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ	Солҳои 2021-2022	ноичро
Банди 12	Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 13	Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 14	Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 15	Хадамоти зиддиинҳисорӣ	Мунтазам	ичро
Банди 16	Агентии хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ	Солҳои 2021-2023	ичро
Банди 17	Мақомоти судӣ	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 18	Мақомоти судӣ	Мунтазам	ичро
Банди 19	Суди Олӣ	Солҳои 2021-2023	ичро
Банди 20	Академияи идоракунии давлатӣ	Солҳои 2021-2023	ичро
Банди 21	Вазорати маориф ва илм	Солҳои 2022-2024	ичро
Банди 22	Вазорати маориф ва илм	Мунтазам	ичро
Банди 23	Вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, новобаста аз шакли моликият	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 24	Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ	Солҳои 2021-2023	ичро
Банди 25	Вазорати корҳои дохилӣ	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 26	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли	Солҳои 2021-2022	ноичро
Банди 27	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли	Солҳои 2021-2025	ичро

Банди 28	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли	Мунтазам	ичро
Банди 29	Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 30	Кумитаи андоз	Мунтазам	ичро
Банди 31	Вазорати молия	Мунтазам	ичро
Банди 32	Кумитаи андоз	Солҳои 2021-2023	ичро
Банди 33	Кумитаи андоз	Солҳои 2021-2023	ичро
Банди 34	Кумитаи андоз	Солҳои 2021-2022	ичро
Банди 35	Хадамоти гумрук	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 36	Хадамоти гумрук	Солҳои 2021-2022	ичро
Банди 37	Хадамоти гумрук	Мунтазам	ичро
Банди 38	Хадамотҳои гумрук	Мунтазам	ичро
Банди 39	Қўшунҳои сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллӣ	Мунтазам	ичро
Банди 40	Қўшунҳои сарҳадии Кумитаи давлатии амнияти миллӣ	Мунтазам	ичро
Банди 41	Вазорати адлия	Мунтазам	ичро
Банди 42	Вазорати адлия	Солҳои 2021-2023	Қисман иҷро
Банди 43	Вазорати адлия	Мунтазам	ичро
Банди 44	Бонки миллӣ	Солҳои 2021-2023	ичро
Банди 45	Бонки миллӣ	Солҳои 2021-2023	ичро
Банди 46	Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ	Солҳои 2021-2023	ичро
Банди 47	Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ	Мунтазам	ичро
Банди 48	Кумитаи телевизион ва радио	Мунтазам	ичро
Банди 49	Вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳраку деҳот, корхона, муассиса ва	Мунтазам	ичро

	ташкилотҳои дигар, новобаста аз шакли моликият		
Банди 50	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Солҳои 2021-2022	ичро
Банди 51	Вазорати молия	То соли 2025	ичро
Банди 52	Вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар новобаста аз шакли моликият	Мунтазам	ичро
Банди 53	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Мунтазам	ичро
Банди 54	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Мунтазам	ичро
Банди 55	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Мунтазам	ичро
Банди 56	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	То соли 2025	ичро
Банди 57	Бонки миллӣ	Мунтазам	ичро
Банди 58	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 59	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 60	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Солҳои 2021-2023	ичро
Банди 61	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Солҳои 2021-2022	ичро
Банди 62	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Солҳои 2021-2022	ичро
Банди 63	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	То соли 2025	ичро
Банди 64	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Мунтазам	ичро

Банди 65	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Мунтазам	ичро
Банди 66	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Мунтазам	ичро
Банди 67	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 68	Вазорати корҳои хориҷӣ	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 69	Маркази тадқиқоти стратегӣ	Солҳои 2021-2025	ичро
Банди 70	Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсия	Феврали соли 2024 барои соли 2023 ҷамъбасти Стратегия	ичро

Ҳамин тариқ, натиҷаи мониторинги ҳолати иҷрои Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 нишон дод, ки аз 70 банди Нақшаи Стратегия, ки муҳлати иҷрои онҳо ба итмом расид, дар маҷмӯъ иҷрои 66 банд ё худ 94% пурра, 2 банд ё худ 3% қисман таъмин гардида, 2 банди дигари он ё худ 3% ба ҳолати имрӯза иҷро карда нашудаанд.

Тавре қайд гардид тамоми тадбирҳои дар Нақшаи чорабиниҳои татбиқи Стратегия пешбинишуда бо мақсади ноил гардидан ба ҳадафҳои пешгузошта, аз қабili баланд бардоштани вазъи иҷтимоии хизматчиёни давлатӣ, пешгирӣ намудани коррупсия дар байни хизматчиёни давлатӣ, баланд бардоштани руҳияи хизматчиёни ҷавони давлатӣ, пешгирии коррупсия дар соҳаҳои андоз, гумрук, замин ва ғайра, васеъ намудани доираи хизматрасониҳои давлатӣ дар шакли электронӣ ва соддагардони барасмиятдарории амалиётҳо, баррасии ҳолисонаи арзу муроҷиатҳо аз ҷониби ниҳоди мустақил, рушди рақобат миёни таҳвилгарон ва баланд гардидани самаранокии харидҳои давлатӣ, пешгирии коррупсия ҳангоми баррасии парвандаҳо дар судҳо, таъмини шаффофият дар фаъолияти судҳо, бартараф намудани омилҳои бавучудоварандаи коррупсия дар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, таъмини шаффофият дар фаъолияти мақомоти андоз ва андозсупорандагон, ҷалби бештари шаҳрвандон ба фаъолияти озои иқтисодӣ, ташкили ҷойҳои нави корӣ, пешгирӣ намудани ҳодисаҳои қочоқ, пешгирии коррупсия дар зинаҳои поёнии маъмурӣ ва аз байн бурдани бархӯрди манфиатҳо ҳангоми татбиқи қонунгузориҳои ҷинойтӣ ва маъмурӣ ва дахҳо дигар натиҷаҳои мусбӣ равона карда шудаанд.

Аз ин рӯ, зарур аст, ки барои расидан ба ҳадафҳои дар Стратегияи давлатии муқовимат ба коррупсия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 ва Нақшаи чорабиниҳои амалисозии Стратегияи мазкур барои марҳилаи дуюм

(солҳои 2026-2030) пешбинишуда, тамоми вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, ташкилоту муассисаҳо ва ҷомеаи шаҳрвандӣ фаъолияти самаранок анҷом диҳанд.